GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

RAPORT

privind implementarea Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare” 2013-2014

Chişinău,

Iunie 2015

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV……3

I. INTEGRARE EUROPEANĂ ŞI POLITICĂ EXTERNĂ……...5

II. POLITICI ECONOMICE ŞI FINANCIARE……...13

III. EDIFICAREA STATULUI DE DREPT……....48

IV. EDUCAŢIE ŞI CERCETARE……...62

V. SĂNĂTATEA POPULAŢIEI……....69

VI. POLITICI SOCIALE……....75

VII. ADMINISTRAŢIE RESPONSABILĂ ŞI EFICIENTĂ……....83

VIII. REINTEGRAREA ŢĂRII……....96

IX. INTEGRAREA MINORITĂŢILOR NAŢIONALE……..100

X. CULTURA……...101

XI. POLITICI DE TINERET……....103

XII. PROTECŢIA MEDIULUI……...109

XIII. CONCLUZII……....113

SUMAR EXECUTIV

La 30 mai 2013, Parlamentul a acordat vot de încredere Guvernului şi Programului său de activitate (sub conducerea Dlui Iurie Leancă). Din start, noul Guvern şi-a propus drept scop să continue implementarea acţiunilor începute de precedentul Executiv, care a fost format de către Alianţa pentru Integrare Europeană. Aceste acţiuni sînt îndreptate spre democratizarea continuă a societăţii, relansarea economică a Republicii Moldova, integrarea ţării în Uniunea Europeană, construirea unui veritabil stat de drept cu un înalt nivel de bunăstare.

Acţiunile întreprinse în perioada de după 30 mai au vizat implementarea prevederilor Programului de activitate al Guvernului "Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare" 2013-2014 (în continuare – Program).

Prezentul Raport de monitorizare reflectă activităţile realizate pe parcursul anilor 2013-2014 privind implementarea Programului, este structurat în baza celor 12 domenii prioritare (capitole) din Program şi redă nivelul de îndeplinire a acţiunilor prioritare identificate în fiecare capitol, menite să asigure atingerea obiectivelor de guvernare preconizate.

Informaţia conţinută în Raport este acumulată din rapoartele de progres ale ministerelor şi altor autorităţi administrative centrale implicate în realizarea Programului, precum şi din datele Biroului Naţional de Statistică şi a altor autorităţi care posedă date de progres pe anumiţi indicatori specifici sectorului. Partea narativă a raportului include realizările care corespund acţiunilor prioritare ale Programului. Actiunile întreprinse în afara celor cuprinse în Program, raportate de către autorităţile publice, nu au fost luate în considerare la întocmirea prezentului Raport. Pentru colectarea rapoartelor de progres a fost utilizată platforma electronică de monitorizare (monitorizare.gov.md) pusă în aplicare din septembrie 2014, fapt ce a usurat foarte mult procesul de raportare.

Tendinţele macroeconomice ale anilor 2013 şi 2014 au indicat progrese. Produsul intern burt al anului 2013 în creştere cu aproximativ 8,9% faţă de aceeaşi perioadă a anului 2012 şi 4,6% in 2014 faţă de anul precedent. Indicele preţurilor de consum (IPC) în luna decembrie 2014 faţă de luna decembrie 2013 a crescut cu 4,7% în comparaţie cu 5,2 % pentru aceiaşi perioada a anului 2013. Numărul şomerilor oficial înregistraţi pe parcursul anului, conform datelor Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, a fost de circa 47,5 mii persoane (descreştere faţă de anul 2013 cu 24,72%). Rata medie a şomajului este de 3,9% (în descreştere cu 1,2 p.p). Salariul nominal mediu brut al unui salariat din economia naţională în luna decembrie 2014 a constituit 4865,4 lei sau cu 13,7% mai mult faţă de luna decembrie 2013. În sfera bugetară cîştigul salarial mediu a constituit în luna decembrie 2014 – 4000,4 lei (+14,4% faţă de luna decembrie 2013), iar în sectorul real al economiei – 5233,5 lei (+13,7%). Pragul sărăciei a constituit în medie pentru o persoană 1196,0 lei/lună, fiind în creştere faţă de anul 2012 cu 4,6%. Nivelul sărăciei a fost de 12,7 % faţă de 16,6% în 2012.

Programul conţine un şir de acţiuni prioritare pentru realizare, dar fără cuantificarea indicatorilor de performanţă. Acest fapt nu a permis să evaluăm dacă au fost sau nu atinse obiectivele Programului. Majoritatea actiunilor au prevăzute termenul de realizate pe parcursul anului 2014, conform Planului de acţiuni al Guvernului pentru 2014 (aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 164 din 5 martie 2014). În pofida faptului că anul 2014 a fost un an electoral nivelul realizărilor acţiunilor prioritare este mai inalt în comparaţie cu 2013 (60% faţă de 42%). În general, realizarea Programului Guvernului pentru perioada 2013-2014 ramîne la nivelul de 60% realizare a acţiunilor prioritare identificate.

Programul conţine 564 acţiuni prioritare menite să contribuie la atingerea celor 141 obiective de guvernare.

Daca ne referim la complexitatea realizării acţiunilor prioritare ale Programului putem menţiona capitolele: V. Sănătatea populaţiei; VIII. Reintegrarea ţării; X. Cultura şi XII. Protecţia mediului cu un nivel de realizare a acţiunilor prevăzute de Program cu circa 80% şi mai sus. Capitolele cu o realizare mai mică de 50 la sută din acţiuni sînt – III. Edificarea statului de drept (41,5%); VI. Politici sociale (31,4%) şi XI. Politici de tineret şi sport (46 %).

Capitolul II. ***Politici economice şi financiare*** este unul din cele mai importante şi cu cel mai mare număr de acţiuni privind dezvoltarea economică a ţării. Pe lîngă multitudinea de măsuri realizate în scopul impulsionării activităţii economice şi gestionării finanţelor publice un şir de acţiuni prioritare rămîn încă în zona provocărilor. Nu au fost aprobate acte legislative si normative prevazute de Program ce şin de: Codul Urbanizmului şi construcţiilor; privind coordonarea activităţii de supraveghere a pieţei; gestionarea activelor întrepriderilor cu cotă majoritară de stat; activitatea pieţelor angro de produse agricole; contractele la distanţă; activitatea Poştei Moldova etc.

Un alt capitol al Programului care prezintă importanţă şi valoare economică şi socială este *capitolul III*. ***Edificarea statului de drept***. Pe lîngă faptul că se implementează o strategie privind reforma sistemului justiţiei în ansamblu realizarea acţiunilor prioritare cuprinse în Program denotă o performanţă foarte joasă. Din cele 41 acţiuni prevăzute la obiectivele de guvernare legate de justiţia penală, accesul la jusţiţie, toleranţa zero faţă de corupţie, protecţia drepturilor fundamentale ale omului, asigurarea ordinii publice, combaterea criminalităţii, asigurarea securităţii frontierii de stat, liberalizarea spaţiului mediatic, garantarea libertăţii de exprimare şi consolidarea societăţii civile au fost realizate doar cîte 3-4 acţiuni. Au rămas nerealizate: modificarea Constituţiei privind competenţa şi criteriile de selectare a judecătorilor la Curtea Constituţională, sporirea transparenţei şi eficienţei sistemului judecătoresc, procedura de numire şi demitere a procurorului general, prevenirea imixiunii în activitatea de înfăptuire a justiţiei şi prevenirea comportamentului corupţional al actorilor din sectorul justiţiei, asigurarea accesibilităţii şi independenţei sistemului judecătoresc, reformarea prioritară şi substanţială a instituţiei procuraturii prin consolidarea independenţei, imparţialităţii, profesionalismului şi transparenţei, creşterea eficienţei în investigarea infracţiunilor, modernizarea sistemelor de colectare a datelor statistice şi a celui de evaluare a performanţelor profesionale la nivel individual şi instituţional, consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor, eficientizarea procesului de investigaţie prejudiciară prin utilizarea tehnologiilor informaţionale, lupta eficientă cu corupţia din sectorul justiţiei, consolidarea mecanismelor de implementare a standardelor etice şi de conduită anticorupţie la nivelul tuturor instituţiilor din sectorul justiţiei, dezvoltarea unei culturi de intoleranţă faţă de fenomenul corupţiei prin intermediul organelor de autoadministrare din cadrul sectorului justiţiei, consolidarea mecanismului naţional de protecţie a drepturilor omului, eficientizarea sistemului de probaţiune şi a sistemului penitenciar, eliminarea corupţiei în sistemul afacerilor interne, diminuarea timpului de reacţie la chemarea de urgenţă a poliţiei, intensificarea patrulării şi prezenţei poliţieneşti pe tot teritoriul ţării, contracararea eficientă a riscurilor de bază privind securitatea naţională, precum şi asigurarea securităţii împotriva riscurilor regionale şi globale, garantarea accesului la informaţia de interes public, consolidarea cadrului instituţional pentru colaborarea eficientă dintre autorităţile publice şi societatea civilă etc.

I. INTEGRAREA EUROPEANĂ ŞI POLITICA EXTERNĂ

Obiective de guvernare:

1. Continuarea valorificării multidimensionale a potenţialului relaţiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în vederea adoptării şi promovării valorilor şi standardelor europene, avînd drept finalitate integrarea în Uniunea Europeană a Republicii Moldova.
2. Impulsionarea relaţiilor bilaterale şi cooperării multilaterale, promovarea raporturilor de bună vecinătate şi edificarea unor parteneriate strategice cu România, Ucraina, Federaţia Rusă şi Statele Unite ale Americii. Valorificarea plenară a potenţialului de cooperare cu Japonia, China, India, Turcia, Israel, Coreea de Sud, Brazilia, Qatar şi cu alţi actori globali şi regionali în ascensiune.
3. Promovarea intereselor de securitate naţională pe plan internaţional.
4. Efectuarea reformelor interne în domeniile relevante şi realizarea demersurilor politico-diplomatice pe lîngă Consiliul Europei în vederea încheierii procedurii de monitorizare a Republicii Moldova şi trecerii la etapa de postmonitorizare.
5. Promovarea unei diplomaţii economice active.
6. Intensificarea interacţiunii cu diaspora şi protejarea drepturilor şi intereselor cetăţenilor Republicii Moldova stabiliţi cu traiul permanent peste hotare.

Integrarea europeană:

Succesul cel mai plauzibil la acest capitol al Programului este Acordul de Asociere, inclusiv crearea Zonei de Comerţ Liber Aprofundat şi Cuprinzător cu UE parafat în cadrul Summit-ului de la Vilnius al Parteneriatului Estic şi ulterior semnat la data 27 iunie 2014 la Bruxelles şi ratificat de către Parlament la data de 2 iulie curent. Pe parcursul anului 2014 – 14 ţări-membre ale UE au ratificat Acordul de Asociere cu Republica Moldova.

La 15 noiembrie 2013 Comisia Europeană a constatat îndeplinirea de către RM a condiţionalităţilor Planului de Acţiuni pentru liberalizarea regimului de vize recomandînd statelor-membre ale UE luarea unei decizii pozitive în vederea abolirii regimului de vize pentru cetăţenii RM. Astfel, la 20 decembrie 2013 statele-membre ale UE au acceptat propunerea Comisiei Europene. Cu începere din 28 aprilie 2014 deja cetăţenii Republicii Moldova circulă liber în Uniunea Europeană beneficiind de regim liberalizat de vize.

În această perioadă au beneficiat de noul regim peste 300 mii cetăţeni deţinători ai paşapoartelor biometrice. Republica Moldova asigură continuitatea reformelor începute prin intermediul implementării Matricei de politici pentru suport bugetar privind liberalizarea regimului de vize 2014-2016 (21 mil. euro). Reprezentaţii instituţiilor naţionale relevante asigură participarea şi implicarea activă în activităţile celor patru platforme ale PaE. Totodată, MAEIE asigură promovarea constantă a priorităţilor ţării noastre în contextul PaE în cadrul dialogului cu partenerii europeni. Republica Moldova a participat la toate reuniunile Platformelor, panelurilor şi iniţiativelor pilot desfăşurate în cadrul Parteneriatului Estic, preluînd experienţa partenerilor europeni relevantă domeniilor corespunzătoare din Acordul de Asociere, precum şi împărtăşind la rîndul său bunele practici acumulate cu statele din PaE, cum ar fi de exemplu în domeniul vizelor sau gestionării migraţiei. Rezultatele bune obţinute de Moldova în contextul dimensiunii bilaterale a PaE o plasează în fruntea statelor PaE, apreciere dată în primul rînd de UE şi statele membre ale UE. Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene a asigurat buna pregătire a reuniunii Comitetului de Coordonare pentru Facilitatea Consiliului Europei în cadrul Parteneriatului Estic (27 octombrie 2014, Bruxelles)

şi a prezentat propunerile pentru următorul proiect. Pe parcursul anului 2014, la formularea poziţiei naţionale pe marginea rezoluţiilor supuse votului sau adoptate prin consens în cadrul Adunării Generale ONU, s-a ţinut cont de prioritatea naţională de integrare europeană a RM. În acest sens, pe majoritatea rezoluţiilor adoptate prin vot în Adunarea Generală ONU, RM a avut poziţii similare statelor membre UE. De asemenea, RM s-a aliniat la cea mai mare parte a declaraţiilor şi explicaţiilor de vot ale UE, reieşind din prioritatea menţionată şi poziţia statului asupra problematicii abordate.

În procesul de negociere a Acordului de Asociere şi, respectiv, pregătirea pentru implementarea acestuia, precum şi în contextul îndeplinirii condiţionalităţilor Planului de Acţiuni pentru liberalizarea regimului de vize a fost asigurată ajustarea cadrului normativ naţional la standardele europene în conformitate cu angajamentele asumate de RM.

A continuat dialogul politic bilateral cu statele-membre ale UE în vederea asigurării sprijinului demersurilor europene ale Republicii Moldova şi edificării unor parteneriate bazate pe valori şi interese comune cu fiecare capitală europeană. De remarcat faptul că situaţia geopolitică după Summit-ul de la Vilnius a determinat ajustarea poziţiei de către majoritatea statelor-membre UE vizavi de statele PaE cu viziuni proeuropene, Moldova fiind în poziţie să profite de această fereastră de oportunitate. Unul din efectele benefice ale acestei ajustări a fost scurtarea timpului pentru aprobarea unor decizii legate de agenda MD-UE.

Dezvoltarea relaţiilor bilaterale şi multilaterale

Pe parcursul anului 2014 a continuat dialogul bilateral cu mai multe state din cadrul Uniunii Euorpene, printre ele se numără: Republica Federală Germania, Republica Italiană, Republica Franceză, Republica Austria, Republica Portugalia, Republica Lituania, Republica Croaţia, Republica Polonă, Republica Bulgaria, Republica Elenă. Dialogul a fost menţinut atit la nivelul Prim-ministrului si Ministerului Afacerilor Externe şi Integrarii Europene, cît şi la nivelul Preşedintelui ţării şi Parlamntului Republicii. Obiectivul dialogului fiind consolidarea cooperării bilatarale, preluarea bunelor practici europene, precum şi asigurarea suportului în parcursul european al Republicii Moldova.

În raport cu statele vecine: **Romînia,** programul de activitate a Guvernului a marcat consolidarea dialogului politic bilateral, în particular pe subiecte vizînd agenda europeană a Republicii Moldova şi interconexiunile energetice dintre cele două ţări, cu efecte benefice asupra RM. Au fost iniţiate lucrările de construcţie a gazoductului Iaşi-Ungheni cu inaugurarea lui la 27 august 2014. A fost lansat centrul comun SMURD şi implementate proiecte de asistenţă tehnică, 100 de microbuze pentru şcoli, trei autobuze pentru teatre şi 35 de automobile pentru instituţiile publice din RM; Vizita Secretarului de stat al Romîniei Bogdan AURESCU la Chişinău, 14 noiembrie 2014. În timpul vizitei au fost semnate patru memorandumuri privind acordarea asistenţei financiare nerambursabile în valoare de 7 milioane euro. Romînia este consecventă în susţinerea parcursului european şi trecerea într-o logică de preaderare a Republicii Moldova, iniţiind mai multe acţiuni în acest scop atît pe bilaterală, cît şi în cadrul UE.

În raport cu **Ucraina**, a fost menţinut ritmul negocierilor pe tot spectrul problemelor prioritare de pe agenda bilaterală: problematica transnistreană, proprietăţile, demarcarea frontierei de stat, protecţia drepturilor minorităţilor naţionale.

Relansarea cooperării în format trilateral RM-Romînia-Ucraina; Vizita în RM a dlui P. POROŞENKO, Preşedinte al Ucrainei, 20 noiembrie. Au fost examinate chestiunile prioritare de pe agenda bilaterală şi aspectele ce ţin de securitatea regională – Consultări bilaterale moldo-ucrainene pentru recunoaşterea drepturilor de proprietate A continuat procesul de demarcare a frontierei, inclusiv a sectorului central al acesteia; de consultări bilaterale moldo-ucrainene pentru reglementarea aspectelor ce ţin de funcţionarea complexului hidroenergetic nistrean, precum şi protejarea şi dezvoltarea durabilă a bazinului r. Nistru. În contextul crizei din Ucraina, pe parcursul anului 2014, delegaţia RM la ONU a promovat şi a

susţinut cu fermitate necesitatea respectării principiilor suveranităţii şi integrităţii teritoriale, inviolabilităţii hotarelor şi independenţei consfinţite în Carta ONU şi Actul Final de la Helsinki din 1975. În raport cu **Federaţia Rusă**, notăm persistenţa problematicii tradiţionale: cooperarea insuficientă din partea Federaţiei Ruse în chestiunea reglementării transnistrene, în chestiunea energetică, în problematica comercială, în particular restricţionarea accesului pe piaţă a produselor vinicole şi agricole din RM. Un subiect nou apărut pe agenda relaţiilor bilaterale către sfîrşitul anului 2013 îl constituie noile reglementări introduse de Federaţia Rusă în privinţa migraţiei forţei de muncă. În pofida reticenţei părţii ruse, se propune intensificarea eforturilor privind semnarea proiectelor de acorduri în domeniul migraţiei. Cooperarea moldo-rusă în domeniul comercial-economic în 2013-2014 a avut de suferit multiple provocări, condiţionate de procesele integraţioniste UE-UV, dar nu pot fi excluşi şi factorii interni, precum calitatea producţiei destinate exportului pe piaţa rusă, care au influenţat suspendarea exporturilor băuturilor alcoolice moldoveneşti pe piaţa Federaţiei Ruse. Cooperarea comercial-economică moldo-rusă evoluează conform unui scenariu mai puţin optimist, în funcţie de etapa avansării ţării noastre în procesul de asociere cu UE. Energetica, comerţul cu produse agroalimentare şi regimul migraţiei forţei de muncă rămîn elementele cele mai sensibile în acest sens.

Interdependent de finalizarea negocierilor pe marginea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Federaţiei Ruse privind readmisia persoanelor aflate în situaţie de şedere ilegală şi a Protocolului de implementare a acestuia şi a Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Federaţiei Ruse privind cooperarea în domeniul combaterii migraţiei ilegale. Textul proiectului Acordului este definitivat pentru semnare.

În raport cu SUA, anul 2013 a fost marcat de vizita la Washington a dnei Natalia Gherman, viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe şi integrării europene şi vizita la Chişinău a Secretarului de Stat al SUA, John Kerry. Atenţia sporită a SUA faţă de RM în a doua jumătate a anului a fost determinată de evoluţiile în context regional, precum şi de angajamentul ferm al Guvernului de a persevera în procesul de integrare europeană şi promovare a reformelor democratice. Pe parcursul anului 2014 a continuat dialogul cu SUA. În perioada 3-5 martie 2014, în Statele Unite ale Americii s-a desfăşurat şedinţa Comisiei Comerciale Mixte RM-SUA.. Pe 23 iunie 2014 a avut loc vizita de lucru a doamnei Betsy Hafner, asistentul adjunct al Reprezentanţei Comerciale SUA pentru Rusia şi Eurasia. În cadrul acestei reuniuni a fost stabilită agenda viitoarei sesiuni a Comisiei mixte, precum şi subiectele cele mai importante în relaţiile comercial-economice moldo-americane. În perioada 7-10 octombrie 2014, a avut loc vizita dlui Andrian Candu, viceprim-ministru, ministru al economiei, la Washington DC, SUA. În cadrul întrevederilor cu oficialii americani discuţiile s-au axat pe fortificarea dialogului strategic dintre Republica Moldova şi Statele Unite ale Americii. A fost reiterată dorinţa Republicii Moldova de a semna cu SUA Acordul privind promovarea şi protejarea reciprocă a investiţiilor (APPRI), fiind prezentate oportunităţile pentru cooperarea în domeniul comercial-economic şi investiţional. De asemenea, a fost reiterată necesitatea semnării Acordului de evitare a dublei impuneri între Republica Moldova şi SUA. Totodată, a fost solicitat suportul american privind extinderea prevederilor Sistemului General de Preferinţe (GSP) faţă de produsele importate din Republica Moldova pe piaţa din SUA, precum şi suportul în promovarea oportunităţilor şi proiectelor investiţionale în domeniiile industriei şi energeticii, examinarea posibilităţilor de organizare a forumurilor comune, trainingurilor pentru întreprinzătorii din Republica Moldova.

Dialogul politic şi cooperarea în cadrul Comunităţii Statelor independente a continuat în cadrul şedinţelor Grupului de lucru pe marginea proiectului Protocolului cu privire la introducerea modificărilor în Acordul privind Regulile de determinare a ţării de origine a mărfurilor în Comunitatea Statelor Independente din 20 noiembrie 2009;

pentru elaborarea Acordului cu privire la Comerţul Liber cu Servicii în cadrul Comunităţii Statelor Independente, ultima şedinţă a acestuia avînd loc în perioada 22-23

octombrie 2014. Participanţii au convenit parţial asupra proiectului Acordului privind comerţul cu servicii în cadrul CSI.

Două acorduri de colaborare internaţională în domeniul turismului au fost încheiate cu Guvernul Republicii Polone şi Ministerul Economiei Naţionale al Ungariei. La data de 12 septembrie 2014, a fost semnat Acordul de Comerţ Liber dintre Republica Moldova şi Republica Turcia, care va intra în vigoare la finele anului 2015.

Posibilităţile de aprofundare a cooperării cu NATO au fost examinate în cadrul vizitei dnei Natalia Gherman la NATO, în februarie 2014, şi la Reuniunea 28-RM din martie 2014. De asemenea, a fost actualizat Planul Individual de Acţiuni al Parteneriatului (IPAP), precum şi organizate vizite oficiale la nivel înalt

A fost asigurată calitatea înaltă a dialogului RM în cadrul ONU, în special în cadrul sesiunii de primăvară a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului/CDO (3-28 martie 2014). Delegaţia RM a prezentat 12 discursuri la diferite puncte ale agendei şi coautorat 16 rezoluţii (dintre care 11 rezoluţii iniţiate de UE). De asemenea, RM a participat la organizarea Panelului de nivel înalt pentru combaterea pedepsei capitale, alături de Franţa. În context, RM a iniţiat elaborarea şi prezentarea unui discurs comun din partea a 44 state-membre ale Consiliului Europei. Pornind de la coautorarea rezoluţiei CDO privind protecţia şi promovarea drepturilor omului pe Internet, RM a aderat în februarie 2014 la Coaliţia privind libertatea în spaţiul virtual/Freedom Online Coalition). A fost lansată şi finalizată procedura de aderare a RM, în calitate de observator, la Decada pentru incluziunea romilor. Obiectivul a constat în evaluarea noilor iniţiative în domeniu, în special abordarea bunelor practici ale Marii Britanii, Suediei, Finlandei, Spaniei, Olandei şi Republicii Moldova. A fost organizată şi desfăşurată vizita în RM a Înaltului Comisar-adjunct ONU pentru drepturile omului, dna Flavia Pansieri (8-11 aprilie). În cadrul sesiunii a 26-a a Consiliului ONU pentru drepturile omului, RM a iniţiat şi promovat, alături de Franţa, Elveţia, Belgia, Mexic, Costa Rica, Mongolia şi Benin, rezoluţia cu privire la pedeapsa capitală, care a înscris chestiunea respectivă în agenda pe termen lung a CDO.

În relaţia cu Alianţa Nord-Atlantică au fost realizate mai multe acţiuni concrete, care au îmbunătăţit percepţia RM în cadrul Alianţei, ca fiind un partener credibil. NATO a apreciat înalt decizia RM de a participa la Forţele din Kosovo (KFOR), precum şi acreditarea unui reprezentant militar la Cartierul general.Cooperarea cu NATO este posibilă şi în calitate de nealiniat la blocurile militare. Un exemplu în acest sens a fost lansarea fazei a III-a a Proiectului privind evacuarea şi distrugerea pesticidelor de pe teritoriul ţării.

Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene a oferit asistenţă Centrului de Informare şi Documentare NATO la organizarea diferitor activităţi de diplomaţie publică şi a participat la acestea. Au fost organizate 2 vizite ale experţilor NATO care au avut scopul de a promova diplomaţia publică, un şir de activităţi de acest fel fiind organizate la Chişinău, Bălţi, Cahul, Comrat. La 14 mai 2014 a fost organizată conferinţa „Parteneriatele NATO: realizări şi perspective”.

APCE a recunoscut posibilitatea de trecere a RM la etapa de post-monitorizare.

În contextul implementării Planului de acţiuni pentru susţinerea reformelor democratice în RM au fost asigurate coordonările pentru fixarea noilor proiecte în domeniul prevenirii şi combaterii corupţiei şi spălării banilor (2,2 mil. euro), traficului de fiinţe umane. Au fost coordonate acţiunile din Programul de asistenţă preelectorală pentru Republica Moldova, la moment stabilindu-se organizarea în martie 2015 a Conferinţei postelectorale, precum şi domeniilor specifice de asistenţă pentru alegerile locale din 2015. La 14 martie 2014, în cadrul vizitei în RM a dnei Gabriella Battaini-Dragoni, Secretar General adjunct al Consiliului Europei, a fost lansat Planul de acţiuni pentru susţinerea reformelor democratice în RM (PA). PA iniţial cuprinde 23 de proiecte cu o valoare de circa 18 mil. euro şi sînt destinate pentru 6 capitole: Buna guvernare, instituţiile democratice şi lupta împotriva corupţiei

(combaterea corupţiei şi asistenţa în domeniul electoral); Reforma justiţiei, inclusiv reforma procuraturii; Protecţia şi promovarea drepturilor omului; Libertatea mass-mediei şi pluralismul; Democraţia locală; Măsurile de consolidare a încrederii între cele două maluri ale Nistrului (CBMs). Pentru CBMs a fost lansat un proiect nou în domeniul patrimoniului cultural. În contextul implementării Planului de acţiuni pentru susţinerea reformelor democratice în RM a debutat realizarea a 4 proiecte. A fost aprobat Programul de asistenţă preelectorală pentru Republica Moldova.

Republica Moldova şi-a exercitat în 2014 ultimul an din termenul în calitate de membru al Comisiei ONU pentru Populaţie şi Dezvoltare (CPD). În cadrul sesiunii a 47-a a CPD, ţara noastră a organizat un eveniment special pentru statele-membre ONU la New York dedicat corelaţiei dintre schimbările demografice şi progresul în dezvoltare. A fost pentru prima oară cînd RM a organizat un asemenea eveniment tematic la ONU, eveniment care s-a bucurat de o vizibilitate sporită şi a fost de natură să promoveze interesele RM în domeniul soluţionării problemelor demografice prin mecanismele ONU. Au fost continuate măsurile de promovare a candidaturii Republicii Moldova în: 1. Comitetul ONU împotriva torturii (CAT), pentru perioada 2016-2019 (alegeri în 2015, la Geneva); 2. Consiliul Economic şi Social ONU (ECOSOC), pentru perioada 2016-2018 (alegeri în 2015, la New York); 3.Consiliul ONU al Drepturilor Omului, pentru perioada 2020-2022 (alegeri în 2019, la New York); 4. Comisia ONU pentru Dezvoltare Socială pentru perioada 2016-2020. A fost semnat acordul de constituire a Reprezentanţei FAO în Republica Moldova care va oferi asistenţă în vederea dezvoltării potenţialului agricol şi susţinerii producătorilor autohtoni în procesul de implementare a Acordului de Asociere RM-UE şi Zonei de Liber Schimb. În premieră a fost semnat un acord de stabilire a unui program de control al containerelor la portul Giurgiuleşti în cooperare cu Oficiul ONU pentru Droguri şi Crimă (UNODC) în vederea reducerii riscului traficului de droguri sau mărfuri ilegale prin portul Giurgiuleşti. Republica Moldova a devenit membru al Consiliului pentru Dialogul Global pentru Capacităţile Instituţionale pentru Dezvoltare Durabilă. În primul trimestru 2014, au fost coordonate şi expuse în cadrul ONU, prin intermediul Misiunii Permanente a RM la ONU, prioritățile naţionale pe linia dezvoltării durabile. Delegaţia Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene a participat la sesiunea a 47-a a Comisiei ONU pentru Populaţie şi Dezvoltare în perioada 7-11 aprilie 2014. Republica Moldova a reuşit să se manifeste pe arena internaţională şi în calitate de participant activ la consultările globale privind agenda de dezvoltare ONU post-2015, astfel, aceasta a fost invitată de către UNDP să găzduiască dialogul global privind dezvoltarea instituţională în contextul agendei de dezvoltare post-2015. Acceptînd această invitaţie, Republica Moldova va deveni un promotor de referinţă la nivel global al dimensiunii dezvoltării instituţionale care ar contribui la realizarea principiilor dezvoltării durabile.

*Diplomaţia economică***:**

Pe parcursul anului 2013 Fondul de Promovare a Exportului a susţinut organizarea a circa 32 de acţiuni – 9 expoziţii, 9 studii şi seminare, 13 forumuri şi conferinţe şi a publicat materiale promoţionale privind oportunităţile investiţionale. Sub aspect sectorial, 32% din mijloacele Fondului au fost acordate pentru promovarea agriculturii, 8% pentru turism si 6% pentru IT. În contextul diversificării exportului produselor de origine animalieră au fost organizate Misiunile TAIEX la Chişinău pentru produsele piscicole, pentru ouă şi produse din ouă, peer review pentru vinuri, struguri de masă şi mere, pentru carne de pasăre. Totodată, RM a fost introdusă în lista ţărilor terţe care, începînd cu 17 decembrie 2013, este eligibilă să exporte produse din ouă pe piaţa UE.

Forumul Economic al Diasporei (Diaspora Business Forum) a fost organizat pe 6-7 octombrie 2014. La Forum au participat 90 de oameni de afaceri, precum şi manageri de nivel mediu şi înalt din cadrul companiilor internaţionale, originari din Republica Moldova. BRD a

elaborat conceptul evenimentului, de comun acord cu toţi factorii implicaţi au fost identificate resursele financiare necesare şi elaboraţi termenii de referinţă pentru selectarea companiei care va facilita organizarea evenimentului. Prin intermediul proiectului Nexus Moldova a fost selectat consultantul naţional pentru efectuarea studiului cu privire la Forumul Economic al Diasporei şi Cluburile Locale de Afaceri. În colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene au fost identificaţi şi invitaţi participanţii la Forum, conform criteriilor stabilite.

A fost intensificat dialogul RM – UE pe problematica securităţii energetice şi semnat contractul de grant privind studiul de fezabilitate aferent aderării MD la reţeaua de electricitate UE ENTSO-E.

În perioada 6-7 februarie 2014, la Varşovia a avut loc prima şedinţă a Grupului de lucru pentru eficienţa energetică şi energie regenerabilă, în cadrul căreia au fost stabilite elementele de cooperare şi schimbul de experienţă dintre ţările noastre. Pe parcursul anului 2014, au avut loc şedinţele comisiilor interguvernamentale de colaborare comercial-economică. Urmare a reuniunilor au fost semnate Protocoalele în cadrul cărora s-a menţionat despre importanţa subiectului eficienţă energetică. Ţările cu care au fost semnate astfel de documente sînt: Republica Polonia (6 februarie 2014), Republica Turcia (4 februarie 2014), Republica Cehia (15 aprilie 2014), Republica Ungaria (26 septembrie 2014), Republica Austria (9 octombrie 2014). Părţile au exprimat intenţia de a extinde cooperarea în domeniul eficienţei energetic, inclusiv în ceea ce priveşte tehnologiile moderne de consum redus de energie.

Vizita la Baku a dnei Natalia Gherman, viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe şi integrării europene, 9-10 septembrie. În cadrul întrevederilor cu conducerea Republicii Azerbaidjan au fost examinate posibilităţile de aprofundare a relaţiilor bilaterale în diverse domenii de interes reciproc. Vizita la Moscova a delegaţiei RM, condusă de dl Andrian Candu, viceprim-ministru, ministru al economiei. În cadrul întrevederilor cu oficialii ruşi au fost abordate subiectele ce ţin de eliminarea obstacolelor din calea comerţului bilateral şi cooperarea în domeniul energetic.

În scopul asigurării participării active a ţării la circuitul european şi global al ideilor, tehnologiilor şi capitalului uman prin obţinerea accesului plenar la mecanismele de mobilitate academică, Republica Moldova a asociat la Programul PC7.

Instituţiile din Republica Moldova au participat deja, de la asociere, la 53 proiecte europene în cadrul programului PC7, atrăgînd în ţară aproximativ 3,7 milioane euro. Încurajaţi de aceste rezultate remarcabile Moldova a luat decizia de a-şi exprima intenţia de asociere la Programul UE pentru cercetare-inovare „Orizont 2020".

Astfel participarea ţării noastre în cadrul Programului comunitar pentru cercetare-inovare „Orizont 2020", a fost asigurată prin ratificarea de către Parlamentul RM a Legii nr. 142 la 17 iulie 2014. Acest fapt permite o integrare plenară a RM în Spaţiul European de Cercetare, iar ţara noastră este asistată în implementarea bunelor practici europene în domeniul gestionării activităţilor de cercetare-inovare, dar şi în procesul de implementare a rezultatelor cercetării în beneficiul societăţii.

Pentru promovarea şi protejarea intereselor şi potenţialului economic al Republicii Moldova pe parcursul anului de raportare au fost întreprinse măsuri în vederea stabilirii legăturilor economice externe cu principalele ţări partenere. Au fost desfăşurate reuniuni ale comisiilor interguvernamentale (Letonia, Romînia, China, Belarus), care au abordat subiecte de colaborare bilaterală pe diverse sectoare –transport, investiţii, turism, intreprinderi mici şi mijlocii etc. În sectorul transportului au fost finalizate negocierile privind selectarea proiectelor de aderare la reţeaua europeană de transport TEN-T. A fost lansat dialogul sectorial la nivel de miniştri în cadrul PaE (transport, educaţie, justiţie şi afaceri interne). Subiecte ce ţin de comerţul cu servicii, precum şi barierele tehnice în calea comerţului şi barierile netarifare au fost subeicte de negocieri şi discuţii în cadrul Acordului Central European (CEFTA) unde Moldova este în calitate de stat-membru. Au fost finalizate cu succes

negocierile asupra Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Canadei privind promovarea şi protejarea reciprocă a investiţiilor, fiind semnată Declaraţia de Intenţii. De asemenea, a fost efectuată iniţierea negocierilor asupra acordurilor privind promovarea şi protejarea reciprocă a investiţiilor cu Guvernul Ucrainei, Guvernul Republicii Kazahstan, Guvernul Republicii Croaţia, Guvernul Republicii Federative a Braziliei, Guvernul Republicii Libaneze şi Guvernul Regatului Maroc.

A fost asigurată relaţionarea dintre instituţiile guvernamentale şi Misiunea Permanentă a Republicii Moldova pe lîngă Oficiul ONU la Geneva în vederea promovării priorităţilor Republicii Moldova de cooperare cu OMC, organizarea în RM a primei vizite a experţilor OMC pentru revizuirea politicilor comerciale ale RM (mai 2014), transmiterea notificărilor tematice obligatorii în conformitate cu Decizia de la Marrakesh privind procedurile de notificare, precum şi aderarea RM la Acordul OMC privind achiziţiile publice. A fost coordonat în cooperare cu Ministerul Economiei prezentarea celei de-a treia oferte a Republicii Moldova pentru aderarea ţării noastre la acordurile OMC privind achiziţiile publice. La ultima reuniune a Comitetului OMC privind achiziţiile publice din 23-25 iunie 2014, la Geneva, statele-membre au salutat îmbunătăţirile efectuate în cea de-a treia ofertă, care ar apropia Republica Moldova de aderarea la acordurile respective.

Consolidarea cadrului instituţional necesar pentru promovarea eficientă a politicii externe, sporirea interacţiunii cu diaspora şi protejarea drepturilor şi intereselor cetăţenilor Republicii Moldova stabiliţi cu traiul permanent peste hotare.

La capitolul perfecţionarea cadrului juridic pentru activitatea serviciului diplomatic este de menţionat despre îmbunătăţirea cadrului juridic naţional în domeniul consular. Astfel, au fost definitivate şi au intrat în vigoare modificările la o Lege şi 3 noi regulamente ce ţin de titlul de călătorie, eliberarea vizelor, procedura de supralegalizare a documentelor, precum şi alte 2 ordine ale Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene relevante serviciului diplomatic.Legea cu privire la resortisanţii statelor terţe care au obligaţia deţinerii unei vize şi resortisanţii statelor terţe care sînt exoneraţi de obligativitatea deţinerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova, în vigoare din 3 ianuarie 2014. Legea cu privire la serviciul diplomatic a fost modificată şi completată şi efectuată analiza actelor normative din domeniu pentru aducerea acestora în concordanţă cu modificările respective. Au fost modificate şi amendate carul juridic pentru activitatea serviciului diplomatic: i) Regulamentul cu privire la activitatea misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova; ii) Statutul Consular; iii) aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia. A fost modificată Legea cu privire la regimul străinilor; modificat Regulamentul cu privire la procedura dobîndirii şi pierderii cetăţeniei; documentele de călătorie recunoscute sau acceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat si modificat Regulamentul cu privire la eliberarea vizelor.

Pentru apărarea intereselor cetăţenilor Republicii Moldova aflaţi peste hotare şi prestarea serviciilor consulare de calitate a fost ajustat cadrul legal respectiv si create soft-uri necesare prestării serviciilor consulare. A continuat procesul de perfectare de către serviciile consulare a paşapoartelor biometrice şi buletinelor de identitate pentru cetăţenii Republicii Moldova stabiliţi în străinătate. A fost elaborat Sistemul Informaţional „Titlu de călătorie”, şi întrodus, cu începere din 1 mai 2013, noile blanchete de strictă evidenţă a titlurilor de călătorie. Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene a iniţiat, cu suportul Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie, crearea noilor procese de business pe platforma SIA „Consul” şi anume, dezvoltarea următoarelor module noi: eliberarea paşaportului de serviciu; eliberarea paşaportului diplomatic; eliberarea buletinului de identitate; trafic de persoane; supralegalizarea consulară; modulul de suport al sistemului – Arhivare automatizată.

Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene a lansat pe data de 1 august 2014 serviciul eVisa, care permite emiterea vizelor cetăţenilor străini de la distanţă.

În anul 2013 au fost înfiinţate 3 misiuni diplomatice ale Republicii Moldova – în Olanda, Qatar şi Canada. Transmiterea demersurilor oficiale către autorităţile competente din Tokyo, Japonia cu privire la intenţia RM de a deschide o misiune diplomatică. Pe data 1 august 2014 a fost înfiinţat Consulatul RM în oraşul Padova, Italia, cu circumscripţia consulară, care cuprinde regiunile Veneto, Friuli Veneţia şi Trentino Alto Adige. Au fost instituite Consulatul General al Republicii Moldova la Milano şi Consulatul Republicii Moldova la Padova.

La moment Republica Moldova are 29 de oficii consulare conduse de consuli onorifici: Rusia, Polonia, Pakistan, Norvegia, Italia, Franţa, Germania, Armenia, Cehia, Monaco. În 2013 au fost eliberate 11 Patente Consulare pentru consulii onorifici ai RM din următoarele state: Slovacia (2), Turcia (2), Coreea, Regatul Ţărilor de Jos, Spania, Franţa (2), Norvegia şi Suedia. Pentru susţinerea diasporei în Republica Moldova 30 de ministere, birouri şi agenţii dezvoltă politici cu şi pentru diasporă. Astfel, toate instituţiile publice relevante au persoane responsabile pentru diasporă, contribuind la o coordonare mai bună a acţiunilor în domeniul respectiv. În acest sens politicile pentru diaspora sînt prezente în 47 de acţiuni ale Guvernului, se elaborează un Plan comun de activităţi, au fost realizate 20 de consultaţii asupra documentelor de importanţă naţională, iar o serie de iniţiative au fost deja aprobate. Sînt iniţiate negocierile pentru un Program Bugetar destinat politicilor diasporei. În conformitate cu Dispoziţia Guvernului 64-D din 4 iulie 2014, prin care a fost instituit grupul de lucru extins pentru elaborarea Strategiei Diaspora 2025. A fost elaborat conceptul Strategiei, care va stabili cadrul general pentru asigurarea coerenţei politicilor statului cu privire la diaspora şi implementarea unei viziuni comune a Guvernului asupra diasporei şi dezvoltării. Conceptul Strategiei a fost prezentat delegaţilor la Congresul VI al diasporei şi va fi propus spre consultare largă cu diaspora şi toate instituţiile publice din Republica Moldova în conformitate cu prevederile legislaţiei privind transparenţa decizională. La nivel de dezvoltare a programelor, Biroul Relaţii cu Diaspora (BRD) a dezvoltat 18 concepte de programe economice, sociale, culturale şi educaţionale. Programul DOR a fost pilotat cu succes în august 2013. O serie de programe economice existente (PARE 1+1, Fondul Internaţional pentru dezvoltare agricolă, produse bancare pentru migranţi) au fost îmbunătăţite cu implicarea directă a echipei Programe a BRD. Programele culturale lansate sau susţinute de echipa Comunicare a BRD sînt sintetizate în 9 cicluri de evenimente cultural-artistice, în diaspora şi în Republica Moldova, în circa 40 de oraşe din Europa, Orientul Apropiat şi SUA, la care au participat în total circa 30 de mii de persoane, fiind difuzate circa 7 mii de informaţii diverse, cărţi şi materiale. BRD a examinat 15 proiecte de politici elaborate de APC cu impact asupra migraţiei şi diasporei, fiind expuse opinii de îmbunătăţire a acestora. Circa 500 de demersuri din partea membrilor diasporei prin care s-a solicitat soluţionarea situaţiilor cu care se confruntă ei. BRD a menţinut şi dezvoltat conexiunea constantă cu organizaţiile şi proiectele internaţionale în domeniul migraţiei, monitorzînd circa 20 de programe în domeniul migraţiei şi antrenării diasporei la dezvoltarea ţării, implementate de APC cu asistenţa partenerilor de dezvoltare ca parte a Parteneriatului de Mobilitate RM-UE, componenta „Consolidarea Diasporei şi Dezvoltarea”.

În scopul elaborării politicilor bazate pe evidenţe, prin intermediul proiectului NEXUS Moldova au fost iniţiate 6 studii şi cercetări în domeniul de referinţă, dintre care 2 au fost finalizate, altele 4 fiind în proces de desfăşurare. Alte activităţi importante organizate de BRD: 1) Primul Forum online cu diaspora al Prim-ministrului la 27 mai 2014; 2) Zilele Diasporei în Republica Moldova, 28-30 august 2014, la iniţiativa Prim-ministrului; 3) Programul de stagii pentru tinerii din diaspora şi de acasă, precum şi platforma www.stagii.gov.md la iniţiativa Asociaţiei Moldovenilor din Marea Britanie şi Jeunnes Moldave din Franţa; 4) Campania Guvernului „EU aduc Europa acasă!" pentru promovarea integrării europene a Republicii

Moldova şi elaborat instrumentului de comunicare al Campaniei – pagina web www.europa-acasa.md.

Pentru intensificarea dialogului bilateral cu statele în care există o prezenţă majoră a diasporei au fost semnate acorduri bilaterale în domeniile securităţii sociale – 4; educaţiei, ştiinţei şi culturii – 7; sănătăţii – 1; proiecte bilaterale în domeniile securităţii sociale – 2; educaţiei şi culturii – 8; sănătăţii şi ştiinţelor medicale – 7; migraţiei de muncă şi migraţiei personalului medical – 21. BRD a asigurat informarea diasporei referitor la prevederile acordurilor de protecţie socială bilaterale încheiate cu statele în care există o prezenţă majoră a diasporei, fiind difuzate circa 5 mii de pliante. Privind iniţierea negocierilor asupra proiectului Acordului interguvernamental-cadru în domeniul migraţiei personalului medical, BRD a examinat primele proiecte de Acord cu Germania şi Franţa şi a participat la primele negocieri care au avut loc la Chişinău cu reprezentanţii Germaniei. În contextul negocierilor bilaterale a Acordului interguvernamental-cadru, BRD a asigurat identificarea lucrătorilor medicali din Germania şi Spania. A fost propusă consolidarea lor într-o reţea profesională în domeniul medical.

II. POLITICI ECONOMICE ŞI FINANCIARE

a. Crearea locurilor de muncă prin impulsionarea activităţii economice

Obiective de guvernare:

1. Eliminarea barierelor administrative pentru mediul de afaceri şi ameliorarea climatului investiţional.
2. Promovarea exporturilor şi atragerea investiţiilor.
3. Respectarea principiilor concurenţei şi demonopolizarea pieţei interne.
4. Crearea condiţiilor pentru un acces mai larg la resursele de creditare private şi publice.

Eliminarea constrîngerilor de ordin administrativ pentru mediul de afaceri:

În vederea creării unui mediu de afaceri favorabil pentru mediul de afaceri din Republica Moldova, în perioada anilor 2013-2014 au fost promovate şi realizate un şir de reforme privind stabilirea unui cadru de reglementare eficient pentru dezvoltarea antreprenoriatului, prin limitarea intervenţiilor nefondate ale statului în mediul de afaceri şi optimizarea procedurilor aferente activităţii antreprenoriale.

Performanţa reformelor implementate în domeniul reglementării activităţii de întreprinzător în Republica Moldova este reflectată în rapoartele de clasament „ Doing business” realizate anual de Banca Mondială. Astfel, în primul semestru al anului 2014, Moldova poziţionîndu-se pe locul 82 din 189 de ţări (cu 4 pozitii mai jos faţă de 2013) , iar spre finele anului ocupă locul 63 (cu 19 pozitii mai sus în comparaţie cu 2014).

Pentru asigurarea convergenţei cadrului strategic în domeniul reformei regulatorii cu normele Comunităţii Europene a fost aprobată Strategia privind reforma cadrului de reglementare a activităţii de întreprinzător pentru anii 2013-2020, care prevede acţiuni concrete pentru stabilirea unor „reguli clare de joc” pentru întreg ciclul de viaţă al unei întreprinderi. În calitate de instrument de implementare a obiectivelor stabilite de Strategie, pe termen imediat şi scurt, a fost elaborată Foaia de parcurs privind acţiunile Guvernului în vederea eliminării constrîngerilor critice în calea mediului de afaceri pentru anii 2013-2014 . Au fost realizate cca 90% din cele 44 acţiuni prevăzute în Foaia de parcurs pentru eliminarea constrîngerilor critice în calea mediului de afaceri.

Poziţia Republicii Moldova în clasamentul „Doing Business”

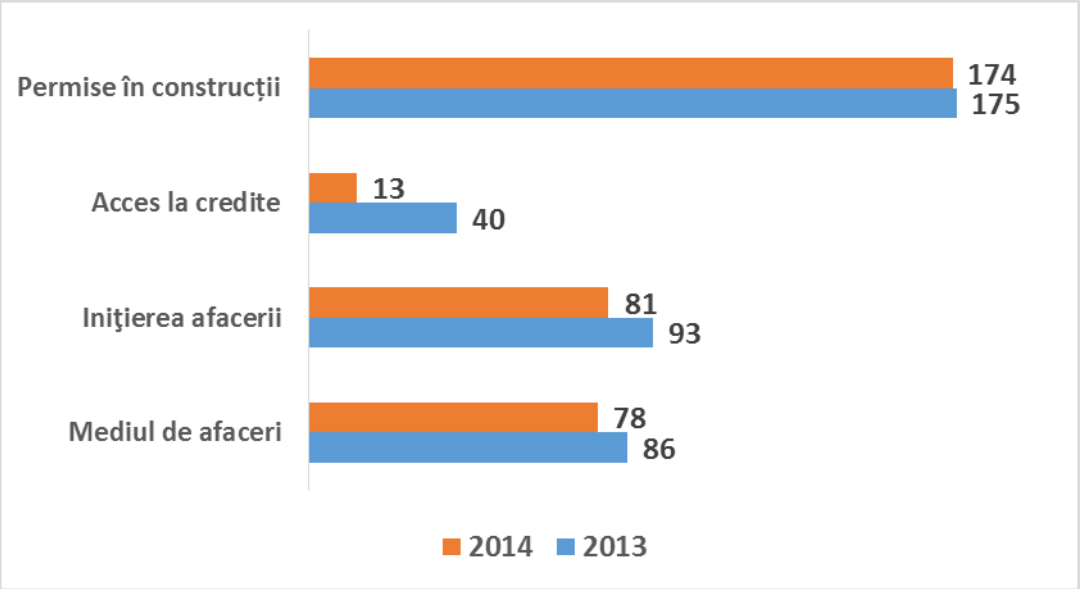

Sursa: Doing Business

Optimizarea procedurilor de lichidare a persoanelor juridice constituie un alt obiectiv principal în contextul reducerii poverii administrative în domeniul afacerilor. Astfel, în vederea eliminării constrîngerilor respective a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea şi completare unor acte legislative, care prevede simplificarea procedurii de lichidare benevolă a afacerii prin reducerea termenului de înaintare a creanţelor – de la 6 la 2 luni din momentul publicării avizului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, sau de la data înştiinţării despre lichidare, micşorarea termenului de repartizare a activelor – de la 12 la 6 luni din data publicării avizului şi – de la 2 la 1 lună din momentul aprobării bilanţului lichidării şi diminuarea obligaţiei de publicare a avizelor – de la 2 la 1 aviz. Cadrul normativ în vederea stabilirii procedurilor, condiţiilor şi listelor exhaustive de documente suplimentare necesare solicitanţilor pentru obţinerea de acte permisive (etapa finală a exerciţiului „Ghilotina 2+”) a fost modificat (Hotărîrea Guvernului nr.593 din 17 iulie 2014).

În vederea accelerării procesului de implementare largă a principiului „ghişeului unic”, au fost elaborate un set de *măsuri de implementare a ghişeului unic în desfăşurarea activităţii de întreprinzător*, fiind aprobată Lista actelor permisive pentru care autorităţile emitente sînt obligate să instituie ghişeu unic, se recomandă să instituie ghişeu unic şi să implementeze principiul de declarare pe propria răspundere. Pe parcursul perioadei de raportare au fost aprobate regulamentele de funcţionare a ghişeului unic pentru eliberarea actelor permisive în domeniul apărării împotriva incendiilor, în domeniul medicamentului, în domeniul transportului rutier şi de eliberare a certificatului de atestare tehnico-profesională a specialiştilor în construcţii. Este în proces de definitivare Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea ghişeului unic în domeniul autorizării activităţii în baza patentei de întreprinzător. De asemenea, au fost create 2 parteneriate pentru consolidarea şi dezvoltarea capacităţilor „Ghişeului unic în licenţiere”. În scopul creării posibilităţilor de verificare a veridicităţii actelor prin ghişeul unic au fost întreprinse acţiuni întru stabilirea relaţiilor de parteneriat cu: Serviciul Informaţional al Rapoartelor Financiare de pe lîngă Biroul Naţional de Statistică, Ministerul Mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat, Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale, Ministerul Sănătăţii, Centrul Naţional de Sănătate. De asemenea, în vederea asigurării accesului autorităţilor publice cu funcţii de reglementare şi control la datele SIA ”Registrul Unic de Licenţiere” au fost iniţiate relaţii de colaborare cu 5 instituţii publice. În perioada de raportare, din 27 de documente pasibile anexării la declaraţia/cererea de eliberare, prelungire, reperfectare a licenţei 16 documente se verifică prin intermediul Ghişeului Unic de

licenţiere (60%). În varianta scriptică se verifică de către solicitanţii de licenţă – 11 acte permisive.

Ghişeele unice teritoriale pentru autorizarea funcţionării comercianţilor vor fi instituite urmare achiziţionării şi implementării sistemului informaţional „e-Autorizaţii de desfăşurare a activităţii de comerţ în baza ghişeului unic", acţiuni realizate în comun cu Centrul de Guvernare Electronică. Proiectul de lege cu privire la modificarea şi completarea unor acte legislative a fost aprobat în sedinţa Guvernului din 8 octombrie 2014. Proiectul de lege conţine un şir de amendamente la cadrul legislativ în vigoare, inclusiv la Legea cu privire la comerţul interior, acestea fiind axate pe: optimizarea procedurii de autorizare a desfăşurării activităţilor de comerţ în baza principiului ghişeului unic; excluderea suprapunerilor dintre funcţiile de autorizare şi control ale autorităţilor publice centrale şi locale în privindţa activităţilor de comerţ; excluderea reglementărilor contradictorii şi normelor inutile care generau impedimente în desfăşurarea activităţilor de comerţ.

În urma revizuirii serviciilor prestate businessului contra plată de către autorităţile publice a fost elaborat un Program de reformare a serviciilor publice pentru anii 2014-2016. În anul 2013 au fost lansate 3 e-servicii prestate businesului: e-CNAM, e-CNAS şi e-Achiziţii Publice. A fost aprobat Planul de acţiuni al Ministerului Economiei privind evaluarea şi reingineria serviciilor publice distincte pentru anul 2015 care va prevedea revizuirea serviciilor prestate businessului contra plată. Totodată, Ministerul Economiei gestionează sistemul "e-Licenţiere". Conform datelor, 85,84% din declaraţii şi cereri privind eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenţei sînt procesate prin sistemul respectiv. Propunem transferarea acţiunii date pentru următorul ciclu de planificare.

Pentru simplificarea procedurilor de eliberare a actelor permisive au fost elaborate şi aprobate de Guvern *un şir de modificări şi completări a unor acte legislative (Ghilotina 2+),* care ţin de stabilirea, la nivelul actelor legislative, a condiţiilor de eliberare a actelor permisive, implicit cerinţele faţă de solicitant, aspectele de procedură, perioada de eliberare a actului permisiv, motivele refuzului, suspendării sau retragerii; obligativitatea eliberării unor acte permisive potrivit principiului ghişeului unic; delimitarea certă a competenţelor autorităţilor publice în privinţa actelor permisive; optimizarea şi simplificarea condiţiilor şi perioadei de eliberare a actelor permisive; transparenţa cerinţelor legislaţiei privind eliberarea actelor permisive.

Platforma Guvernamentală de Registre si Acte Permisive a fost lansată în decembrie 2013 şi cadrul normativ a fost aprobat în august. În baza ei au fost elaborate deja 4 sisteme informaţionale. Platforma e disponibilă pentru reutilizare/dezvoltare de sisteme informaţionale în baza de ECMP de către orice autoritate publică. Întru îmbunătăţirea relaţiilor dintre autorităţile fiscale şi agenţii economici cadrul legal a fost modificat în direcţia revizurii sistemului de amenzi pentru agenţii economici transportatori, pentru neutilizarea maşinilor de casă şi de control/terminalelor de plată în numerar, neeliberarea biletelor de călătorie, precum şi scutirea de accize şi taxa pentru efectuarea procedurilor vamale în cazul operaţiunilor de import-export efectuat de agenţii economici aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relaţii fiscale cu sistemul ei bugetar. Totodată, a fost introdusă scutirea de accize a distilatelor obţinute pe bază de vin (distilatul pentru divin, distilatul de vin, distilatul de tescovină de struguri, distilatul din drojdie de vin, alcoolul etilic de origine vitivinicolă) produse în Republica Moldova şi utilizate în calitate de materie primă pentru producerea altor mărfuri supuse accizelor.

Pentru simplificarea procedurii de eliberare şi înregistrare a facturilor fiscale a fost elaborat SIA „Comandarea online a formularelor tipizate", care permite solicitarea cantităţii necesare de formulare tipizate de la distanţă, printr-un click şi presupune o singură deplasare la punctul de eliberare a formularelor tipizate. În acest mod, contribuabilii care vor comanda online formulare tipizate vor fi înştiinţaţi despre data, ora şi locul unde vor fi eliberate documentele necesare. Sistemul poate fi accesat de toţi agenţii economici din Republica Moldova, care deţin semnături electronice. În prezent sistemul informaţional este utilizat de

către 284 funcţionari fiscali şi 12691 agenţi economici. A fost elaborat şi lansat în exploatare industrială cu titlu pilot Sistemul Informaţional Automatizat „E-factura”, care permite agenţilor economici emiterea şi expedierea, de sine stătător, a facturilor (pentru livrările neimpozabile cu TVA) sau facturilor fiscale, fără necesitatea comandării acestora la Serviciul Fiscal de Stat.

În anul 2013 au fost continuate activităţile de implementare a serviciului E-Licenţiere în cadrul Camerei de Licenţiere, cu aplicarea principiului „ghişeului unic”. Astfel, conform rezultatelor obţinute, din numărul total de peste 5 mii de declaraţii şi cereri de eliberare, prelungire şi reperfectare a licenţei circa 34% au fost recepţionate în regim online. Urmare implementării „Ghişeul unic în licenţiere”, prin intermediul acestuia în anul 2013 au fost verificate circa 60% din documentele anexate la declaraţia/cererea pentru eliberarea/prelungirea şi reperfectarea licenţei. Fezabilitatea creării organului unic de licenţiere se examinează. Toate procedurile de licenţiere au fost ajustate la Serviciul ”e-Licenţiere”, care oferă posibilitatea pentru solicitanţii sau titularii de licenţă, prin intermediul unei interfeţe Web, să expedieze online declaraţii/cereri de eliberare, prelungire sau de reperfectare a licenţelor şi să recepţioneze electronic confirmarea privind aprobarea sau respingerea solicitării, procedură cu valoare juridică echivalentă celor prevăzute de prezenta lege. Începînd cu 15 mai 2014 a fost asigurată furnizarea informaţiei din SIA „Registrul unic de licenţiere” privind licenţele eliberate, prelungite, reperfectate, suspendate, declarate nevalabile şi retrase. Conform situaţiei din 1 decembrie 2014, prin intermediul sistemului informaţional ”e-Licenţiere” au fost procesate 5387 declaraţii şi cereri privind eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenţei sau 85,84% din numărul total al acestora (6275). În vederea facilitării şi simplificării procedurilor care reglementează *iniţierea unei afaceri* au fost elaborate şi aprobate de Guvern un şir de modificări a unor acte legislative, care prevăd interalia: i) eliminarea obligativităţii deschiderii unui cont bancar temporar şi depunerea a cel puţin 40% din capitalul social al societăţii comerciale; ii) excluderea procedurilor de înregistrare suplimentară la Inspectoratul Fiscal Teritorial, CNAS şi CNAM; iii) eliminarea obligativităţii ştampilei. În urma implementării prevederilor respective timpul necesar lansării afacerii se va reduce de la 7 la 3 zile, iar procedurile se vor reduce de la 6 la 2 zile. Optimizarea procedurii, timpului şi costurilor de lichidare a afacerii – a fost adoptată Legea nr. 90 din 29 mai 2014 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative.

Proiectul de lege privind societăţile pe acţiuni a fost aprobată de către Guvern (4 iunie 2014) şi de către Parlament adoptat în prima lectură.

Constituirea Consiliului consultativ pentru întreprinderile mici şi mijlocii va fi creat ca urmare a adoptării Legii privind întreprinderile mici şi mijlocii, care prevede constituirea acestuia.

Pe parcursul perioadei de raportare au fost aprobate 23 de metodologii sectoriale privind controalele bazate pe risc

Registrul de inspecţii de stat online: www.controale.gov.md este funcţional din iulie 2014.

*Atragerea investiţiilor şi promovarea exporturilor***:**

În 2013 a fost lansat Consiliul Economic al Primului ministru. Această platformă consultativă reuneşte reprezentanţi ai mediului de afaceri, parteneri de dezvoltare şi instituţii de stat pentru îmbunătăţirea dialogului dintre instituţiile statului şi mediul de afaceri, pentru impulsionarea principalelor reforme economice îndreptate spre creşterea atractivităţii investiţionale a Republicii Moldova.

În scopul fortificării capacităţilor instituţionale şi modernizării formelor de promovare a exporturilor şi atragere a investiţiilor străine a fost reaorganizată Organizaţia de Promovare a Exportului din Moldova în Organizaţia de atragere a investiţiilor şi promovare a exportului din Moldova (în februarie 2014). Scopul reorganizării consta în revizuirea şi extinderea sarcinilor,

modului de operare şi gamei de instrumente de implementare şi intervenţii utilizate la promovarea Republicii Moldova ca destinaţie pentru investiţii şi impulsionarea activităţii investiţionale şi de export a companiilor deja stabilite pe teritoriul ţării. Pe parcursul anului 2014, în scopul promovării exporturilor şi identificării unor noi soluţii în domeniul respectiv, Ministerul Economiei a iniţiat cooperarea cu Centrul Internaţional de Comerţ ITC, care în perioada 22-25 aprilie 2014 a efectuat o misiune de evaluare la Chişinău.

În urma politicilor de eliminare a barierelor administrative şi de facilitare a comerţului exterior şi a evoluţiei relaţiilor comerciale internaţionale, *volumul exporturilor* a înregistrat în anul 2014 o reducere cu 3,66%, comparativ cu anul 2013, cifrîndu-se la 2339,5 mil. dolari SUA. Au crescut semnificativ exporturile spre ţările Uniunii Europene – cu 9,56%, cele orientate spre ţările CSI au scăzut – cu 187,57 mil. dolari (─ 20,32%). Astfel, exporturile de mărfuri destinate ţărilor Uniunii Europene deţin o cotă de 53,26% în total exporturi, iar cele orientate spre CSI au o pondere de 31,44%. Vom remarca reducerea exporturilor către alte ţări cu 2,7% în anul 2014 comparativ cu anul precedent. *Volumul importurilor* s-a redus cu 3,2% faţă de anul precedent, totalizînd 5317mil. dolari SUA. Acestea au fost dominate de produsele necesare pentru asigurarea economiei naţionale cu materii prime şi energie, precum şi cele destinate consumului populaţiei. Volumul importurilor din ţările Uniunii Europene în anul 2014 au însumat 2567,7mil. dolari SUA, cu 3,9% mai mult decît în anul 2013, din alte ţări au înregistrat o reducere cu 3,56% în comparaţie cu anul 2013, constituind 1300 mil. dolari şi din ţările CSI – au însumat 1449,2 mil. dolari, în scădere cu 13,34% comparativ cu anul 2013.

Comerţul exterior al Republicii Moldova, mii dolari SUA

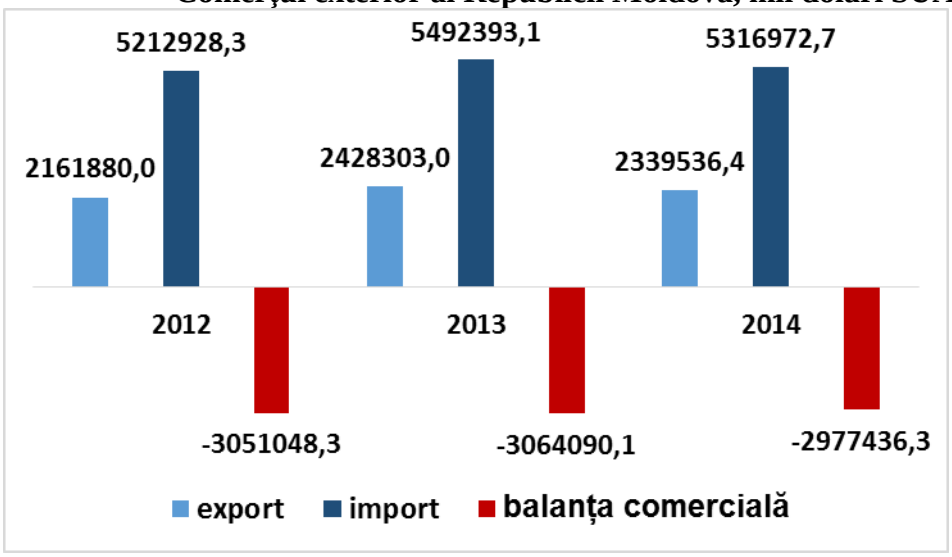

Pentru realizarea Foii de parcurs privind acţiunile Guvernului în vederea eliminării constrîngerilor critice în calea mediului de afaceri sînt de menţionat următoarele acte normative/proiecte promovate: 1) Legea nr. 53 din 3 aprilie 2014 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, elaborată cu scopul eliminării constrîngerilor de ordin administrativ la lansarea afacerii; 2) Legea nr. 90 din 29 mai 2014 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, elaborată cu scopul eliminării constrîngerilor de ordin administrativ la lichidarea benevolă a afacerii; 3) proiectul de lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, elaborat cu scopul eliminării constrîngerilor de ordin administrativ la obţinerea autorizaţiilor în construcţii, care la 3aprlie 2014 a fost aprobat de către Parlament în primă lectură; 4) proiectul de lege pentru modificarea şi completarea Legii nr. 1134-XIII din 2 aprlie 1997 privind societăţile pe acţiuni, care la 4 iunie 2014 a fost aprobat de către Parlament în primă lectură; 5) Hotărîea Guvernului nr. 295 din 23 aprilie 2014 „Pentru aprobarea modificărilor şi complettărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului”; 6) Hotărîrea Guvernului nr. 144 din 26 februarie 2014 „Pentru aprobarea

Regulamentului cu privire la cuantumul şi criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului".

Investiţiile străine directe atrase în economia naţională (în valoare netă) au înregistrat 231,3 mil. dolari (2,9% în raport cu PIB), majorîndu-se comparativ cu anul 2012 cu circa 32,1%. Stocul de investiţii străine directe acumulate în economie s-a majorat de la 713,9 mil. dolari SUA în 2003 pînă la 3668,3 mil.dolari SUA în 2014 constituit din: participaţii la capitalul social şi venit reinvestit în valoare de 2709,5 mil. dolari SUA şi împrumuturi intragrup (alt capital) – 958,8 mil. dolari SUA.

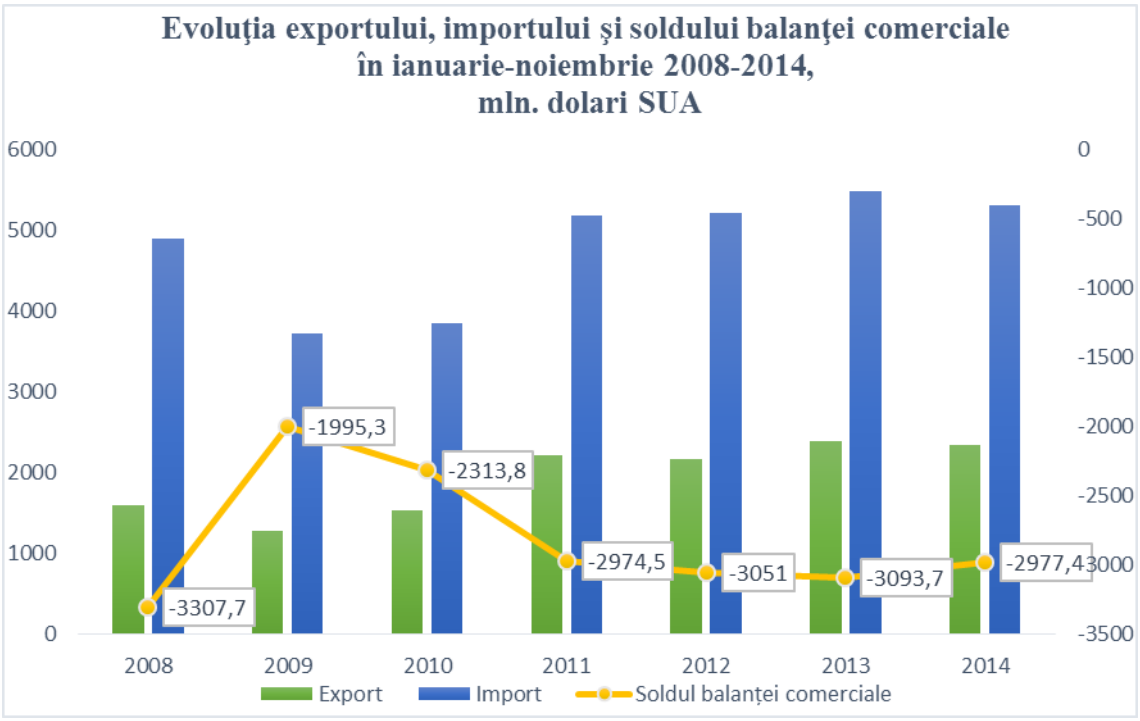

Sursa: Biroul Naţional de Statistică

Pentru fluidizarea comerţului exterior au fost întreprinse mai multe măsuri de simplificare a procedurilor vamale. Către finele anului 2013 erau înregistraţi deja peste 100 de agenţi economici titulari ai procedurilor simplificate şi cu risc redus pentru perfectarea procedurilor vamale si de export. A fost lansată deja procedura de vamuire electronică şi către finele anului 2014 circa 21 % din exporturi se perfectează electronic. Suplimentar, este de menţionat că a fost creată posibilitatea declarării exportului direct la postul vamal de frontieră şi interne, fără necesitatea prezentării unui act permisiv sau acordul prealabil al organului vamal. Astfel, vămuirea exportului va putea fi efectuată în orice post vamal la frontieră şi cele interne, la alegerea exportatorului, iar agentul economic va parcurge doar 4 etape economisind din timp şi costurile aferente.

În scopul stimulării investiţiilor interne şi motivării plasării economiilor în investiţii au fost extinse şi pentru perioada 2014-2015 programele de susţinere antreprenorială (PARE 1+1; PNAET; Fondul de Garantare a Creditelor) prin care au fost susţinute afaceri noi create. Portofoliul FGC la 1 ianuarie 2015 constituia 147 garanţii active. Mărimea Fondului de Garantare a Creditelor, conform situaţiei din 31 decembrie 2014, constituie 56,971 mil. lei şi 4,724 mil. lei reprezintă Fondul de provizioane (Conform hotărîrii Consiliului de coordonare). Conform situaţiei din 31 decembrie 2014 cu suportul Fondului a fost facilitată debursarea pentru 218 întreprinderi micro şi mici, în sumă cumulativă de cca 109 mil. lei. În anul 2014, mijloacele financiare alocate Programului Pare 1+1 (32 mil. lei) s-au dovedit a fi insuficiente finanţării

tuturor solicitărilor. Astfel, din 309 cereri de finanţare nerambursabilă, în sumă cumulativă de cca 60 mil. lei, au fost acceptate doar 191 cereri. Solicitările depuse începînd cu luna august 2014 au fost plasate în lista de aşteptare pentru anul 2015.

Cu suportul Proiectului Băncii Mondiale Ameliorarea Competitivităţii II, au demarat un şir de activităţi orientate spre dezvoltarea şi extinderea programelor şi mecanismelor de suport, oferite agenţilor economici orientaţi spre producţie inovativă şi cu capacitate sporită de export.

Pe parcursul perioadei de raportare a continuat fortificarea şi dezvoltarea parcurilor industriale şi zonelor economice libere, care şi-au demonstrat eficienţa la capitolul atragerea investiţiilor şi crearea producţiei cu valoare adăugată înaltă orientată preponderent spre export. Din momentul lansării activităţii celor 7 zone economice libere, volumul total al investiţiilor a însumat 197,9 mil. dolari SUA, dintre care au fost investite 28,5 mil. dolari, sau cu 14,6% mai mult decît în 2012. 158 de rezidenţi, cu un număr de 6896 angajaţi activează în cele 7 zone economice. Exportul mărfurilor (serviciilor) produse de către rezidenţii zonelor libere a însumat 2641,5 mil. lei sau 95,1% din volumul total al producţiei şi serviciilor realizate. Acesta reprezintă circa 8,7% din exportul total al Republicii Moldova în anul 2013.

Volumul total al investiţiilor în zonele economice libere, pe întreaga perioadă de activitate ale acestora, conform situaţiei din 1 iulie 2014 a constituit 202,5 mil. dolari SUA sau cu 10,5% mai mult comparativ cu situaţia din 1 iulie 2013. Astfel, în trimestrul II 2014 au fost investite 4,3 mil. dolari SUA, inclusiv 2,4 mil. dolari SUA în ZEL „Ungheni-Business" şi 1,9 mil. dolari SUA în ZEL „Bălţi". În perioada ianuarie – iulie 2014 volumul total al vînzărilor nete ale producţiei industriale a rezidenţilor zonelor economice libere a constituit 1622,6 mil. lei, fiind în creştere cu 25,2% (în preţuri curente) comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2013. Volumul comerţului realizat în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti în primul semestru al anului 2014 a constituit 1828,9 mil. lei sau cu 80,7% mai mult decît în perioada similară a anului 2013. În anul 2014 au fost lansate 2 parcuri industriale: PI "Gospodăria Locativ - Comunală", or. Comrat , PI „Venador-Prim" or. Durleşt. Pe parcursul anului 2014 şi-au desfăşurat activitatea şapte parcuri industriale: PI „Tracom", mun. Chişinău; PI „Bionergagro" or. Drochia; PI „Cimişlia", or. Cimişlia; PI „Răut", mun. Bălţi; PI „CAAN", or. Străşeni; PI „Edineţ"; PI „Triveneta Cavi Divelopment", or. Străşeni. În primele 9 luni 2014, în cadrul parcurilor industriale s-au efectuat investiţii de 97,6 mil. lei sau cu 63% mai mult faţă de anul precedent pentru dezvoltarea infrastructurii tehnice şi de producţie. De asemenea, agenţii economici au încasat venituri în mărime de 220,6 mil. lei sau cu 52% mai mult faţă de anul precedent şi au achitat impozite şi taxe în sumă de 43,8 mil. lei. Conform situaţiei din 31 septembrie 2014 în cadrul parcurilor industriale activau circa 917 persoane.

Pentru eliminarea barierelor legale şi administrative pentru producătorii de resurse energetice alternative a fost elaborat si aprobat cadrul legal si acte normative. Planul Naţional de Acţiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020 aprobat de către Guvern, Legea privind energia regenerabilă a fost pregătită în redacţie nouă pentru transpunerea Directivei 2009/28/EC privind promovarea energiei din surse regenerabile.

Pentru realizarea Foii de parcurs privind acţiunile Guvernului în vederea eliminării constrîngerilor critice în calea mediului de afaceri pe anii 2013-2014 au fost modificate şi completate acte legislative, cu scopul eliminării constrîngerilor de ordin administrativ la lansarea/lichidarea afacerii; la obţinerea autorizaţiilor în construcţii; privind societăţile pe acţiuni; ptrecum şi aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul şi criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului.

Regulamentul cu privire la investiţiile capitale publice, care are drept scop stabilirea unui mecanism transparent şi eficient de pregătire, aprobare, implementare, monitorizare şi evaluare a proiectelor de investiţii capitale finanţate de la bugetul public naţional a fost

aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1029 din 19 decembrie 2013 „Cu privire la investiţiile capitale publice”.

Pentru partajarea riscului de investiţii în activitatea inovaţională între mediul de afaceri şi stat prin formarea fondurilor de capital „venture ” a fost elaborată şi aprobată analiza impactului de reglementare la legea cu privire la capitalul venture (de risc) în activitatea inovaţională de către Grupul de lucru pentru reglementarea activităţii de întreprinzător. Din motivul că proiectul legii trebuie să fie elaborat, luînd în considerare practicile europene de creare, funcţionare şi administrare a unui asemenea fond, în anii 2013 şi 2014 au fost elaborate propuneri de proiect în vederea acordării asistenţei tehnice din partea donatorilor internaţionali pentru elaborarea proiectului legii privind fondurile cu capital de risc (venture).

Mobilizarea potenţialului diasporei în efectuarea investiţiilor s-a realizat prin participarea acestora la realizarea programului „PARE 1+1” care a atras peste 100 mil. lei investiţii din remitenţe în economie.. Pe parcursul anilor 2013-2014 au fost semnate 171 contracte de finanţare nerambursabilă. Suma granturilor acceptate în anul 2014 constituie 32 mil. lei, iar suma investiţiilor în economie se estimează la 106,6 mil.lei, astfel, fiecare leu alocat din „PARE 1+1” a atras 3,3 lei investiţii în economia naţională.

Biroul Relaţii cu Diaspora a elaborat conceptul Fondului de Economii şi Investiţii pentru Migranţi (MSIT), care a fost transmis Corporaţiei Internaţionale Financiare a Băncii Mondiale şi Agenţiei Elveţiene pentru Dezvoltare şi Cooperare (SDC) în vederea identificării resurselor financiare necesare pentru crearea acestui fond; conceptul organizării forumurilor de afaceri în diaspora şi în Republica Moldova cu participarea membrilor diasporei; conceptul de emitere a obligaţiunilor pentru diaspora (diaspora bonds).

Demonopolizarea pieţei interne şi eliminarea practicilor anticoncurenţiale în tranzacţiile comerciale:

Pentru eficientizarea supravegherii mediului concurenţial au fost iniţiate investigaţii utile pentru cunoaşterea pieţelor şi analizarea mediului concurenţial pe piaţa serviciilor, după cum urmează: ─ achiziţia, prestarea serviciilor de depozitare şi de transport al seminţelor de floarea-soarelui în perioada anilor 2009 - octombrie 2013; achiziţia, prestarea serviciilor de depozitare şi de transport al grîului în perioada anilor 2009 - octombrie 2013. În vederea realizării acţiunii în cauză, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor a elaborat următoarele proiecte de legi: privind accesul pe proprietăţii şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice, care are ca scop promovarea şi încurajarea dezvoltării reţelelor de comunicaţii electronice la nivel naţional şi a investiţiilor în infrastructură, precum şi concurenţa între furnizorii de reţele şi servicii de CE; privind parcurile din industria TI, care are ca scop asigurarea un mediu facilitat pentru companiile TI.

Pentru asigurarea colaborării tuturor exponenţilor pieţei cu factorii de decizie în identificarea şi combaterea concurenţei neloiale au fost organizate mai multe şedinţe cu autorităţile publice, precum şi mediul de afaceri. Masa rotundă cu genericul „Constrîngerile sectoriale ale concurenţei: necesitate şi limite în liberalizarea economiei” a ilucidat încă odată necesitatea intensificării colaborării autorităţilor de reglementare în vederea liberalizării pieţelor (ex-ante şi ex-post) pentru a le deschide concurenţei.

În vederea consolidării cooperării între furnizorii de ajutor de stat şi Consiliul Concurenţei a fost realizat seminarul privind ajutorul de stat cu participarea experţilor din Romînia (octombrie 2014) şi sesiunea de instruire privind utilizarea Sistemului Informaţional „Registrul ajutoarelor de stat din Moldova” (SIRASM) (decembrie 2014), organizate de Consiliul Concurenţei. A fost determinat un mecanism de conlucrare cu Consiliul Concurenţei, prin stabilirea punctelor de contact cu autorităţile publice centrale.

În perioada de raportare a fost supusă privatizării cota statului din 24 societăţi comerciale, inclusiv: pachetele de acţiuni ale statului din 14 societăţi pe acţiuni şi 10 întreprinderi de stat. De asemenea, conform Hotărîrii Guvernului nr 675 din 6 iunie 2008, au

fost înregistrate în Registrul Patrimoniului Public – 12 contracte de parteneriat public-privat şi concesiune, unele fiind în proces de negociere.

În scopul asigurării transparenţei în funcţionarea Consiliului Concurenţei a fost lansată pagina web a Consiliului Concurenţei www.competition.md, unde sînt plasate deciziile adoptate de Plenul Consiliului Concurenţei, precum şi alte acte ce se referă la activitatea autorităţii. Pentru consolidarea instituţională a Consiliului Concurenţei a fost identificat şi aprobat de (22 ianuarie 2014) propunere de proiect twinning.

Conform situaţiei din 30 septembrie 2014, au fost avizate 7 proiecte de acte departamentale, elaborate de Consiliul Concurenţei: 1. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile publice de transport feroviar şi rutier de călători; 2. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru întreprinderile feroviare; 3. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru societăţile de administrare a navelor; 4. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile publice de radiodifuziune; 5. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile poştale; 6. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru filme şi alte opere audiovizuale; 7. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru sectorul siderurgic.

b. Dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii

Obiective de guvernare:

1. Promovarea inovaţiilor şi dezvoltării tehnologice a intreprinderilor.
2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea intreprinderilor.
3. Simplificarea condiţiilor de garantare a creditelor şi împrumuturilor.

Promovarea inovaţiilor şi dezvoltării tehnologice a întreprinderilor:

În vederea identificării unor politici prompte de răspuns la oportunităţile şi provocările asociate evoluţiei Republicii Moldova în parcursul său european a fost dezvoltată şi aprobată *Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivităţii Republicii Moldova* – document strategic care ţinteşte fortificarea graduală a economiei ţării, intensificarea proceselor economice pentru implementarea cu succes atît a viitorului Acord de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător cu statele-membre ale UE, cît şi pentru creşterea substanţială a volumului schimburilor comerciale cu partenerii-cheie tradiţionali.

A fost instituit Consiliului pentru Competitivitate şi elaborat Regulamentul de activitate al acestuia (august 2014).

Pentru *simplificarea regimului de certificare industrială a echipamentului industrial importat* care să corespundă standardelor internaţionale şi europene de securitate industrială au fost aprobate listele noi ale standardelor conexe la Reglementarea Tehnică „Echipamente sub presiune” şi Reglementarea Tehnică „Aparate consumatoare de combustibili gazoşi”.

A fost aprobată *Concepţia dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova*, care are la bază experienţa internaţională de iniţiative clusteriale. Intervenţia statului propusă de concepţie, ţine de dezvoltarea clusterială a ramurilor industriale cu un potenţial semnificativ de creştere, în care s-au format premisele necesare pentru crearea clusterelor. La 12 decembrie 2013 a fost încheiat primul Acord cu privire la asocierea în cluster ştiinţifico-tehnologic în domeniul tehnologiilor moderne „Elcim-Moldova”, creat în baza SA „Topaz”, care reprezintă rezultatul unei cooperări industriale a 10 parteneri.

Un proiect transnaţional „Politici de Cluster Inteligente pentru Europa de Sud Est”, implementat în cadrul Programului Transnaţional pentru Europa de SUD Est, susţine fortificarea capacităţilor de intervenţie în domeniul elaborării şi promovării politicilor

clusteriale (Moldova a fost implicată în Proiect în 2014). Pe parcursul anului 2014 au fost organizate 3 seminare de instruire a persoanelor implicate în elaborarea politicii clusteriale de stat. În cadrul seminarelor au fost identificate (în prealabil) sectoarele relevante pentru crearea clusterelor industriale şi au fost prezentate oportunităţile dezvoltării clusterelor care au adus o contribuţie esenţială la dezvoltarea economică şi socială a unor ţări UE, inclusiv România, precum şi recomandările pentru elaborarea documentelor de politicii în domeniu

Pentru sporirea eficienţei întreprinderilor exportatoare şi promovarea *implementării sistemelor de management al calităţii*, conform standardelor internaţionale, precum şi creării condiţiilor de stimulare a fabricării produselor industriale cu o valoare adăugată înaltă, pe parcursul anului 2013 au fost susţinute 20 de companii, care au implementat sisteme de management al calităţii în baza standardelor ISO 9000.

În vederea fortificării capacităţilor manageriale a celor care întenţionează să-şi creeze afacerea proprie sau să dezvolte activităţi economice eficiente şi inovative, a continuat implementarea modulelor de instruire antreprenorială. Pe parcursul anului 2013, au fost organizate 130 de cursuri de instruire, conform modulelor dedicate: planificării afacerii; managementului financiar; marketingului şi tehnicii eficiente de vînzare; legislaţiei muncii şi managementului resurselor umane; înregistrării în calitate de plătitor a TVA şi aplicării legislaţiei în domeniu; contabilităţii pe domenii de aplicare; achiziţiilor publice şi legislaţiei în domeniu; activităţii economice externe şi relaţiilor vamale.

În anul 2014, prin intermediul Programului de fortificare a competenţelor manageriale au fost instruiţi în ţară şi au benificiat de stagiere în Germania 37 de manageri ai întreprinderilor mici şi mijlocii din toate ramurile economiei naţionale. Prin intermediul Programului de instruire continuă „Gestiunea Eficientă a Afacerii" au fost instruiţi 2710 persoane, din 20 localităţi ale republicii. Din numărul de persoane instruite, 66,4 % sînt femei. Prin intermediul Programului Naţional de Abilitare Economică a Tinerilor au fost instruiţi 671 tineri.

A fost elaborat proiectul Regulamentului privind utilizarea voucherului pentru inovare în Republica Moldova. Regulamemntul va fi aprobat de către Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică după identificarea surselor de finanţare.

Un prim pas în dezvoltarea sistemului inovaţional al ţării constituie aprobarea *Strategiei inovaţionale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovaţii pentru Competitivitate"*. Strategia urmează să asigure un cadru consistent de politici orizontale ce vor contribui la sporirea competitivităţii internaţionale a Republicii Moldova şi la edificarea unei economii bazate pe cunoaştere, prin dezvoltarea capitalului uman, prin consolidarea capacităţilor firmelor moldoveneşti de a absorbi, genera şi difuza inovaţii şi prin interconectarea mai strînsă a acestora cu centrele universitare şi de cercetare. Strategia adoptă o viziune modernă şi o abordare care reflectă plenar realităţile şi necesităţile actuale ale societăţii moldoveneşti, societate care dispune de capacităţi bune de asimilare, copiere, reproducere, reinginerie şi optimizare a inovaţiilor existente, dar are încă puţine capacităţi de generare a inovaţiilor noi la scară globală.

Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea întreprinderilor:

A fost creat un incubator de inovare în domeniul antreprenoriatului inovaţional pentru activitatea întreprinderilor. În cadrul incubatorului, la moment desfăşoară activitate inovaţională 6 companii rezidente. Alte 33 de IMM-uri desfăşoară activităţi de inovare în cadrul parcurilor şi incubatoarelor. Crearea unui cluster tehnologic naţional: „Elchim-Moldova" în vederea asigurării cooperării dintre întreprinderile şi instituţiile de cercetare şi inovare, precum şi dintre întreprinderile şi instituţiile educaţionale. Finanţarea unui parc tehnologic şi a 3 incubatoare de inovare pentru asigurarea funcţionalităţii acestora în volum de 1,441 mii lei.

Pornind de la obiectivul de creare a reţelei de parcuri industriale pe întreg teritoriul ţării, în 2013 au fost lansate 6 parcuri industriale: PI „Tracom”, mun. Chişinău; PI „Bionergagro”, or. Drochia; PI „Cimişlia”, or. Cimişlia; PI „Răut”, mun. Bălţi; PI „CAAN”, or. Străşeni; PI „Edineţ”, or. Edineţ. Potrivit studiilor de fezabilitate elaborate, pentru crearea infrastructurii tehnice şi de producţie sînt preconizate investiţii de 158,4 mil. euro şi vor genera crearea a peste 7000 locuri de muncă.

In luna octombrie 2014 a fost lansat Incubatorul de Afaceri din Ceadîr - Lunga. În cadrul Incubatorului, activează 9 rezidenţi, întreprinderile fiind conduse de 4 tineri antreprenori, iar 4 – de femei. Afacerile incubate au creat 22 locuri de muncă, dintre care 50% sînt destinate femeilor; În noiembrie 2014 a fost lansat Incubatorul de Afaceri din Nisporeni, care incubează 18 rezidenţi. În cadrul incubatorului au fost create 72 locuri de muncă, dintre care 20% sînt destinate femeilor. Se definitivează lucrările capitale ce ţin de crearea Incubatorului de Afaceri din Cimişlia.

Reţeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM), a fost constituită la 16 decembrie 2013 şi în prezent întruneşte 8 incubatoare de afaceri. În total, în cadrul incubatoarelor de afaceri activează 112 IMM-uri şi au fost create 450 de locuri de muncă. Se realizează vizite de studiu şi schimb de experienţă a incubatoarelor recent lansate la incubatoarele de afaceri din Soroca, Ştefan Vodă şi Leova. În scopul extinderii reţelei şi atragerii de noi membri a fost dezvoltată opţiunea online de aderare la reţea pe site-ul RIAM www.riam.odimm.md. Cel puţin 12 rezidenţi ai incubatoarelor de afaceri din cadrul reţelei au fost asistaţi pentru a participa la concursuri de granturi.

Un acord de asociere în cluster a fost incheiat (octombrie 2014) cu participarea a 4 întreprinderi şi 2 instituţii de cercetare cluster la propunerea căruia a fost creat Incubatorul de Inovare „Media Garaj”.A fost lansat Concursul pentru vouchere inovaţionale, care prevede acordarea a 11 vouchere în domeniul energetic, în valoare de 4 mii euro fiecare. Pentru obţinerea voucherelor, IMM-urile vor colabora cu institute de cercetare.Au fost semnate acorduri de colaborare cu sectorul privat şi asociativ:Acordul de parteneriat strategic dintre Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale (IDSI) şi compania StarNet (decembrie 2014); Acordul de colaborare dintre Asociaţia Micului Business (AMB) şi Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale (IDSI); Acordul de colaborare dintre Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale (IDSI) şi Comitetul sectorial de formare profesională în Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţii şi Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei. S-a dezvoltat procesul de schimb de informaţii cu mediul de afaceri. Astfel, Institutul de Energetică a pregătit 2 avize şi propuneri la proiectul companiei INTERACTIV S.A. privind construcţia unui complex locativ la Ciocana, Chişinău cu consum redus de energie şi utilizarea SER. Companiei HIDECO (Chişinău) i-a fost transmisă informaţia analitică despre situaţia în sectorul energetic al Republicii Moldova întru planificarea activităţii de afaceri (în baza contractului de colaborare). A fost încheiat contract cu CET-1 privind sporirea indicatorilor de performanţă a sistemului centralizat de încălzire (2014) cu executarea cercetărilor privind performanţa funcţionării CET-1 şi CET-2. Au fost oferite consultaţii reprezentanţilor Serviciului de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova pe problema securităţii energetice a ţării. A fost pregătit proiectul Memorandumului dintre Ministerul Economiei şi Institutul de Energetică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei cu privire la elaborarea prognozei balanţei energetice pe termen scurt, mediu şi lung.

Pe parcurul anilor 2013-2014 a fost capitalizat fondul de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici şi mijlocii cu circa 33 mil. lei şi constituie 54,971 mil. lei, Conform situaţiei din 15 decembrie 2014, sînt gestionate 147 garanţii active, care au permis debursarea creditelor în sumă de 69,1 mil. lei şi efectuarea investiţiilor în economie în sumă 100,63 mil. lei. De la începutul anului 2014 au fost acordate 57 garanţii financiare în sumă de 10,35 mil. lei, ceea ce a facilitat accesul la credite în sumă de 26,1 mil. lei şi au stimulat investiţii în economie de 43,60 mil. lei. Din garanţiile acordate în anul 2014, pentru întreprinderile nou

create au fost acordate 26 garanţii. În perioada de referinţă au fost stinse 22 garanţii financiare, în valoare de 5,26 mil. lei, fiind rambursate credite în sumă de 12,45 mil. lei.

Pentru facilitarea accesului întreprinderilor mici şi mijlocii la contractele de achiziţii publice a fost modificată Legea privind achiziţiile publice, aprobată de Guvern in martie 2014.

Pe parcursul anului 2014 au fost atrase resurse financiare pentru liniile de creditare din partea partenerilor de dezvoltare şi organismele financiare intrenaţionale in volum de circa 5,637 mil. lei moldoveneşti.

Este în derulare un proiect regional „Reţeaua Regională a Incubatoarelor de Afaceri – Black-Sea BI-Net", care include 6 ţări din bazinul Mării Negre şi are drept scop crearea unei reţele internaţionale de incubatoare, transferul de tehnologii, schimbul de bune practici şi susţinerea IMM-urilor incubate să internaţionalizeze. În luna mai 2014, la Galaţi, Romînia, a avut loc lansarea platformei de cooperare internaţională BI-Net, care va lega incubatoarele de afaceri, întreprinderile şi autorităţile publice locale a ţărilor din regiunea Mării Negre, participante la proiect.

În vederea asigurării unei transparenţe maxime în sectorul bancar şi financiare nebancar au fost modificate şi completate Legea instituţiilor financiare, Legea privind piaţa de capital în vederea stabilirii cerinţelor ce ar asigura confidenţialitatea, integritatea datelor conţinute în registrele deţinătorilor de valori mobiliare şi, respectiv, fortificarea cadrului legal naţional privind transparenţa şi calitatea acţionariatului bancar şi consolidarea regimului de sancţiuni din sectorul financiar-bancar. A fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr.879 din 21 octombrie 2014 „Cu privire la Comisia naţională pentru monitorizarea şi coordonarea activităţilor de ameliorare a accesului la finanţe".

c. Administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice

Obiective de guvernare:

1. Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate în baza licitaţiilor deschise, anunţate şi transparente.
2. Implementarea efectivă şi extinderea domeniilor de aplicare a mecanismului de parteneriat public-privat.

Pentru asigurarea realizării obiectivului de impulsionare a procesului de privatizare şi de atragere a investiţiilor private în economie, pe parcursul anului 2013 au fost efectuate, în condiţii de transparenţă, 5 expuneri la privatizare, drept rezultat fiind privatizate 14 bunuri proprietate publică de stat în sumă totală de peste 112 mil. lei.

In 2014 au fost expuse la privatizare peste 80 bunuri proprietate publică de stat (majoritatea fiind expuse repetat), fiind utilizate toate instrumentele prevăzute de legislaţie: licitaţii cu strigare şi cu reducere; concursuri comerciale şi investiţionale; licitaţii „cu strigare" prin intermediul Bursei de Valori. Ca rezultat a fost acceptată privatizarea a 30 bunuri proprietate publică de stat, la preţul de 172, 6 mil. lei. Astfel, în perioada de raportare au fost organizate şi desfăşurate 3 runde de privatizare, fiind utilizate modalităţile prevăzute de legislaţie.

Elaborarea proiectului de hotărîre privind transmiterea activelor întreprinderilor cu cotă majoritară de stat în administrare fiduciară a fost planificată în vederea dezvoltării cadrului normativ, aferent procesului de diversificare a formelor şi mecanismelor de realizare a parteneriatelor publice-private. Însă, în procesul analizei situaţiei existente în domeniul implementării în practică a formei clasice de parteneriat public-privat, au fost constatate un şir de carenţe de ordin legislativ şi instituţional, care împiedică dezvoltarea unor parteneriate de

succes. În acest sens, Ministerul Economiei este în proces de expertizare şi perfecţionare a instrumentelor de punere în aplicare a politicii de parteneriat public-privat. Doar după finalizarea exerciţiului respectiv, vor fi demarate activităţile de dezvoltare a instrumentelor adiţionale de administrare a proprietăţii publice.

Monitorizarea activităţii întreprinderilor de stat şi a societăţilor cu capital majoritar de stat este asigurată de către Ministerul Finanţelor. Informaţia privind rezultatele monitoringului financiar anual al activităţii economico-financiare întreprinderilor de stat şi societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat a fost plasată pe pagina web a Ministerului Finanţelor.

A fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 519 din 2 iulie 2014 „Cu privire la delegarea funcţiilor de administrare a proprietăţii de stat autorităţilor administraţiei publice centrale de specialitate". Analiza informaţiei privind activitatea economico-financiară a entităţilor economice denotă că cele 70 întreprinderi de stat şi 8 societăţi pe acţiuni cu cotă majoritară de stat nepasibile de privatizare au finalizat anul 2013 cu profit, care a constituit, respectiv, 142,3 mil..lei şi 18,12 mil..lei. Dividendele aferente cotei de participare a statului în societăţile pe acţiuni au constituit 85,59 mil.lei, iar defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat - 41,38 mil. lei. În 2014, potrivit datelor Ministerului Economiei, în cadrul a 9 licitaţii şi în cadrul concursurilor comerciale şi investiţionale a fost privatizat patrimoniul public de la 10 obiective. De asemenea, în cadrul unei alte licitaţii, au fost vîndute cotele statului din 12 întreprinderi, iar la Bursa de Valori au fost comercializate pachetele de acţiuni ale statului din 8 societăţi. Amintim că veniturile din privatizare au fost în 2014 în valoare de 213,9 mil. lei sau cu 11% mai puţin decît nivelul planificat al acestora.

Dinamica veniturilor încasate la bugetul de stat
în urma privatizării şi administrării proprietăţii publice, milioane lei

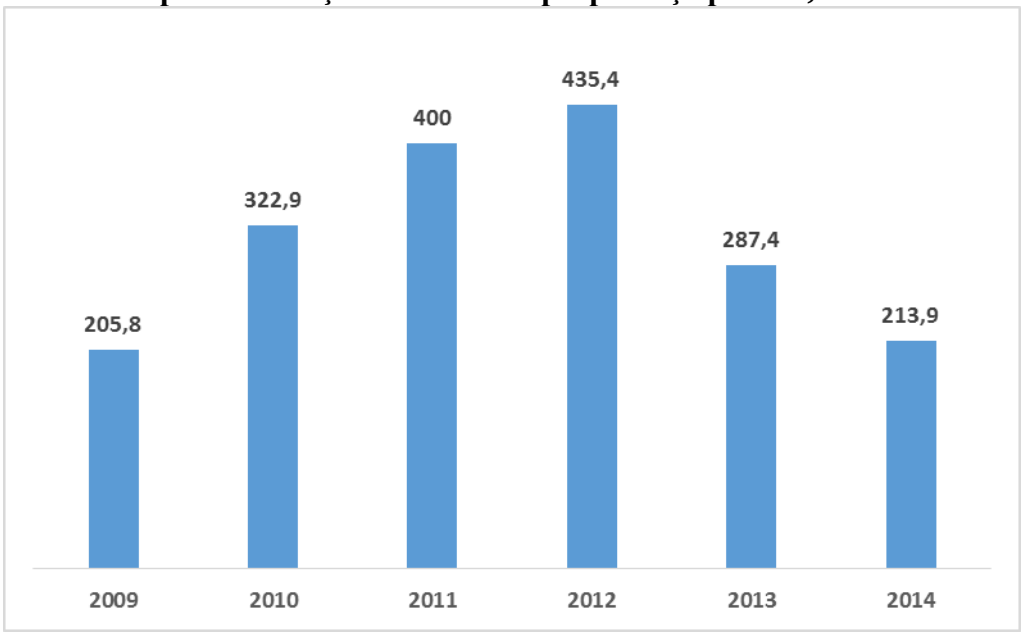

Sursa: Ministerul Economiei

Promovarea parteneriatului public-privat în implementarea proiectelor regionale economice, sociale şi de infrastructură s-a realizat prin implementarea a *circa 50 de proiecte regionale economice, sociale şi de infrastructură*, dar şi prin perfecţionarea cadrului de reglementare a acestora. În acest sens, a fost elaborată *Matricea preliminară de repartiţie a riscurilor de proiect* – model orientativ de partajare a riscurilor în cadrul proiectelor de parteneriat public-privat care are drept scop evaluarea categoriilor de risc previzibile care pot avea impact asupra proiectului, descrierea algoritmului de repartiţie a acestora în funcţie de abilitatea fiecărui participant la parteneriatul public-privat de a gestiona riscul în maniera cea

mai eficientă, astfel încît costul pe termen lung al proiectului să fie cel mai mic posibil raportat la analiza cost-beneficiu.

Au fost avizate 22 studii de fezabilitate pentru proiectele de parteneriat public-privat şi concesiune. S-a participat în cadrul grupurilor de lucru a 7 proiecte de parteneriat public-privat şi concesiune. S-a participat la şedinţele de selectare a partenerului privat pentru 4 proiecte de parteneriat public-privat şi concesiune.

d. Politica bugetar-fiscală şi gestionarea finanţelor publice

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea stabilităţii bugetului public naţional, crearea unui cadru bugetar-fiscal previzibil şi menţinerea deficitului bugetar la un nivel rezonabil.
2. Promovarea politicii fiscal-bugetare orientate spre creşterea economică durabilă/incluzivă, prin reducerea ponderii consumului public şi majorarea investiţiilor publice productive.
3. Asigurarea disciplinei, echităţii, transparenţei, simplităţii şi onestităţii în repartizarea finanţelor publice.
4. Reducerea poverii fiscale şi simplificarea sistemului de impozite şi taxe.

Asigurarea stabilităţii bugetului public naţional, crearea unui cadru bugetar-fiscal previzibil, menţinerea deficitului bugetar la un nivel rezonabil şi consolidarea administrării fiscale şi vamale:

Politica bugetară promovată în perioada anilor 2013-2014 a fost una prudentă, avînd scopul de a asigura stabilitatea bugetului public naţional şi menţinerea deficitului bugetar la un nivel ce ar contribui la asigurarea stabilităţii macroeconomice. Astfel, pe parcursul ultimilor ani nivelul deficitului bugetului public naţional a avut o tendinţă continuă de descreştere, înregistrînd în anul 2013 nivelul de 1,8 la sută în PIB faţă de 2,1 la sută în 2012. Ministerul Finanţelor oferă date conform căreia în anul 2014, la bugetul public naţional au fost acumulate venituri în sumă totală de 42455,8 mil.lei, cu 503,9 mil.lei mai puţin sau la nivelul de 98,8 la sută faţă de sarcinile anuale stabilite.Astfel, comparativ cu anul 2013, încasările au înregistrat o creştere de 5556,3 mil.lei sau cu 15,1 la sută. Executarea bugetului public naţional în anul 2014 s-a încheiat cu un deficit în sumă de 1946,7 mil. lei, ceea ce constituie 1,8 % din PIB. Creşterea economică de rînd cu măsurile de politică fiscală şi vamală, precum şi de administrare fiscală şi vamală întreprinse au influienţat pozitiv încasările bugetului public naţional, care au înregistrat a creştere cu 10,1 la suta faţă de anul 2013 şi cu XXXX faţă de anul 2014. Partea de venituri a bugetului public naţional fiind executată la nivel de 99,6 la sută faţă de prognozele anuale. Totodată, faţă de anul 2012, cheltuielile bugetului public naţional au fost în creştere cu 9,3 la sută fără crearea blocajelor financiare în sectorul bugetar. Obiectivele generale ale politicii fiscale şi vamale pentru anul 2013 au urmărit scopul armonizării legislaţiei naţionale privind impozitarea la ACQUIS-ul comunitar, sporirii veniturilor la buget şi simplificării administrării fiscale, relaxării agenţilor economici în aspect de desfăşurare a activităţii, diminuării proporţiilor de evaziune fiscală şi vamală, consolidării şi eficientizării utilizării resurselor financiare publice.

În CBTM (2015-2017), aprobat de CIPS, ca elemente ale consolidării fiscale pe termen mediu au fost fixate: 1) consolidarea macroeconomică şi menţinerea creşterii economice, asigurînd creşterea reală în mediu de 4,5 % pe orizontul de referinţă, prin stimularea consumului şi dezvoltarea proiectelor de investiţii cu importante efecte în economie; 2)

menţinerea veniturilor şi cheltuielilor publice în diapazonul 37 - 35% şi, respectiv, 39,5 - 37,1% în PIB, deficitul bugetar încadrîndu-se în limitele de 2,5 - 2,1 % din PIB; 3) perfecţionarea continuă a politicii fiscale şi administrării fiscale, ca factor de bază în consolidarea bugetar-fiscală; 4) îmbunătăţirea climatului de desfăşurare a activităţilor economice; 5) reducerea sectorului tenebru al economiei şi lupta cu corupţia ca surse semnificative de majorare a veniturilor bugetare; 6) prioritizarea cheltuielilor publice prin realocarea resurselor disponibile la programele prioritare, repartizarea rezonabilă a resurselor între cheltuieli curente şi cheltuieli capitale, şi perfecţionarea mecanismului de planificare şi raportare bugetară; 7) menţinerea datoriei de stat la un nivel sustenabil: ca pondere în PIB, soldul datoriei de stat va înregistra o tendinţă constantă pe parcursul anilor 2015-2017 de la 24,0% în 2015 pînă la 23,5% în 2017.

	Executat					**Aprobat**
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Venituri BPN (mil.lei)	27540,2	30139,7	33530,3	36908,5	42455,8	30300
Ponderea în PIB(%)	38,3	36,6	38,0	37,2	38,1	27,7
Cheltuieli BPN (mil.lei)	29326,4	32101,0	35373,5	38673,1	44402,5	34000
Ponderea în PIB(%)	40,8	39,0	40,1	39,0	39,82	31,1
Deficit bugetar(mil.lei)	1786,2	1961,3	1843,2	1764,6	1946,7	3700
Ponderea în PIB(%)	2,5	2,4	2,1	1,8	1,8	3,4

Sursa: Ministerul Finanţelor

În scopul perfecţionarii sistemului de prognozare a veniturilor şi a cheltuielilor bugetare, precum şi îmbunătăţirii procesului de elaborare a politicilor bugetar-fiscale, prin asigurarea unui proces participativ şi transparent în domeniul finanţelor publice, a fost elaborat şi aprobat proiectul legii finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale. Proiectul în cauză este aliniat, în mare parte, la bunele practici europene. Cadrul metodologic necesar pentru implementarea Legii respective , în special Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea şi modificarea bugetului şi noua Clasificaţie bugetară – se află în proces de definitivare şi urmează a fi aprobate pînă la lansarea activităţilor de elaborare a limitelor de cheltuieli în CBTM (2016-2018). De asemenea, proiectul Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea şi modificarea bugetului conţine şi metode de prognozare a veniturilor, care pot servi drept îndrumare la utilizarea funcţionalităţilor SIMF în partea ce ţine de elaborarea diferitor scenarii de prognozare a veniturilor. Concomitent, pe parcursul anului 2014, Ministerul Finanţelor a realizat mai multe activităţi de instruire a autorităţilor publice privind aplicarea noii clasificaţii bugetare şi a metodologiei de planificare bugetară, precum şi privind aplicarea noului modul de planificare bugetară în cadrul sistemului informaţional de management financiar (SIMF). Totodată, în scopul implementării, începînd cu bugetul pe anul 2015, a metodologiei de bugetare pe programe şi performanţă la nivelul UAT de nivelul II, în semestrul I 2014 a avut loc instruirea a 70 de formatori din cadrul direcţiilor finanţe ale UAT, precum şi s-au organizat traininguri de o zi în 20 de UAT de nivelul II.

Din politica bugetară a statului a fost exclus articolul privind veniturile bugetare rezultate din amenzi şi alte sancţiuni aplicate businessului pentru nerespectarea legislaţiei fiscale şi vamale atît la nivel de prognoze bugetare, cît şi la nivel de planuri bugetare.

Pe parcursul perioadei 1 ianuarie – 1 decembrie 2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova au fost publicate 34 acte normative, elaborate de Serviciul Vamal. Totodată, pe pagina oficială a Serviciului Vamal au fost publicate cu regularitate informaţii relevante agenţilor economici.

Ministerul Finanţelor, lunar, plasează pe pagina web rapoartele periodice privind executarea bugetului public naţional.

În vederea consolidării auditului public extern prin modificarile şi completarile unor acte legislative au fost aprobate completări la Codul contravenţional al Republicii Moldova , prin care Curtea de Conturi are dreptul să constate contravenţii şi să încheie procese-verbale cu personalul abilitat cu atribuţii de audit public al Curţii de Conturi.În scopul asigurării unui sistem de management al finanţelor publice eficient şi neadmiterii blocării plăţilor din bugetul public naţional, în vederea sporirii siguranţei financiare a bugetului şi păstrării banilor contribuabililor in circuitul economic, a fost ajustat cadrul normativ ce ţine de executarea de casă a bugetului public naţional prin sistemul trezorerial, evidenţa contabilă şi raportarea în sistemul bugetar. Au fost elaborate mecanisme privind automatizarea operaţiunilor valutare efectuate prin sistemul trezorerial la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale, fapt ce a simplificat esenţial procedura de efectuare a operaţiunilor valutare. A fost elaborat mecanismul de încasare şi repartizare a veniturilor de stat regularizatoare, precum şi a efectuării transferurilor de la bugetul de stat la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi (4 raioane-pilot), în vederea asigurării implementării prevederilor Legii privind finanţele publice locale, cu incepere din 1 Ianuarie 2014. Totodată, este de menţional că pe parcursul anului 2014 au fost înregistrate doar 3 blocări a plăţilor din bugetul public naţional, din motive întemeiate.

Pe parcursul anului 2013 a fost dezvoltat serviciul „Declaraţie electronică", prin integrarea serviciului M-Pass şi Semnăturii Mobile şi elaborarea şi implementarea modulului „Cererea de restituire a supraplăţii impozitului pe venit" pentru persoanele fizice. Astfel, conform situaţiei de la 31 decembrie 2013, prin intermediul serviciului „Declaraţie electronică", au fost prezentate 920270 declaraţii de către 27923 contribuabili ce constituie 46,2 % din totalul declaraţiilor fiscale prezentate pe parcursul anului 2013 (ţinta Programului – 60%). Conform datelor operative ale IFPS, dacă numărul declaraţiilor fiscale pe hîrtie pentru 2013 din partea persoanelor juridice a constituit 11,6 mii, atunci pentru 2014 – doar 11,1 mii. Progres şi dinamică pozitivă se observă la numărul declaraţiilor electronice depuse de agenţii economici. Dacă pentru 2013 au fost în număr de 25,5 mii, atunci pentru 2014 sînt 26,3 mii. Modificări substanţiale şi chiar progres se observă în privinţa declaraţiilor fiscale ale persoanelor fizice. Numărul declaraţiilor de hîrtie pentru 2014 s-a redus pînă la 82,5 mii, atunci cînd pentru 2013 au fost în număr de 116 mii. Se observă o creştere a declaraţiilor fiscale electronice depuse de cetăţenii Republicii Moldova pentru 2014, fiind în număr de 4,6 mii, comparativ cu 4,1 mii din 2013.

În perioada 1 ianuarie – 1 decembrie 2014 au fost prezentate 846440 declaraţii electronice. Totodată, în vederea promovării utilizării sistemului de raportare electronică, Inspectoratul Fiscal principal de Stat a iniţiat conectarea gratuită a agenţilor economici neplătitori de TVA la serviciile de raportare automatizată. Pînă la data de 1 decembrie 2014, au fost conectaţi 1400 de contribuabili.

În scopul sporirii eficacităţii şi eficienţei cheltuielilor publice, a fost realizat un obiectiv major asumat – implementarea bugetării bazate pe performanţă la nivelul autorităţilor publice centrale. Astfel, proiectul bugetului de stat pe anul 2014 a fost elaborat şi fundamentat integral pe programe, fiind aliniat în mare parte la noua metodologie de planificare bugetară.

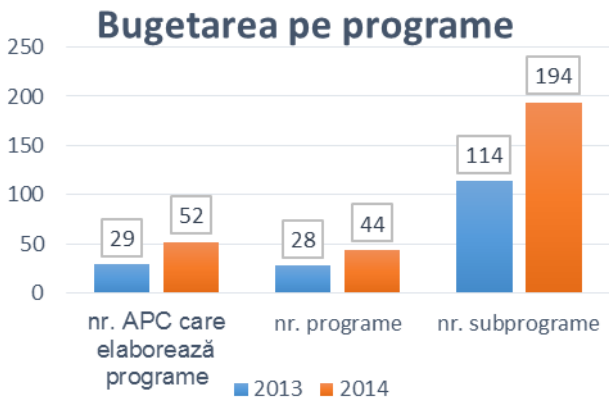

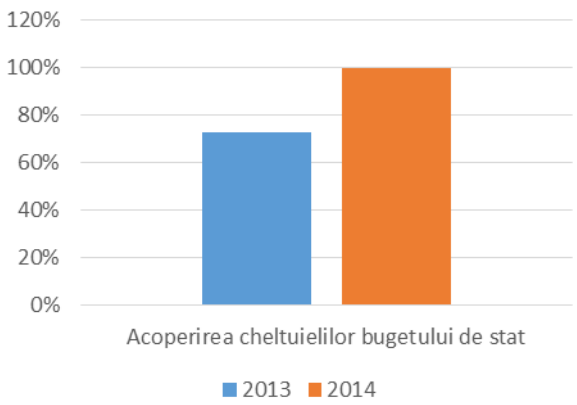

Sursa: Ministerul Finanţelor

În urma măsurilor de creştere a capacităţii de administrare fiscală şi colectare a impozitelor şi taxelor, ponderea veniturilor fiscale în cadrul veniturilor bugetare totale a crescut in 2013 pîna la 87,2% (în 2012 fiind de 86,1%) dar sa diminuat în 2014 pînă şa 83,9%.

Pe parcursul a 11 luni ale anului 2014, de către Serviciul Fiscal de Stat au fost încasate venituri în sumă totală de 20912,6 mil. lei, înregistrînd o creştere de 12,8%, comparativ cu aceiaşi perioadă a anului 2013 (17720,3 mil.lei). Totodată, în partea ce ţine de acţiunile întreprinse de către IFS teritoriale, pe parcursul a 9 luni ale anului 2014 faţa de entităţile incluse în Programul de conformare se constată că în total pe republică suma achitată la bugetul public naţional constituie 325,1 mil. lei, ce este cu 73,4 mil. lei mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent – majorarea în medie cu 29% (inclusiv: industria prelucrătoare – majorare cu 12 %; construcţii – majorare cu 44%; comerţ cu ridicata şi amănuntul – majorare cu 31%; transporturi şi comunicaţii – majorare cu 29%). În parte, ceea ce ţine de aplicarea modalităţilor de executare silită a obligaţiei fiscale, pe parcursul a 11 luni ale anului 2014, au fost încasate restanţe în mărime de 423,1 mil lei sau cu 0,8 mil. lei mai mult decît în aceiaşi perioadă a anului 2013. Procentul majorării încasării vizavi de perioada precedentă raportării - 2,0% mai mult decît perioada similară a anului precedent (30.11.2013). Totodată, menţionăm că ponderea veniturilor bugetare administrate de SFS în BPN este într-o continuă creştere, constituind în anul 2012 -57%, 2013-60%, iar în anul 2014 -55.9%.

Numărul controalelor planificate efectuate prin metoda verificării totale pe parcursul anului 2013 s-a micşorat cu 705 controale sau 52% (656 în anul 2013, comparativ cu 1361 în anul 2012). Una din direcţiile principale de activitate a SFS au fost orientate spre contracararea antreprenoriatului ilicit.

Au fost aprobate ordinele IFPS nr.1638 şi 1639 din 9 septembrie 2013 „Cu privire la crearea consiliilor de conformare în cadrul IFS teritoriale". Consiliile create au drept scop acordarea recomandărilor şi soluţiilor practice în vederea creşterii gradului de conformare a contribuabililor, îmbunătăţirii permanente a calităţii serviciilor fiscale, ridicarea nivelului de transparenţă şi de responsabilitate atît a contribuabililor, cît şi a funcţionarilor fiscali. Totodată, a fost modificată componenţa Consiliului de conformare din cadrul IFPS, fiind majorată cu doi membri din domeniul privat. Pe parcursul anului în cadrul şedinţelor Consiliului au fost discutate teme ce ţin de activitatea contribuabililor ce desfăşoară activitatea de întreprinzător în domeniul construcţiilor şi despre acţiunile necesare de a fi întreprinse în vederea identificării segmentelor riscante în activitatea desfăşurată de către participanţii pe piaţa producerii şi comercializării en-gross a producţiei alcoolice. Totodată, începînd cu trimestrul II al anului 2013, Serviciul Fiscal de Stat a dat startul unor dialoguri deschise cu contribuabilii, cu genericul „La o ceaşcă de cafea cu Şeful Fiscului", avînd ca scop abordarea într-o atmosferă mai puţin formală a problemelor cu care se confruntă contribuabilul în activitatea desfăşurată. Conform situaţiei din 31 decembrie 2013 au fost desfăşurate 42 de dialoguri cu reprezentanţi din ramurile economiei naţionale: industrie, transport, agricultură, energetică,

comunicaţii, turism, mediul academic, asociaţiile profesioniste de contabilitate şi audit, asociaţiile necomerciale, notarii, instituţiile financiare, asociaţiile businessului european, mediul de artă, instituţii medicale, deputaţi, etc. În 2014 a fost lansat serviciul „Anticamera online", care reprezintă un nou instrument al Strategiei de comunicare a Serviciului Fiscal de Stat, prin care se propune, prin o mai bună exploatare a potenţialului tehnologiilor informaţiei şi comunicării, de a fluidiza comunicarea dintre contribuabili şi conducerea SFS. Oferind contribuabililor oportunitatea de a discuta cu reprezentanţii conducerii SFS diferite subiecte de interes comun, autoritatea fiscală naţională îşi reconfirmă astfel opţiunea în favoarea unui dialog deschis şi transparent cu mediul de afaceri, în acord cu sloganul SFS – „Funcţionarul fiscal – în serviciul contribuabilului!".

În vederea implementării unui parteneriat public-privat în domeniile de activitate ale economiei naţionale cu risc sporit pentru administrarea fiscală, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, anual, efectuează o analiză amplă sub aspectul conformării voluntare a contribuabililor, în baza Modelului gestionării riscurilor de conformare a agenţilor economici. Urmare a analizei efectuate sînt elaborate şi aprobate programele de conformare a contribuabililor, care prevăd politici de asistenţă şi sprijin în facilitarea conformării benevole, precum şi politici de identificare şi descurajare a contribuabililor care intenţionat nu se conformează. Accentul este pus pe respectarea echilibrului dintre interesul statului şi cel al mediului de afaceri, în scopul micşorării presiunii asupra contribuabililor oneşti, care execută la timp şi în volum deplin obligaţiile fiscale şi simultan pe asigurarea sancţiunilor inevitabile pentru cei care se eschivează conştient de la plata impozitelor, taxelor şi altor plăţi obligatorii. Pe parcursul anului 2014, în cadrul IFPS au fost desfăşurate: 2 şedinţe ale Consiliului de Conformare şi 3 şedinţe ale Consiliului Consultativ. De asemenea, în vederea dezvoltării parteneriatului public-privat, a fost organizată o masă rotundă cu Agenţia Turismului şi asociaţiile obşteşti ale agenţilor economici din domeniul turismului şi o întîlnire cu agenţii economici din domeniul importului de citrice.

Conform Obiectivelor politicii fiscale şi vamale pe termen mediu 2015 - 2017, ca parte componentă a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu 2015 - 2017, în anul 2016 se prevede finalizarea sistematizării legislaţiei fiscale, prin implementarea Titlului X al Codului fiscal „Alte impozite şi taxe", care va reglementa impozitul privat şi patenta de întreprinzător. Asfel, acţiunea privind elaborarea şi adoptarea Titlului X „Alte impozite şi taxe" urmează a fi realizată în anul 2015.

În scopul simplificării administrării fiscale prin utilizarea tehnologiilor informaţionale au fost automatizate mai multe procese în sistemul fiscal. Au fost lansate Sistemele informaţionale automatizate ce ţin de: „Evidenţa formularelor tipizate de documente primare cu regim special" şi "Comandarea online a formularelor tipizate", care permit solicitarea cantităţii necesare de formulare tipizate de la distanţă „Colectarea informaţiilor din surse indirecte", care asigură circulaţia informaţiei de la sursele indirecte către SFS şi permite raportarea cu privire la mijloacele băneşti deţinute de persoanele fizice.

Pentru continuarea reformelor in domeniul administrării fiscale a fost solicitat suportul Bancii Mondiale în realizarea unui Proiect de modernizare a administrării fiscale (TAMP), care se va concentra pe 4 domenii principale: Politica şi analiza fiscală (i), Dezvoltarea Instituţională (ii), Dezvoltarea Operaţională (iii), Infrastructura IT şi Modernizarea Sistemului, inclusiv implementarea Sistemului Informaţional Integrat (iv), . A fost elaborat Proiectul Concepţiei Sistemului informaţional integrat al Serviciului Fiscal de Stat.

Au fost întreprinse măsuri de extindere a relaţiilor bilaterale, prin prisma convenţiilor pentru evitarea dublei impuneri, şi anume: semnată şi ratificată Convenţia dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Republicii Turkmenistan pentru evitarea dublei impuneri şi prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit şi pe proprietate; semnată şi prezentată Parlamentului spre ratificare, Convenţia dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Republicii Malta pentru evitarea dublei impuneri şi prevenirea evaziunii fiscale;

negociată în prima rundă Convenţia dintre Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Georgiei.

La angajamentul din Program ce ţine de reducerea numărului de impozite şi taxe prin consolidarea acestora putem menţiona modificările legislative din decembrie 2013 prin care au fost excluse 3 taxe locale: taxa pentru posesorii de cîini; taxa pentru evacuarea deşeurilor; taxa pentru parcaj şi exclusă taxa de la posesorii unităţilor de transport. Aceste modificări au fost declarate neconstituţionale prin Hotărîrea Curţii Constituţionale pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi fiscale referitoare la taxele locale nr.2 din 28 ianuarie 2014 (Sesizarea nr.2a/2014). Reprezentanţii administraţiei publice locale optează pentru introducerea de noi taxe locale.

Pentru simplificarea sitemului de raportare fiscală şi statistică pentru întreprinderile mici şi mijlocii a fost elaborat proiectul Dării de seamă fiscale unificată (forma UNIF14) şi a instrucţiunii la acesta.

Nomenclatura combinată a mărfurilor a fost adoptată prin Legea nr.172 din 25 iulie2014 cu întrarea în vigoare a acestora din Ianuarie 2015.

În vederea reducerii duratei şi a costurilor efectiv suportate de agenţii economici pentru vămuirea mărfurilor au fost reglementate 2 concepte privind Agentul Economic Autorizat (AEO) şi Procedurile Simplificate (PS). Totodată, a fost aprobat Regulamentul cu privire la procedura de vămuire electronică a mărfurilor la export şi acte departamentale privind normele metodologice cu privire la procedura de vămuire electronică a mărfurilor la export.

În total, la finele lunii noiembrie 2014, au fost emise 54 certificate AEO (Operator economic autorizat). În perioada ianuarie – noiembrie 2014, cota declaraţiilor vamale pentru control fizic a atins indici: Import: - 20,9 %, Export: - 8,2 %, ceea ce constituie o reducere cu 3,7% la import şi 5% la export, comparativ cu anul 2013. Durata procedurilor vamale: Culoarul verde – 15 minute (Ţinta 20 minute); Culoarul galben – 65 minute (Ţinta 90 minute). Ponderea procedurilor simplificate constituie 15%. Suplimentar, au fost aprobate: - Hotărîrea Guvernului privind punerea în aplicare a prevederilor Secţiunii a 27 proceduri simplificate de vămuire şi a Secţiunii a 28 Agentul economic autorizat a Codului Vamal.

Au fost aprobate normele metodologice privind modul de verificare a solicitanţilor si titularilor Certificatului AEO şi a Autorizaţiei pentru procedurile simplificate; Normele tehnice privind imprimarea, utilizarea şi completarea declaraţiei vamale în detaliu, precum şi Normele metodologice privind realizarea preauditului la acordarea/deţinerea statutului de AEO şi proceduri simplificate.

Pentru facilitarea schimbului de informaţii între Serviciul Vamal, Poliţia de Frontiera şi CRIS Registru, ANSA au fost dezvoltate Modulul „Multi-agency" şi iniţiată perfecţionarea SI „FRONTIERA".

În urma activităţilor desfăşurate pentru promovarea şi asigurarea implementării procedurilor simplificate de vămuire cota declaraţiilor vamale perfectate conform procedurilor simplificate de vămuire a atins ţinta planificată şi a constituit 10,69%, la finele anului 2013 fiind înregistraţi 63 agenţi economici – titulari ai procedurilor simplificate, din care: 40 agenţi cu risc scăzut, 20 agenţi economici cu vămuirea la domiciliu, 3 transportatori de încredere.

În decembrie 2013 Serviciul Vamal a obţinut Certificatul de conformitate a standardului internaţional ISO 9001:2008 în domeniul sistemelor de management al calităţii. Astfel, Serviciul Vamal este prima autoritate publică din Republica Moldova care a fost certificată în domeniul managementului calităţii.

În vederea asigurării aplicării uniforme a procedurii de declarare a valorii în vamă şi implementării tehnicilor moderne pentru determinarea valorii în vamă a fost aprobată Instrucţiunea cu privire la procedura verificării corectitudinii determinării valorii în vamă a mărfurilor importate. A fost modificat şi completat Regulamentul cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova.

Pentru racordarea cadrului normativ naţional la standardele şi practicile UE printr-o abordare de ansamblu şi nediscriminatorie a regulilor de origine şi prin aplicarea uniformă a

acestora pentru toate companiile de pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv din zonele economice libere, pe parcursul anului 2013 a fost iniţiat procesul de elaborare a noului Cod vamal, într-o formulă revăzută prin sistematizarea legislaţiei vamale, ce cuprinde actualul Cod Vamal, Legea cu privire la tariful vamal şi Legea cu privire la modul de introducere şi scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice. Acest proces va continua deja în cadrul prevederilor angajamentului din Legea nr.112 din 2 iulie 2014 privind ratificarea Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele-membre ale acestora, pe de altă parte.

Concomitent în perioada de raportare a fost aprobat Regulamentul cu privire la completarea, autentificarea, eliberarea şi controlul ulterior al certificatelor de origine preferenţială a mărfurilor şi eliberate certificate de origine: EURO-1 – 19644 certificate (UE), CT-1 – 20569 certificate (CSI)."

Promovarea politicii fiscal-bugetare orientate spre creşterea economică durabilă/incluzivă, prin reducerea ponderii consumului public şi majorarea investiţiilor publice productive:

La elaborarea CBTM (2015-2017) a fost promovată cerinţa de optimizare a cheltuielilor publice, cu redirecţionarea sumelor economisite de resurse către priorităţile de politici conform documentelor strategice. Totodată, la elaborarea şi prezentarea propunerilor de buget pentru anul 2015 şi estimărilor pe anii 2016-2017, autorităţile publice au fost solicitate să identifice măsuri concrete de optimizare a cheltuielilor, care vor rezulta în economii de resurse.

Principiul de achitare a impozitului pe veniturile persoanelor fizice în bugetul localităţii în care contribuabilii îşi au reşedinţa a fost examinat din punct de vedere a oportunităţii şi viabilităţii. În urma analizei efectuate, s-a constatat că în cazul implementării principiului dat, bugetul municipal Chişinău va pierde venituri în sumă de circa 261 mil. lei, totodată, vor avea pierderi şi oraşele reşedinţă de raion. De asemenea, nu este cunoscut în ce mod veniturile colectate din impozitele pe venit vor fi vărsate în bugetele locale pe parcursul anului bugetar, dat fiind faptul că, la momentul actual, informaţia cu privire la locul de reşedinţă al angajaţilor este prezentată de angajatori la inspectoratele fiscale teritoriale doar odată pe an. Totodată, stabilirea acestui principiu presupune dezvoltarea unor sisteme informaţionale, costuri administrative, precum şi necesită mai mult timp. Astfel, s-a stabilit de comun cu părţile interesate, inclusiv cu donatorii, că o abordare mai corectă ar fi ca impozitul pe venit să fie colectat în funcţie de locul de domiciliu, însă la momentul actual asemenea evidenţă nu există. În plus, introducerea acestui principiu ar pune, la moment, în dificultate noul mecanism de finanţare a autorităţilor administraţiei publice locale. Astfel, trecerea din anul 2014 la sistemul dat nu este posibilă, dat fiind faptul că nu este clar care va fi mecanismul tehnic de colectare, înregistrare, virare şi etc.

Un Program de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari pentru anii 2013 – 2014 a fost în implementare. Pe parcursul anului 2013, pentru analiză au fost selectate primele 60 persoane fizice, care au admis cele mai mari diferenţe între cheltuielile înregistrate şi veniturile obţinute. Ulterior, au fost selectate 30 persoane pentru verificarea fiscală prealabilă, cu înştiinţarea obligatorie a persoanei fizice. Au fost iniţiate 7 controale fiscale, şi se lucrează la 23 de cazuri de verificare prealabilă.

În cadrul efectuării controalelor fiscale la persoane fizice, au fost identificate lacune legislative ce împiedică aplicarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice, prevăzute la capitolul 11 al Codului fiscal. Ca rezultat au fost elaborate propuneri de modificare şi completare a unor acte legislative care au fost înaintate Ministerului Finanţelor prin scrisoarea nr.26-09-09-241/7345 din 29 septembrie 2014. Prin intermediul Legii nr.172 din 25 iulie 2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor au fost optimizate şi reduse taxele vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare şi echipamente tehnologice.

În scopul stimulării de retehnologizare a întreprinderilor prin perfecţionarea mecanismelor de aplicare a TVA, a fost reîntrodusă scutirea de TVA şi taxă vamală pentru activele materiale pe termen lung, utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor şi/sau executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul statutar (social). Totodată, a fost introdusă scutirea de TVA la importul si /sau livrarea pe teritoriul Republicii Moldova a tractoarelor agricole şi tehnicii agricole.

A fost aprobat Regulamentul cu privire la cuantumul şi criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului (Hotărîrea Guvernului nr. 144 din 26 februarie 2014).

Asigurarea echităţii în repartizarea finanţelor publice, reducerea poverii fiscale şi simplificarea sistemului de impozite şi taxe:

În vederea stabilirii unor principii clare în redistribuirea veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităţilor administrativ-teritoriale, eliminind subiectivismul politic, în septembrie 2013 au fost aprobate modificari în Legea finanţelor publice locale privind noua formula de stabilire a relaţiilor dintre bugetul de stat şi bugetul unităţilor administrative teritoriale. Din 1 ianuarie 2014 a intrat în vigoare în 4 raioane-pilot (Chişinau, Ocniţa, Basarabeasca şi Rîşcani), cu aplicarea de la 1 ianuarie 2015 în restul raioanelor.

Transparenţa domeniului de achiziţii publice este asigurat la toate etapele procesului, începînd cu publicarea anunţurilor de intenţie a autorităţilor contractante a anunţurilor de participare pentru licitaţii publice şi cererea ofertelor de preţuri – examinării documentelor prezentate de către autorităţile contractante – etapele examinării contestaţiilor depuse de către operatorii economici. Rapoartele de activitate complexe în domeniul achiziţiilor publice sînt plasate public pe situl Agenţiei de Achiziţii Publice. Prin modificarea şi completarea Codului contravenţional a fost introdus mecanismul de sancţionare a autorităţilor contractante, fapt ce se referă la asigurarea responsabilităţii în utilizarea resurselor financiare.

În scopul îmbunătăţirii sistemului de achiziţii publice şi ajustării cadrului normativ naţional la standardele internaţionale, pe parcursul anului 2013, au fost elaborate un şir de acte legislative şi normative ce ţin de reglementarea achiziţiilor publice, folosind procedura de dialog competitiv, procedura de negociere; achiziţiile publice, folosind sistemul dinamic/"licitaţia electronică"; şi elaborate alte două regulamente: privind atribuirea contractelor de achiziţie publică, folosind procedura de licitaţie limitată, şi cu privire la aprobarea „Documentaţiei standard pentru realizarea achiziţiilor publice de servicii de consultanţă". În ceea ce priveşte crearea organismului naţional independent de soluţionare a contestaţiilor acesta va fi creat în baza prevederilor noii redacţii a Legii privind achiziţiile publice, care a fost elaborată şi consultată pe larg cu toate părţile interesate.

A continuat dezvoltarea SIA„Registrul de Stat al Achiziţiilor Publice". Prin intermediul acestui sistem au fost desfăşurate 1 085 proceduri de achiziţii publice, în urma cărora au fost încheiate 1 381 contracte de achiziţii în sumă de 3383,2 mil. lei din cele 9377,96 mil. lei total pe ţară (circa 36%).Circa 100 de autorităţi contractante utilizeazaă SIA.

Crearea organismului naţional independent de soluţionare a contestaţiilor a fost prevazută în proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.96-XVI din 13 aprilie 2007 privind achiziţiile publice.

Prin Ordinul ministrului finanţelor nr.101 din 14 iulie 2014 a fost instituit Grupul de lucru pentru investiţii capitale publice. Prin Ordinul ministrului finanţelor nr.148 din 27 octombrie 2014 a fost aprobat Regulamentul privind modul de finanţare a cheltuielilor capitale prevăzute în anexa nr.4 la Legea bugetului de stat. La moment, se conlucrează cu expertul de la Banca Mondială şi cu expertul local în vederea elaborării unui Ghid pentru analiza costurilor şi beneficiilor proiectelor de investiţii capitale publice.

e. Politici agroindustriale

Obiective de guvernare:

1. Creşterea competitivităţii sectorului agroalimentar din Republica Moldova prin restructurare şi modernizare.
2. Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale.

Creşterea competitivităţii sectorului agroalimentar din Republica Moldova prin restructurare şi modernizare:

Indicii volumului producţiei agricole în a. 2007 – 2014, *(în % faţă de anul precedent)*

Sursa: Biroul Naţional de Statistică

În scopul consolidării şi aproximării la rigorile UE a cadrului legislativ-normativ în domeniul siguranţei alimentelor şi sănătăţii plantelor şi animalelor, au fost armonizate 62 acte în domeniul sanitar-veterinar (din 71 acte planificate). Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor (ANSA) a devenit funcţională la înecputul anului 2013. Prin Legea nr. 113 din 18 mai 2013 au fost stabilite principiile şi cerinţele generale privind siguranţa alimentelor. 10 direcţii raionale/municipale şi 10 posturi de control la frontieră au fost înzestrate cu utilaj de laborator performant, iar inspectorii fitosanitari cu truse pentru inspecţie. Definitivate proiectele de reconstrucţie a laboratoarelor de încercări pentru evaluarea sănătăţii plantelor, calităţii şi siguranţei produselor alimentare din Bălţi şi Cahul şi alte 4 posturi sanitar-veterinare şi fitosanitare la frontieră (Leuşeni, Tudora, Giurgiuleşti şi Criva), care vor corespunde cerinţelor UE.

Proiectul legii privind principiile de subvenţionare a producătorilor agricoli, urmează a fi definitivat şi remis spre avizare, inclusiv cu lansarea unui proces de consultare largă pe marginea acestuia.

Pentru creşterea investiţiilor în modernizarea exploataţiilor agricole pe parcursul anilor 2013– 2014 au fost atrase resurse financiare din partea partenerilor externi în volum de circa 61 mil. dolari SUA şi 123 mil. euro. De asemenea, a fost elaborat *proiectul Strategiei Naţionale de Dezvoltare Agricolă şi Rurală a Republicii Moldova pentru anii 2014-2020,* care

are drept obiectiv îmbunătăţirea competitivităţii sectorului agroalimentar şi realizarea unei sinergii între agricultură, mediul natural şi dezvoltarea rurală, în scopul ameliorării calităţii vieţii în regiunile rurale. Implementrea Strategiei va solicita în continuare sporirea investiţiilor în modernizarea expoataţiilor agricole şi nu numai.

La capitolul creşterea investiţiilor în modernizarea întreprinderilor agroalimentare de procesare şi în marketingul produselor agroalimentare este de menţionat despre utilizarea resurselor *Fondului de subvenţionare a producătorilor agricoli pentru 2013 la c*rearea a 138 unităţi de infrastructură postrecoltare şi procesare (cca 70 mil. MDL, pentru: frigidere, utilaj pentru prelucrarea primară a cerealelor, fructelor, cărnii, procesarea şi uscarea fructelor, case de ambalare, congelarea fructelor etc.), în anul 2014 acesta a sporit dublu, constituind 141,3 mil. lei, ce au condus la crearea a 277 unităţi similare. Adiţional mai sînt alte sute de entităţi de infrastructură create de antreprenori din resursele creditare disponibile din programele de finanţare acordate de către partenerii externi. Pentru facilitarea marketingului produselor agroalimentare a fost întărit *Centrul Informaţional de Marketing (CIM)* din cadrul MAIA cu echipament necesar. CIM a elaborat conceptul portalului informaţional de suport pentru dezvoltarea afacerilor în agricultură şi un album promoţional în limba engleză privind sectorul agroalimentar al Republicii Moldova, într-un tiraj de 500 de exemplare.

Au fost create 2 întreprinderi în domeniul creşterii bovinelor, 2 ferme de ovine, 2 întreprinderi de procesare a cărnii. De asemenea, au fost modernizate 10 ferme zootehnice. La 6 februarie 2014, în cadrul vizitei delegaţiei Băncii Europene de Investiţii (BEI) la Chişinău, la Combinatul de vinuri „Cricova" a fost inaugurată o linie nouă şi performantă de îmbuteliere a vinurilor, finanţată de Programul BEI în Moldova „Filiera Vinului".

Pentru sporirea cooperării/asocierii dintre producătorii din domeniul agroalimentar pe dimensiunea de cooperare orizontală şi verticală a fost elaborată şi adoptată ***Legea privind grupurile de producători şi asociaţiile lor***, care stabileşte principiile de organizare, recunoaştere şi funcţionare a grupurilor de producători. Au fost identificate 6 grupuri de iniţiativă, care sînt pregătiţi pentru înregistrare drept grupuri de producători agricoli, din care 80% vor aplica pentru surse financiare privind procurarea echipamentului frigorific. Adiţional, în conformitate cu *Regulamentul Fondului de subvenţionare a producătorilor agricoli pentru anul 2013*, valoarea subvenţiilor pentru infrastructura de postrecoltare şi procesare pentru grupurile de producători se majorează cu 62,3% faţă de 2012, iar pentru anul 2014 în raport cu anul precedent, acesta sporeşte cu 102,4%.

În scopul promovării reîntoarcerii voluntare a lucrătorilor moldoveni plecaţi la muncă peste hotare, precum şi atragerii investiţiilor, din partea acestora, în perioada de referinţă, a fost transmis un set de informaţii Grupului de lucru economie şi investiţii din cadrul Consiliului Coordonator al Diasporei, ce au vizat: a) subvenţionarea producătorilor agricoli pentru anul 2013; b) preferinţele comerciale şi exportul produselor agroalimentare; c) informaţii privind oportunităţile investiţionale în agricultura Republicii Moldova pentru reprezentanţii diasporei şi oamenii de afaceri migranţi moldoveni, doritori să investească în agricultura Republicii Moldova. În cadrul programului PARE 1+1, în urma analizei cererilor de finanţare denotă că lucrătorii migranţi moldoveni îşi investesc economiile acumulate preponderent în agricultură (sere, ferme de iepuri, ferme de chinchila). Analiza în dinamică indică faptul că, doar în anul 2012, mai puţine întreprinderi din domeniul agriculturii au beneficiat de grantul „PARE 1+1", cota acestora constituind 38% faţă de 58% în anul 2014.

BRD a utilizat canalele de comunicare de care dispune pentru informarea pe larg a reprezentanţilor diasporei cu privire la posibilităţile de investiţii în sectorul agroalimentar, inclusiv prin portalul diasporei www.din.md, cu un compartiment separat dedicat acestui domeniu. Totodată, cele 2 mari evenimente organizate cu participarea diasporei la Chişinău şi în toată ţara, a fost facilitată stabilirea contactelor şi participarea la diverse expoziţii: Festivalul Diasporei şi Diaspora Business Forum. La Festivalul Diasporei de la complexul etnocultural

”Vatra” din 30 august, care a încununat Zilele Diasporei, au fost organizate numeroase expoziţii ale producătorilor din Moldova şi a fost coaptă „Plăcinta care ne uneşte”. Învîrtita cu mere a fost propusă pentru Cartea Recordurilor Guinness. La Festivalul Diasporei au participat numeroşi cetăţeni stabiliţi peste hotare, lideri ai asociaţiilor diasporei moldoveneşti şi turişti străini. Diaspora Business Forum (6-7 octombrie) a fost desfăşurată exact în perioada cînd în Republica Moldova se organizează în mod tradiţional Festivalul Vinului, cînd au loc cele mai frumoase expoziţii ale producătorilor din sectorul viniviticol.

Pentru modernizarea educaţiei profesionale în domeniul agriculturii a continuat procesul de modernizare a colegiilor agricole. Astfel, au fost dotate 8 laboratoare din colegiile respective şi creat Portalul unic pentru colegiile agricole (http://colegiiagricole.md), în care este reflectată informaţia privind specialităţile promovate de colegii şi toată informaţia necesară abiturienţilor. *Serviciile de extensiune în sectorul agroalimentar* pe lîngă suportul tehnic consultativ acordat de către cei 429 de consultanţi producătorilor agricoli şi antreprenori rurali au dezvoltat Sistemul Informaţional de Marketing Agricol integrat cu Platforma de Avertizare şi Comunicare Timpurie (SIMA-PACT). SIMA-PACT reprezintă un sistem informatic de furnizare a informaţiei operative în termeni de alerte, prognoze, măsuri pre şi post afectare de hazarde naturale şi informaţii din domeniul marketingului agricol. Prin intermediul SIMA-PACT, în anul de referinţă, a fost asigurat suportul informaţional pentru cca 38,8 mii de clienţi înregistraţi, 429 consultanţi SER şi 1150 de utilizatori abonaţi.

La moment instituţiile de învăţămînt mediu de specialitate sînt dotate cu laboratoare funcţionale.

Din sursele *Fondului de subvenţionare a producătorilor agricoli pentru anii 2013-2014* a fost autorizată o sumă totală de cca 56 mil. MDL, ***pentru accesarea creditelor*** (prin subvenţionarea ratei dobînzii) in domeniul agriculturii. În scopul *stimulării procesului de consolidare a terenurilor agricole* pentru aceiaşi perioadă, 9 agenţi economici au beneficiat de subvenţii în valoare totală de 98 mii lei moldoveneşti.

Evoluţia subvenţiilor pe parcursul anilor 2011-2014

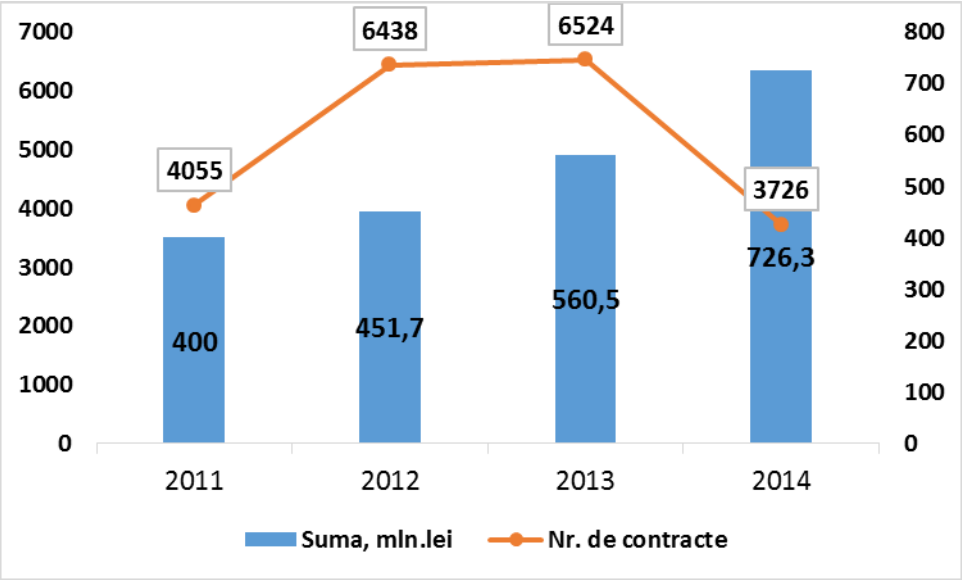

Sursa: *Agenţia de intervenţie şi plăţi în agricultură*

*Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale***:**

Pentru sporirea accesului la resursele de apă pentru irigare, inclusiv asigurarea accesului la apă de calitate pentru irigare a fost aprobat *Regulamentul cu privire la folosinţa apelor din acumulările de apă pentru necesităţile comunităţii, irigaţie şi piscicultură*. Acest

regulament reglementează modul de folosinţă a apei din acumulările de apă, indiferent de forma de proprietate, în scopul necesităţii comunităţii, irigaţiei şi pisciculturii**.**

A fost autorizat organismul de inspecţie şi certificare în agricultura ecologică. Astfel, în anul de referinţă, au fost înregistraţi *59 agenţi economici* cu o suprafaţă totală de 51,7 mii ha. În total, în anul 2013, a fost produs un volum de aproximativ 84 mii tone de producţie ecologică, din care au fost exportate cca 81 mii tone. Prin Hotărîrea Guvernului nr. 138 din 24 februarie 2014 a fost aprobat Planul de acţiuni privind implementarea Programului de conservare şi sporire a fertilităţii solurilor pentru anii 2014 – 2016. Au fost încadrate 75 mii ha în circuitul agroalimentar ecologic. Prin Hotărîrea Guvernului nr. 884 din 22 octombrie 2014 a fost aprobat Regulamentul privind utilizarea mărcii naţionale „Agricultura Ecologică – Republica Moldova".

Drept instrumente de gestionare a riscurilor în sectorul agroalimentar sînt valorificate numai sursele Fondului de subvenţionare a producătorilor agricoli. Astfel pentru anul 2013, un număr de 221 producători agricoli au asigurat o suprafaţă totală de cca 26 mii ha împotriva următoarelor riscuri: grindină (43%), secetă excesivă (38%), îngheţuri de iarnă (18%) şi boli – 1%. Culturile asigurate au constituit: sfecla de zahăr – 48%, mere – 26%, floarea soarelui – 11% ş.a.

f. Transport şi infrastructură

Obiective de guvernare:

1. Liberalizarea, gestionarea responsabilă, transparentă şi eficientă a sistemului de transport.
2. Reabilitarea şi modernizarea infrastructurii de transport, inclusiv sporirea securităţii traficului rutier.
3. Dezvoltarea unei reţele de transport şi comunicaţii la nivel naţional şi asigurarea accesului la reţelele de transport paneuropene şi regionale.
4. Asigurarea securităţii energetice şi promovarea eficienţei energetice în toate sectoarele economiei.
5. Dezvoltarea sectorului construcţiilor şi promovarea tehnologiilor moderne în domeniu.

Transportul rutier:

Planul privind implementarea reformei sistemului de întreţinere a drumurilor publice a fost aprobat de catre Guvern. Un element important al reformei este şi consolidarea capacităţilor existente a societăţilor pe acţiuni din domeniu, fuzionarea întreprinderilor de întreţinere a dumurilor publice pentru a mări capacităţile şi puterea financiară a acestora, precum şi reducerea cheltuielilor administrative. Reorganizarea prin fuziune de absorţie a întreprinderilor de întreţinere a drumurilor – din 35 societăţi pe acţiuni au rămas doar 11 societăţi pe aciuni.

Au fost majorate mijloacele fondului rutier de la 241,35 mil.lei în anul 2009 pînă la 1363,9 mil. MDL în anul 2014, ceea ce constituie o creştere de circa 5 ori sau o pondere de 1,3%. în PIB (2014). Tot volumul de lucrări ale Fondului rutier se efectuează pe bază de concurs.

Pentru promovarea standardelor europene privind nivelurile minime de calitate a drumurilor naţionale în anul 2013 au fost aprobate 3 acte normative în construcţii de drumuri ce ţin de construcţia fundaţiilor şi îmbrăcăminţilor din beton, Ghidul maistrului rutier şi reguli

privind investigarea şi evaluarea stării drumurilor. 5 standarde şi 7 documente normative în construcţie aprobate. Pe data de 10 iulie 2014 a fost încheiat Memorandumul de înţelegere cu partea romînă privind cooperarea în domeniul drumurilor şi podurilor, care permite folosirea normelor tehnice pe teritoriul Republicii Moldova.

Strategia de transport şi logistică pe anii 2013-2022 a fost aprobată de către Guvern şi include drumurile, căile ferate, transportul rutier şi feroviar, precum şi facilitarea comerţului, soluţionarea problemelor vamale şi de trecere a frontierei, aeroporturile / transportul aerian, porturile şi transportul maritim/naval intern. Prezenta Strategie urmăreşte transformarea sectorului de transport şi logistică într-un factor care va permite dezvoltarea economiei Republicii Moldova şi a comerţului de export, va susţine procesul continuu de armonizare a legislaţiei Republicii Moldova din sectorul transporturilor cu standardele, legislaţia şi reglementările corespunzătoare ale Uniunii Europene.

Pe parcursul anilor 2013-2014, lungimea sectoarelor de drumuri publice *naţionale* reabilititate a constituit – 1317 km (printre care: Ml Chişinău-Leuşeni – frontiera cu Romînia; M2 Chişinău – Soroca – frontiera cu Ucraina; M3 Chişinău – Cimişlia – Vulcăneşti – Giurgiuleşti – frontiera cu Romînia; R14 Bălţi – Sărăteni – M2; R20 Rezina – Orhei – Călăraşi; R30 Anenii – Noi – Căuşeni – Ştefan Vodă – frontiera cu Ucraina), şi sectoarele de drumuri publice *locale* reabilititate a constituit – 1245 km. Respectiv, au fost atrase resurse creditare de circa 300 mil. euro pentru realizarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor publice naţionale, inclusiv celor ce fac parte din coridoarele de transport paneuropean.

In octombrie 2013, în cadrul reuniunii miniştrilor de transport din Uniunea Europeană şi Parteneriatul Estic, a fost aprobată Reţeaua indicativă regională de transport a Parteneriatului Estic si conexiunea acesteia la Reţeaua transeuropeană de transport (TEN-T). Republica Moldova fiind membru al programului TRACECA participă activ la promovarea coridorului de transport Europa – Caucaz – Asia. Totodată, au fost purtate negocieri privind amplasarea traseului şoselei inelare a Mării Negre. Reţeaua naţională conectată la TEN-T (reuniunea miniştrilor de transport, pe data de 9 octombrie 2013 la Luxemburg, TRACECA, Şoseaua Inelară a Mării Negre, EATL.

Pentru asigurarea securităţii traficului rutier au fost instalate 38 camere video online pentru monitorizarea traficului conectate la centrul operativ Î.S. „Adiministraţia de Stat a Drumurilor". Comparativ cu anul 2012 numărul accidentelor s-a diminuat cu 4,1 % şi numărul celor decedaţi şi traumatizaţi a scăzut respectiv cu 33,3 % şi 8,2 %. Totodată, în proiectele de reabilitare a drumurilor este prevăzut capitolul separat privind siguranţa rutieră.

Prin licitaţie a fost selectată compania care va elabora proiectul contractelor multianuale de întreţinere şi reparaţie a drumurilor. De asemenea, prin licitaţie a fost selectată compania care va elabora proiectul de clasificare a drumurilor publice.

A fost elaborat conceptul de implementare a sistemului de bilet electronic. Codului transporturilor rutiere aprobat (iulie 2014) şi elaborat proiectul Regulamentului transporturilor rutiere de persoane şi bagaje. Sistemul de bilet electronic va fi implementat odată cu implementarea planului unic de decontare şi facturare. Totodată, sistemul informaţional integrat de gestionare a reţelei de rute regulate de călători va fi integrat în planul unic de facturare şi decontare.

Accesul la lucrările de întreţinere şi reconstrucţie sînt asigurate prin licitaţiile publice care sînt publicate pe site-ul Î.S. „Administraţia de Stat a Drumurilor" şi în Buletinul Achiziţii Publice. Calitatea lucrărilor recepţionate corespunde cerinţelor noilor standarde şi normativelor tehnice de evaluare a calităţii lucrărilor rutiere.

În conformitate cu prevederile noului Cod al transporturilor rutiere a fost prevăzută licenţierea activităţii la transportul de colete. Astfel, titularii licenţei respective vor avea dreptul să desfăşoare activitatea de transport de colete.

Pentru reabilitarea căilor de acces de la traseele magistrale spre şcolile şi spitalele din zonele rurale adiacente în anii 2013-2014 au fost reparate peste 2000 km de drumuri.

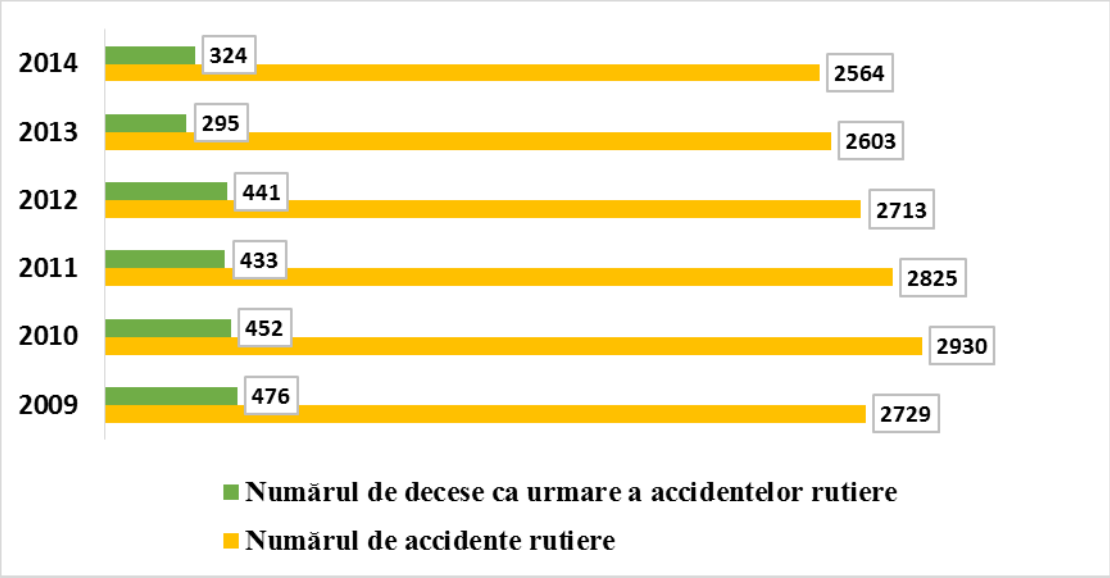

Sursa: Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor

Transportul feroviar:

În 2013, Î.S. „Calea Ferată din Moldova" (Î.S. „CFM") a construit un sector de cale ferată cu o lungime de 390 m cu ecartament European (1435 mm), şi face legătura între Portul Internaţional Giurgiuleşti (staţia de cale ferată Giurgiuleşti din Zona Liberă Vamală) şi staţia de cale ferată Galaţi din Romînia. În acelaşi timp, au fost reparate 33,6 km linii de cale ferată. Viteza medie de sector a trenului de marfă a crescut nesemnificativ, înregistrînd – 34,58 km/oră, iar viteza media a trenului de călători a suferit o diminuare – 39,1 km/oră. Volumul mărfurilor transportate pe reţeaua căilor ferate a constituit 5430,6 mii tone, iar fluxul transportului de călători a constituit 4092,4 mii călători.

Pentru modernizarea transportului feroviar în noiembrie 2014 a fost semnat un Acord de proiect între CFM şi BERD. Resursele sînt destinate pentru procurarea noilor locomotive diesel magistrale şi modernizarea respectivă a depoului de locomotive al CFM pentru întreţinerea acestora, precum şi reabilitarea infrastructurii feroviare, în mod prioritar a liniilor de cale ferată.

Î.S."CFM" a fost atestată îndeplinind cerinţele ISO 9001:2008 pentru Servicii de transport feroviar (călători şi marfă). Totodată, în scopul monitorizării în timp real a traficului de pasageri, întreprinderea preconizează implementarea sistemului "Express-3" şi a Serviciului Mpay la efectuarea deconturilor pentru transporturile de mărfuri realizate (implementarea scrisorii de trasură în format electronic) şi la prestarea serviciilor de vînzare electronică a biletelor de călătorie. A fost adoptat un plan strategic de modernizare a Î.S. „Calea Ferată din Moldova" prin restructurare şi separare pe tipuri de activităţi (marfă, călători, infrastructură): Prin ordinul MTID nr.258 din 4 decembrie 2013 a fost aprobată noua structură organizatorică a administraţiei Î.S. „CFM", ce presupune divizarea pe tipuri de activităţi, precum: infrastructură şi tracţiune, activitate comercială (transport marfă şi călători), deservire tehnică şi reparaţia materialului rulant, activitate socială şi administrativă, activitate financiară, securitate etc.

De asemenea, a fost aprobat noul statut al Î.S. „CFM" (februarie 2014).

Transportul naval:

Asigurarea Complexului portuar Giurgiuleşti cu instalaţii pentru colectarea şi prelucrarea deşeurilor de la bordul navelor, este în proces de elaborare pentru promovare în continuare în cadrul programului regional SUERD.

A fost finalizată derularea proiectului CO-WANDA (scopul proiectului este elaborarea unei convenţii privind preluarea deşeurilor de la bordul navelor ce se exploatează pe Dunăre).

A fost perfectat Panul de efectuare a lucrărilor pe rîul Prut, cu indicarea tipurilor de lucrări şi sectoarelor pe care se vor efectua lucrările de curăţire a albiilor rîurilor şi consolidare a malurilor. Pe parcursul anilor 2012-2013 au fost efectuate lucrări de curăţire a albiei pe rîul Prut, sectorul Giurgiuleşti-Cahul, cu o lungime de 80 km.

Pînă în prezent, pe sectorul rîului Prut, situat între localităţile Giurgiuleşti – Cantemir, au fost extrase 624 tone de copaci prăbuşiţi care formau praguri şi creau condiţii nefavorabile pentru navigaţie în siguranţă. A fost deschisă navigaţia pe sectorul între Giurgiuleşti şi Cantemir. Totodată, a fost organizată încărcarea navelor de navigaţie interioară cu cereale, la cheiul neamenajat din s. Cîşliţa Prut.

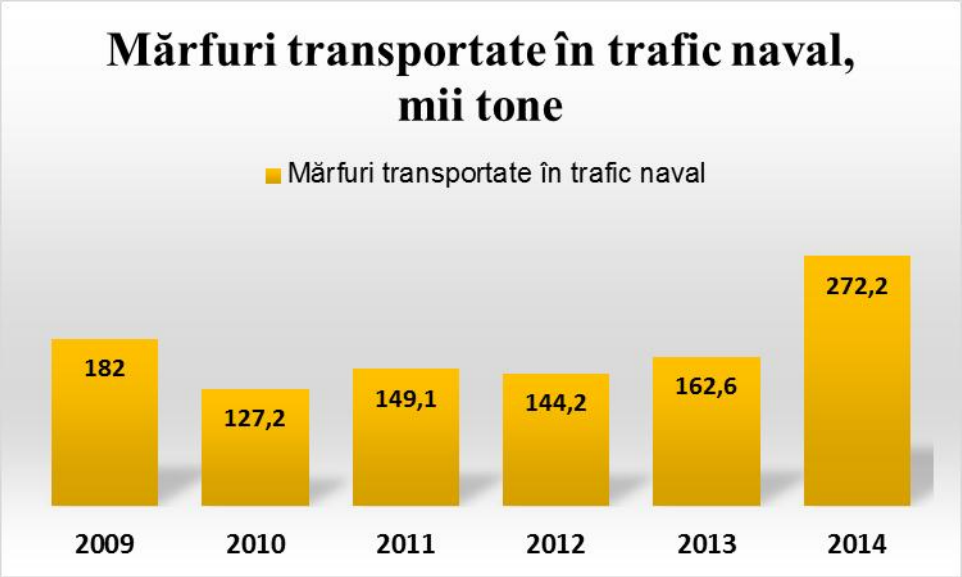

Sursa: Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor

Transportul aerian:

Pentru asigurarea condiţiilor de creştere a gradului de competitivitate pe piaţa serviciilor de transport aerian a fost elaborat şi aprobat Planul naţional de armonizare a legislaţiei pentru anul 2014, care include şi armonizarea parţială a legislaţiei europene prevăzute de Acordul privind SAC (spaţiul aerian comun) . Totodată, din 24 septembrie 2013, Compania Aeriană „Wizz Air" operează din Republica Moldova zboruri directe spre Italia în oraşele Roma şi Veneţia.

A fost pregătit proiectul hotărîrii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind tarifele aeroportuare şi de navigaţie aeriană. Beneficiul major al prezentului regulament îl constituie crearea condiţiilor de acces liber pe piaţa serviciilor de transport aerian pentru orice companie aeriană, inclusiv low-cost, ceea ce va stimula creşterea gradului de concurenţă dintre actorii de pe piaţă. A fost demarat procesul de negocieri a unor acorduri privind serviciile aeriene cu India şi Regatul Maroc, care vor genera un trafic de pasageri către Republica Moldova şi, totodată, prin intermediul ţării noastre, către alte destinaţii.

Proiectele de legi privind Codul aerian al RM şi privind securitatea aeronautică au fost elaborate, care transpun parţial şi/sau total 22 de regulamente şi directive europene privind securitatea zborurilor în conformitate cu prevederile Acordului privind spaţiul aerian comun.

Pentru stimularea şi susţinerea operatorilor aerieni în scopul valorificării oportunităţilor de transformare a aeroporturilor internaţionale din Republica Moldova în huburi regionale, prin atragerea investiţiilor private în domeniu a fost încheiat Contractul de parteneriat public-privat pentru Aeroportul Internaţional Chişinău. Activele Î.S. „Aeroportul Internaţional Chişinău" şi terenul aferent acestuia au fost transmise în concesiune pe o perioadă de pînă la 49 de ani.

Tot la capitolul modernizării infrastructurii aeroporturilor, inclusiv prin atragerea investitorilor strategici în proiecte de parteneriat public-privat a fost propus şi Aeroportul Internaţional Bălţi. Studiul de prefezabilitate al Aeroportului Internaţional Bălţi iniţiat la începutul anului 2014 se află la etapa de definitivare, astfel încît la moment specialiştii responsabili de studiu lucrează asupra scenariilor tehnico-economice prin care obiectivele proiectului de investiţii pot fi atinse şi asupra analizei cost-beneficiu, care va constitui o analiză economică şi financiară asupra indicatorilor de performanţă financiară: fluxul cumulat, valoarea actuală netă, rata internă de rentabilitate şi raportul cost-beneficiu.

Se perfectează proiectul de privatizare al Î.S. „Air Moldova", prin concurs investiţional, în bază de proiect individual, în conformitate cu art.44 al Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice.

Pentru crearea cadrului instituţional eficient şi independent în domeniul reglementării siguranţei zborurilor, prin Legea nr.212 din 12 iulie 2013 Autoritatea Aeronautică Civilă (AAC) a trecut în subordinea Guvernului. AAC supraveghează asigurarea siguranţei zborurilor aeronavelor civile şi securităţii aeronautice de către operatorii aerieni, operatorii de aerodromuri (aeroporturi), furnizorii serviciilor de navigaţie aeriană, alte persoane fizice şi juridice care activează în domeniul aviaţiei civile.

*Energetică***:**

În vederea diversificării surselor de import a gazelor naturale a fost construită conducta de interconectare a sistemelor de transport gaze ale Republicii Moldova şi Romîniei pe direcţia Ungheni – Iaşi.

Pe parcursul anului 2013 Î.S. „Moldelectrica" a continuat lucrările de reconstrucţie, reparaţie, montare a liniilor şi staţiilor electrice, transformatoarelor şi altor instalaţii şi echipamente electrice, care la moment asigură condiţii optime de activitate a sistemului electroenergetic. Pentru extinderea capacităţilor de intreconexiune a fost lansat studiul de fezabilitate privind interconectarea sistemelor electroenergetice ale Ucrainei şi Republicii Moldova la sistemul ENTSO-E.

Au fost corelate politicile energetice şi armonizate reglementările tehnice la directivele europene prin transpunerea directivelor 2005/89/CE şi 2004/67/CE în proiectele de modificare a legilor cu privire la energia electrică şi, respectiv, la gazele naturale.

Au fost modificate şi completate Legea nr. 125 din 11 iulie 2014 cu privire la gazele naturale şi Legea cu privire la energia electrică. A fost elaborat proiectul legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, prin care a fost transpusă Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile şi se examinează în Parlament În vederea realizării angajamentelor asumate în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice de transpunere a acquis-ului energetic al UE în legislaţia naţională a fost creat cadrul normativ şi de reglementare aferent măsurilor de sporire a eficienţei energetice şi valorificare a surselor regenerabile de energie**.** Drept urmare, au fost elaborate planurile naţionale de acţiuni în domeniul eficienţei energetice şi în domeniul energiei din surse de energie regenerabile pentru anii 2013-2020,

Regulamentul privind furnizarea serviciilor energetice, Regulamentul cu privire la biocombustibilul solid, precum şi un şir de proiecte de legi cu privire la: cerinţele în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic, promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, etichetarea energetică etc.

Pe parcursul anului 2014 au continuat activităţile în direcţia armonizării cadrului legal şi normativ pentru sector, în special ce ţin de: crearea sistemului de statistică energetică, care conţine un Plan de acţiuni pentru transpunerea acquis-lui UE în domeniul statisticii energetice; Foile de parcurs privind implementarea Pachetului energetic 3 în sectoarele energiei electrice şi gazelor naturale; Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale pe piaţa gazelor naturale pentru perioada octombrie 2014 - martie 2015;etichetarea produselor cu impact energetic, care transpune Directiva 2010/30/UE; privind cerinţele în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic, care transpune Directiva 2009/125/CE în legislaţia naţională ş.a.

La capitolul capacităţilor proprii de generare a energiei electrice în perioada de raportare, energia electrică totală produsă din surse regenerabile a constituit 830 KW - Solară şi 2,4 MW - Biogaz.

Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică a beneficiat în continuu de cursuri de perfecţionare şi consolidare a capacităţilor instituţionale. Referitor la asigurarea transparenţei în sectorul energetic, menţionăm că toate proiectele de acte normative elaborate trec procedura de consultare publică, sînt plasate pe pagina web a Ministerului Economiei, instituţiile implementatoare din domeniu plasează pe paginile lor web informaţia privind serviciile acordate şi datele de contact etc.

Proiectele de decizii, asupra cărora au fost aplicate Regulile cu privire la procedurile de asigurare a transparenţei în procesul de elaborare şi adoptare a deciziilor în sectorul energetic, au fost consultate cu partenerii implicaţi în procesul decizional. Pe parcursul anului 2013 au fost adoptate 10 hotărîri, fiind recepţionate 459 de recomandări.

Măsurile de restructurare a sistemului de încălzire centralizată din mun. Chişinău prin fuzionarea S.A. „Termocom", SA „CET-1" şi SA „CET-2" într-o întreprindere nouă s-au axat pe aprobarea Hotărîrii Guvernului „Cu privire la reorganizarea unor întreprinderi termoenergetice", urmată de aprobarea pe 26 decembrie 2013 de către adunările generale extraordinare ale acţionarilor SA „CET-1" şi SA „CET-2" a fuziunii prin contopire cu SA „Termocom" în procedura planului şi crearea noii întreprinderi SA „Termoelectrica".

A fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 25 septembrie 2014 „Privind angajarea răspunderii asupra proiectului de lege cu privire la unele măsuri referitor la procedura falimentului Societăţii pe Acţiuni „Termocom".

Elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului „Privind transferul către autorităţile administraţiei publice locale a patrimoniului întreprinderii nou-create SA „Termocom", aflat în suburbii" va fi iniţiată după finalizarea procesului de reorganizare a complexului termoenergetic din mun. Chişinău.

În scopul implementării cogenerării de înaltă eficienţă cu aplicarea tehnologiilor de cogenerare, pe parcursul anului 2013 a fost elaborat proiectul legii cu privire la energia termică şi promovarea cogenerării, care prevede ca principiu fundamental organizarea şi reglementarea activităţilor de producere a energiei în regim de cogenerare, inclusiv prin procurarea prioritară a acesteia de la centralele electrice şi termice în regim de cogenerare de eficienţă înaltă, alături de energia produsă din resurse regenerabile de energie şi altele. Totodată, prin elaborarea Propunerii de politică publică cu privire la perfecţionarea mecanismelor de promovare a cogenerării în sistemul energetic al Republicii Moldova, s-a adeverit că tehnologia de producere a energiei electrice şi termice în cogenerare se consideră o soluţie de obţinere a unei energii ieftine, cu impact redus asupra mediului.

A fost elaborată Propunerea de politică publică cu privire la perfecţionarea mecanismelor de promovare a cogenerării în sistemul energetic al Republicii Moldova şi

aprobată în cadrul şedinţei Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică (Procesul-verbal nr. 2505-03 din 26 martie 2014).

Au fost aprobate 87 de proiecte spre finanţare, pînă în prezent au fost semnate 85 de contracte de grant. Propunerile de proiecte au vizat reprezentanţii autorizaţi ai obiectelor de menire socială aflate în proprietatea publică centrală şi locală de toate nivelurile. Astfel, au fost aprobate spre finanţare 23 de licee şi şcoli, 13 spitale, 26 grădiniţe, 13 gimnazii şi 4 instituţii de învăţământ superior, 7 instituţii culturale şi clădiri administrative. În perioada 14 ianuarie – 1 septembrie 2014 a fost deschis Apelul de propuneri de proiecte pentru sectorul public, în cadrul căruia la Categoria A au fost depuse 61 propuneri de proiecte, dintre care 41 propuneri de proiecte în valoare de 161,3 mil. lei au fost acceptate spre dezvoltare. La Categoria B au fost depuse 424 propuneri de proiecte, dintre care au fost aprobate spre dezvoltare 312 proiecte în valoare de 596.5 mil. lei.

A fost asigurată funcţionalitatea Agenţiei pentru Eficienţă Energetică (AEE) şi a Fondului pentru eficienţă energetică în scopul implementării proiectelor de eficienţă energetică şi valorificare a surselor regenerabile de energie. În cadrul AEE a fost creat Centrul unic de informare a investitorilor în domeniul surselor de energie regenerabile şi eficienţei energetice**,** precum şi baza de date statistice privind eficienţa energetică şi sursele de energie regenerabile. Măsurile de consolidare a capacităţilor în domeniul eficienţei energetice şi surselor regenerabile de energie s-au axat pe organizarea seminarelor şi cursurilor de instruire pentru funcţionarii publici din domeniul energetic, managerilor şi auditorilor energetici. Drept urmare, fiind instruite 63 persoane din domeniu, au fost autorizate ca auditori energetici 18 persoane fizice şi 22 persoane juridice. Din resursele Fondului pentru eficienţă energetică au fost aprobate 87 de proiecte de eficienţă energetică pentru o serie de instituţii publice de pe întreg teritoriul ţării în valoare de 130 mil. lei. Instituţiile vor efectua diverse activităţi de eficienţă energetică, cum ar fi, schimbarea geamurilor, termoizolarea pereţilor şi a acoperişurilor etc. Mijloacele băneşti pentru finanţarea proiectelor în domeniul EE şi SER reprezintă suport bugetar din partea Comisiei Europene.

Cu suportul logistic al Agenţiei pentru Eficienţă Energetică, Fondul pentru Eficienţă Energetică a asigurat şcolarizarea managerilor energetici şi a reprezentanţilor autorităţilor locale cu privire la oportunitatea finanţării măsurilor EE şi SER din mijloacele financiare ale Fondului, precum şi aspectele procedurale aferente acesteia. Astfel, au fost organizate 4 evenimente în cadrul cărora au fost instruite în total 110 persoane, dintre care 30 de manageri energetici. Pe parcursul perioadei de raportare, au fost autorizaţi un număr de 15 auditori energetici şi persoane juridice şi 13 auditori energetici persoane fizice.

*Dezvoltarea sectorului construcţiilor***:**

Elaborarea şi aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului construcţiilor, acţiune prevăzută de Programul Guvernului nu a fost posibil de realizat dat fiind necesitatea corelării prevederilor proiectului de Strategie cu prevederile Acordului de Asociere a Republicii Moldova la UE semnat şi ratificat de Parlament în data de 2 iulie 2014. Proiectul Codului urbanismului şi construcţiilor elaborat a fost supus anchetei publice şi este avizat de către APC, APL şi societatea civilă. Proiectul Codului urbanismului şi construcţiilor a fost elaborat şi transmis spre examinare şi aprobare Guvernului.

În noiembrie 2013 a fost aprobat actul normativ privind realizarea inventarierii tehnice şi paşaportizării blocurilor locative construite.

În scopul asigurării accesibilităţii pentru persoanele cu dizabilităţi a fost aprobat Planul de acţiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilităţii persoanelor cu dezabilităţi la infrastructura socială. Planul stabileşte modul de revizuire şi aprobare a standardelor tehnice şi actelor normative pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilităţi la infrastructura socială şi armonizarea acestora cu actele comunitare.

Reformarea sistemului de acordare a permisiunilor în construcţii, prin simplificarea acestuia şi sporirea vizibilităţii activităţii instituţiilor din domeniu s-a limitat numai la plasarea pe site-ul ministerului de ramură a informaţiilor despre Listele specialiştilor atestaţi, Lista specialiştilor cu certificate retrase şi suspendate, Registrul avizelor de verificare a proiectelor, Registrul rapoartelor de expertiză tehnica a construcţiilor, componenţele comisiilor specializate de atestare tehnico-profesională şi regulamentele de activitate ale acestora.

In noiembrie 2014 prin Hotărîrea Guvernului nr.193 din 6 noiembrie 2014 au fost aprobate Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea ghişeului unic de elaborare a evaluării tehnice în construcţii şi Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea ghişeului unic de eliberare a certificatului de atestare tehnico-profesională a specialiştilor în construcţii".

Infrastructura calităţii, securitatea industrială şi protecţia consumatorilor

La 18 decembrie 2013 la Secretariatul Cooperării Europene pentru Acreditare a fost depusă cererea pentru a deveni semnatar al Acordului de recunoaştere EA/MLA. În perioada martie – aprilie 2014 a avut loc evaluarea simulată a activităţii MOLDAC de către experţii EA. De asemenea, echipa EA planifică efectuarea preevaluării paritare a MOLDAC în ianuarie 2015. În acest context pe parcursul perioadei de referinţă au fost realizate activităţi de pregătire pentru asigurarea desfăşurării cu succes a evaluării efectuate de echipa Cooperării Europene pentru Acreditare. Astfel, au fost acreditate laboratorul de încercări pentru metode de încercare a produselor de origine nonanimală supuse carantinei fitosanitare; 2 laboratoare medicale; iar laboratorul de etalonări din cadrul INM este în proces de acreditare.

A continuat procesul de armonizare a legislaţiei naţionale cu legislaţia Uniunii Europene prin elaborarea/aprobarea unui şir de acte normative. (hotărîrile Guvernului „*Cu privire la aprobarea condiţiilor de plasare pe piaţă a maşinilor industriale"*; *„Cu privire la stabilirea normelor privind cantităţile nominale ale produselor preambalate"; „Cu privire la sticlele utilizate ca recipiente de măsurare*"; *„Cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Cerinţe privind aparatele de cîntărit neautomate"; „Cu privire la aprobarea unităţilor de măsură legale*").

A fost aprobată *Strategia în domeniul protecţiei consumatorilor pentru anii 2013-2020.* Strategia are ca scop armonizarea principiilor, obiectivelor şi căilor de realizare a obiectivelor în domeniul protecţiei consumatorilor cu cele aplicate în Uniunea Europeană şi în plan internaţional. Obiectivul general al Strategiei pe termen mediu vizează consolidarea capacităţilor decizionale şi de protecţie a consumatorului prin: I) scăderea nivelului riscului de apariţie a produselor periculoase pe piaţă; II) diminuarea nivelului tranzacţiilor prejudiciabile pentru consumatori; III) sporirea capacităţii de decizie a consumatorului prin educare şi informare; IV) eficentizarea procesului de revendicare a drepturilor şi de recuperare a prejudiciilor.

În perioada vizată a continuat procesul de perfecţionare şi punere în aplicare a legislaţiei naţionale care reglementează supravegherea pieţei în conformitate cu standardele europene şi cele mai bune practici. Activităţile de bază au vizat dotarea Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor cu echipament necesar pentru desfăşurarea activităţilor de supraveghere a pieţei şi fortificarea capacităţilor personalului prin transmiterea aptitudinilor şi cunoştinţelor necesare pentru realizarea sarcinilor asociate cu siguranţa produselor şi protecţia consumatorilor, în conformitate cu practicile UE.

Pe parcursul perioadei de raportare, în total, au fost instruite 158 de persoane privind diverse tematici ce ţin de: Instrucţiuni a echipamentului de testare; Grupul de spijin a schimbărilor, Directiva UE privind protecţia consumatorilor, Curs de recapitulare a standardului alimentar, Mentorat şi Dezvoltare. A fost elaborat proiectul de lege privind supravegherea pieţei, armonizat cu Regulamentul CE 765/2008 de stabilire a cerinţelor de

acreditare şi de supraveghere a pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor şi aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.486 din 26 iunie 2014 şi transmis Parlamentului spre examinare şi adoptare.

A fost elaborat proiectul hotărîrii Guvernului privind colaborarea şi coordonarea activităţii de supraveghere a pieţei la nivel naţional dintre organele de supraveghere, organele vamale şi alte organe interesate. Proiectul va fi supus procedurii de consultări publice după aprobarea legii privind supravegherea pieţei.

Instituţia publică „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar" este abilitată pentru efectuarea încercărilor de laborator în domeniul sănătăţii animalelor şi produselor de origine animală; Î.S. „Centrul de Carantină, Expertize de Arbitraj şi Dezinfectare a Producţiei" efectuează încercări în domeniul sănătăţii plantelor şi identifică reziduurile de pesticide în produsele de origine vegetală; Î.S. „Centrul de Standardizare şi Experimentarea Calităţii Producţiei de Conserve" identifică reziduuri de pesticide în produsele de origine vegetală.

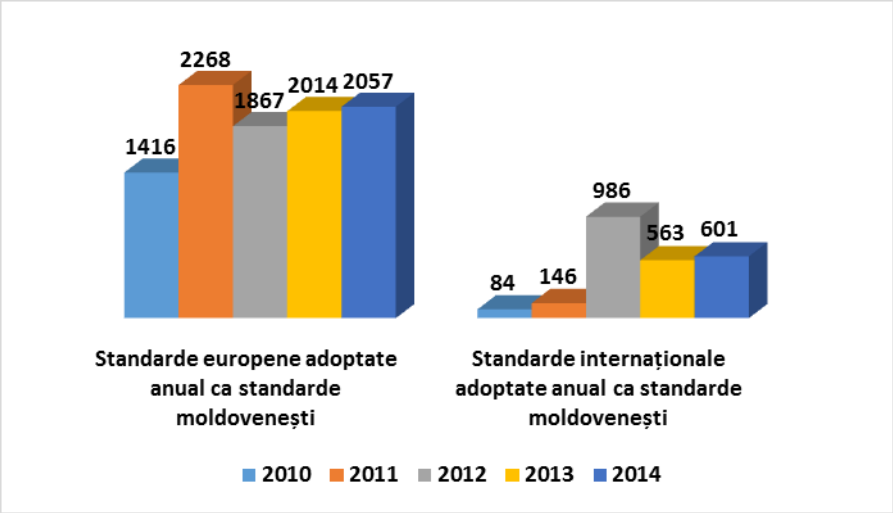

Sursa: Ministerul Economiei

h. Tehnologia informaţiei şi comunicaţii

Obiective de guvernare:

1. Promovarea sectorului TIC pentru dezvoltarea unei societăţi informaţionale avansate în Republica Moldova.
2. Promovarea soluţiilor TIC şi implementarea acestora pentru o guvernare eficientă, elaborarea conţinutului naţional digital, digitizarea conţinutului naţional existent, implementarea serviciilor electronice.
3. Crearea condiţiilor propice pentru dezvoltarea pieţelor de comunicaţii electronice, poştale şi a industriei TIC.
4. Dezvoltarea unei infrastructuri infocomunicaţionale integrate şi eficiente, orientate spre creşterea competitivităţii economiei naţionale şi asigurarea accesului tuturor cetăţenilor la serviciile societăţii informaţionale.

Moldova este în continuare una dintre ţările cu cea mai înaltă viteză de acces la Internet, potrivit studiilor NetIndex-2013. La capitolul viteza de upload, ţara noastră este

situată în topul statelor cu nivel avansat de dezvoltare a serviciilor, poziţionîndu-se pe locul 9, cu viteza de 28,13 Mbps. În ceea ce priveşte viteză de download, Moldova se plasează pe locul 17 din 180 ţări cu o medie de viteză de 30,71 Mbps, totodată, fiind în fruntea clasamentului regional al statelor CSI. La capitolul cost pentru un Mbps, Moldova deţine locul 5, cu un preţ de 0,94 $ pentru 1 Mbps.

Conform clasamentului internaţional al Indicelui de dezvoltare a sectorului TIC (**IDI**), ţara noastră se plasează pe locul 65 din 157 state, reuşind să-şi păstreze poziţia prin creşterea constantă a valorii indicelui IDI (4,74 puncte). Coeficientul de lăţime a benzii de Internet la canale internaţionale per utilizator a crescut esenţial în ultimii ani, poziţionînd Moldova printre cele mai avansate ţări la acest indicator (locul 23) şi lăsînd în urmă sa aşa state europene ca Germania, Franţa şi Italia.

Republica Moldova a înregistrat o creştere de patru poziţii în clasamentul mondial al Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor (UIT) după nivelul de dezvoltare a sectorului tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor (TIC). Potrivit raportului anual UIT „Measuring the Information Society 2014", ţara noastră se plasează pe locul 61 din 166 de state monitorizate, faţă de locul 65 în 2013. Moldova se situează în grupul ţărilor cu valori medii ale acestui indice, între care Romînia (poziţia 58) şi Ucraina (poziţia 73). Lideri în top sînt Danemarca, Coreea de Sud, Suedia, Islanda, Marea Britanie, Norvegia, Olanda şi Finlanda.

După impactul TIC în procesul de dezvoltare şi competitivitate a ţării, Moldova a înregistrat un salt de 24 poziţii în clasamentul mondial şi s-a plasat pe locul 65 din 144 de state. *(Sursa: The Global Competitiveness Report 2012-2013 WEF; http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness)*

Pe dimensiunea dezvoltării Registrului de stat al populaţiei, a integrării registrelor de stat cu cele departamentale, implementarea buletinului de identitate cu CIP integrat şi a paşapoartelor biometrice, precum şi a asigurării securităţii documentelor de călătorie, Republica Moldova este vizată de studiul *Eastern Partnership Visa Liberalisation Index* şi apreciată drept lider regional incontestabil.

Valoarea indicilor agregaţi pentru Republica Moldova au o tendinţă de creştere şi semnifică o avansare a ţării în domeniul TIC. În concluzie, rating-urile internaţionale poziţionează Moldova în categoria ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare a sectorului TIC.

În scopul impulsionării dezvoltării societăţii informaţionale, infrastructurii de comunicare, precum şi a serviciilor electronice a fost aprobată *Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale „Moldova Digitală 2020".* Strategia are la bază principiile „Agendei Digitale pentru Europa 2020", urmînd a transpune la nivel naţional modelul european de dezvoltare a societăţii informaţionale.

Conţinutul digital disponibil, accesibil, utilizat şi valorificat este unul din obiectivele Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale „Moldova Digitală 2020" (Hotărîrea Guvernului nr. 857 din 31 octombrie 2013); În acest context, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor a efectuat inventarierea conţinutului informaţional existent pe domenii şi a evaluat necesităţile de transformare a conţinutului în format digital pentru identificarea priorităţilor de digitizare a documentelor propuse; Pe marginea rezultatelor obţinute a fost elaborat proiectul Programului privind crearea, dezvoltarea şi valorificarea conţinutului digital din Republica Moldova, care urmează să fie avizat şi aprobat în modul stabilit.

Programul de management al spectrului de frecvenţe radio pentru anii 2013-2020 promovează o gestionare eficientă a spectrului de frecvenţe radio, astfel încît să fie asigurată disponibilitatea unui spectru suficient pentru dezvoltarea continuă a reţelelor şi serviciilor publice de comunicaţii electronice mobile terestre în bandă largă şi să fie implementate tehnologiile şi serviciile de generaţie nouă. Licenţele de activitate pentru operatorii de pe această piaţă nu vor mai fi eliberate pentru genul de activitate, ci pentru dreptul de utilizare a resurselor de spectru radio în regim de neutralitate tehnologică.

Modificările propuse la Legea comunicaţiilor electronice urmează să asigure un nivel înalt de protecţie a datelor personale şi a confidenţialităţii utilizatorilor finali de servicii publice de comunicaţii electronice, precum şi posibilitatea de intervenţie efectivă a organului de control al prelucrărilor de date cu caracter personal.

Pentru crearea Serviciului universal de acces la serviciile infocomunicaţionale de bază a fost elaborat proiectul de lege cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului Naţional Unic pentru apelurile de urgenţă 112. Acest proiect are drept obiectiv asigurarea unui nivel sporit de siguranţă şi protecţie a populaţiei pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prin intermediul utilizării eficiente a capacităţilor infrastructurii moderne de comunicaţii electronice şi asigurarea serviciilor specializate de urgenţă cu informaţiile necesare pentru reacţia promptă şi adecvată.

Elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului dotarea păturilor social vulnerabile cu convertoare ale semnalului de televiziune digitală terestră. Proiectul este aprobat de principiu.

Programul de dezvoltare a reţelelor de bandă largă pe anii 2014-2020 a fost elaborat. Consultarea şi aprobarea acestuia depinde de aprobarea Legii privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice.

A fost deschis Centrul moldo-coreean de informare şi acces, proiect realizat de Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor cu susţinerea Agenţiei Naţionale pentru Societatea Informaţională a Republicii Coreea. Centrul constă dintr-o sală de conferinţe dotată cu echipamente audio/video şi sistem de teleconferinţe , un laborator de instruire IT şi o sală de acces public la Internet de mare viteză. Astfel, publicul interesat beneficiază pe larg de noile tehnologii informaţionale, avînd posibilitatea să-şi ridice gradul de instruire IT. De asemenea, în cadrul Centrului sînt organizate instruiri gratis de cultură, limbă coreeană, cursuri IT, iar în calitate de traineri sînt voluntari IT din Coreea; A fost semnat un Memorandum de Înţelegere între Guvernul Republicii Moldova, USAID, compania Microsoft şi Corporaţia IBM privind crearea unui Centru de excelenţă în domeniul IT. Acesta urmează să devină o platformă de comunicare între mediul de afaceri şi cel academic. Centrul va oferi acces la oportunităţile de studiu, dezvoltare şi cercetare prin combinarea celor mai bune practici educaţionale, tehnologiilor de ultimă oră şi a transferului de cunoştinţe şi experienţă. La Centru vor fi instruiţi anual peste 1000 de tineri; Prin programele elaborate şi adoptate, MTIC creează condiţii pentru asigurarea accesului la serviciile în bandă largă pe întreg teritoriu ţării.

Problema privind atragerea investiţiilor locale şi străine în domeniul IT este abordată în proiectul Strategiei de creştere a competitivităţii industriei tehnologiei informaţiei pe anii 2015-2021. Totodată, un regim fiscal special pentru investitori în domeniul IT este prevăzut în proiectul de lege cu privire la parcurile din industria tehnologiei informaţiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.805 din 1 octombrie 2014 şi înaintat Parlamentului spre examinare.

Organizarea *„*Conferinţei Moldova ICT Summit*”* care se desfăşoară al patrulea an consecutiv, în comun cu Asociaţia Naţională a Companiilor Private din domeniul TIC, este un bun exemplu al partenariatelor de cooperare. Evenimentul respectiv reuneşte peste 1000 de reprezentanţi ai Guvernului, mediului de afaceri, companii investiţionale, instituţii academice din Moldova şi de peste hotare, pentru a discuta tendinţele naţionale şi internaţionale, provocările cu care se confruntă industria TIC.

Guvernul, în scopul facilitării de creare a parcurilor TIC şi de inovaţie pentru atragerea de investiţii şi tehnologii, încurajarea lansării şi dezvoltării de companii noi, a elaborat *proiectul Strategiei de creştere a competitivităţii sectorului TIC,* precum şi *proiectul de lege cu privire la parcurile din industria tehnologiei informaţiei*. Strategia va contribui la formarea unei industrii TI competitive în plan internaţional, bazate pe cunoaştere şi inovaţii, în care companiile creează valoare adăugată şi oferă produse şi servicii complexe, integrînd rezultatele cercetării şi dezvoltării.

Proiectul de lege privind dreptul consumatorilor la încheierea contractelor include norme privind contractele la distanţă şi norme privind contractele în afara spaţiilor comerciale. Proiectul de lege a fost avizat pozitiv de instituţiile interesate, şi va fi aprobat de către Guvern.

III. EDIFICAREA STATULUI DE DREPT. JUSTIŢIA

a. Sistemul judecătoresc

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea accesibilităţii şi independenţei sistemului judecătoresc.
2. Sporirea transparenţei şi a eficienţei sistemului judecătoresc.
3. Ridicarea profesionalismului şi a responsabilităţii persoanelor implicate în efectuarea justiţiei

Pentru utilizarea eficientă şi funcţională a sistemului informaţional judecătoresc şi în vederea excluderii factorului uman din procesul administrativ de gestionare a dosarelor a fost îmbunătăţit sistemul informaţional judiciar, fiind elaborată şi implementată versiunea *IV Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD),* care presupune integrarea *PIGD* cu programul *SRS „Femida”,* asigurîndu-se obiectivitea în procesul de constituire a completelor de judecată şi de desemnare a preşedinţilor acestora.

Sistemul informaţional judecătoresc include toate sistemele informaţionale şi infrastructura informaţională din instanţele judecătoreşti, inclusiv PIGD şi Femida. În anul 2013 a fost lansată versiunea IV a PIGD - versiune îmbunătăţită, care a înlăturat factorul uman din procesul de repartizare a dosarelor. La momentul actual în Judecătoria Botanica şi Curtea de Apel Chişinău se pilotează versiunea IV.I. a PIGD, versiune care vine să elimene unele deficienţe depistate şi acumulate pe parcursul anului 2014 în funcţionarea sistemului. Sistemul informaţional judecătoresc este creat şi implementat şi beneficiază de îmbunătăţiri şi ajustări în continuu.

Pentru eficientizarea răspunderii disciplinare a judecătorilor a fost aprobată în iulie 2014 o lege în acest sens care va întra în vigoare cu incepere din ianuarie 2015. Studiul de compatibilitate „ Evaluarea compatibilităţii practicii judiciare naţionale în materia securităţii raporturilor juridice. Monitorizarea respectării principiului securităţii raporturilor juridice. Compatibilitatea cu prevederile articolului 6 din Convenţia Europeană a drepturilor omului şi jurisprudenţa relevantă a Curţii Europene a Drepturilor Omului” a identificat careva propuneri şi sugestii de uniformizare a practicii judiciare la toarte aspectele menţionate mai sus.

b. Justiţia penală

Obiective de guvernare:

1. Reformarea prioritară şi substanţială a instituţiei procuraturii prin consolidarea independenţei, imparţialităţii, profesionalismului şi transparenţei.
2. Creşterea eficienţei în investigarea infracţiunilor.
3. Modernizarea sistemelor de colectare a datelor statistice şi a celui de evaluare a performanţelor profesionale la nivel individual şi instituţional.
4. Consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor.

În acest sens, în anul 2013 a demarat procesul de reformare a sectorului procuraturii. Prin Legea nr. 122 Parlamentul a aprobat Concepţia de reformă a Procuraturii, promovată ca iniţiativă a deputaţilor în Parlament (ca urmare a proiectului promovat de către Ministerul Justiţiei şi Procuratura Generală). La 13 noiembrie 2014 proiectul legii cu privire la Procuratură a fost transmis pentru expertiză Comisiei de le Veneţia.

În vederea uniformizării modalităţii de colectare şi analiză a datelor statistice ce ţin de justiţia penală şi asigurarea interoperaţionalizării bazelor de date urmează a fi lansată platforma de interoperabilitate.

Pentru consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor infracţiunilor, a fost realizat un studiu de către experţii internaţionali. În baza studiului urmează a fi elaborat proiectul de lege.

c. Accesul la justiţie, inclusiv prin dezvoltarea instrumentelor IT în justiţie

Obiective de guvernare:

1. Sporirea calităţii asistenţei juridice garantate de stat.
2. Consolidarea capacităţilor instituţionale şi dezvoltarea profesională a reprezentanţilor profesiilor conexe sistemului de justiţie (avocat, notar, mediator, executor judecătoresc, expert judiciar, administrator al procedurii de insolvabilitate, traducător, expert etc.).
3. Executarea efectivă a hotărîrilor judecătoreşti.
4. Ridicarea gradului de transparenţă şi acces la informaţia cu caracter juridic.
5. Eficientizarea procesului de investigaţie prejudiciară prin utilizarea tehnologiilor informaţionale.

Prin intermediul paginii oficiale a Ministerului Justiţiei (*www.justice.gov.md*), în anul 2013 s-a reuşit asigurarea transparenţei serviciilor şi tarifelor pentru serviciile prestate de Ministerul Justiţiei.

Deşi este elaborată versiunea iniţială a proiectului de lege cu privire la plăţile notariale, aceasta nu poate fi promovată pînă la adoptarea de către Parlament a proiectului legii cu privire la organizarea activităţii notarilor, proiect aprobat de către Guvern in iulie 2014. Un nou regulament privind mecanismele şi modul de calcul a plăţii pentru serviciile prestate de către expertii judiciari urmează a fi elaborat şi aprobat ulterior adoptării noii legi cu privire la expertiza judiciară. Proiectul Legii cu privire la expertiza judiciară a fost aprobat de Guvern în octombrie 2014 si transmis Parlamentului spre examinare. Noua procedură de selecţie, promovare şi transferare a judecătorilor a demarat la începutul anului 2013, iar funcţionalitatea acesteia este exprimată prin rezultatele obţinute în urma desfăşurării concursurilor pentru suplinirea posturilor vacante de judecător, preşedinte sau vicepreşedinte de instanţă.

Procedura de selectare, promovare şi transfer s-a desfăşurat în strictă conformitate cu prevederile legale, ţinîndu-se cont de meritele, experienţa fiecărui candidat în parte, acestea fiind apreciate în baza unor criterii obiective stipulate în *Regulamentul cu privire la criteriile de selecţie, promovare şi transferare a judecătorilor (http://csm.md/files/Acte_normative/regulamentselectie.pdf).*

Cu referinţă la implementarea standardelor etice în exercitarea profesiilor conexe sistemului justiţiei este de menţionat că a fost elaborat studiul privind standardele etice prevăzute de codurile deontologice cu recomandări de îmbunătăţire a codurilor de etică.

Pentru fortificarea mecanismelor de răspundere civilă şi disciplinară au fost prevăzute măsuri în mai multe proiecte de legi aprobate pe parcursul perioadei de raportare: – proiectul legii cu privire la mediere - proiectul legii cu privire la organizarea activităţii notarilor – legii privind executorii judecătoreşti – legea cu privire la administratorii autorizaţi, răspunderea disciplinară a avocaţilor.

Sistemul informaţional e-Probaţiune a fost creat şi se află în gestiunea Ministerului Justiţiei. Poate fi accesat la adresa https://eprob.justice.gov.md/login.do. La moment Oficiul central de probaţiune lucrează la modernizarea echipamentului tehnic şi crearea canalelor securizate de date.

Versiunea nouă a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) a fost implementată în toate instanţele judecătoreşti. Această versiune a PIGD exclude orice potenţiale manipulări în sistem şi factorul uman din procesul de repartizare aleatorie a dosarelor, iar orice intervenţii arbitrare în procesul de repartizare aleatorie este monitorizat şi înregistrat de sistem. Mentenanţa acesteia este asigurată prin suportul tehnic şi financiar oferit instanţelor judecătoreşti. A fost aprobat noul Regulament privind înregistrarea şedinţelor de judecată care defineşte modalitatea de înregistrare a şedinţelor de judecată, regulile de salvare, păstrare şi arhivare a înregistrărilor audio pe diverşi purtători virtuali. Potrivit informaţiei privind înregistrarea audio a şedinţelor de judecată în instanţele din Republica Moldova în anul 2014 se observă o creştere pozitivă a procentajului înregistrării audio a şedinţelor de judecată în majoritatea instanţelor judecătoreşti (a crescut simţitor numărul înregistrărilor efectuate prin intermediul SRS Femida). Deşi dinamica înregistrării audio a şedinţelor de judecată este în continuă creştere, există unele dificultăţi în procesul de înregistrare a şedinţelor de judecată. Raportul statistic de monitorizare şi utilizare a PIGD-ului este în proces de definitivare, cu ulterioara publicare a acestuia. Raportul va include progresele înregistrate pe parcursul anului 2014, precum şi dificultăţile în procesul de înregistrare a şedinţelor de judecată. Sistemul informaţional judecătoresc este funcţional în toate instanţele judecătoreşti din ţară. În beneficiul Sistemului informaţional judecătoresc, care include PIGD şi Femida (sistemul de înregistrare audio) DAJ anual încheie contract de achziţionare a unui complex de servicii de întreţinere şi deservire tehnică a echipamentului din sistemul informaţional judecătoresc. Din ianuarie 2014 ÎS Centrul de Telecomunicaţii Speciale, asigură mentenanţa şi perfecţionarea PIGD, ţinînd cont de modificările în legislaţie, regulamentele şi procedurile administrative. Portalul unic al instanţelor naţionale de judecată a fost lansat la 30 aprilie 2014. http://instante.justice.md/.

A fost creat de asemenea Sistemul Informaţional automatizat „E-dosar” pentru realizarea funcţiei de administrare şi raportare efectuate de sistemele informatice în organele Procuraturii şi testat în octombrie 2014.

d. Toleranţă zero faţă de manifestările de corupţie în sectorul justiţiei

Obiective de guvernare:

1. Lupta eficientă cu corupţia din sectorul justiţiei.
2. Consolidarea mecanismelor de implementare a standardelor etice şi de conduită anticorupţie la nivelul tuturor instituţiilor din sectorul justiţiei.
3. Dezvoltarea unei culturi de intoleranţă faţă de fenomenul corupţiei prin intermediul organelor de autoadministrare din cadrul sectorului justiţiei.

Conform noii Legi cu privire la salarizarea judecătorilor, începînd cu 1 ianuarie 2014 salariul judecătorilor urmează a fi mărit gradual în 3 etape. În afară de judecători o sporire salarială a fost asigurată şi altor actori din sistemul justiţiei, cum ar fi colaboratorii CNA MAI şi unii funcţionarii cu demnitate publică.

Modificările operate, au majorat cu 35 la sută salariile lunare stabilite pentru persoanele care deţin funcţii de demnitate publică, inclusiv procurorii.. Recalcularea salariilor pentru persoanele nominalizate s-a efectuat de la 1 ianuarie 2013.

În vederea descurajării actelor de corupţie şi sancţionării mai severe a infracţiunilor legate de corupţie din sectorul justiţiei, sporirii eficacităţii constrîngerii judiciare, Parlamentul a adopat un şir de modificări care reglementează confiscarea extinsă şi îmbogăţirea ilicită.

Totodată, Parlamentul a adoptat mai multe modificări ce reglementează interacţiunea şi comunicarea judecătorului cu părţile în proces şi cu persoanele terţe. Acestea urmînd să asigure îmbunătăţirea unui comportament corect al judecătorilor, procurorilor, ofiţerilor de urmărire penală, avocaţilor şi executorilor judecătoreşti în raport cu alte persoane, în scopul combaterii actelor de corupţie. Totodată, prin aceste modificări este asigurată obligaţia de a raporta actele de corupţie, aplicabilă tuturor profesioniştilor din sectorul justiţiei. A fost instituită linia fierbinte „anticorupţie”.

Pentru a asigura protecţia persoanelor care informează cu bună-credinţă despre comiterea unor acte de corupţie şi pentru asigurarea unei protecţii corespunzătoare a acestora, a fost adoptată *Legea nr. 277 din 27 decembrie 2011 privind modificarea şi completarea unor acte legislative* (Legea nr.90 din 25 aprilie 2008, Legea nr.25-XVI din 2008, Codul contravenţional) ce a instituit măsuri de protecţie a funcţionarilor publici care informează cu bună-credinţă despre comiterea actelor de corupţie şi a celor conexe corupţiei, a faptelor de comportament corupţional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor şi a proprietăţii şi despre încălcarea obligaţiilor legale privind conflictul de interese.

În perioada anului 2014, 80% din autorităţi şi-au aprobat propriile regulamente interne privind avertizorii de integritate, iar 20 % sînt la etapa de elaborare a regulamentelor vizate (Agenţia Moldsilva, Serviciul Stare Civilă, Comisia Naţională de Integritate, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Educaţiei, Ministerul Mediului).

Cu începere din 14 februarie 2014 a intrat în vigoare Legea nr 325 din 23 decembrie 2013 cu privire la testarea integrităţii profesionale, care are drept scop prevenirea şi combaterea corupţiei în cadrul entităţilor publice, verificarea respectării regulilor de conduită şi înlăturarea riscurilor de corupţie. În cadrul CNA a fost creată subdiviziunea specializată de testare a integrităţii profesionale, precum şi aprobat regulamentul de funcţionare a acesteia, s-a efectuat instruirea testatorilor de integritate profesională de către experţi din cadrul subdiviziunilor similare din Romînia, Ungaria şi Marea Britanie.

Pentru consolidarea eticii profesionale privind actorii din sectorul justiţiei, prin ordinul ministrului justiţiei a fost aprobat Codul deontologic al personalului sistemului penitenciar. Totodată, Guvernul a aprobat Codul de etică al consilierului de probaţiune care are drept scop instituirea principiilor de bază ale eticii consilierului de probaţiune şi asigurării unui comportament corect.

e. Protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului

Obiective de guvernare:

1. Consolidarea rolului Curţii Constituţionale.
2. Consolidarea mecanismului naţional de protecţie a drepturilor omului.
3. Reformarea Centrului pentru Drepturile Omului şi a instituţiei avocatului parlamentar.
4. Fortificarea sistemului justiţiei pentru copii.
5. Garantarea drepturilor persoanelor private de libertate, eradicarea torturii şi a relelor tratamente.
6. Eficientizarea sistemului de probaţiune şi a sistemului penitenciar.

În vederea implementării Planului naţional de acţiuni în domeniul drepturilor omului, urmare a recomandărilor Consiliului Europei Parlamentul a modificat Planul naţional de acţiuni în domeniul drepturilor omului, acţiune ce a fost evaluată pozitiv de către Consiiul Europei în contextul Blocului 4 Drepturile şi libertăţile fundamentale.

Implementarea Planului naţional de acţiuni în domeniul drepturilor omului a fost asigurată pe parcursul perioadei de raportare. Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova a realizat instruiri în toată ţara pentru promovarea activităţilor de ţin de drepturile omului în aspect de: toleranţă şi combaterea discriminării, drepturile copilului, drepturile minorilor în detenţie, victimile torturii. A fost lansată linia de suport pentru copii cu incepere din 1 iunie 2014.

Cadrul legislativ în domeniul criminalităţii a fost amendat în scopul protejării martorilor şi a victimelor minore în cursul procesului de investigare şi de soluţionare a litigiilor.

7 camere de audiere regionale pentru minori din cadrul procuraturilor au fost făcute operaţionale, 30 camere pentru minori în instanţe şi 7 camere în comisariatele de poliţie au fost dotate în mod corespunzător. În plus, a fost asigurată supravegherea video în toate secţiile de poliţie, în special în locurile de detenţie şi camerele de audiere.

Pentru implementarea *Legii cu privire la asigurarea egalităţii* şi a legislaţiei secundare, inclusiv asigurarea funcţionalităţii adecvate a Consiliului pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii (în continuare – Consiliu) a fost aprobată Foaia de parcurs. Pe parcursul activităţii Consilului au fost recepţionate 108 plîngeri dintre care 79 au fost examinate şi 29 decizii au fost adoptate (7 decizii relevante sectorului privat şi 22 sectorului public). În ceea ce priveşte dezvoltarea serviciilor de reabilitare a victimelor infracţiunilor, cu suportul experţilor străini a fost studiată practica internaţională în acest sens şi elaborat proiectul de lege, care urmează să fie definitivat şi supus celorlalte etape ale procesului de creaţie legislativă.

Pentru crearea unor mecanisme disciplinare interne de examinare a plîngerilor privind actele de tortură şi alte rele tratamente a fost elaborat Ordinul comun al Procuraturii Generale, Ministerului Justiţiei, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Naţional Anticorupţie şi Ministerului Sănătăţii pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare şi raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. Drept urmare, în cadrul DIP a fost instituit Registrul de evidenţă a recepţionării şi transmiterii plîngerilor, declaraţiilor sau altor informaţii despre pretinse acte de tortură, tratament inuman sau degradant (nr.14644 din 3 octombrie 2014) şi numit prin ordin intern (Ord. DIP nr.309 din 24 octombrie 2014) responsabil de ţinerea acestuia. De la momentul instituirii Registrului pînă în prezent, în DIP nu au fost adresate careva plîngeri despre pretinse acte de tortură, tratament inuman sau degradant.

În vederea specializării actorilor din sectorul justiţiei care lucrează cu copiii a fost elaborat Curriculumul pentru personalul care lucrează cu copiii aflaţi în detenţie – „Asigurarea drepturilor copiilor din detenţie", ce va contribui la formarea unor competenţe noi, specifice, necesare unui angajat al sistemului penitenciar care interacţionează cu minorii în detenţie în realizarea adecvată a rolului şi misiunii lui profesionale. Disciplina conţine 16 ore pentru ofiţeri şi 8 ore pentru subofiţeri.

Sporirea protecţiei copiilor victime sau martori ai infracţiunilor în cadrul proceselor penale este asigurată prin modificările la Legea cu privire la asistenţa juridică garantată de stat.

Pentru consolidarea sistemului de probaţiune juvenilă prin ordinul Oficiului Central de Probaţiune a fost aprobată recomandarea privind managementul de caz în lucru cu copiii supuşi probaţiunii. Totodată, au fost aprobate programele de probaţiune pentru copii şi a început procesul de recrutare a consilierilor de probaţiune juvenilă cu studii în domeniul psihologiei şi asistenţei sociale.

Pentru asigurarea respectării drepturilor copiilor aflaţi in detenţie a fost inaugurat un nou penitenciar pentru minori. Deţinuţii minori au fost transferaţi în noua instituţie, care modifică conceptul întregului sistem corecţional de justiţie juvenilă, astfel încît detenţia să fie înlocuită cu un mediu centrat pe copil, care să includă activităţi educaţionale, terapeutice şi de orientare vocaţională. A fost aprobată Metodologia de lucru individualizată cu minorii, precum şi deschise clase de instruire generală a deţinuţilor minori, afiliate Liceului Teoretic „Nicolae Bălcescu" din com. Ciorescu. De către serviciile educative, psihologice şi asistenţă socială, în cadrul penitenciarelor se implementează programe psihocorecţionale.

Începînd cu anul 2015 va fi posibilă angajarea consilierilor de probaţiune în număr de 42 unităţi care se va efectua treptat, pînă la 31 decembrie 2016 în contextul implementării Strategiei de Reformă a Sectorului Justiţiei. În vederea eficientizării sistemului de colectare şi analiză a datelor privind copiii care intră în contact cu sistemul de justiţie a fost stabilită o metodologie ce sistematizează lunar datele statistice parvenite din birourile de probaţiune privind copiii aflaţi la evidenţă.

Oficiul Ombudsmanului a efectuat analiza cadrului normativ pe acest segment şi a formulat recomandări pentru îmbunătăţirea mecanismelor existente. Astfel, în baza recomandărilor formulate şi experienţei instituţiilor ce gestionează aceste baze de date, urmează a fi elaborat proiectul de lege pentru îmbunătăţirea cadrului normativ existent.

Pentru îmbunătăţirea condiţiilor în toate locurile privative de libertate, în conformitate cu standardele europene au fost instruiţi 422 de funcţionari din cadrul instituţiilor penitenciare în domeniul drepturilor omului. De asemenea, pentru prevenirea şi combaterea actelor de tortură şi relelor tratamente s-au întreprins acţiunile necesare în privinţa sesizării neîngrădite de către persoanele deţinute a autorităţilor în privinţa pretinselor acte de tortură. Tuturor deţinuţilor le este asigurat accesul la comunicare prin intermediul serviciilor poştale şi telefonice. A fost aprobată propunerea de politică publică „Servicii medicale de calitate pentru persoanele deţinute în penitenciare", pentru organizarea intervenţiei eficiente în domeniul sporirii calităţii şi independenţei serviciilor medicale din penitenciare. Totodată, pentru sporirea nivelului de monitorizare video a locurilor de detenţie, au fost achiziţionate şi

instalate peste 900 de camere video în toate penitenciarele, achiziţionate 40 detectoare de metale portabile şi 2 detectoare de telefoane mobile . În domeniul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie, s-au întreprins acţiuni în privinţa iniţierii construcţiei de noi instituţii de detenţie, care să garanteze respectarea drepturilor persoanelor private de libertate, şi anume – penitenciarul cu capacitatea de 1500 de locuri în mun. Chişinău. Concomitent, conform planului finanţării pe anul 2013 au fost realizate mai multe acţiuni de reconstruţie şi reparaţie a instituţiilor penitenciare. Ponderea spaţiilor reutilate din numărul total de spaţii de detenţie se menţine la nivelul de aproximativ 20%.

Începînd cu luna martie 2014 a fost iniţiată procedura de testare a softului Sistemului informaţional de evidenţă a cazurilor de reţinere, arest şi detenţie în cadrul Inspectoratului de Poliţie Centru a DP mun. Chişinău (proiect-pilot). De asemenea a fost aprobat Regulamentul cu privire la Registrul persoanelor reţinute, arestate şi condamnate, care stabileşte modul de organizare şi funcţionare a resurselor informaţionale a organelor de drept – ca parte integrantă a Sistemului informaţional integral automatizat de evidenţă a infracţiunilor, a cauzelor penale şi a persoanelor care au săvîrşit infracţiuni. Perioada de testare a fost cu succes, urmînd procesul de conectare a tuturor subdiviziunilor IGP.

.

Pentru consolidarea parteneriatelor dintre serviciul de probaţiune şi alte organizaţii publice sau private, pentru promovarea reabilitării şi a incluziunii sociale a foştilor deţinuţi, au fost încheiate acorduri de cooperare privind numirea unui Coordonator de liberare în Penitenciarul pentru copii nr.10 Goian între OCP, DIP şi ONG „NORLAM”, acord de colaborare dintre Oficiul central de probaţiune şi Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Neovita”, precum şi un acord între OCP şi DIP.

A fost elaborat şi plasat pe pagina web a Oficiului central de probaţiune un studiu privind oportunitatea monitorizării electronice la nivel naţional a subiecţilor probaţiunii.

Guvernul a demarat procesul de elaborare a raportului naţional intermediar privind gradul de realizare a recomandărilor parvenite ca urmare a Evaluării Periodice Universale (UPR) a RM ce urmează a fi prezentat Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului pe parcusul anului 2015.

În perioada 10-13 aprilie 2014 la Chişinău a fost organizat al IV-lea Seminar internaţional francofon dedicat ciclului II al mecanismului ONU de Evaluare Periodică Universală a drepturilor omului, în cadrul căruia a fost asigurată promovarea bunei practici a RM în domeniul UPR şi drepturilor omului. Ulterior rezultatele evenimentului, inclusiv Declaraţia statelor OIF au fost prezentate la sesiunea de vară a CDO.

ORDINE PUBLICĂ, SECURITATE ŞI APĂRARE

a. Asigurarea ordinii publice

Obiective de guvernare:

1. Continuarea implementării reformelor în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
2. Aplicarea principiului de toleranţă zero pentru cazurile de tortură, tratament inuman şi de abuz în serviciu, în sistemul afacerilor interne.
3. Eliminarea corupţiei în sistemul afacerilor interne.
4. Aplicarea principiilor guvernării electronice în serviciile oferite de sistemul afacerilor interne.

În perioada anului 2013, a fost schimbat managementul integrităţii sistemului, prin crearea Serviciului Protecţiei Interne şi Anticorupţie (SPIA), care este responsabil de asigurarea integrităţii şi proceselor în toate subdiviziunile MAI, anterior fiecare entitate avînd cîte un astfel de serviciu în structura proprie. În ceea ce priveşte compartimentul prevenirea şi combaterea corupţiei, pe parcursul perioadei de raportare, Ministerul Afacerilor Interne, în comun cu organele procuraturii, a relevat şi documentat 86 acte de corupţie, conform art. 324 CP RM.

Pe parcursul perioadei de raportare 20 angajaţi ai SPIA au participat la cursul de instruire „Asigurarea integrităţii profesionale", desfăşurat în incinta Academiei „Ştefan cel Mare". Toţi angajaţii Inspectoratului Genelai al Poliţiei, Departamentului Poliţiei de Frontieră şi Serviciului Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale au fost instruiţi cu privire la aspectele şi mecanismele de implementare a prevederilor Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 cu privire la testarea integrităţii profesionale.

A fost elaborartă Concepţia privind formarea profesională a personalului Ministerului Afacerilor Interne, ca document de politici în domeniul instruirii personalului.

Starea infracţionalităţii

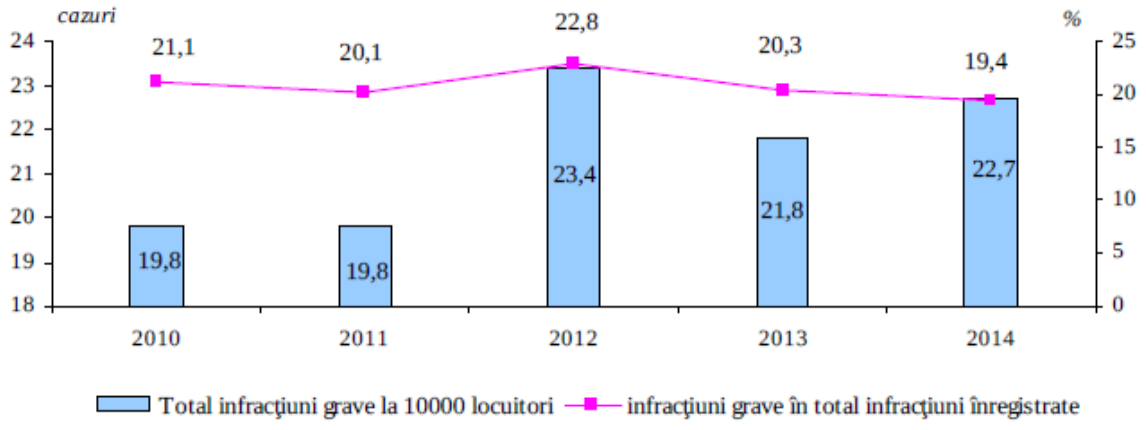

Sursa:Biroul Naţional de Statistică

Urmare a revizuirii modului şi criteriilor de salarizare a angajaţilor din sistem a fost aprobată creşterea graduală a salariilor pentru poliţişti cu 30%, începînd cu 2014. Astfel pentru angajaţii cu statut special responsabili de elaborarea politicilor a fost realizată o majorare a salariului prin stabilirea unui spor la salariul de funcţie de 30%, care se include

ulterior şi în calculul indemnizaţiei lunare pentru totalurile activităţii unităţii, începînd cu 1 ianuarie 2014. Aceeaşi majorare cu 15% va fi înregistrată şi pentru angajaţii civili din autorităţile administrative şi instituţiile din subordine salarizaţi în baza reţelei tarifare unice.

Cartoteca este în proces de digitizare, la moment fiind digitizate 52% din numărul total de cartele. Simplificarea metodei de achitare şi primire a cazierului la domiciliu va fi soluţionată odată cu implementarea SIA e-Servicii MAI, platformă achiziţionată în decembrie 2014.

A fost instituit un grup interdepartamental din reprezentanţi ai organelor de drept în vederea armonizării cadrului legal în domeniul gestionării crizelor, inclusiv pe dimensiunea asigurării şi restabilirii ordinii publice în cazul manifestărilor în masă.

b. Combaterea criminalităţii

Obiective de guvernare:

1. Îmbunătăţirea cadrului instituţional, organizatoric şi funcţional al instituţiilor de menţinere a ordinii publice şi de prevenire şi combatere a criminalităţii, inclusiv a celei informatice.
2. Modernizarea metodelor şi a echipamentului utilizat pentru menţinerea ordinii publice şi combaterea criminalităţii.
3. Diminuarea timpului de reacţie la chemarea de urgenţă a poliţiei, intensificarea patrulării şi prezenţei poliţieneşti pe tot teritoriul ţării.
4. Modificarea metodelor de evaluare, promovare şi instruire a poliţiei, în conformitate cu bunele practici europene în domeniu.

A fost creat şi dotat Centrul de Monitorizare şi Control al Traficului, precum şi dezvoltat noul sistem de monitorizare şi control al traficului rutier, care va disciplina participanţii la trafic, va reduce numărul încălcărilor. Sistemul permite captarea numărului de înmatriculare a automobilelor care trec prin zona de supraveghere, inclusiv imaginea şoferului şi stabileşte viteza medie de deplasare a mijlocului de transport, precum şi permite aplicarea amenzilor pentru cei nedisciplinaţi.

Pentru descentralizarea mecanismelor decizionale şi asigurarea unui management consultativ, bazat pe comunicarea internă şi cunoaşterea personalului s-a purces la demilitarizarea completă a MAI, scoaterea ministrului şi viceminiştrilor din lista de funcţii cu grad de general. A fost elaborată Concepţia privind formarea profesională a personalului Ministerului Afacerilor Interne, ca document de politici în domeniul instruirii personalului.

Programul de dezvoltare strategică a MAI pentru anii 2014-2016, dar şi Planul operaţional al MAI pentru anul 2014 prevede expres obiective specifice ce ţin de modernizarea managementului decizional. În acest sens, instituţia a evaluat pe intern acest proces, iar recomandările, inclusiv a experţilor externi sînt implementate etapizat în practică. A fost elaborată şi implementată Strategia de comunicare a Sistemului Afacerilor Interne pentru 2014-2016 în vederea asigurării unei gestionări eficiente a relaţiilor publice, a imaginii instituţiilor componente ale sistemului afacerilor interne, comunicării interne şi fluxului informaţional îndreptat spre exterior.

A fost creat Centrul de Combatere a Crimelor Cibernetice al IGP al MAI. În scopul consolidării capacităţilor profesionale şi preluării bunelor practici, pe parcursul anului curent, 26 angajaţi ai Centrului pentru combaterea crimelor informatice al INI au participat la cursuri de instruire. Cu referire la dezvoltarea capacităţilor tehnice, pe parcursul anului curent, Centrul

a beneficiat din partea UNODC de echipament specializat în valoare de 20.000 dolari SUA. De asemenea, Guvernul SUA, prin intermediul Ambasadei SUA în RM, a oferit, cu titlu gratuit, programe speciale şi echipament specializat în valoare de peste 1.6 mil. lei, care corespund necesităţilor tehnice actuale. Prin intermediul Matricei de politici pentru suportul bugetar privind liberalizarea regimului de vize 2014-2016, este asigurată în continuare dotarea Centrului.

c. Asigurarea securităţii frontierei de stat

Obiective de guvernare:

1. Aplicarea principiilor managementului integrat al frontierei de stat.
2. Intensificarea cooperării cu serviciile specializate ale UE, Ucrainei şi României pentru o mai bună securitate la frontieră.
3. Combaterea migraţiei ilegale, traficului de fiinţe umane şi altor fenomene ale criminalităţii transfrontaliere.

În contextul implementării managementului integrat al frontierei de stat, a fost aprobată Strategia naţională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2015-2017 „Compatibilitate, Interoperabilitate, Integrare".

Subdiviziunile Poliţiei de Frontieră sînt dotate cu tehnică şi echipament performant în domeniul controlului frontierei, donat conform Acordului de implementare între DPF al MAI şi Departamentul Apărării al SUA privind cooperarea în asistenţa pentru securitatea frontierelor şi prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă. Dotarea a vizat recepţionarea mijloacelor de transport de tip minibus, mijloacelor de transport cu trecere sporită, ATV, mijloacelor de legătură, mijloacelor de protecţie individuală, dispozitivelor de observare pe timp de noapte, detectoarelor portabile de radiaţie, echipamentului special pentru controlul mijloacelor de transport, bărcilor, dispozitivelor de control al documentelor. La 25 septembrie 2014, Poliţia de Frontieră a primit în gestiune 5 centre de deservire şi reparaţie a mijloacelor de transport şi 8 boxuri auto. Boxurile auto au fost amenajate în sectoarele Poliţiei de Frontieră Criva, Otaci, Soroca, Basarabeasca, Vulcăneşti, Cişmichioi, Tudora şi Olăneşti. Totodată, Poliţia de Frontieră a beneficiat de un suport tehnic (două autovehicule de teren şi două ambarcaţiuni de intervenţie) din partea Ministerului Afacerilor Interne al Romîniei în baza acordului de colaborare. În contextul implementării Matricei de politici pentru suportul bugetar privind liberalizarea regimului de vize 2014-2016 au fost achiziţionate dispozitive pentru controlul documentelor, tehnică de calcul şi periferice, mijloace pentru autorizarea trecerii frontierii de stat.

A fost finalizată construcţia celor 4 complexe de monitorizare video a frontierei de stat în regiunea localităţilor Giurgiuleşti, Tudora, Palanca şi Criva.

A fost implementată noua structură a Poliţiei de Frontieră. Au fost atribuite noi competenţe Poliţiei de Frontieră în domeniul urmăririi penale, investigaţiilor speciale, expertizei judiciare a documentelor şi eliberării vizelor în punctele de trecere a frontierei în situaţii excepţionale. Au fost introduse noi forme şi metode de control al frontierei, mijloace speciale şi echipament modern, care oferă servicii de înaltă calitate şi contribuie eficient la depistarea şi reţinerea persoanelor care intenţionează să traverseze ilegal frontiera.

100% din personalul Poliţiei de Frontieră a fost asigurat cu uniformă.

d. Securitate naţională şi apărare

Obiective de guvernare:

1. Reformarea sectorului de securitate în conformitate cu standardele internaţionale.
2. Contracararea eficientă a riscurilor de bază privind securitatea naţională, precum şi asigurarea securităţii împotriva riscurilor regionale şi globale.

Realizarea separării competenţelor organelor de urmărire penală urmează a fi realizate în cadrul reformei Procuraturii şi a procedurii penale. La nivelul structurilor componente MAI, a fost asigurată delimitarea clară a competenţelor Poliţiei şi Poliţiei de Frontieră, inclusiv prin regulamente interne. Proiectul legii cu privire la Trupele de Carabinieri va stabili responsabilităţile carabinierilor în domeniul asigurării ordinii publice, conform specificului de activitate.

În contextul desfăşurarii dialogului cu partenerii străini în vederea implementării acţiunilor privind neproliferarea şi distrugerea armelor şi muniţiilor, reprezentanţii Ministerului Apărării au participat la cea de-a treia *Reuniune regională privind problematica armelor de calibru mic şi armament uşor (SALW)*. Tot în acest context, cu suportul Misiunii OSCE în Moldova, la Baza militară de instruire a Armatei Naţionale a fost organizat Cursul de instruire în domeniul transportării muniţiilor în condiţii de siguranţă.

.

Proiectul Codului militar a fost elaborat de către grupul de lucru ministerial şi supus avizării la autorităţile publice de resort, precum şi consultărilor publice. În urma consultărilor s-a decis necesitatea revizuirii Codului militar în baza Strategiei Militare Naţionale care urmează a fi aprobată în 2015.

Elaborarea Strategiei Militare Naţionale a fost temporar suspendată în vederea racordării acesteia la evoluţiile geopolitice şi de securitate din regiune în ultima perioadă. În acest context, în perioada de referinţă, a fost efectuată o analiză, în scopul evaluării capabilităţilor militare existente în raport cu potenţialele riscuri şi ameninţări generate de actualul mediu de securitate la adresa apărării naţionale. În urma acestei analize au fost elaborate două concepţii: 1) evaluarea şi consolidarea capabilităţilor militare ale Armatei Naţionale (AN); 2) dezvoltarea capabilităţilor Armatei Naţionale pentru perioada 2015-2020, şi aferent acesteia – planul naţional de construcţie şi dezvoltare a capabilităţilor militare ale Armatei Naţionale pentru 2015-2020.

Actualmente, în cadrul Ministerului Apărării funcţiile prevăzute pentru funcţionarii publici constituie 46%, iar restul 54% de funcţii sînt prevăzute pentru militari (deci 43/57%). Totodată, personalul civil participă la toate nivelurile structurilor de apărare, după cum urmează – conducerea Ministerului Apărării – 100% demnitari publici; consilierii MA – 100% funcţionari publici; şefii de direcţii – 100% funcţionari publici; şefi de secţii/servicii – 24% funcţionari publici, 76% militari; specialişti – 39% funcţionari publici, 61% militari.

În perioada vizată, au fost consultate cu societatea civilă următoarele documente de politici: proiectul Strategiei Militare a Republicii Moldova; proiectul Codului Militar al Republicii Moldova; proiectul legii privind instituirea distincţiei „Crucea misiunilor internaţionale”.

Republica Moldova a primit invitaţii de participare la misiunile civile ale UE în cadrul Politicii Europene de Securitate şi Apărare (PESA) în special la cele de : a) consolidare a capacităţii maritime regionale în regiunea Cornului Africii (EUCAP NESTOR); b) instruire militară şi consiliere pentru forţele de apărare şi securitate din Mali (EUTM); c) la misiunea

UE de asistenţă în managementul integrat al frontierei în Libya (EUBAM Libya), d) la misiunea militară de gestionare a crizelor în Republica Africa Centrală.

În ceea ce ţine de dezvoltarea capabilităţilor Armatei Naţionale de participare la operaţii internaţionale, a fost declarată, în baza standardelor de evaluare OCC, o baterie de aruncătoare de mine din cadrul Batalionului 22 de menţinere a păcii. Totodată, compania de infanterie uşoară şi grupa geniu au fost evaluate „Combat Ready".

În contextul profesionalizării graduale a Armatei Naţionale a fost lansat procesul de încadrare treptată a militarilor prin contract în funcţiile de soldaţi şi sergenţi. În prima fază au fost supuse profesionalizării unităţile operaţionale, inclusiv cele ce execută misiunile în cadrul Forţelor Mixte de Menţinere a Păcii din Zona de Securitate. Pentru îmbunătăţirea acestui proces, în perioada respectivă a fost modificat mecanismul de completare cu efectiv a contingentului, prin optimizarea structurii unităţilor responsabile de acest proces şi îmbunătăţirea condiţiilor de executare a serviciului militar în locurile de dislocare a contingentului. Un accent semnificativ a fost pus pe dezvoltarea (perfecţionarea) învăţământului militar în vederea pregătirii corpului de sergenţi şi a subofiţerilor, conform standardelor moderne. De asemenea, s-a stabilit trecerea treptată la standardele moderne de instruire a efectivului, potrivit procesului de evaluare a Conceptului Capabilităţilor Operaţionale.

În perioada de raportare, în Armata Naţională au fost angajaţi pe bază de contract 407 militari. Astfel, raportul *militari în termen/militari angajaţi pe bază de contract* este de 43%/57% la momentul actual.

Pentru perfecţionarea sistemului actual de mobilizare s-a purces la elaborarea unei noi Propuneri de Politică Publică ce se referă la eficientizarea sistemului naţional de mobilizare**.**

În contextul ultimelor evoluţii geopolitice din regiune, precum şi a cerinţelor de securitate impuse de aliniere a Republicii Moldova la standardele euro-atlantice, procesul de elaborare a studiului va continua şi în anul 2015.

Revizuirea Planului de mobilizare a Forţelor Armate va fi posibilă numai după finalizarea şi aprobarea concluziilor studiului privind situaţia existentă în sistemul naţional de mobilizare. La moment, continuă activitatea Grupului de lucru privind revizuirea Planului de mobilizare a Forţelor Armate, se desfăşoară coordonarea activităţilor de mobilizare cu Departamentul Trupelor de Carabinieri, precum şi se monitorizează lunar activităţile privind pregătirea de mobilizare a marilor unităţi, unităţi militare ale Armatei Naţionale şi instituţiilor Ministerului Apărării.

În scopul eficientizării procesului de funcţionare a sistemului de colectare şi analiză a informaţiei militare, a fost optimizată structura de informaţii militare, au fost elaborate actele normative departamentale în domeniul informaţiilor militare, au fost ajustate actele departamentale de cooperare cu partenerii externi în domeniu, au fost sporite capabilităţile de apărare cibernetică şi a protecţiei informaţiilor în cadrul Armatei Naţionale, în comun cu structurile abilitate ale Marelui Stat Major al Armatei Naţionale, a fost eficientizat procesul de instruire a personalului în domeniul de informaţii şi protecţie a informaţiilor.

LIBERALIZAREA SPAŢIULUI MEDIATIC ŞI GARANTAREA LIBERTĂŢII DE EXPRIMARE

Obiective de guvernare:

1. Modernizarea activităţii Instituţiei publice naţionale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”.
2. Asigurarea libertăţii presei, a pluralismului în mass-media şi crearea condiţiilor optime pentru activitatea instituţiilor de presă.
3. Stimularea investiţiilor în piaţa media autohtonă.
4. Garantarea accesului la informaţia de interes public.

A fost iniţiat procesului de elaborare a modificărilor cadrului legal privind activitatea mass-media pentru a fi ajustată la standarde europene. La moment, se studiază practica internaţională şi propunerile parvenite pentru a fi elaborată versiunea iniţială a proiectului.

Procesul de reformare a instituţiei publice naţionale Compania „Teleradio-Moldova”, conform prevederilor direcţiilor strategice de dezvoltare, elaborate în parteneriat cu experţii Uniunii Europene de radio şi televiziune, se află în stadiul final. Au fost restructurate serviciile de ştiri de la radio şi televiziune şi create noi departamente menite să aducă publicului larg emisiuni interesante/interactive şi cu respectarea principiului de pluralizm de opinii. Lista actelor normative elaborate cuprinde noul Statut al instituţiei, Regulamentul privind selectarea şi angajarea prin concurs a salariaţilor în funcţii de creaţie şi conducere, regulamentul cu privire la parteneriatul dintre instituţia publică naţională a audiovizualului şi producătorii independenţi, regulamentele privind noul sistem de salarizare etc.

Garantarea transparenţei procesului de acordare şi retragere a frecvenţelor de emisie şi evaluarea modului de utilizare în conformitate cu destinaţia licenţelor terestre: În 2013, CCA a desfăşurat 2 concursuri pentru utilizarea frecvenţelor radio şi a canalelor TV disponibile şi disponibilizate, la care au participat 13 solicitanţi. Au fost eliberate 13 licenţe de emisie fără concurs şi 9 autorizaţii de retransmisie pentru 7 studiouri TV cu emisie prin cablu pentru următorul termen de activitate şi 2 studiouri nou înfiinţate. Din iniţiativa titularilor au fost retrase 3 licenţe de emisie şi 9 autorizaţii de retransmisie, iar una a fost retrasă ca urmare a lipsei de activitate.

Pentru crearea condiţiilor stimulatorii privind producerea conţinutului audiovizual autohton în limba de stat CCA a monitorizat pe parcursul anilor modul de respectare a prevederilor Codului audiovozualului. De asemenea, a organizat concursul de selectare a proiectelor de programe audiovizuale în vederea acordării resurselor financiare pentru producerea emisiunilor din *Fondul de susţinere a radiodifuzorilor*; a iniţiat *Concursul naţional al programelor de televiziune şi de radio din Republica Moldova* care se va desfăşura anual, cu scopul de a evidenţia şi premia cele mai bune creaţii şi cei mai buni realizatori în domeniul audiovizualului din Republica Moldova.

Pentru asigurarea transparenţei finanţării şi proprietăţii mass-media Centrul pentru Jurnalism Independent a elaborat şi consultat public un proiect de *lege privind amendarea Codului audiovizualului pentru asigurarea transparenţei proprietăţii mass-media.*

Facilitarea mecanismelor de transmitere către reprezentanţii diasporei a produsului mediatic din Republica Moldova, este realizată prin stabilirea relaţiilor bilaterale cu autorităţile din domeniul audiovizualului din statele-gazdă în vederea asigurării accesului diasporei moldoveneşti la informaţii de interes public şi la produsele audiovizuale autohtone

difuzate în spaţiul internaţional. În acest sens, în urma discuţiilor purtate cu preşedintele Romit TV (canal de televiziune dedicat comunităţilor moldo-române din Italia), s-a decis aprofundarea relaţiilor bilaterale şi negocierea prevederilor acordului de colaborare privind retransmisia programelor televizate din Republica Moldova în Italia. S-a convenit asupra difuzării în regim de testare a programelor moldoveneşti şi ajustarea parametrilor tehnici din ambele părţi, astfel încît în timp util să fie lansată o nouă grilă de programe a Romit TV care să conţină programele preluate de la postul public Moldova 1 şi retransmisia acestora în Italia.

Platforma interactivă de comunicare pe verticală şi orizontală între Guvern – diasporă, diasporă – diasporă – www.din.md, a fost inaugurată la 8 august 2014. Grupul-ţintă al portalului sînt cetăţenii moldoveni plecaţi peste hotare, fie la muncă, la studii sau definitiv cu traiul. Scopul portalului este de a uni cetăţenii moldoveni într-o comunitate virtuală, astfel încît să menţină legătura între ei şi Republica Moldova, prin intermediul unui singur instrument de comunicare. Aici membrii diasporei îşi împărtăşesc experienţa lor în străinătate, ideile şi expertiza în domeniile în care activează, nevoile comune, dar şi soluţiile la ele, se unesc pe diferite criterii pentru a vorbi despre cultura comună, folosind-o inclusiv ca pe un forum de comunicare.

CONSOLIDAREA SOCIETĂŢII CIVILE

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea cooperării cu societatea civilă ca mediator al intereselor cetăţenilor şi partener al autorităţilor publice în procesul decizional.
2. Consolidarea cadrului instituţional pentru colaborarea eficientă dintre autorităţile publice şi societatea civilă.
3. Asigurarea durabilităţii financiare a organizaţiilor neguvernamentale.

A fost aprobat cadrul legal privind desemnarea procentuală care permite contribuabilior care nu au datorii la bugetul public naţional pentru perioadele fiscale anterioare să direcţioneaze un cuantum procentual de pînă la 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către organizaţiile necomerciale de utilitate publică, cultele religioase şi părţile componente ale acestora pentru realizarea proiectelor sociale. În vederea asigurării interacţiunii eficiente între instituţiile publice şi cooperării lor cu diaspora au fost desemnate 60 persoane responsabile din autorităţile publice centrale pentru promovarea şi realizarea politicii în domeniul diasporei.

Politicile destinate diasporei sînt elaborate şi implementate în baza abordării transversale şi de integrare a întregului Guvern. Cel puţin 15 dintre politicile naţionale şi sectoriale au fost consultate cu exponenţii diasporei, asigurînd astfel accesul cetăţenilor moldoveni de peste hotare de a participa la procesul decizional.

Este în proces de permanentă actualizare baza de date despre circa 230 de asociaţii şi alte forme de asociere în Diaspora din 35 de state, în scopul cunoaşterii şi realizării unei colaborări mai strînse cu organizaţiile reprezentative ale cetăţenilor Republicii Moldova peste hotare. Comunicarea cu asociaţiile şi comunităţile se menţine prin intermediul poştei electronice.

În baza acestui program în anul 2013 din bugetul de stat a fost alocat 1 mil. lei, cea mai mare sumă care a fost acordată vreodată pentru susţinerea diasporei moldoveneşti, în scopul

susţinerii activităţilor organizate de asociaţiile şi comunităţile moldovenilor de peste hotare, inclusiv a centrelor de cultură şi limbă maternă.

Pe parcursul anului 2013, au fost iniţiate activităţile de consolidare a capacităţilor diasporei prin elaborarea a 3 idei conceptuale: Programul de proiecte pentru susţinerea asociaţiilor diasporei, Comunităţile de excelenţă pentru stimularea comunicării, colaborării şi implicării membrilor distinşi din diasporă şi formarea asociaţiilor profesionale.

A fost elaborat conceptul comunităţilor de excelenţă, pentru pilotare fiind ales domeniul economic. Astfel, au fost selectaţi 10 specialişti şi experţi economici cu renume atît de peste hotarele Moldovei, cît şi din ţară care au participat la consultarea în comun cu Nexus Moldova a 2 note conceptuale ce vizează valorificarea potenţialului economic al migraţiei – analiza de piaţă şi studiul de fezabilitate „Economiile migranţilor şi Fondul de Investiţii" şi „ Diaspora Bonds".

În anul 2013 la Padova, Italia, de către un grup de moldoveni migranţi a fost creată Asociaţia pedagogilor moldoveni din străinătate, foşti profesori din Republica Moldova. La moment, este lansată iniţiativa de a fonda Asociaţia medicilor de peste hotare.

IV. EDUCAŢIE ŞI CERCETARE

a. Învăţământul general

Obiective de guvernare:

1. Sporirea accesului la educaţia de calitate pentru copiii de vîrstă preşcolară şi şcolară.
2. Eficientizarea procesului educaţional prin punerea în aplicare a educaţiei centrate pe copil şi a principiului asigurării relevanţei pentru creştere şi dezvoltare personală, socială şi profesională.
3. Promovarea educaţiei incluzive pentru antrenarea tuturor copiilor cu cerinţe educaţionale speciale in activităţi cu caracter instructiv-educativ.
4. Modernizarea sistemului de evaluare a calităţii în învăţământul general.

Reţeaua instituţiilor de învăţământ primar şi secundar general este constituită din 1374 şcoli primare, gimnazii şi licee, cu 23 de instituţii mai puţin decît în anul de studii 2012-2013. Au continuat acţiunile de reorganizare a instituţiilor de învăţământ preuniversitar. Au fost reorganizate 35 de instituţii şcolare. Pe parcursul anului au funcţionat circa 200 de şcoli de circumscripţie în învăţământul primar şi secundar general, în anul de studii 2013-2014 au fost cuprinşi 352 mii de elevi, în comparaţie cu 367 mii de elevi în anul de studii 2012-2013, ceea ce constituie o micşorare cu 3,8%. Majoritatea elevilor din învăţământul primar şi secundar general (98,8%) studiază în şcoli publice. Numărul elevilor în şcolile private este de 4,2 mii persoane sau cu 2,4% mai mult faţă de anul de studii 2012-2013.

Guvernul a adoptat finanţarea în bază de cost standard per elev a instituţiilor de învăţământ primar şi secundar general din subordinea autorităţilor publice locale de nivelul al doilea.În vederea realizării obiectivului de asigurare a accesului la educaţia de calitate pentru copiii de vîrstă preşcolară şi şcolară în anul 2013 au fost întreprinse acţiuni concrete de revitalizare a instituţiilor preşcolare, de instituire a centrelor comunitare în localităţile care nu dispun de aceste instituţii, precum şi de consolidare a bazei didactico-materiale. Acţiunile întreprinse au avut un impact pozitiv asupra creşterii numărului instituţiilor preşcolare de la 1349, în anul de studii 2008-2009 pînă la 1418 în anul de studii 2012-2013. Din ele 324 – în mediul urban şi 1094 – în cel rural, inclusiv 40 centre comunitare de educaţie timpurie în

mediul rural. Pe parcursul anului au fost renovate 25 de instituţii preşcolare din 30 preconizate. Au fost deschise 11 instituţii preşcolare: 7 – cu suportul resurselor externe şi 4 – din sursele autorităţilor publice locale pentru 630 de copii de vîrsta 3-6 (7) ani. Toate instituţiile deschise au fost dotate cu mobilier, iar 7 din ele şi cu terenuri de joacă.

19 instituţii de învăţămînt preuniversitar cu necesităţi de renovare au fost selectate şi s-a derulat procesul de proiectare a lucrărilor de renovare. Alte 33 instituţii preşcolare cu necesităţi de renovare, dintre care 29 au fost renovate, altele 4 sînt în proces de finalizare a renovării.

A continuat implementarea reformei de dezinstituţionalizare şi crearea condiţiilor pentru asigurarea incluziunii educaţionale, conform Programului naţional şi a Planului de acţiuni pentru dezvoltarea educaţiei incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. Au fost dezinstituţionalizaţi cca 3500 copii şi încadraţi în 400 de instituţii de învăţămînt secundar general, în comparaţie cu cei 1604 copii dezinstituţionalizaţi în 2012. 66 absolvenţi cu cerinţe educaţionale speciale, incluşi în învăţămîntul secundar general, au absolvit treapta gimnazială şi au obţinut certificat de absolvire a studiilor gimnaziale. Pentru instruirea unităţilor de personal care vor asigura asistenţa psihopedagogică necesară dezvoltării copilului cu cerinţe educaţionale speciale, a fost creat Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică, subordonat Ministerului Educaţiei, şi serviciile raionale/municipale de asistenţă psihopedagogică. Au fost create 35 de servicii de asistenţă psihopedagogică.

Planul de acţiuni privind implementarea Programului de dezvoltare a educaţiei incluzive a fost definitivat şi actualmente este supus consultării ONG-urilor şi altor instituţii interesate. De asemenea, se racordează la conţinuturile Codului educaţiei în domeniul vizat. 1190 specialişti SAP, inclusiv şi cadre didactice de sprijin, membrii comisiilor multidisciplinare intraşcolare au beneficiat de instruire, organizată de către ME, CRAP şi ONG-uri.

Pentru elaborarea unui cadru normativ privind organizarea şi asigurarea securităţii transportării elevilor din invăţămintul general rural a fost aprobat *Regulamentul privind transportarea elevilor* (Hotărîrea Guvernului nr. 903 din 30 octombrie 2014). În perioada de raportare transportarea elevilor se realizează cu cele 109 autobuze şcolare procurate şi repartizate în raioane de către Ministerul Educaţiei, precum şi prin intermediul serviciilor de transportare procurate de către administraţia publică locală.

A fost elaborat şi consultat cu toate părţile interesate Programul naţional de combatere a abandonului şcolar. Sînt purtate discuţii axate pe definirea abandonului în contextul specific al RM şi în condiţiile Codului educaţiei, au fost colectate date în baza indicatorilor stabiliţi. Este elaborat studiul privind evidenţa copiilor romi şi şcolarizarea lor.

A fost elaborat proiectul Regulamentului de organizare şi funcţionare a instituţiilor de învăţămînt de tip liceal. Actualmente, este revizuit şi racordat la prevederile Codului educaţiei. Va fi propus pentru aprobare la prima şedinţă a Colegiului Ministerului Educaţiei din 2015. Prin consultanţă cu Cancelaria de Stat s-a decis elaborarea PPP privind reconceptualizarea învăţămîntului liceal. Actualmente, PPP respectivă este elaborată în variantă de proiect şi urmează a fi definitivată şi prezentată pentru aprobare în februarie 2015. În scopul eficientizării procesului instructiv-educativ şi asigurării calităţii în învăţămînt, a fost lansat proiectul ”Conectează-te! Tehnologii informaţionale pentru succes în învăţare”, care are drept scop introducerea instruirii asistate de calculator atît la lecţii, cît şi în procesul de pregătire individual. Au fost selectate 10 şcoli din raioanele Soroca, Drochia, Călăraşi, Hînceşti, Căuşeni, Cimişlia, Ceadîr-Lunga, Floreşti şi mun. Chişinău şi dotate cu 500 de calculatoare pentru profesori şi elevii din clasa a X-a. A fost elaborat şi aprobat curriculumul la disciplina opţională „Tehnologii informaţionale şi comunicaţionale” pentru elevii claselor a VIII–XII. În cadrul proiectului „Conectează-te! Tehnologii informaţionale pentru succes în învăţare”, au fost procurate şi distribuite 500 de laptopuri în 10 instituţii de învăţămînt. Beneficiari: 431 elevi din clasele a 10-a şi 69 cadre didactice, de la disciplinele de examen (de exemplu: chimia, biologia, matematica, fizica, limba engleză etc.). Conform metodologiei Intel-Teach,

în perioada ianuarie-decembrie 2014 au fost instruite peste 400 cadre didactice de la diverse discipline şcolare. Cadrele didactice au conturi, dar nu le utilizează. Implementarea a fost sistată pînă la clarificarea aspectelor ce ţin de protecţia datelor cu caracter personal.

În perioada de referinţă distribuirea elevilor care studiază cel puţin o limbă străină relevă ponderea mai mare pentru limba engleză şi limba franceză. Ponderea elevilor care studiază limba engleză a crescut (61,4% în anul de studii 2013-2014 faţă de 53,7% în anul de studii 2012-2013), totodată, s-a redus numărul elevilor care manifestă interes pentru studierea limbii franceze (47,3% faţă de 49,8%). A fost analizat necesarul de cadre didactice pentru predarea limbii engleze în învăţământul preuniversitar, evaluat la 29 cadre didactice. Repartizaţi în instituţii – 15 tineri specialişti.

În vederea promovării educaţiei în limba maternă pentru reprezentanţii minorităţilor naţionale şi ai diasporei, inclusiv pentru migranţii de generaţia a doua a continuat implementarea proiectului „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin extinderea numărului de discipline şcolare studiate în limba romînă" în alte 4 instituţii de învăţământ preuniversitar, constituind numărul total de şcoli – 23. Au fost oferite 20 de seturi de manuale şi literatură metodică reprezentanţilor Diasporei, în contextul prevederilor Programului de acţiuni pentru susţinerea persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare. Totodată, în cadrul Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei au fost organizate cursuri de formare continuă pentru 25 profesori de limbă romînă din Regiunile Odessa şi Cernăuţi, Ucraina.

În contextul realizării în Republica Moldova a Zilelor Diasporei (28-30 august) şi a Congresului Diasporei (1-3 septembrie), Ministerul Educaţiei a donat reprezentanţilor asociaţiilor diasporale 20 seturi de carte în valoare de 5 mii lei. Setul a inclus abecedare, manuale de limbă romînă, istorie, ştiinţe, de educaţie tehnologică. Pentru participanţii la Programul DOR-2013 este funcţional programul de instruire la distanţă a limbii romîne prin intermediul Asociaţiei Naţionale a Trainerilor Europeni din Republica Moldova (ANTEM). Au fost deschise 4 noi şcoli duminicale în Italia, Grecia, Federaţia Rusă şi Portugalia, unde se organizează lecţii de limbă şi literatură romînă, istorie, geografie, arte plastice, educaţie religioasă şi activităţi cultural-artistice. Pînă în prezent, pentru 45 de asociaţii şi comunităţi din Diaspora care organizează cursuri de instruire, la care participă inclusiv copii, au fost oferite circa 4600 de abecedare, manuale de limbă romînă şi literatură, istorie, arte plastice, educaţie tehnologică, ştiinţe ale naturii, matematică şi cărţi de literatură artistică pentru copii procurate din bugetul de stat şi cele oferite în calitate de donaţie de Ministerul Educaţiei. În comun cu Ministerul Educaţiei se examinează posibilitatea utilizării în cadrul şcolilor din Diaspora a curriculei pentru studierea limbii romîne în şcolile alolingve şi pilotarea acestui sistem în 3 şcoli cu experienţă de predare din Portugalia şi Grecia.

Pentru îmbunătăţirea calităţii învăţării limbii romîne de către elevii alolingvi a fost elaborat proiectul Programului naţional şi a Planului de acţiuni pentru 2014-2018. În prezent, continuă ajustarea conţinutului Programului naţional şi a Planului de acţiuni pentru îmbunătăţirea calităţii învăţării limbii romîne de către elevii alolingvi, în conformitate cu reglementările Codului Educaţiei.

Educaţia extracurriculară cuprinde circa 42000 (20,5%) elevi în diverse activităţi.

Au fost adoptate standardele de calitate pentru învăţământul primar şi secundar general din perspectiva şcolii prietenoase copilului.

Referenţialul de evaluare a competenţelor în baza standardelor de eficienţă a învăţării a fost aprobat la şedinţa Consiliului Naţional pentru Curriculum, (aprilie 2014).

În procesul de modernizare a sistemului naţional de evaluare la treptele de invăţământ primar, gimnazial şi liceal a fost aplicat sistemul de monitorizare video a examenelor din sesiunea BAC-2013, care a descurajat practicile de fraudare a examenului de bacalaureat. Pentru supravegherea video au fost procurate circa 1200 camere în valoare de 3074,4 mii lei; pentru prima dată testele de la examenele de bacalaureat au fost scanate la intrarea în centrele de verificare şi după evaluare. Această acţiune a făcut posibilă vizualizarea de către candidaţi a

lucrărilor verificate prin intermediul Internetului şi a sistat tentativele de intervenţie pe test în cadrul centrelor de evaluare sau în timpul procedurii de contestare.

Odată cu intrarea în vigoare a Codului Educaţiei, la 23 noiembrie 2014, evaluarea prin descriptori va fi implementată, pentru clasele I, începînd cu cel de-al doilea semestru al anului de studii. Recomandările şi instrumentarul urmează a fi elaborate în semestrul I al anului 2015.

A fost instituit Inspectoratul şcolar naţional drept instituţie independentă de evaluare şi asigurare a calităţii în învăţământul general.

b. Învăţământul vocaţional/tehnic

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea formării profesionale în invăţământul vocaţional/tehnic bazate pe competenţe şi racordarea acesteia la cerinţele pieţei muncii.
2. Dezvoltarea instrumentelor de asigurare a calităţii in invăţământul vocaţional/tehnic.
3. Sporirea atractivităţii invăţământului vocaţional/tehnic prin modernizarea programelor şi reţelei de instituţii.
4. Promovarea parteneriatului dintre instituţiile de învăţământ vocaţional/tehnic şi mediul de afaceri pentru sporirea relevanţei studiilor şi a nivelului de ocupare a absolventilor.

Dinamica elevilor în învăţământul vocaţional/tehnic

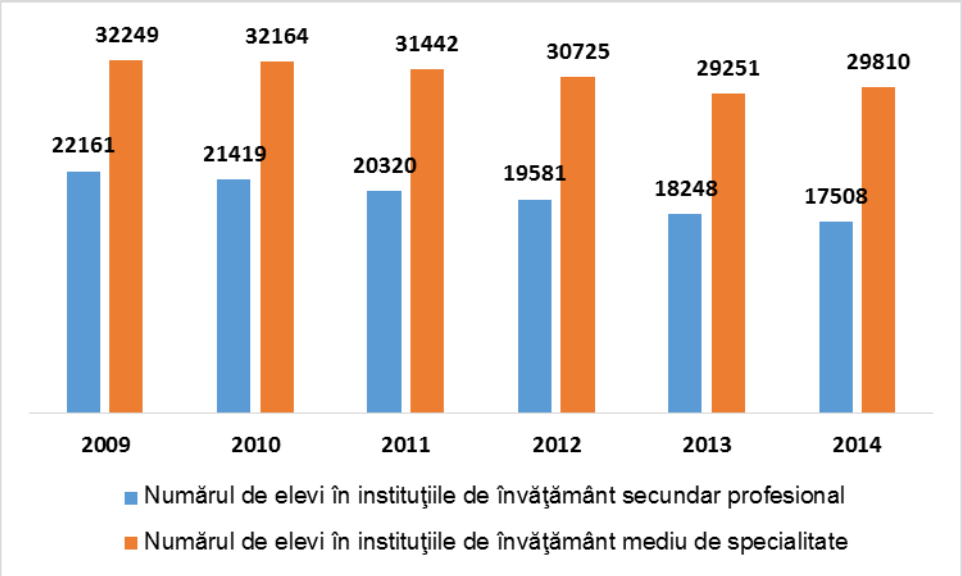

Sursa: Ministerul Educaţiei

În vederea realizării obiectivului de dezvoltare a unui sistem de formare profesională, orientat spre asigurarea cu resurse umane competitive a necesităţilor curente ale pieţei forţei de muncă au fost întreprinse acţiuni de relansare şi renovare a învăţământului secundar profesional şi mediu de specialitate. În acest scop a fost elaborată şi aprobată *Strategia de dezvoltare a învăţământului vocaţional/tehnic pentru anii 2013 – 2020 şi Planul de acţiuni.* A fost elaborată şi aprobată *Foaia de parcurs privind acţiunile Guvernului în vederea dezvoltării învăţământului vocaţional / tehnic pentru perioada 2013-2014.*

Adoptarea Codului Educaţiei a constituit premisele de racordare a cadrului legal existent la exigenţele de funcţionare a instituţiilor de învăţământ profesional tehnic în condiţiile autonomiei financiare. În acest context, au fost elaborate şi prezentate spre abrobare un şir de acte legislative şi normative..

A fost elaborat proiectul Metodologiei de cartografiere a instituţiilor de învăţământ vocaţional/tehnic şi testat în 3 instituţii. A fost elaborat Raportul cu privire la cartografierea instituţiilor de învăţământ secundar profesional şi mediu de specialitate. A fost elaborat Planul de acţiuni de restructurare a reţelei de instituţii de învăţământ profesional tehnic pe anii 2014-2020.

Pe parcursul anului 2013 au fost create 2 centre de competenţă în domeniul învăţământului agroindustrial: Şcoala Profesională din Nisporeni şi Şcoala Profesională din Leova. Au fost construite şi dotate cu utilaj vitivinicol minifabrici de vin, formate cadrele didactice şi manageriale şi aprobate standardele ocupaţionale pentru meseriile *„cofetar", „zugrav", „viticultor", „pietrar-zidar", „ferar-betonist" şi „lăcătuş instalator tehnică sanitară"*; implementate curricula la disciplinele *Bazele antreprenoriatului, Lăcătuş instalator tehnică sanitară, Electromontor la repararea şi întreţinerea utilajului electric.* Nomenclatorul meseriilor (profesiilor) a fost completat cu doua meserii noi: *fermier specializat în creşterea diferitor culturi agricole* şi *montator dispozitive şi aparate radioelectronice.*

Pentru reconceptualizarea învăţământului mediu de specialitate pedagogic care prevede formarea iniţială a cadrelor didactice la treapta învăţământului superior au fost sistate admiterile în colegiile pedagogice la specialităţile ce ţin de pedagogia învăţământului primar, instruirea tehnologică, instruirea muzicală, instruirea în arte plastice, educaţie fizică şi sport. În trei colegii pedagogice a fost total sistată admiterea la specialităţile pedagogice (Colegiul Industrial-Pedagogic din Cahul, Colegiul Pedagogic „Alexandru cel Bun" din Călăraşi, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă" din Bălţi).

A fost aprobat Conceptul privind Platforma de dialog social în învăţământul profesional tehnic (Ordinul nr.1179 din 26 noiembrie 2014).

A fost creat comitetul sectorial în domeniul industriei nealimentare sub egida Ministerului Economiei. În prezent în ţară activează 6 comitete sectoriale: Comitetul sectorial în construcţii; în agricultură şi industria alimentară; în domeniul transporturilor şi infrastructurii drumurilor; în ramura tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor; pentru lucrătorii din comerţ; în industria nealimentară. A fost aprobată o nouă Metodologie cu privire la elaborarea standardelor ocupaţionale pentru profesiile muncitoreşti , conform căreia organul responsabil de elaborarea standardelor ocupaţionale rămîne Comitetul sectorial, fiind concretizate şi funcţiile acestuia.

A fost aprobată Metodologia pentru elaborarea Cadrului Naţional al Calificărilor pentru învăţământul profesional.

Au fost aprobate 8 standardele ocupaţionale pentru următoarele meserii: dulgher, lăcătuş-electrician în construcţii, fierar-betonist, pietrar-zidar, cofetar, zugrav, viticultor, lăcătuş-instalator. Peste 40% de maiştrii-instructori au fost formaţi în cadrul modulului psihopedagogic (900 ore - 30 de credite).

Pentru dezvoltarea cadrului normativ cu privire la recunoaşterea invăţării formale, nonformale şi informale a fost elaborat şi consultat cu toate părţile interesate proiectul Concepţiei Sistemului naţional de validare a învăţării nonformale şi informale.

c. Învăţământul superior şi cercetarea

Obiective de guvernare:

1. Armonizarea sistemului de asigurare a calităţii în învăţământ şi cercetare cu cerinţele sistemului paneuropean.
2. Asigurarea calităţii procesului didactic şi de cercetare în învăţământul superior prin dezvoltarea/implementarea principiilor autonomiei universitare, inclusiv prin instituţionalizarea autonomiei financiare a instituţiilor de învăţământ superior.
3. Sporirea calităţii procesului de cercetare şi inovare prin asigurarea sinergiei/integrării învăţământului superior cu cercetarea şi a unei concurenţe eficiente.
4. Promovarea învăţării pe tot parcursul vieţii.

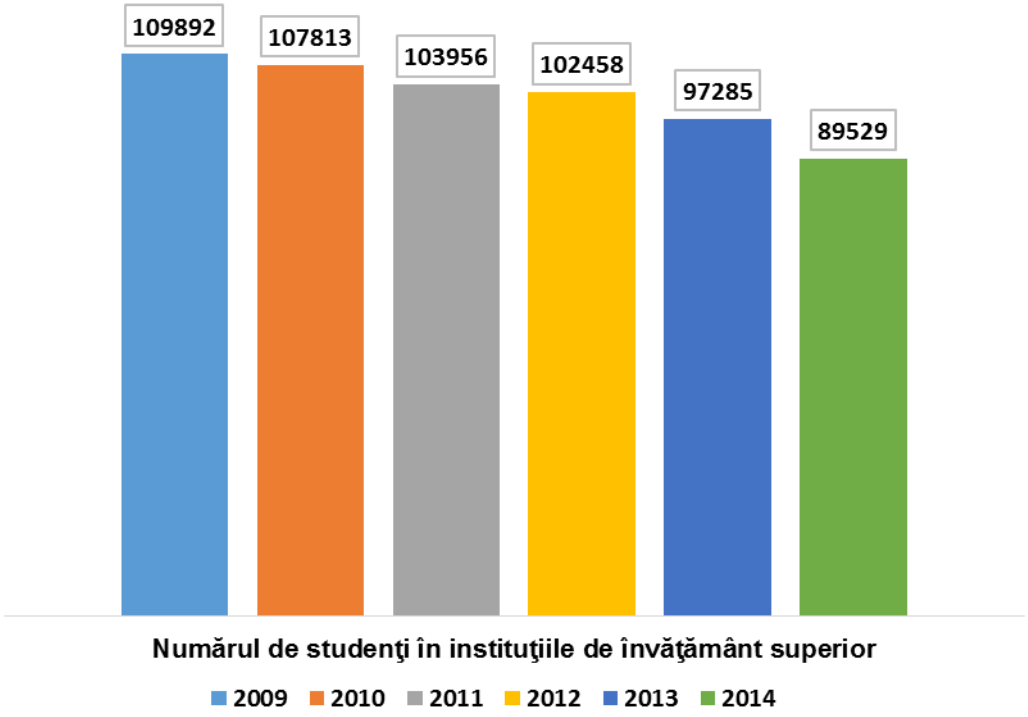

Sursa: Biroul Naţional de Statistică

Pentru implementarea principiilor autonomiei universitare, cu începere din 1 ianuarie 2013, toate instituţiile de învăţământ superior publice au trecut la autonomia financiară. Acest proces a permis mai multă libertate conducerii universităţilor în promovarea noilor programe de studii, metodologiilor de admitere, selecţiei cadrelor universitare etc. Autonomia financiară a permis universităţilor să direcţioneze resurse pentru reparaţia căminelor, să contribuie la majorarea salariilor cadrelor didactice etc.

Pentru implementarea sistemului de asigurare a calităţii in învăţământul superior în conformitate cu standardele europene a fost instituită Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional (ANACÎP), precum şi aprobate Regulamentul de organizare şi funcţionare a ANACÎP şi Metodologia de evaluare externă şi acreditare a instituţiilor de învăţământ superior şi a programelor de studii pentru învăţământul superior.

17 universităţi care au programe de drept au fost evaluate extern de o Agentie de evaluare (Romania). Programele ştiinţe ale educaţiei şi tehnologii informaţionale ale

Universităţii „A.Russo” din Bălţi şi Universităţii din Tiraspol au fost evaluate de către Agenţia Germană de Asigurare a Calităţii.

În contextul conectării studenţilor şi cadrelor didactice din instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova la circuitul academic internaţional în anul 2013 au fost acceptaţi 5 candidaţi moldoveni pentru burse de master în programul CE „Erasmus Mundus”, s-au realizat 15 proiecte la care participă în diverse reţele universitare 11 instituţii de învăţământ din ţară, beneficiind de burse de mobilitate de scurtă durată. 4 instituţii de învăţământ superior au fost active în implementarea Programului CEEPUS, înregistrînd circa 90 de mobilităţi academice. Republica Moldova avînd ca partener universităţi din Romînia, Bulgaria, Croaţia, Polonia, Serbia ş.a.

Promovarea informaţiilor privind oportunităţile programelor de mobilitate au asigurat implementarea: 1) unui proiect în cadrul Programului CEEPUS, în cadrul căruia au fost selectaţi participanţii pentru semestrul I (septembrie-decembrie 2014), dintre care: - incoming – 8 persoane; - outgoing – 22 persoane. 2) 4 proiecte Jean Monet, acestea fiind: - Fostering Information and Communication Capacity in Promoting European Studies; - Fostering deeper Europeanization of Moldova; - EU Economy Issues and relations between EU and Republic of Moldova; - Fostering Eastern Partnership Cooperation by the EU Public Management and the EU Projects Management.

A fost elaborat şi pus în aplicare Cadrul Naţional al Calificărilor pentru 3 domenii de formare profesională: economie, inginerie şi agricultură. Aceste documente au menirea să orienteze procesul de studii la formarea competenţelor solicitate pe piaţa muncii. La elaborarea Cadrului Naţional al Calificărilor au participat, inclusiv agenţi economici, parteneri sociali, mediul de afaceri. Au fost aprobate 169 planuri noi de învăţământ pentru studii superioare de licenţă şi 141 de planuri pentru studii superioare de masterat.

A fost aprobată la Colegiul Ministerului Educaţiei din luna august Metodologia de dezvoltare a Cadrului Naţional al Calificărilor în Învăţământul Superior; Este pregătit pentru editare Cadrul Naţional al Calificărilor (400 p.) pentru următoarele domenii generale de studii: - 22 Ştiinţe umanistice; - 33 Asistenţă socială; - 38 Drept. Editarea pînă la sfîrşitul lunii decembrie.

În scopul promovării instruirii la distanţă în invăţământul superior au fost dotate cu echipament modern 9 centre universitare pentru utilizarea portalului e-learning şi deschis un centru de instruire în sistemul e-learning cu 3 laboratoare şi cu o reţea de 50 de calculatoare în cadrul Universităţii de Stat „Alecu Russo” din Bălţi. Este elaborat Conceptul instruirii la distanţă, care va fi aprobat la Colegiul Ministerului Educaţiei din ianuarie 2015.

Pentru consolidarea procesului de participare a studenţilor la luarea deciziilor la nivel de facultate/universitate, precum şi la nivel naţional a fost aprobat şi pus în aplicare prin Ordinul ministrului educaţiei nr.969 din 10 septembrie 2014 *Regulamentului-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea structurilor de autoguvernare studenţească.*

Structuri de autoguvernanţă studenţească sînt create în 19 universităţi, procesul continuă în celelalte 11 universităţi.

Este elaborată concepţia de consolidare a capacităţilor de cercetare a universităţilor din subordinea Ministerului Educaţiei. 8 proiecte au fost înscrise la concurs de selectare a programelor de cercetare pentru universităţi. Universitatea de Stat din Moldova cu proiectul „Centrul Regional Ştiinţifico - Educaţional „Materiale Avansate”;şi Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” cu proiectul „Aplicarea metodelor noninvazive în cercetarea şi protejarea patrimoniului cultural-istoric al Republicii Moldova” au fost nominalizate cişţigătoare. 27 de bursieri (20 de excelenţă) au beneficiat de burse de excelenţă a Guvernului.

Pentru perfecţionarea mecanismului şi facilitarea recunoaşterii diplomelor şi calificăriilor educaţionale naţionale şi a celor obţinute peste hotare a fost iniţiată procedura de reinginerie a procesului respectiv. După finalizarea precesului de reinginerie vor fi întroduse modificări la regulamentul serviciului de recunoaştere, echivalare şi autentificare a actelor de studii şi calificărilor.

A fost realizat Studiul de evaluare a sistemului şi a programelor de formare continuă a cadrelor didactice din învăţământul preuniversitar general din Republica Moldova care serveşte la elaborarea standardelor de calitate.

A fost elaborată varianta prefinală a Strategiei naţionale pentru promovarea învăţării pe tot parcursul vieţii. Regulamentul cu privire la organizarea formării continue este în proces de elaborare.

d. Adoptarea Codului Educaţiei - document definitoriu al sistemului educaţional din Republica Moldova.

A fost adoptat Codul Educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014. Aceasta fiind una din principalele realizări ale domeniului educaţiei şi are menirea să pună bazele reformelor din sistem în vederea asigurării calităţii educaţiei în Republica Moldova.

V. SĂNĂTATEA POPULAŢIEI

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea şi garantarea accesului cetăţenilor la servicii de sănătate publică, medicale şi farmaceutice de calitate.
2. Sporirea calităţii serviciilor medicale acordate populaţiei, prin fortificarea potenţialului uman, tehnico-material, dotarea cu dispozitive medicale, de laborator, medicamente, tehnologii performante a instituţiilor medicale şi de supraveghere de stat a sănătăţii publice.
3. Sporirea performanţei prestatorilor de servicii medicale prin aplicarea standardelor minime de calitate.
4. Dezvoltarea asistenţei medicale din mediul rural.

1. Sănătatea publică

Dinamica cheltuielilor în sănătate şi ponderea acestora în PIB (anii 2000 - 2013):

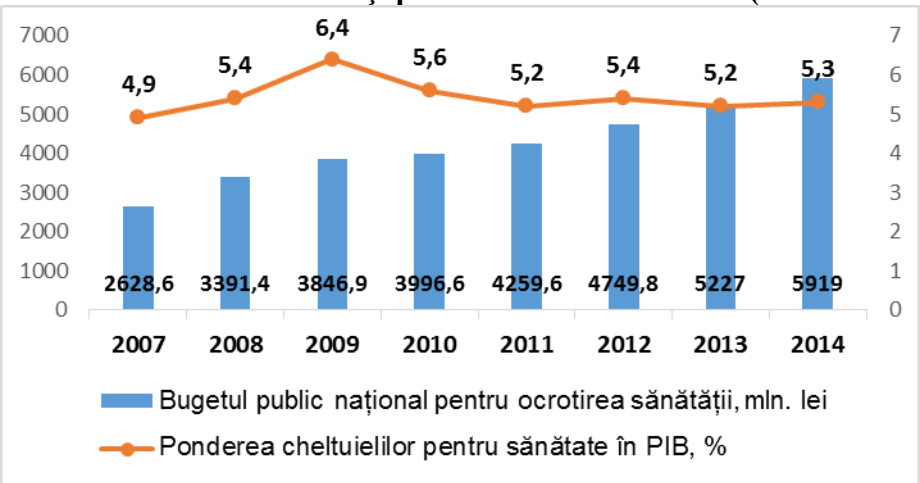

Sursa: Ministerul Sănătăţii

Pe parcursul perioadei de raportare a fost asigurată în continuare implementarea Programului naţional de profilaxie şi control al infecţiei HIV/SIDA/ITS/TB. În cadrul Programului de control HIV/SIDA au beneficiat de tratament gratuit 2,493 de pacienţi. A fost elaborat şi aprobat Standardul „Consilierea şi testarea la HIV a grupurilor vulnerabile cu utilizarea testelor rapide în cadrul ONG". În cadrul Progarmului de control al tuberculozei a fost asigurat tratamentul persoanelor diagnosticate TB. Rata de succes la tratament a fost de 61,0% printre pacienţii diagnosticaţi pentru prima dată cu tuberculoză pulmonară, cu spută pozitivă la microscopie, în tratament 12-15 luni. În cadrul programului de imunizări copiii sub 2 ani au fost cuprinşi cu toate vaccinele recomandate pentru virsta respectivă. Ponderea acoperirii nu este mai jos de 90% în toate programele de vaccinări (90,1% rubeolei – 98,4% contra tuberculozei). A fost iniţiată vaccinarea copiilor primului an de viaţă contra infecţiei cu pneumococi, începînd cu 1 octombrie 2014, au fost vaccinaţi 7515 copii.

Au fost trataţi 98% pacienţi cu TB clasic şi 75% pacienţi cu tuberculoză multidrog rezistentă (MDR). 71,6% persoane cu HIV/SIDA au fost asigurate cu tratament. 100% persoane cu ITS înregistrate au fost tratate. Asigurarea cu vaccinuri a fost de 100%, imunizaţi au fost circa 90% din populaţia ţintă (cauze: refuzul părinţilor de a vaccina copiii).

În domeniul controlului tutunului în conformitate cu prevederile Convenţiei-cadru a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii privind controlul tutunului, Guvernul a aprobat şi prezentat Parlamentului proiectul de lege privind modificarea şi completarea unor acte legislative menite să contribuie la combaterea comportamentului ce influenţează asupra sănătăţii atît individuale, cît şi a populaţiei în general.Proiectul de lege cu privire la controlul tutunului a fost aprobat de către Parlament în prima lectură la 18 iulie 2014.

La fortificarea sistemului de prevenire şi control al maladiilor transmisibile sînt menite să contribuie Regulamentul *privind sistemul naţional de supraveghere epidemiologică şi control al bolilor transmisibile* şi evenimentelor de sănătate publică. Este funcţional *Sistemul electronic de supraveghere a maladiilor transmisibile* şi evenimentelor de sănătate publică, gestionat la nivel local şi naţional.

Ministerul Sănătăţii întreprinde toate măsurile privind securizarea transfuzională şi asigurarea ţării cu preparate sanguine. Au fost recoltate şi conservate peste 38 mii kg de sînge. Numărul de donatori a constituit 79.035 din care circa 47% donatori voluntari (în anul 2012 43,7% donatori voluntari). Este asigurată producerea preparatelor biomedicale din sînge: albumină, imunoglobuline, trombină etc. Necesităţile în preparate de sînge sînt asigurate în întregime.

La data de 1 iunie 2014 a fost pusă în funcţiune linia de producere a preparatelor biomedicale sanguine în cadrul Centrului Naţional de Transfuzie a Sîngelui, unica în ţară linie perfomantă de producere a preparatelor biomedicale sanguine (albumină, imunoglobulină umană normală, antistafilococică, antirhezus, pelicula de fibrina, trombina, gluinat si polibiolin).

Pentru promovarea sănătăţii prin consolidarea eforturilor comunităţii orientate spre implementarea unui mod de viaţă sănătos, inclusiv pentru diasporă a fost lansată şi desfăşurată Campania naţională de comunicare antifumat. Posturile TV, cu acoperire naţională, au mediatizat în orele de maximă audienţă 5 tipuri de spoturi (pentru diferite grupuri-ţintă). A fost elaborată Campania naţională antialcool (lansată în februarie 2014). În cadrul FAOM a fost realizată Campania naţională de promovare a modului sănătos de viaţă „Spune DA pentru sănătate ta".

În scopul fortificării Serviciului de Stat de Supraveghere a Sănătăţii Publice a fost aprobat Programul Naţional în domeniul alimentaţiei şi nutriţiei pentru anii 2014-2020 şi Planul de acţiuni pentru anii 2014-2016 privind implementarea Programului Naţional şi Strategia naţională de sănătate publică. 10 laboratoare regionale din cadrul Serviciului de Stat de Supraveghere a Sănătăţii Publice din Moldova au fost dotate cu dispozitive moderne în cadrul Programului de suport bugetar UE şi Guvernul Japoniei.

Au fost contractate ONG-uri de către CNAM care au prestat servicii medicale comunitare şi paliative. Pentru anul 2014 au beneficiat de servicii şi îngrijiri comunitare prestate de sectorul neguvernamental circa 2300 copii. Au fost contractate de CNAM peste 14 ONG-uri, care prestează servicii de îngrijiri medicale comunitare.

Proiectele de documente de politici şi acte normative elaborate de autoritate au fost discutate în cadrul a circa 50 de evenimente de dezbateri publice (dialoguri de politici, mese rotunde, consultări) la care au participat peste 800 de persoane, de diferit sex, vîrstă, din 22 raioane ale ţării. La nivel teritorial au fost organizate dialoguri de politici în sănătate, la care au participat reprezentanţi ai serviciilor medicale, APL, serviciilor de asistenţă socială, educaţie, ai societăţii civile. A fost efectuată evaluarea performanţei sistemului de sănătate.

În cadrul editiei a III-a a Forumului Naţional pentru Sănătate au fost dicutate iniţiativele din sistemul de sănătate şi importanţa implicării întregului Guvern şi întregii societăţi în îmbunătăţirea sănătăţii populaţiei.

A fost elaborat proiectul Regulamerntului cu privire la licentierea activitatii profesionale medicale. În urma aplicării procedurii de acreditare diferenţiată, la 30 decembrie 2014 în sistemul de sănătate activau cu statut de instituţie acreditată parţial 25 de instituţii medico-sanitare; neacreditate - 4 instituţii medico-sanitare; acreditate condiţionat pe termen de pînă la 6 luni – 13 instituţii medico-sanitare.

Pentu a asigurarea recunoaşterea titlurilor educaţiei medicale, in condiţiile prezenţei unei diaspore numeroase de profil, a fost elaborat şi aprobat Regulamentul cu privire la recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii postuniversitare la profilurile „Medicină” şi „Farmacie”, obţinute în străinătate.

Au fost depuse eforturi pentru crearea Centrului de apel, în cadrul CNAM pentru a spori accesul populaţiei la informaţia valoroasă despre sistemul de sănătate(funcţional din luna februarie 2014).

La data de 14 februarie 2014 a avut loc deschiderea Centrului de Apel (Linia verde) pentru consilierea populaţiei şi furnizarea de informaţii în domeniul asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Indicatorii ocrotirii sănătăţii

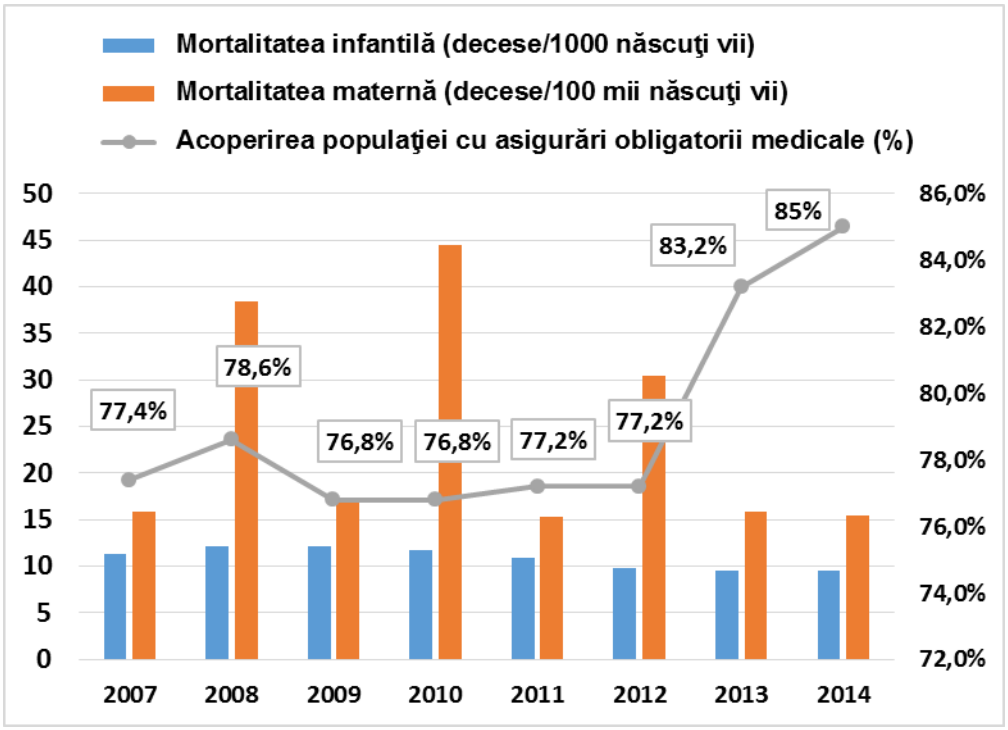

Sursa: Ministerul Sănătăţii

2. Modernizarea asistenţei medicale

Este promovată, în continuare, autonomia instituţiilor medicale din asistenţa medicală primară. La finele anului 2014, 210 centre de sănătate erau contractate direct de Compania Naţională de Asigurări in Medicină (CNAM), pe cînd la finele anului 2012 erau doar 94 centre de sănătate autonome.

Alocaţiile pentru medicamente compensate au avut tendinţe de majorare atingînd nivelul de 216,0 mil. lei pentru anul 2014 în comparaţie cu 162,6 mil. lei pentru 2012 sau o creştere de 32,8%. A fost revizuit Programul Unic al Asigurărilor Obligatorii de Asistenţă Medicală, care stabileşte extinderea volumului de servicii medicale prestate de instituţiile medicale.

Cadrul legal privind descentralizarea administrativă şi Legea privind administraţia publică locală a fost propus pentru ajustare pentru a spori rolul autorităţilor administraţiei publice locale la definitivarea procesului de descentralizare şi implementare a mecanismelor de contribuţie financiară la nivel local pentru modernizarea instituţiilor medicale teritoriale.

Pentru crearea sistemului de asigurare şi control al calităţii serviciilor medicale au fost elaborate şi aprobate ghiduri practice, protocoale clinice naţionale, standarde medicale de diagnostic şi tratament pentru 61 de profiluri, precum şi standarde de bază pentru evaluarea şi acreditarea spitalelor, instituţiilor de AMP, farmaciilor comunitare şi filialelor. În 2013, din totalul de 472 de instituţii evaluate, 99,6% au fost acreditate, fapt ce indică că acestea respectă standardele minime de calitate.

Numărul total de instrumente de asigurare şi control al calităţii serviciilor medicale este de 56.

Au fost efectuate 3 misiuni de audit extern în codificarea clinică a maladiilor şi procedurilor. În comun cu Ministerul Sănătăţii şi Charles Shaw, expert OMS, Compania Naţională de Asigurări în Medicină a participat în grupul de lucru la efectuarea Auditului medical în infarctul miocardic acut în republica Moldova, efectuat în cadrul IMSP Institutul de crdiologie şi ÎCS „Health Forever International" SRL (Spitalul Internaţional Medpark).

Pentru dezvoltarea serviciilor de alternativă, de îngrijiri comunitare la domiciliu şi a celor paliative a fost elaborat şi aprobat Regulamentul cu privire la organizarea îngrijirilor medicale la domiciliu şi Standardul national de îngrijiri medicale la domiciliu. În 2014 au fost deja contractaţi direct de către CNAM 171 prestatori de îngrijiri medicale la domiciliu şi paliative (din care 36 prestatori de îngrijiri paliative).

În 2014 au fost instituite 26 centre comunitare de sănătate mintală. Alte 4 centre comunitare vor fi create în cadrul proiectului, lansat în noiembrie 2014, Reforma sănătăţii mintale în Republica Moldova, implementat cu suportul financiar al Agenţiei Elveţiene de Dezvoltare.

Urmare a aprobării Nomenclatorului instituţiilor medico-sanitare spitaliceşti (2013), începînd cu 1 ianuarie2014, în republică sînt desfăşurate 282 de paturi geriatrice în spitalele raionale/municipale. Totodată pe parcursul perioadei de referinţă au fost dezvoltate servicii de reabilitare şi recuperare. În prezent sînt defăşurate 220 de paturi de reabilitare şi recuperare în spitalele raionale/municipale/republicane, dintre care în Institutul Mamei şi Copilului - 65 de paturi; Spitalul Clinic de Traumatologie şi Ortopedie – 30 de paturi; Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie – 30 de paturi; Spitalul Clinic Municipal "Sfînta Treime" – 60 depaturi; Spitalul Clinic Municipal Bălţi – 15 paturi; Spitalul Raional Edineţ – 20 de paturi. Concomitent, îşi desfăşoară activitatea 3 centre de reabiliare pentru copii: Centrul de Reabilitare pentru Copii „Sergheevca" – 200 de paturi, Centrul de Recuperare pentru Copii „Ceadîr-Lunga" – 80 de paturi şi Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii – 30 de paturi.

Au fost identificate necesităţile în servicii de reabilitare şi recuperare (elaborat Raportul privind dezvoltarea serviciilor de reabilitare şi îngrijiri de lungă durată).

Pentru promovarea proiectelor de parteneriat public-privat în sistemul de sănătate a fost creat şi este funcţional Centrul de imagistică, în incinta Spitalului Clinic Republican. În

perioada martie – decembrie 2013 Centrul a prestat servicii pentru circa 28 mii de pacienţi (http://euromed.md/). Este în proces de dezvoltare Centrul de radioterapie în cadrul Institutului Oncologic şi Serviciul de dializă, Spitalul Clinic Republican.

Conform prevederilor Legii FAOAM pe anii 2014 şi 2015 categoriile de plătitori care fac dovada aflării peste hotarele Republicii Moldova pentru cel puţin 183 de zile calendaristice (pe parcursul anului bugetar), vor achita prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă în cuantum proporţional numărului de luni complete rămase de la data achitării primei de asigurare pînă la sfîrşitul anului de gestiune.

3. Dezvoltarea resurselor sistemului de sănătate

Modernizarea bazei tehnico-materiale a instituţiilor medico-sanitare s-a realizat prin construirea şi reabilitarea în mediul rural a 45 de instituţii de asistenţă medicală primară (39 centre de sănătate, 4 oficii ale medicilor de familie, 2 oficii de sanatate), care deservesc circa 220 mii cetăţeni. A fost finalizată construcţia şi dotarea cu dispozitive medicale a noului bloc chirurgical al Spitalului Clinic Republican, care dispune de 16 săli de operaţie, cu o capacitate de circa 40 mii de intervenţii chirurgicale pe an. Sînt în proces de finisare lucrările la blocul nr. 4 şi unitatea de terapie intensivă ale Centrului Naţional Ştiinţifico-Practic de Medicină Urgentă. A fost creată reţeaua de laboratoare regionale a serviciilor de sănătate publică şi dotarea acestora cu dispozitive de laborator.

Din Fondul de dezvoltare şi modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale pe parcursul anului 2014 au fost construite 3 centre de sănătate şi asigurat cu transport un centru de sănătate; 49 centre de sanatate au fost reabilitate; 6 centre de sanatate au fost dotate cu dispozitive medicale; finalizată reconstrucţia blocului curativ nr.2 al Spitalului de Boli Tuberculoase Vorniceni şi reconstrucţia staţiei de epurare a apei menajere - Blocul nr.2 din clinica Vorniceni (r-nul Străşeni) a IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” şi dat dat în exploatare la 26 noiembrie. La fel, staţia de epurare a apei menajere a fost reconstruită şi instituţia este asigurată cu apă conform standardelor.

Au fost externalizate serviciile de spălătorie. 9 instituţii republicane şi 1 instituţie municipală contractează servicii de spălătorie de la compania desemnată cîştigătoare în cadrul licitaţiei publice. Referitor la externalizarea serviciilor de spălătorie la moment sînt contractate 12 spitale, iar pentru externalizarea serviciilor de curăţenie – 5 spitale contractate. În ceea ce priveşte externalizarea serviciilor de alimentaţie putem menţiona faptul că la moment este în proces elaborarea documentaţiei de concurs.

Circa 65% din instituţiile medico-sanitare sînt asigurate cu echipament informaţional funcţional. Sînt dezvoltate reţelele locale informaţionale în instituţiile din Asistenţa Medicală Primară şi asigurată 100% conectarea la Internet. A fost dezvoltat şi este funcţional Sistemul Informaţional Automatizat de Management al Dispozitivelor Medicale *openMEDIS*. A fost elaborat şi urmează să fie aprobat proiectul Strategiei de e-Sănătate 2020.

Sînt implementate următoarele servicii medicale: Neurologia, Orange (TrueKar), Moldcell (mTB, mPregnanat), Programarea la medicul de familie. 99% dosare în asistenţa medicală primară sînt procesate electronic.

În contextul implementării standardelor educaţionale medicale internaţionale a fost deschis şi este funcţional Centrul Universitar de Simulare în Instruirea Medicală, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, care aplică programe didactice interactive, task training-uri, simulare de fidelitate înaltă, simulare virtuală. 410 medici si 990 persoane cu studii medicale medii au primit alocaţii pentru ca s-au angajat şi activează in mediul rural.

4. Fortificarea domeniului asistenţei farmaceutice şi sporirea accesului cetăţenilor la medicamente de calitate

Pentru reglementarea pieţei produselor farmaceutice şi promovarea transparenţei in formarea preţurilor la medicamente şi la achiziţionarea acestora din sursele publice este

permanent ajustat Catalogul naţional de preţuri de producător la medicamente, în conformitate cu actele normative în vigoare. Acesta este disponibil pe pagina web a Agenţiei Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale. Catalogul conţine peste 6 mii de denumiri comerciale de medicamente.

Un set de proiecte de legi şi acte normative a fost elaborat in scopul îmbunătăţirii mecanismului de avizare şi înregistrare a preţului de producător la medicamente.

Laboratorul pentru Controlul Calităţii Medicamentelor al Agenţiei Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale a fost dotat cu 46 de poziţii de dispozitive performante. Laboratorul este în proces de pregătire pentru evaluare şi acreditare ISO. Laboratorul pentru controlul calităţii medicamentelor este dotat pe deplin cu echipamente şi mobilier. Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale a fost certificată conform standardului ISO 9001:2008.

Sistemul Informaţional Automatizat pentru Asistenţa Medicală Primară (SIA AMP), parte componentă a Strategiei Naţionale de e-Sănătate 2020, este lansat şi este destinat automatizării fluxului informaţional în cadrul instituţilor medico-sanitare publice din asistenţa medicală primară. În SIA AMP este integrat şi modul - reteta electronică, care va permite asigurarea unei evidenţe cantitativ-valorice a medicamentelor prescrise la nivel naţional de către medicii de familie. Totodată, este în curs de elaborare proiectul hotărîrii Guvernului „Cu privire la implementarea Sistemului Informaţional automatiozat „Evidenţa circulaţiei medicamentelor".

În pofida efortului depus, Nomenclatorul de stat al medicamentelor (Hotărîrea Guvernului nr.85 din 25 ianuarie 2006) nu este funcţional pe deplin. Ţinerea evidenţei cantitativ-valorice a medicamentelor se face manual. Pentru prima dată au fost incluse medicamente compensate pentru: Astmul bronşic (70% -100%); Epidermoliza buloasă (100%); Maladiile autoimune şi de sistem (100%); Maladiile oftalmologice (100%); Miastenia (100%); Mucoviscidoza (100 %); Maladiile endocrine (70%); Insulina (100%). Alte 21 de tipuri de medicamente vor fi incluse în lista celor compensate.

Regulile de bună practică de distribuţie a medicamentelor (GDP) de uz uman au fost aprobate în decembrie 2014.

Pentru trecerea treptată a surselor bugetare de la programe naţionale la fondul de asigurări obligatorii în medicină privind majorarea numărului şi accesibilităţii medicamentelor pentru populaţie, începînd cu anul 2013, Programul naţional de profilaxie şi combatere a diabetului zaharat pentru 2011-2015 este finanţat din fondurile asigurărilor obligatorii de sănătate. Totodată, finanţarea programelor naţionale HIV/SIDA şi TBC pentru anul 2014 din bugetul de stat a fost majorată de circa 8 ori.

Prin Legea nr. 80 din 18 aprilie 2013 privind modificarea şi completarea unor acte legislative au fost operate modificări în articolul 7 din Legea ocrotirii sănătăţii nr. 411 din 28 martie 1995, care prevăd autorizarea Companiei Naţionale de Asigurări în Medicină în realizarea programelor cu destinaţie specială în domeniul ocrotirii sănătăţii.

VI. POLITICI SOCIALE

a. Asistenţă socială

Obiective de guvernare:

1. Creşterea calităţii vieţii familiilor, reducerea inegalităţii şi inechităţii în societate.
2. Direcţionarea programelor de asistenţă socială spre susţinerea persoanelor cu venituri mici.
3. Asigurarea accesului populaţiei la servicii sociale de calitate.
4. Asigurarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilităţi şi a grupurilor marginalizate.

Pentru îmbunătăţirea eficienţei administrative a sistemului de servicii sociale au fost elaborate standarde de prestare a serviciilor şi un nou model de acafere pentru direcţiile de asistenţă socială raionale/municipale.

Pentru perfecţionarea continuă a metodologiei privind calcularea veniturilor la acordarea ajutorului social au fost revizuite un şir de acte normative şi legislative relevante. Ajustarea *Regulamentului cu privire la modul de stabilire şi plată a ajutorului social***,** modificarea pragului punctajului indicatorilor de bunăstare a familiei (testul PROXY) de la 80 de puncte la 90, majorarea nivelului venitului lunar minim garantat (VLMG), începînd cu 1 noiembrie 2013, pînă la 680**.** Scopul modificărilor operate constă în susţinerea unui număr mai mare de familii vulnerabile din ţară *(circa 236 mii de gospodării beneficiare de ajutor pentru perioada rece a anului şi circa 58 mii de gospodării beneficiare de ajutor social).*

În scopul eficientizării mecanismului de implementare a Programului de ajutorul social, precum şi susţinerii familiilor defavorizate Guvernul a operat modificări (Hotărîrea Guvernului nr.821 din 6 octombrie 2014) şi completări la Regulamentul privind modul de stabilire şi plată a ajutorului social, cu intrare în vigoare de la 1 octombrie 2014. Cele mai esenţiale modificări rezidă în ignorarea sumei de 200 lei (comparativ cu actuala sumă de 120 lei) din salariu (aceasta fiind făcut cu scopul de a motiva persoanele să nu părăsească locul de muncă în favoarea plăţii sociale) şi din indemnizaţia de îngrijire a copilului pînă la vîrsta de 1,5/3 ani; micşorarea punctajului de la 90 la 80 şi excluderea unor indicatori de evaluare a bunăstării din testul PROXY etc.

Urmînd obiectivul de reformare a sistemului de protecţie socială a persoanelor cu dizabilităţi, în perioada 2009-2013 au fost create şi dezvoltate 55 servicii sociale, de care beneficiază peste 1500 persoane cu dizabilităţi. În domeniul *protecţiei familiei şi copilului* se menţionează majorarea constantă, în perioada 2010-2013, a indemnizaţiei unice la naştere cu 3000 lei anual. Cuantumul acesteia în 2014 a constituit 3100 lei la naşterea primului copil şi, respectiv, 3400 lei pentru fiecare copil următor.

Cu începere din Aprilie 2014 cuantumurile alocaţiilor sociale de stat şi alocaţiilor pentru îngrijire, însoţire şi supraveghere sînt ajustate la mărimea unui parametru de referinţă şi cuantumul acestora ca procent din mărimea pensiei minime pentru persoanele cu dizabilităţi severe, accentuate şi medii, sau din mărimea pensiei minime pentru limită de vîrstă, inclusiv majorarea alocaţiilor sociale de stat în mediu cu 70 lei, iar alocaţia pentru îngrijire, însoţire şi supraveghere cu circa 100 lei. De asemenea, a fost majorat cuantumul compensaţiei anuale pentru cheltuieli de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilităţi al aparatului locomotor cu 100 lei (de la 600 lei/anual la 700 lei/anual).

În vederea realizării politicii de asigurare cu locuinţe a tinerilor repartizaţi la muncă în mediul rural a fost elaborat proiectul de lege pentru completarea Legii privind administraţia publică locală, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 742 din 4 octombrie 2012). Proiectul de

lege a fost transmis Parlamentului şi examinat în cadrul comisiilor permanente. Totodată, în cadrul Proiectului de construcţie a locuinţelor pentru păturile social vulnerabile, faza II, cu suportul financiar al Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei şi autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea, în prezent, se construiesc locuinţe sociale, inclusiv pentru familiile tinere angajaţi ai instituţiilor bugetare în domeniul educaţiei, sănătăţii şi asistenţei sociale (Conform Regulamentului aprobat prin Ordinul ministrului dezvoltării regionale şi construcţiilor nr. 75 din 14 mai 2014) şi familiile cu mulţi copii. Scopul general al Proiectului este de a construi circa 700 de locuinţe pentru circa 2500 persoane în mai multe oraşe (Călăraşi, Briceni, Sîngerei, Hînceşti, Soroca şi Leova) pînă în anul 2018. Pentru a preveni şi/sau a depăşi situaţiile de risc în vederea asigurării creşterii şi educaţiei copilului în mediul familial a fost aprobat *Regulamentul-cadru cu privire la serviciul de sprijin familial pentru copii; Regulamentul-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi a standardelor minime de calitate*.Serviciul va contribui la susţinerea dezvoltării capacităţilor familiei în creşterea şi educaţia copilului, prin consolidarea factorilor protectori din interiorul familiei şi conectarea ei la resursele relevante din comunitate. Totodată, serviciul vizat prevede şi acordarea unui spor monetar sub formă de plată lunară (nu mai mult de 6 luni în cuantum de 500 lei lunar) sau unică (cuantumul ajutorului bănesc nu va depăşi suma de 3 000 lei) pentru creşterea copilului şi/sau încadrarea acestuia în procesul educaţional.

Au fost aprobate Instrucţiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistenţa şi monitorizarea copiilor victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării, exploatării şi traficului. De asemenea, au fost elaborate fişa de sesizare a cazului, curriculum-ul şi suportul de curs pentru instruirea profesioniştilor, precum şi graficul de instruire a acestora.

A fost instituit Serviciul de asistenţă telefonică gratuită pentru copii. Serviciul este disponibil prin intermediul numărului unic naţional 116 111, gratuit pentru utilizatorii tuturor operatorilor de telefonie fixă şi mobilă din Republica Moldova, în regim de lucru 24/24. În perioada iunie – noiembrie 2014 operatorii Telefonul Copilului au oferit consiliere pentru 488 adulţi şi 414 copii în cadrul a 1300 apeluri, inclusiv: apeluri de informare – 121, consiliere psihologică – 116, 102 apeluri de reclamare a violenţei în familie/ între semeni (inclusiv în mediul şcolar), 3 cazuri de semnalare a dispariţiei copilului.

În scopul consolidării reţelei de asistenţi sociali prin implementarea unui mecanism eficient de instruire şi evaluare profesională, pentru anul 2014 s-au planificat în bugetul de stat mijloace financiare în mărime de 200 mii lei pentru crearea Centrului de formare a specialiştilor din domeniul asistenţei sociale. A fost identificat spaţiul în care urmează a fi creat acest Centru şi încheiat un contract de prestări servicii privind proiectarea designului acestuia. Totodată, au fost organizate cursuri de pregătire a formatorilor în sistemul de asistenţă socială, de instruire au beneficiat şefii direcţiilor teritoriale de asistenţă socială şi şefii Serviciului asistenţă socială comunitară din republică – 84 persoane. În cadrul Campaniei de promovare a Programului de ajutor social şi ajutor pentru perioada rece a anului au fost desfăşurate seminare de instruire pentru specialiştii în administrarea ajutorului social, şefii Serviciului asistenţă socială comunitară şi o parte din asistenţii sociali comunitari. În total au fost instruite 118 persoane. În perioada 19 – 20 mai 2014 Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, în parteneriat cu Biroul Înaltului Comisariat al Naţiunilor Unite pentru Refugiaţi, a desfăşurat un training cu privire la măsurile de asistenţă socială acordate străinilor pentru şefii Serviciului asistenţă socială comunitară şi asistenţii sociali din localităţile unde locuiesc refugiaţii. În total au beneficiat de instruire 42 persoane.

Tot pe parcursul anului de raportare în scopul implementarii la nivel naţional a modelului de ghişeu unic de informare în prestarea serviciilor sociale a fost aprobat *Regulamentul-cadru privind organizarea şi funcţionarea Biroului Comun de Informaţii şi Servicii*. Biroul oferă spaţiu pentru circa zece prestatori de servicii, care se întrunesc într-o locaţie uşor accesibilă şi vizibilă în incinta administraţiei raionale. Aceşti prestatori se

întrunesc cu regularitate (o dată pe săptămînă) şi oferă îndrumare şi consultaţii pentru populaţia locală, în special pentru grupurile vulnerabile în domeniile protecţiei sociale, ocupării forţei de muncă, dezvoltării afacerilor, agriculturii şi proprietăţii funciare, serviciilor juridice, financiare şi alte servicii sociale care deservesc necesităţile vitale ale oamenilor.

Au fost aprobate reglementări ce ţin de organizarea şi funcţionarea serviciului social „Plasament familial pentru adulţi" (Hotărîrea Guvernului nr. 75 din 3 februarie 2014), de asemenea, Regulamentul privind prestarea serviciilor de comunicare prin utilizarea limbajului mimico-gestual/limbajului semnelor cu ajutorul interpretului (Hotărîrea Guvernului nr. 333 din 14 mai 2014). În prezent în ţară activează 29 servicii de plasament familial pentru adulţi, pentru 29 beneficiari, iar de servicii de interpretare au beneficiat circa 200 persoane, a cîte 6 ore/fiecare. În anul 2014 au fost angajate suplimentar 989 unităţi de asistenţi personali care prestează servicii pentru 989 beneficiari. În total, pînă în prezent, au fost angajaţi şi activează circa 1340 asistenţi personali.

Pentru reformarea sistemului de acordare a gradelor de invaliditate in baza evaluării vitalităţii şi capacităţii de muncă a solicitanţilor, Guvernul a aprobat mecanismul cu privire la determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă, care prevede reformarea Consiliului Republican de Expertiză Medicală a Vitalităţii. Odată cu reformarea acestuia a fost aprobată structura şi Regulamentul său de activitate, precum şi Instrucţiunea privind modul de determinare a dizabilităţii şi capacităţii de muncă. Obiectivul scontat rezidă în îmbunătăţirea procesului, inclusiv prin implementarea modelului medico-social, care va favoriza incluziunea copiilor în sistemul educativ şi cea a adulţilor în cîmpul muncii.

În scopul realizării obiectivului privind asigurarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilităţi pe parcursul anilor 2012-2013 statele de personal ale agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă au fost suplinite cu 86 de unităţi noi de personal, responsabile de integrarea în cîmpul muncii a persoanelor cu dizabilităţi. Astfel, anual, sînt înregistrate la agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă în mediu circa 500 persoane cu dizabilităţi; sînt plasate în cîmpul muncii în mediu circa 90 persoane. Aceste persoane beneficiază de servicii de informare şi consiliere profesională, sînt antrenate la lucrări publice (în mediu circa 20 persoane cu dizabilităţi), înmatriculate la cursuri de formare profesională, precum şi beneficiază de alocaţie de integrare sau reintegrare profesională.

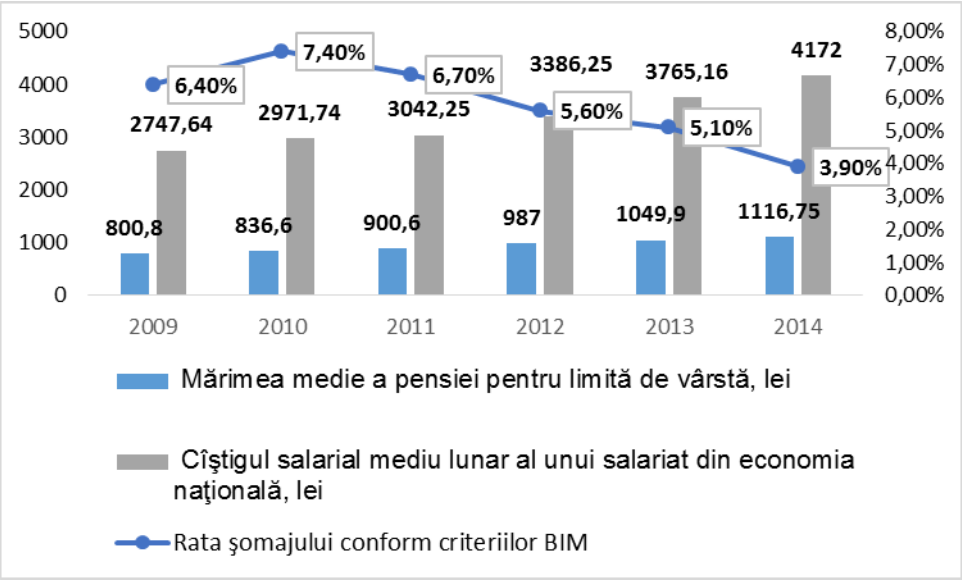

Sursa: Biroul Naţional de Statistică

b. Asigurări sociale

Obiective de guvernare:

1. Sporirea nivelului de protecţie socială a persoanelor asigurate.
2. Asigurarea durabilităţii financiare a sistemului public de asigurări sociale.
3. Eliminarea inechităţilor în sistemul public de asigurări sociale şi privilegiilor nejustificate pentru anumite categorii de pensionari.
4. Crearea condiţiilor pentru dezvoltarea sistemelor de pensii suplimentare.

A fost elaborat proiectul de lege cu privire la modificarea şi completarea Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care are drept scop perfecţionarea sistemului public de asigurare cu pensii prin crearea unor condiţii unice de asigurare cu pensii pentru toate categoriile de cetăţeni în temeiul contribuţiilor plătite, care ulterior a fost prezentat spre examinare şi avizare instituţiilor interesate şi partenerilor sociali.

Guvernul a aprobat modificări la *Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă şi altor prestaţii de asigurări sociale*. Conform acestora, indemnizaţia de maternitate va fi stabilită de către structurile teritoriale de asigurări sociale de la domiciliu, reşedinţă sau structura teritorială în raza căreia îşi are adresa juridică entitatea de la locul de lucru de bază al beneficiarului. Noile prevederi la modul de stabilire a dreptului la indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi calculul mărimii acestora vizează revizuirea stagiului de cotizare şi a bazei de calcul a indemnizaţiilor, precum şi alte modificări.

Conform prevederilor Legii nr. 289-XIV din 22 iulie 2004, începînd cu 1 aprilie 2014, baza de calcul a indemnizaţiilor menţionate s-a majorat de la 6 luni la 12 luni premergătoare lunii producerii riscului asigurat şi, totodată, s-a majorat stagiul minim de cotizare de la 3 luni la 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat pentru acordarea dreptului la indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi altor prestaţii de asigurări sociale.

A fost efectuat un studiu intern pentru determinarea fezabilităţii implementării conceptului certificatelor de concediu medical în format electronic. Implementarea unui astfel de concept ar avea impact pozitiv din perspectiva participanţilor la proces însă ar include şi anumite riscuri de implementare.

Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei a solicitat suportul Băncii Mondiale cu privire la efectuarea studiului de fezabilitate privind oportunitatea introducerii pilonului 2 de pensii. Urmare a studiului prezentat la sfîrşitul lunii mai de către experţii internaţionali ai Băncii Mondiale, s-a constatat necesitatea reformării iniţiale a sistemului public de asigurări sociale ca precondiţie pentru introducerea sistemului cumulativ şi dezvoltarea condiţiilor de funcţionare a pieţei financiare în vederea diversificării oportunităţilor de investiţii pentru fondurile private de pensii.

c. Munca, ocuparea forţei de muncă şi migraţia de muncă

Obiective de guvernare:

1. Perfecţionarea cadrului normativ în domeniul muncii pentru asigurarea unui echilibru intre drepturile şi interesele angajatorilor şi ale salariaţilor.
2. Asigurarea condiţiilor decente de muncă pentru toţi, indiferent de etnie, religie, sex, virstă.
3. Consolidarea sistemului naţional de management al migraţiei, asigurarea condiţiilor pentru migraţia legală şi imbunătăţirea statutului social al lucrătorilor migranţi.
4. Dezvoltarea parteneriatului social la nivel national, de ramură si teritorial.

A fost iniţiată revizuirea Codului Muncii şi, respectiv, elaborat proiectul de lege pentru modificarea şi completarea Codului muncii al Republicii Moldova (iunie 2014). În scopul transpunerii în legislaţia naţională a directivelor UE în domeniul raporturilor de muncă, securităţii şi sănătăţii în muncă au fost elaborate proiectele: hotărîrii de Guvern privind condiţiile minime de securitate şi sănătate pentru lucrul la monitor act ce transpune Directiva Consiliului Comunităţilor Europene 90/270/CEE din 29 mai 1990 privind condiţiile minime de securitate şi sănătate pentru lucrul la monitor (Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene, seria L nr. 156/1990); proiectul hotărîrii de Guvern privind Cerinţele minime pentru protecţia lucrătorilor împotriva riscurilor pentru sănătatea şi securitatea lor care decurg sau pot să decurgă din expunerea la vibraţii mecanice, act ce transpune Directiva Parlamentului European şi Consiliului 2002/44/CE din 25 iunie 2002 privind cerinţele minime de securitate şi sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscurile generate de agenţi fizici (vibraţii).

Pe parcursul perioadei de raportare a fost modificată şi completată Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, ce prevede majorarea cu 33-48 % a salariilor lunare pentru primari şi viceprimari, preşedinţi şi vicepreşedinţi ai raioanelor şi cu 35% pentru celelalte categorii de persoane cu funcţii de demnitate publică din autorităţile publice centrale, instanţele judecătoreşti şi procuratură. De majorările efectuate au beneficiat 2.709 persoane cu funcţii de demnitate publică. Salariul de funcţie pentru categoria I de salarizare ajustate de la 800 lei pînă la 900 lei, ceea ce a permis majorarea salariilor de funcţie, în mediu cu 15% pentru circa 107 mii de angajaţi din instituţiile de cultură şi artă, medico-sanitare şi de asistenţă socială, cultură fizică şi sport, din sfera ştiinţei şi inovării, din alte instituţii bugetare, precum şi personalului cu profesii şi specialităţi complexe din instituţiile de învăţămînt, salarizarea cărora se efectuează în baza Reţelei tarifare unice.

Prin Legea nr. 146 din 17 iulie 2014 a fost modificată Reţeaua tarifară unică de salarizare cu recalcularea salariilor pe categoriile de salarizare, reieşind din salariul minim de 1000 de lei. Astfel, începînd cu 1 octombrie 2014, de o majorare a salariilor cu cel puţin 15 % au beneficiat toţi angajaţii salarizaţi în baza Reţelei tarifare unice din învăţămînt şi ştiinţă, sănătate şi asistenţă socială, cultură, artă, sport, organele apărării naţionale, securităţii statului şi ordinii publice. Pentru cadrele didactice, începînd cu 1 septembrie 2014, au fost majorate cu 20 % salariile lunare, pe măsura creşterii procentuale a salariului mediu prognozat pe economia naţională pentru anul gestionar faţă de salariul mediu al cadrelor didactice şi corpul profesoral din învăţămînt real atins în trimestrul IV al anului precedent. De asemenea, de la 1 septembrie 2014 (Hotărîrea Guvernului nr. 770 din 23 septembrie 2014): - salariile de funcţie pentru educatorii din instituţiile de învăţămînt preşcolar au fost majorate pînă la nivelul prevăzut pentru profesori şi învăţători, majorarea totală constituind astfel peste 32 %; - s-a majorat în mediu cu 20 % suplimentul pentru dirigenţie şi este în mărime unică pentru toţi

diriginţii (180 lei); - pentru personalul medical din instituţiile de învăţămînt preuniversitar s-a instituit un spor pentru intensitatea muncii în mărime de 30 %; - ajutorii de educatori din creşe şi grădiniţe beneficiază de spor pentru vechime în muncă în limita a 10-30 %; - specialiştii cu funcţii complexe din domeniile învăţămîntului (cu excepţia cadrelor didactice), cultură, artă, sport, sănătate, asistenţă socială beneficiază de spor pentru intensitatea muncii în cuantum de 20 %. Ţinînd cont de condiţiile de activitate, pentru personalul din instituţiile de învăţămînt preuniversitar din partea stîngă a Nistrului şi municipiul Bender, subordonate Ministerului Educaţiei, precum şi din Gimnaziul „Anatol Codru", comuna Molovata Nouă, din Liceul Teoretic „Vlad Ioviţă, comuna Cocieri şi din Liceul Teoretic, comuna Doroţcaia, raionul Dubăsari s-a acordat un spor în cuantum de 1000 de lei.

Întrucît conform CBTM 2015-2017 mijloace bugetare pentru implementarea noului sistem de salarizare în anul 2015 nu au fost alocate acţiunea a fost transferată pentru anul 2016, proiectul de lege va fi elaborat şi promovat în anul 2015.

Începînd cu 1 mai 2013, noul cuantum minim garantat al salariului în sectorul real a fost stabilit în mărime de 1400 lei şi prognozat pentru anul 2014 salariul mediu lunar pe economie în cuantum de 4225 lei. De la 1 octombrie 2014 prin Hotărîrea Guvernului nr. 550 din 9 iulie 2014 salariul minim pe ţară a fost stabilit în cuantum de 1000 lei pe lună sau 5,92 lei pe oră.

Programul (soft) „Sistemul Informaţional Automatizat al Inspectoratului de Stat al Muncii" a fost elaborat şi se află la etapa de testare.

Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, în comun cu structurile sale teritoriale, întreprinde acţiuni în scopul informării cetăţenilor privind piaţa muncii din Republica Moldova prin intermediul diverselor instrumente informative: Centrele de informare despre piaţa muncii amplasate în incinta AOFM a mun. Chişinău, Bălţi şi oraşul Cahul, site www.anofm.md, portal www.angajat.md, facebook, emisiuni radio, şi TV, pliante informative, broşuri, articole în presă la nivel naţional şi local, seminare cu şomerii şi angajatorii. Prin intermediul birourilor comune de informaţii şi Servicii (BCIS) în cadrul administraţiei publice locale, agenţiile teritoriale au oferit informaţii despre angajarea legală şi ocuparea informală.

În perioada ianuarie – decembrie 2014 au absolvit cursurile de formare profesională 2625 persoane înregistrate la agenţiile teritoriale. Ca rezultat al pregătirii profesionale au fost plasate în cîmpul muncii 2435 persoane.

Proiectul de lege privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă a fost elaborat şi definitivat pentru a fi coordonat cu ministerele de resort, acesta va substitui Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Proiectul de lege vizat prevede perfecţionarea mecanismului public de garantare a ocupării temporare a forţei de muncă.

La capitolul acorduri în domeniul securităţii sociale, menţionăm despre semnarea pe parcursul anului 2013 a acordurilor între Republica Moldova, Republica Polonia şi Ungaria. Pînă în prezent Republica Moldova are semnate 10 acorduri de securitate socială cu statele comunitare de destinaţie a lucrătorilor migranţi. În ceea ce priveşte aplicarea acordurilor bilaterale în domeniul asigurărilor/securităţii sociale încheiate de Republica Moldova, pe parcursul anului 2013 au fost stabilite drepturile de pensii pentru 44 persoane, bazate pe principiul proporţionalităţii. Totodată, sînt la etape intermediare de negocieri acordurile în domeniul securităţii sociale între Republica Moldova şi Turcia, Regatul Belgiei, Republica Lituania şi Republica Letonă.

Planul de acţiuni pentru anii 2014-2016 privind susţinerea reintegrării cetăţenilor reîntorşi de peste hotare a fost aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 339 din 20 mai 2014. BRD a participat la activitatea grupului de lucru pentru elaborarea Planului de acţiuni pentru reîntoarcerea şi reintegrarea cetăţenilor moldoveni de peste hotare şi a consultat proiectul documentului cu reprezentanţii Diasporei, care au expus viziunea lor asupra Planului.

A fost coordonat cu Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova şi Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova proiectul Convenţiei colective (nivel naţional) ”Pentru aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Convenţia colectivă (nivel naţional) nr.2 din 9 iulie 2004 ”Timpul de muncă şi timpul de odihnă”. Proiectul Convenţiei colective (nivel naţional) „Despre aprobarea Regulamentului privind modul de atestare a salariaţilor din unităţi”, a fost coordonat cu Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova şi Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova. Au avut loc 2 şedinţe ale Grupului de lucru tripartite unde s-a discutat proiectul de lege privind soluţionarea amiabilă a conflictelor colective de muncă. De asemenea, au fost examinate şi înregistrate 4 convenţii colective (3 – la nivel ramural şi 1 – la nivel teritorial).

d. Politici de gen

Obiective de guvernare:

1. Încurajarea sporirii cotei de participare a femeilor la luarea deciziilor şi în structurile de reprezentare politică şi publică.
2. Asigurarea egalităţii şanselor în domeniul social-economic.

Pentru promovarea în continuare a politicilor de eliminare a condiţiilor discriminatorii faţă de femei pe piaţa muncii, în viaţa social-economică, culturală şi politică a fost aprobat Planul de acţiuni pentru implementarea, în perioada 2013-2015, a Programului naţional de asigurare a egalităţii de gen pe anii 2010-2015. A fost iniţiat procesul de ajustare a legislaţiei naţionale cu privire la asigurarea egalităţii de şanse între femei şi bărbaţi. Proiectul de lege elaborat în acest sens prevede în calitate de măsură afirmativă promovarea femeilor la funcţii decizionale şi echilibrarea reprezentării femeilor şi bărbaţilor în sfera politică, astfel, majorînd cota de participare a femeilor la ocuparea funcţiilor în cadrul autorităţilor publice centrale şi locale.

A fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 322 din 8 mai 2014 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative în scopul aducerii legislaţiei naţionale în conformitate cu Legea nr.5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalităţii de şanse între femei şi bărbaţi. Pe parcursul perioadei de referinţă au fost stabilite relaţii de colaborare cu Centrul de Excelenţă din Suedia pe probleme de gender, în scopul oferirii de asistenţă pentru implementarea Rezoluţiei ONU 1325 privind rolul femeilor în promovarea păcii şi securităţii. Acţiunea respectivă se va regăsi în noul plan de acţiuni, astfel încît în 2015 să fie elaborat un Plan naţional de acţiuni în acest sens.

Pentru fortificarea Sistemului naţional de referire privind asigurarea şi protecţia victimelor şi potenţialelor victime ale traficului de fiinţe umane, din anul 2006 şi pînă în prezent, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, în parteneriat cu Organizaţia Internaţională pentru Migraţie, cu implicarea autorităţilor publice locale şi a organizaţiilor neguvernamentale, a asigurat instruirea membrilor echipelor multidisciplinare teritoriale raionale din toată ţara. Pe parcursul anului 2013 au fost organizate seminare de instruire a membrilor echipelor multidisciplinare teritoriale la nivel raional şi comunitar. Numărul total de specialişti instruiţi în cadrul acestor seminare a fost de 699 persoane.

Regulamentul-cadru de organizare şi funcţăionare a Centrului de Asistenţă şi Consiliere pentru Agresorii Familiali şi Standardele minime de calitate, au fost aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.496 din 30 iunie 2014.

În vederea consolidării capacităţilor sistemului şcolar în prevenirea timpurie a cazurilor de violenţă în familie, au fost integrate aspecte de prevenire şi protecţie a copiilor faţă de violenţa în curriculumul de formare profesională iniţială şi continuă a cadrelor didactice şi

aprobaţi indicatorii de monitorizare a Procedurii de organizare instituţională şi de intervenţie a lucrătorilor instituţiilor de învăţământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului şi a Instrucţiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistenţa şi monitorizarea copiilor victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării, exploatării şi traficului.

Începînd cu data de 25 noiembrie şi pînă la data de 10 decembrie 2014 in toata tara s-a desfăşurat Campania „16 zile de acţiuni împotriva violenţei în bază de gen". În Republica Moldova, genericul Campaniei din anul 2014 a fost: TRĂIEŞTE-ŢI VIAŢA FĂRĂ VIOLENŢĂ, care a avut drept scop promovarea parteneriatului şi nonviolenţei în relaţiile interpersonale şi în viaţa de familie, în scopul reducerii violenţei. Campania a fost desfăşurată de către ministerele de ramură în cooperare cu partenerii internaţionali şi organizaţiile societăţii civile. Pe parcursul a 16 zile au fost organizate seminare de instruiri, emisiuni la TV , distribuite materiale informative, proiecţia filmului Culorile la Rezina,de catre AO La Strada a fost organizat concursul şi expoziţia posterelor copiilor „De la pace în casă spre pace în lume" sustinut de catre Fondul Provocările Mileniului.

În vederea fortificării sistemului naţional de referire au fost organizate cu susţinerea Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie următoarele seminare de instruire: Raionul Făleşti, 17-22 septembrie 2014, cu participarea echipelor multidisciplinare din 32 comunităţi, 89 specialişti instruiţi şi Raionul Nisporeni, 23-25 septembrie 2014, cu participarea echipelor multidisciplinare din 23 comunităţi, 58 specialişti instruiţi.

Au fost organizate cu susţinerea Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie următoarele seminare de instruire: Raionul Rezina – 24 comunităţi, 64 specialişti instruiţi; Raionul Donduşeni – 21 comunităţi, 60 specialişti instruiţi; Raionul Ocniţa – 20 comunităţi, 60 specialişti instruiţi; Raionul Leova – 24 comunităţi, 70 specialişti instruiţi; Raionul Drochia – 27 comunităţi, 60 specialişti instruiţi; Raionul Sîngerei – 25 comunităţi, 45 specialişti instruiţi; Raionul Străşeni – 26 comunităţi, 62 specialişti instruiţi.

A fost iniţiat procesul de ajustare a legislaţiei naţionale cu prevederile Legii cu privire la asigurarea egalităţii de şanse între femei şi bărbaţi. Proiectul de lege elaborat în acest sens prevede în calitate de măsură afirmativă promovarea femeilor la funcţii decizionale şi echilibrarea reprezentării femeilor şi bărbaţilor în sfera politică, astfel, majorînd cota de participare a femeilor la ocuparea funcţiilor în cadrul autorităţilor publice centrale şi locale.

A fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 322 din 8 mai 2014. Ulterior hotărîrea a fost înregistrată în Parlament cu nr. 180 din 15 mai 2014, pentru a fi discutată întru realizarea acţiunilor propuse. Astfel, asigurarea şanselor egale între femei şi bărbaţi a fost discutată în 4 şedinţe ale Comisiei Parlamentare. Totodată, se propun modificări la Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

Proiectul asigurării şanselor egale pentru femei şi bărbaţi in viaţa politică, inclusiv prin reprezentarea mai bună a femeilor în organele de conducere ale partidelor politice a fost aprobat în prima lectură în cadrul şedinţei Parlamentului.

e. Politici demografice

Obiectiv de guvernare:

Promovarea politicilor proactive în vederea diminuării declinului demografic şi crearea condiţiilor pentru creşterea cantitativă şi calitativă a populaţiei.

Principalele activităţi consolidate, orientate pe termen mediu la soluţionarea problemelor din mai multe domenii, cu referire la 3 componente demografice, precum sînt natalitatea, mortalitatea şi migraţia, au cumulat un rezultat vizibil. Astfel, realitatea

demografică curentă indică evoluţia favorabilă a sporului natural pentru anii 2011-2013, care atestă o descreştere a valorii negative a acestui indicator pînă la valoarea 0,0 ‰ (promile). Este pentru prima dată în ultimii 15 ani, cînd sporul natural nu mai deţine valori negative pentru trei ani consecutivi.

Pentru monitorizarea impactului măsurilor întreprinse conform Programului naţional strategic în domeniul securităţii demografice a Republicii Moldova (2011-2025), a fost aplicat *Regulamentul de determinare a datelor statistice, calcularea şi prezentarea indicatorului integral teritorial de securitate demografică* (IITSD). Astfel, a fost completat Paşaportul indicatorilor socio-demografici raion/municipiu, pentru perioada anilor 2008-2012, care va fi aplicat la calcularea indicatorului integrat al gradului de asigurare a securităţii demografice pentru anul 2012 la nivel teritorial.

A fost elaborat şi aprobat Planul de acţiuni în domeniul securităţii demografice pe perioada anilor 2014-2016.

Programul pentru integrarea problemelor îmbătrînirii în politici. Acţiunile de realizare a măsurilor Programului au fost orientate la iniţierea premiselor de cultivare a unei societăţi favorabile pentru toate vîrstele, inclusiv prin promovarea îmbătrînirii active şi a solidarităţii între generaţii în familie şi societate.

În conformitate cu obiectivele Programului naţional strategic în domeniul securităţii demografice (2011-2025), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.768 din 12 octombrie 2011, în cadrul Universităţii de Stat din Moldova, în decurs de trei ani consecutivi, sînt pregătiţi specialişti în consiliere pentru problemele de familie. Datorită faptului că specialitatea „consilier de familie" deja este inclusă în Clasificatorul Ocupaţiilor din Republica Moldova, iar Ghidul privind instruirea, practica de specialitate şi activitatea consilierilor de familie a fost coordonat cu experţi şi specialiştii demografi, a devenit posibilă iniţierea consultărilor pentru conceptualizarea cadrului de funcţionare a serviciilor complexe pentru consilierea familială. În acest context, a fost iniţiată formarea grupului de lucru, cu includerea reprezentanţilor Ministerului, Universităţii de Stat şi ai Congresului Autorităţilor Locale din Moldova, pentru a dezvolta viziunea asupra instituirii serviciilor de consiliere familială şi încadrarea la muncă a absolvenţilor studiilor la specialitatea de profil, în baza Ghidului menţionat.

VII. ADMINISTRAŢIE RESPONSABILĂ ŞI EFICIENTĂ

a. Reforma administraţiei publice

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea unui proces decizional transparent, eficient şi participativ.
2. Acordarea serviciilor publice calitative populaţiei.
3. Dezvoltarea unui serviciu public meritocratic, format din funcţionari publici recrutaţi, evaluaţi şi promovaţi în baza calităţilor profesionale şi performanţei în îndeplinirea sarcinilor de serviciu.
4. Asigurarea unui proces continuu de instruire a funcţionarilor publici.
5. Implementarea guvernării electronice.

Consolidatea procesului decizional:

Transparenţa în procesul decizional a fost îmbunătăţită prin lansarea portalului www.particip.gov.md pe care sînt plasate toate proiectele de legi sau de hotărîri de Guvern, şi

oricine are posibilitatea să vină cu comentarii. Comentariile la proiectul de document apar în regim real pe site şi sînt automat transmise la adresa de e-mail a utilizatorului care a plasat proiectul respectiv. Peste 600 de proiecte de acte normative au fost plasate spre consultare pe portal (631 de proiecte – 2013 şi 637 – în 2014).

Urmare a analizei implementării prevederilor Legii *privind transparenţa în procesul decizional* s-a constatat că ponderea proiectelor de decizii consultate cu societatea civilă s-a majorat de la 39% în 2009 pînă la 89 % in 2014, ţinta fiind de a ajunge la ponderea de peste 90%.

BRD a iniţiat procesul de consultare a proiectelor documentelor de politici cu diaspora în cazul în care acestea au impact asupra cetăţenilor moldoveni stabiliţi peste hotare. În anul 2014 cu diaspora au fost consultate 11 proiecte de acte normative şi legislative. Au fost recepţionate 15 avize din partea asociaţiilor şi grupurilor de iniţiativă care şi-au găsit reflectare în avizele generalizate expediate de către BRD autorităţilor.

Numărul de întruniri consultative, organizate şi desfăşurate de ministere şi autorităţile administrative centrale, a crescut de la 1230 în 2012 pînă la 1714 în 2013 şi în descreştere în 2014 pînă la 1444.

Portalul serviciilor guvernamentale www.servicii.gov.md oferă un singur punct de acces la informatii despre serviciile publice, oferind la moment circa 93 servicii electronice. Pe parcursul anului 2014 au fost lansate 15 servicii electronice: Enterprise Content Management Platform, e-Viza, e-Factura fiscala, e-Licentiere, Sistemul comun al autorizatiilor de folosinta a apelor, Registrul digital al agriculturii, e-ANTA, IACS (subventii in agricultură), e-Integrare, e-Admitere, e-Validare, e-Achizitii, Digitizarea starii civile, Registrul de stat al controalelor, Digitizarea arhivei cadastrale.

A fost elaborată specificaţia tehnică pentru platforma de comunicare între Republica Moldova – Diaspora şi Diaspora – Diaspora. Platforma va deveni o comunitate virtuală a moldovenilor din întreaga lume, care va avea rol atît informativ, cît şi de suport (servicii on-line pentru migranţi). Principalii beneficiari vor fi cetăţenii Republicii Moldovei, membrii diasporei, migranţii cu statut reglementat şi nereglementat.

În scopul înlesnirii şi menţinerii comunicării dintre Guvern şi Diasporă, a fost elaborat proiectul Strategiei de comunicare cu diaspora, care urmează să fie consultat cu Diaspora şi argumentat printr-un chestionar completat de asociaţiile/comunităţile diasporei de peste hotare.

Sistemul Informaţional de circulaţie electronică a documentelor şi actelor normative este în curs de implementare la 9 autorităţi publice centrale în uz la 7 autorităţi.

Pentru consolidarea capacităţilor funcţionarilor publici în domeniul formulării şi implementării politicilor publice pe parcursul perioadei de raportare au continaut instruirile funcţionarilor publici (30 de execuţie şi 30 de conducere) în cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lîngă Guvernul Republicii Moldova, pe tematica Elaborarea şi evaluarea politicilor publice.

13 propuneri de politci publice (PPP)au fost initiate, 1 definitivată şi alte 2 în proces de definitivare. 13 autorităţi publice centrale au iniţiat elaborarea propunerilor de politică publică pentru anul 2014.

Lista de verificare a analizei de impact asupra migraţiei şi diasporei a fost elaborată şi propusă pentru includerea în Ghidul metodologic pentru analiza ex-ante a impactului politicilor publice.

Au fost organizate 4 cicluri de instruiri pentru analiza de impact asupra migraţiei şi diasporei în procesul de elaborare a politicilor publice, la care au participat persoanele desemnate responsabile pentru elaborarea şi realizarea politicilor în domeniul diasporei şi migraţiei.

Pentru fortificarea relaţiei dintre priorităţile de politici publice şi cadrul bugetar pe termen mediu Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică a aprobat documentul de priorităţi pentru anul 2014 care este luat drept bază pentru elaborarea Cadrului Bugetar pe

Termen Mediu. Ulterior, strategiile sectoriale de cheltuieli elaborate de către autorităţile publice trebuie să asigure corespunderea acestora cu priorităţile naţionale de politici.

Este de menţionat facptul că Republica Moldova a cîştigat pentru prima dată Premiul ONU pentru Serviciul Public, locul I în zona Europa şi America de Nord, la categoria „Creşterea participării în procesul de adoptare a deciziilor prin intermediul unor mecanisme inovatoare". Premiul a fost oferit Republicii Moldova pentru setul de iniţiative privind sporirea transparenţei decizionale şi majorarea gradului de participare a societăţii civile în acest proces, lansate şi implementate de către echipa Cancelariei de Stat în perioada 2009-2012, pentru facilitarea şi promovarea participării cetăţenilor prin intermediul unor noi mecanisme instituţionale, pentru încurajarea receptivităţii şi transformarea administraţiei.

A fost elaborat proiectul Foii de parcurs pentru Reforma administraţiei publice, care a fost prezentat în cadrul şedinţei Donatorilor, fiind ulterior transmis spre coordonare partenerilor de dezvoltare – UE, BM, UNDP, SIDA, USAID, GIZ cu definitivarea şi aprobarea noii Strategii de reformă a administraţiei publice.

*Modernizarea serviciilor publice***:**

Obiectivul general al Reformei serviciilor publice în Republica Moldova constă în asigurarea unei abordări coordonate şi unificate faţă de îmbunătăţirea serviciilor publice şi a unui mecanism transparent de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate contra plată, modernizarea serviciilor publice prin reinginerie şi digitalizare şi asigurarea implementării principiului de „ghişeu unic" în organizarea serviciilor publice.

Pe parcursul anului 2013 a demarat implementarea *Programului de reformare a serviciilor publice pentru anii 2012-2015* (aprobat in octombrie 2012).

Metodologia privind reingineria serviciilor publice a fost elaborată, avizată şi definitivată, fiind la moment pilotată în cadrul a 14 instituţii prestatoare de servicii publice. Procesul de reinginerie a serviciilor publice selectate va fi încheiat la finele anului 2014 prin elaborarea planurilor de reinginerie/reformare a serviciilor selectate.

Prevederi privind standardele minime de calitate pentru serviciile publice sînt prevăzute în proiectul legii privind serviciile publice, care la moment se definitivează. În baza acestei legi va fi aprobat Regulamentul-cadru cu privire la standardele minime de calitate pentru serviciile publice, care va conţine şi prevederi cu privire la instrumentele de depunere a reclamaţiilor cu privire la serviciile publice prestate substandard.

Printre realizările înregistrate este crearea Registrului online al serviciilor publice (www.servicii.gov.md), care conţine informaţii despre circa 500 servicii şi permite accesul web la peste 90 de servicii publice electronice. Serviciile sînt structurate în 4 categorii, precum: cetăţenii din ţară, oamenii de afaceri, cetăţenii străini şi scenarii din viaţă (angajarea în cîmpul muncii, obţinerea îndemnizaţiei unice la naştere, înregistrarea căsătoriei etc.). De asemenea, au fost introduse elemente ce ţin de managementul satisfacţiei clienţilor, cu primele studii şi sisteme de examinare a reclamaţiilor.

Infrastructura tehnologică guvernamentală comună pentru abilitarea implementării serviciilor electronice (whole-of-Govt framework) implementata în proporţie de 80% (lansate în perioada 2012-2014: MCloud, Semnatura Mobila, Serviciul Guvernamental de Plati Electronic MPay, MNotify, MPay; Cadrul Guvernamental de Interoperabilitate si Platforma de Interoperabilitate MConnect – în curs de pilotare la 10 autorităţi publice centrale). MSign – în curs. MDelivery – planificată pentru 2015-2016. Digitizarea Arhivei Stării Civile - etapa I finalizată, etapa II – în curs. Digitizarea arhivei cadastrale – în curs Portalul www.servicii.gov.md – lansat în mai 2012, în 2015 planificată upgradarea portalului (lansarea versiunii 2.0). Pe filiera informativă Portalul are 416 paşapoarte de servicii publice. Pe filiera interactivă Portalul permite accesarea a 96 e-servicii. Portalul Date Deschise www.date.gov.md – lansat în aprilie 2011, versiunea 3.0/upgradată semnificativ – lansata în februarie 2014. În baza acesteia au fost digitizate şi lansate 1) Sistemul informational

Obţinerea Autorizaţiilor de Folosinţa a Apei (aprilie 2014) şi 2) Registrul de Stat al Controalelor (august 2014). 2243 funcţionari publici instruiţi în domeniul e-Transformarea Guvernării la 31 octombrie 2014. Peste 30 servicii electronice – dezvoltate şi lansate în cadrul Proiectului Agendei GeT. Strategii sectoriale de e-transformare în implementare de către unităţile de e-transformare ale ministerelor de branşă (digitizare de servicii şi registre sectoriale).

Reingineria următoarelor servicii: *e-apostila*, acordarea *subvenţiilor agricultorilor* şi alocarea *îndemnizaţiei unice la naştere*, a redus sarcina administrativă cu mai mult de 32 mil. lei, iar cheltuielile din punct de vedere economic – cu peste 108 mil. lei.

Portalul serviciilor guvernamentale www.servicii.gov.md oferă un singur punct de acces la informatii despre serviciile publice, oferind la moment circa 93 servicii electronice. Pe parcursul anului 2014 au fost lansate 15 servicii electronice: Enterprise Content Management Platform, e-Viza, e-Factura fiscală, e-Licenţiere, Sistemul comun al autorizaţiilor de folosinţă a apelor, Registrul digital al agriculturii, e-ANTA, IACS (subvenţii în agricultură), e-Integrare, e-Admitere, e-Validare, e-Achiziţii, Digitizarea stării civile, Registrul de stat al controalelor, Digitizarea arhivei cadastrale.

În prima jumătate a anului 2013 a fost digitalizat serviciul de eliberare a cazierului judiciar. Din cele peste 160,000 de persoane, care au beneficiat de acest serviciu, 94,2% au preferat regimul online.

Reformarea serviciului public:

Pentru optimizarea managementului funcţiei publice a fost elaborat pe parcursul anului de referinţă portalul guvernamental al funcţiilor publice pentru a căror ocupare autorităţile publice organizează concurs. Astfel, prin faptul că toate funcţiile publice vacante vor putea fi găsite pe o platformă comună, se va facilita accesul cetăţenilor la angajarea în serviciul public. În scopul eficientizării evidenţei şi a administrării personalului din autorităţile publice, a fost elaborat/ testat/ pilotat şi a început implementarea SIA „Registrul funcţiilor publice şi al funcţionarilor publici". A fost aprobată Instrucţiunea cu privire la gestionarea dosarului personal al funcţionarului public, care va facilita şi eficientiza activitatea de administrare a personalului.

Implementarea Sistemului informaţional automatizat „Registrul funcţiilor publice şi al funcţionarilor publici". SIA se implementeaza în 116 aitorităţi publice de nivel central. Lansarea/implementarea Portalului guvernamental unic privind funcţiile publice vacante în autorităţile publice. Portalul a fost lansat pe data de 5 ianuarie 2014 şi se implementează de autorităţile publice care organizează concursuri pentru funcţiile publice vacante: în perioada de raportare au fost plasate 334 anunţuri.

Au fost constituite Comisia pentru organizarea şi desfăşurarea concursului de ocupare a funcţiilor publice de conducere de nivel superior şi Regulamentul cu privire la secretarul de stat.Concursurile privind ocuparea funcţiilor de secretari de stat au fost iniţiate pe parcursul anului 2014 şi deja către finele anului au fost numiţi în funcţie secretari de stat la 7 ministere.

Din 2009 pînă în prezent se implementează procedura de evaluare anuală a performanţelor profesionale ale funcţionarilor publici. Calitatea aplicării procedurii de evaluare a performanţelor profesionale este în creştere de la an la an. În 2013 a fost aprobat Regulamentul cu privire la evaluarea performanţei colective care prevede evaluarea semestrială a performanţei colective la nivel de subdiviziune/autoritate publică. În autorităţile publice este promovat sistemul de management bazat pe obiective – la nivel de autoritate publică, sibdiviziune şi funcţionar public.

Pe parcursul anilor a fost oferită oportunitatea funcţionarilor publici de studii şi stagieri pe termen scurt, mediu şi lung în instituţiile de învăţământ de peste hotare. Au aplicat 106 candidaţi, au participat la instruire 67 persoane şi alţi 74 funcţionari publici au fost delegaţi la cursuri/stagieri peste hotare. În 2013 au fost oferite 13 burse funcţionarilor publici pentru

studii de masterat în alte ţări. Academia de Administraţie Publică de pe lîngă Preşedintele Republicii Moldova a fost resubordonată Guvernului şi elaborat Programul de dezvoltare strategică a acesteia (Hotărîea Guvernului nr. 225 din 25 martie 2014)

Autorităţile publice au putut contracta servicii de instruire de la diferiţi prestatori de servicii de instruire.

b. e-Guvernarea în serviciul cetăţenilor

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea platformei naţionale de e-Guvernare şi a sistemului electronic naţional.
2. Optimizarea infrastructurii informaţionale a sectorului public cu asigurarea securităţii informaţionale a e-Guvernării, eficientizarea comunicării şi coordonării între agenţiile guvernamentale la nivel central, raional şi local.

Pe parcursul anului 2013 Centrul de Guvernare Electronică a iniţiat cîteva servicii care vin în ajutorul cetăţenilor. Aceste servicii sînt MPay, e-CNAM, Serviciul e-Stare civilă etc. Alte 15 servicii electronice au fost lansate pe parcursul anului 2014 (de exemplu, e-visa.gov.md, servicii.fisc.md, https://www.cadastru.md/aarer).

Versiunea 2.0 a portalului www.servicii.gov.md este în proces de elaborare şi urmează a fi lansată în trimestrul III 2015. 18 autorităţi publice centrale şi-au migrat sistemele informaţionale pe platforma tehnologică comună MCloud. Guvernul a aprobat Hotărîea nr. 708 din 28 august 2014 privind implementarea serviciului guvernamental MLog.

Este în proces de implementare proiectul Crearea sistemului informaţional al înregistrării bunurilor imobile în Moldova (MOLDLIS). În 2014 a fost selectată compania care va dezvolta sistemul informaţional. Proiectul va fi finalizat în 2016, fiind lansat un nou sistem informaţional central.

La 19 iunie 2014, a fost lansată aplicaţia de înregistrare prealabilă online a moldovenilor cu drept de vot din străinătate pe pagina www.alegator.md a Comisiei Electorale Centrale (CEC). Toate misiunile diplomatice ale Republicii Moldova şi cele peste 250 de asociaţii au fost solicitate să plaseze bannerul www.alegator.md pe paginile lor web şi pe reţelele de socializare. În parteneriat cu Comisia Electorală Centrală şi MAEIE au fost elaborate şi repartizate materiale informaţionale electorale cu caracter motivaţional: 102400 exemplare de ghiduri, broşuri cu listele secţiilor de votare peste hotare şi informaţii utile despre procedurile de vot în ţările cu cea mai mare prezenţă a cetăţenilor moldoveni: Federaţia Rusă, Italia, Ucraina, Spania, Portugalia, Grecia, Turcia, Franţa, Austria şi Germania.

În anul 2013 au fost ajustate, modificate, completate şi elaborate un şir de acte legislative pentru armonizarea legislaţiei Republicii Moldova în domeniul e-Guvernarea, în baza celor mai bune practici intrenaţionale şi din Uniunea Europeană. Au intrat în vigoare modificările şi completările la Hotărîrea Guvernului privind Statutul Centrului de Guvernare Electronică (CGE), prin care au fost legiferate serviciile cu plată a CGE, procedura de gestionare a fondurilor speciale şi Metodologia de calculare a tarifelor la serviciile cu plată. Prin aprobarea Programului privind Cadrul de Interoperabilitate (septembrie 2012) a început proceul de interoperabilitate. Pe parcursul anului 2013 a fost achiziţionată platforma de interoperabilitate şi primele acţiuni de pilotare au demarat în anul 2014 în 10 autoritati publice centrale.

Lansarea platoformei date.gov.md are drept scop facilitarea accesului cetăţenilor la datele ministerelor şi instituţiilor publice centrale. Iniţiativa Date Deschise exprimă interesul

Executivului pentru dezvoltarea unei guvernări transparente şi aplicarea inovaţiilor în sprijinul cetăţenilor. Această platformă a fost lansată în 2013 şi versiunea 3.0/upgradată semnificativ - lansată în februarie 2014, este una funcţională şi răspunde cerinţelor cetăţenilor privind datele transparente. Au fost aprobate Concepţia privind principiile datelor guvernamentale deschise şi Metodologia publicării datelor guvernamentale deschise.

Localizarea Agendei Digitale Europa 2020 şi a Planului de acţuni al Uniunii Europene privind e-Guvernarea 2011-2015 în Republica Moldova se regăseşte în Planul de acţiuni al Centrului de Guvernare Electronică (aprobat în decembrie 2012).

c. Coordonarea asistenței externe

Obiective de guvernare:

1. Fortificarea sistemului instituțional și regulatoriu în vederea creșterii capacității de absorbție a asistenței externe.
2. Sporirea eficenței, eficacității, impactului și sustenabilității asistenței externe.
3. Asigurarea vizibilității și transparenței asistenței externe.

Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS) a continuat activitatea şi pe parcursul anilor 2013-2014, asigurînd procesul integrat de planificare strategică. Au avut loc 14 şedinţe ale CIPS la care au fost aprobate decizii ce ţin de politicile sectoriale de dezvoltare şi prioritizare de asistenţă pentru dezvoltare, recepţionată din partea partenerilor de dezvoltare. Consiliile sectoriale de coordonare a asistenţei externe, care servesc drept platformă participativă de comunicare privind asistenţa extrenă sectorială, au continuat activitatea pe parcursul anului, devenind o practică mai utilă în eficientizarea asistenţei pentru dezvoltare. Autorităţile publice centrale care utilizează aceste platforme rezultă în o mai bună valorificare a asistenţei şi atingerii obiectivelor de dezvoltare. Consiliul Comun de Parteneriat, instituţionalizat prin Hotărîre de Guvern incă în anul 2011 nu a fost convocat in sedinţă specială, totodată, dialogul la nivel înalt a fost asigurat între partenerii de dezvoltare şi Guvern în cadrul altor platforme de comunicare (consiliile de supraveghere, şedinţele lunare ale donatorilor, conferinţele internaţionale etc.).

Strategia Naţională de Dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată în 2012, urmare a unui proces participativ larg, constituie documentul de bază în canalizarea asistenţei externe pentru dezvoltare. Pe parcursul anului de raportare au fost elaborate şi agreate strategiile de cooperare cu parteneri importanţi: Strategia de cooperare cu Banca Mondială 2014-2017, Strategia de cooperare cu UE 2014-2017 şi Strategia de cooperare cu BERD 2014-2017, precum şi identificate autorităţile publice centrale pentru implementarea de programe de sporire a capacităţilor instituţionale (proiecte twinning). Priorităţile de cooperare pentru asistenţă extrenă au fost identificate, respectiv, în conformitate cu principalele documente naţionale de dezvoltare, axîndu-se în special pe:

- *Îmbunătăţirea competitivităţii şi creşterii sectorului privat*
- *Consolidarea capitalului uman şi minimizarea riscurilor sociale*
- *Promovarea economiei verzi, curate şi durabile*
- *Reforma administraţiei publice*
- *Agricultură şi dezvoltarea rurală*
- *Reforma poliţiei şi managementul poliţiei de frontieră*
- *Promovarea standardelor europene şi integrarea regională.*

La capitolul diversificare şi intensificare a cooperării tehnice şi financiare cu partenerii externi putem menţiona faptul creşterii numărului de proiecte lansate în 2013 (194)/2014 (169) şi sume contractate (623,9 mil. euro/ 596,7 mil. euro), fapt ce constituie o dublare de proiecte şi triplare a sumei fată de anii precedenţi. *A*u fost semnate 55 acorduri cu partenerii de dezvoltare (UE, BERD, BEI, AID, BIRD, BCE, Japonia, Austria, China, Slovacia etc.). Un element semnificativ la acest capitol ţine de valorificarea resurselor externe pentru anii de raportare care constituie peste 100%, ponderea sumelor debursate de către partenerii de dezvoltare circa 753 mil. euro, în comparaţie cu cele planificate circa 568 mil. euro. Acest fapt denotă capacităţi sporite în Republica Moldova de absorbţie a resurselor externe.

În ianuarie 2014 a fost lansată public Platforma de gestionare a informaţiei despre asistenţa externă, cu accesul tuturor autorităţilor implicate în implementarea proiectelor. Raportarea anuală privind implementarea proiectelor şi rezultatele acestora sînt implementate. Proiectele sectoriale sînt monitorizate prin consiliile/comitetele de supraveghere a proiectelor. Informaţia privind realizările matricelor de politici din angajamentele cu UE şi Banca Mondială sînt raportate trimestrial şi Prim-ministrului. Au fost elaborate modificări la Hotărîrea Guvernului nr. 12 din 19 ianuarie 2010 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cadrul instituţional şi mecanismul de coordonare a asistenţei externe acordate Republicii Moldova de organizaţiile internţionale şi ţările donatoare, în scopul asigurării angajamentului APC privind asigurarea transparenţei asistenţei externe.

A fost elaborat şi publicat Raportul privind eficienţa asistenţei externe pentru anul 2013. Versiunea electronică a documentului poate fi accesată pe pagina web a Cancelariei de Stat. Raportul prezintă rezultatele finale ale procesului anual de evaluare a impactului asistenţei externe asupra dezvoltării sociale şi economice din Republica Moldova. Tot în scopul sporirii transparenţei a fost elaborată o nouă platformă informaţională de vizualizare a datelor despre asistenţa externă atît grafic, cît şi pe hărţi GIS (www. amp.gov.md). Rapoartele trimestriale privind datele despre sumele proiectelor în derulare sînt făcute publice pe situl date.gov.md.

Cele 5 ediţii supliment ale buletinului informativ Obiectivul European conţine informaţii despre asistenţa externă şi realizările diverselor proiecte cu suportul asistenţei extrene Prezentări publice a informaţiei privind asistenţa externă Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din RM, autorităţilor publice locale şi ONG-urilor.

Reieşind din factorul-cheie în modernizarea ţării şi anume modernizarea infrastructurii asistenţei externe pentru dezvoltare angajată în anul de raportare constituie circa 71%, direcţionată pentru proiecte mari investiţionale de infrastructură: drumuri şi transport, apeducte,altă infrasctructură de menire socială.

Sectoarele transport, educaţie, agricultură, apă şi canalizare au beneficiat de proiecte noi identificate pentru valorificare. Respectiv, pe parcursul anului 2014, au fost negociate şi atrase resurse pentru sectoarele menţionate de circa 353 mil. euro.

A continuat promovarea participării autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale în aplicarea pentru finanţare din programele europene de cooperare transfrontalieră şi alte fonduri externe. Pentru o participare mai activă şi diseminare de informaţii despre programele transfrontaliere, precum şi a bunelor practici de cooperare cu ţările vecine au fost organizate pe parcursul anului mai multe evenimente de informare pentru potenţialii beneficiari. Conferinţa regională „Calea pentru a consolida cooperarea teritorială între ţările din Parteneriatul Estic: Programul de cooperare teritorială Republica Moldova – Ucraina”. La eveniment au participat peste 150 de reprezentanţi ai autorităţilor publice centrale, regionale şi locale, ai societăţii civile din cele două ţări şi ai partenerilor de dezvoltare, precum şi experţi europeni care au discutat problemele generale privind dezvoltarea economică şi socială a regiunilor de frontieră. Totodată, în luna octombrie au fost finalizate consultările publice privind identificarea priorităţilor pentru dezvoltarea proiectelor în cadrul viitoarelor programe de cooperare transfrontalieră pentru anii 2014-2020. Astfel, au fost organizate opt evenimente în regiunile de nord, sud şi centru, la care au participat 250 de potenţiali beneficiari

(reprezentanţi ai autorităţilor publice centrale şi locale şi ONG-urile) din toate raioanele ţării. În urma consultărilor desfăşurate s-au conturat domenii de interes: dezvoltarea afacerilor şi a ÎMM-urilor, protecţia mediului, adaptarea la schimbările climatice şi prevenirea/gestionarea cataclismelor naturale, îmbunătăţirea accesibilităţii regiunilor, dezvoltarea sistemelor şi reţelelor de transport şi comunicaţii.

În contextul procesului de elaborare/programare a noului program de cooperare transfrontalieră România - Republica Moldova 2014-2020, au fost selectate la nivel naţional şi propuse spre finaţare o serie de proiecte majore de investiţii. Sistemul de monitorizare este funcţional - monitorizare.gov.md.

d. Descentralizare şi autonomie locală

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea cadrului legal, normativ şi instituţional corespunzător principiilor descentralizării, asigurării democraţiei şi autonomiei locale.
2. Direcţionarea coerentă a drepturilor, responsabilităţilor şi resurselor financiare către autorităţile publice locale, conform principiilor Cartei Europene a Autonomiei Locale, precum şi consolidarea capacităţilor administrative ale acestora.
3. Fortificarea autonomiei financiare şi patrimoniale a autorităţilor publice locale.

În cadrul a 12 ministere, grupurile de lucru pentru descentralizare sectorială au elaborat proiecte ale documentelor de politici sectoriale privind descentralizarea, strategii, planuri de acţiuni. În proces de definitivare se află documentele de politici sectoriale privind descentralizarea în domeniul educaţiei, protecţiei sociale, serviciilor de mediu, culturii, tineretului şi sportului, sănătăţii.

Pentru ajustarea cadrului legal la principiile constituţionale privind descentralizarea serviciilor publice şi autonomiei locale, precum şi la prevederile Cartei Europene a Autonomiei Locale au fost elaborate propuneri privind modificarea legislaţiei naţionale (legile privind administraţia publică locală, privind descentralizarea administrativă, statutul alesului local etc.).

A fost elaborat Nomenclatorul competenţelor APL şi a activităţilor stabilite prin Planul de acţiuni a SND. În contextul clarificării competenţelor APL de nivelul întîi şi nivelul al doilea, au fost examinate şi reliefate domenii de activitate ale APL, precum servicii comunale, educaţie preşcolară, primară şi secundară, servicii de asistenţă socială, servicii de asistenţă medicală primară, planificare urbană şi teritorială, dezvoltare economică locală, utilităţi publice, cultură, transport şi infrastructură drumuri, tineret şi sport, ordine publică şi protecţie civilă. Nomenclatorul competenţelor elaborat prezintă baza evaluării nevoilor financiare pentru exercitarea serviciilor publice descentralizate către APL de nivelul întîi şi nivelul al doilea. Ministerele au elaborat matricele competenţelor, cu delimitarea pe nivele de administrare, astfel ca în baza matricelor respective să dezvolte viziunea sectorială de descentralizare, să propună modificări ale cadrului legal şi normativ în contextul Reformei de Descentralizare.

A fost elaborat şi prezentat Parlamentului pachetul legislativ privind revizuirea sistemului actual instituţional/juridic de delegare a competenţelor către autorităţile APL, conform principiilor şi criteriilor stabilite în Strategie.

Prin revizuirea cadrului normativ autorităţile administraţiei publice locale dispun de autonomie în elaborarea şi aprobarea structurii organizaţionale, care se realizează prin aprobarea deciziilor de rigoare de către consiliile locale respective. Conducătorii autorităţilor administraţiei publice locale dispun de autonomie în administrarea funcţiilor publice şi a funcţionarilor publici, sînt responsabili de implementarea tuturor procedurilor de personal, conform prevederilor cadrului normativ.

În vederea elaborării mecanismului de implementare a prevederilor legale privind administrarea patrimoniului unităţilor administrativ-teritoriale a fost modificată şi completată Legea *privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice.* S-a aprobat mecanismul de delimitare a proprietăţilor publice, inclusiv pe domenii şi de inventariere a proprietăţilor publice, creîndu-se un mecanism clar şi predictibil pentru transferul propriu-zis de proprietate către autorităţile publice locale de nivelul întîi şi nivelul al doilea.

În scopul instituirii unui mecanism funcţional a fost elaborat proiectul legii privind delimitarea proprietăţii publice, care a fost supus avizării la toate entităţile interesate. La moment proiectul se află în proces de definitivare. Acţiunea urmează a fi programată pentru următorul ciclu de planificare.

Se află în proces de elaborare proiectul de lege cu privire la proprietatea publică, lege specială în domeniu, care va reglementa regimul juridic aplicabil proprietăţii publice, competenţele autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale în procesul delimitării bunurilor proprietate publică, avînd în vedere interesul public naţional şi interesele publice ale comunităţilor locale, interacţiunea şi corelaţia acestora. Totodată, se lucrează asupra elaborării instrucţiunilor privind inventarierea şi evidenţa proprietăţii publice a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale.

Au fost aprobate modificări şi completări ale actelor normative (Hotărîrea Guvernului nr. 675 din 6 iunie 2008 cu privire la Registul patrimoniului public şi Hotărîrea Guvernului nr. 568 din 6 mai 2008 cu privire la organizarea evidenţei proprietăţii publice, circulaţiei acesteia şi exercitarea funcţiilor de către persoanele împuternicite să reprezinte interesele statului/ unităţilor administrativ-teritoriale) pentru a asigura integritatea înregistrărilor patrimoniului public în Registrul Patrimoniului Public şi uniformizarea evidenţei bunurilor imobile la nivel naţional.

De asemenea, Manualul privind Gestionarea Patrimoniului Public la Nivel Local, va oferi o orientare conceptuală şi practică autorităţilor publice locale şi pentru a le pune la dispoziţie un sistem de metode şi tehnici de abordare a aspectelor şi problemelor de gestionare a proprietăţii publice. Inventarierea proprietăţii publice reprezintă fundamentul Sistemului de gestionare a proprietăţii publice. Odată finisată, inventarierea proprietăţii publice va fi transformată într-un Registru al proprietăţii publice, care urmează a fi actualizat în fiecare an. La momentul actual, se consideră prematur realizarea acţiunii în cauză.

Pentru reformarea sistemului finanţelor publice locale, in conformitate cu principiile constituţionale şi standardele europene privind autonomia locală a fost completată Legea privind finanţele publice locale , prin care se instituie un nou sistem de formare a bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale, care de la 1 ianuarie 2014 este pilotat în 4 unităţi administrativ-teritoriale (raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău), iar de la 1 ianuarie 2015 urmează să fie implementat integral. În contextul descentralizării financiare, principalele modificări şi completări aduse cadrului legal se rezumă la facilitarea finanţării directe a unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi în ceea ce priveşte cheltuielile capitale (investiţiile capitale şi reparaţiile capitale), evitîndu-se bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea în calitate de intermediari.

În baza modificărilor şi completărilor la Legea finanţelor publice locale, operate prin Legea nr.267 din 1 noiembrie 2013, metodologia de elaborare a proiectelor bugetelor locale, în condiţiile noului sistem de formare a bugetelor respective, a fost înglobată în Notele metodologice remise APL.

Îmbunătăţirea mecanismului de planificare bugetară la nivel local a fost iniţiat prin elaborarea Ghidului practic privind metodologia de bugetare bazată pe programe pentru APL şi elaborarea unui Document cu exemple bune sau rele în stabilirea scopurilor, obiectivelor şi indicatorilor de performanţă în bugetarea pe programe pentru APL.

Varianta iniţială a Ghidului a fost elaborată şi utilizată în procesul de instruire a formatorilor APL din martie 2014, totodată, fiind plasată pe pagina web a MF pentru a fi consultată de către APL în procesul de elaborare a bugetelor pe programe pe anul 2015. Ţinînd cont de faptul că ghidul în cauză are un caracter consultativ şi serveşte APL ca un suport metodologic adiţional la metodologia existentă (aprobată) privind bugetarea pe programe şi performanţă, acesta nu necesită a fi aprobat printr-un act normativ sau departamental.

Noul sistem de formare a bugetelor UAT, reflectă delimitarea responsabilităţilor (competenţelor) între nivelele administraţiei publice locale, precum şi exclude raporturile financiare de subordonare între APL de nivelul întîi şi nivelul al doilea. La moment, crearea unor structuri desconcentrate ale Ministerului Finanţelor în fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea, care implică cheltuieli financiare suplimentare este inoportună. Atribuţiile direcţiilor finanţe privind asigurarea implementării politicii bugetar-fiscale a statului, precum şi organizarea şi asigurarea elaborării, aprobării şi executării bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale de ambele nivele din cadrul raionului/municipiului/UTA Găgăuzia urmează a fi revizuite şi propuse amendamente la Regulamentul-tip al direcţiei generale finanţe a unităţii administrativ-teritoriale.

În vederea stabilirii transferurilor cu destinaţie specială (TDS) pentru anul 2015 şi a estimărilor pentru anii 2016-2017, Ministerul Finanţelor a elaborat şi a comunicat autorităţilor APL pe data de 12 iunie 2014 Notele metodologice „Privind elaborarea de către autorităţile APL a proiectelor de buget pe anul 2015 şi a estimărilor pe anii 2016-2017", care a inclus metodologia de calculare a respectivelor TDS. În plus, în vederea reflectării corespunzătoare a cheltuielilor din contul TDS, au fost operate modificări în Clasificaţia bugetară şi în Regulamentul cu privire la devizele de cheltuieli ale instituţiilor bugetare şi repartizarea bugetelor locale. Odată cu aprobarea Codului educaţiei, sarcina de stabilire a TDS îi revine Ministerului Educaţiei în conformitate cu formula de alocare propusă de Minister şi aprobată de Guvern.

În scopul îmbunătăţirii cadrului legal privind imprumuturile publice la nivel local, consolidarea capacităţilor autorităţilor administraţiei publice locale în gestionarea resurselor de împrumut a fost elaborat un proiect de lege pentru modificarea şi completarea Legii cu privire la datoria publică, garanţiile de stat şi recreditarea de stat. Proiectul de lege a fost adoptat de către Parlament în prima lectură la 13 decembrie 2013. Unele din completările importante se referă la reglementările ce ţin de datoria unităţilor administrativ-teritoriale, urmînd să aibă un impact benefic atît sub aspect de reglementare, cît şi din punct de vedere economic şi social, ridicînd sistemul de gestionare a finanţelor publice la un nivel calitativ nou, ceea ce în final va conduce la îmbunătăţirea managementului şi monitoringului datoriei autorităţilor locale. Modificările propuse vin să stabilească clar regulile şi principiile de contractare a datoriei unităţilor administrativ-teritoriale pentru asigurarea transparenţei procesului decizional al contractării datoriei de către autorităţile publice locale.

Pentru dezvoltarea mecanismului eficient de transfer al competenţelor autorităţilor publice locale a fost elaborată şi testată metodologia de evaluare a capacităţii administrative a autorităţilor administraţiei publice locale în anul 2013 pentru 50 APL-uri selectate de nivelul întîi şi nivelul al doilea. Conform rezultatelor evaluării, se estimează că 84% dintre APL-urile rurale, 22% din oraşele mici şi 25% din raioane, nu dispun de suficiente capacităţi administrative pentru a presta servicii publice locale.

Pentru excluderea mobilului politic în alocarea mijloacelor bugetare pentru investiţii autorităţilor locale a fost aprobat *Regulamentul* cu privire la investiţiile capitale publice, care se aplică proiectelor de investiţii capitale, costul total al cărora depăşeşte 5 mil. lei. Pentru proiectele de investiţii capitale finanţate exclusiv din bugetele locale, autorităţile publice

locale, în baza Regulamentului menţionat, stabilesc proceduri specifice proprii de pregătire, aprobare, implementare şi monitorizare a proiectelor de investiţii capitale. Urmare a completării cadrului normativ cu Regulamentul în cauză, a fost asigurat un mecanism funcţional de competiţie de proiecte investiţionale funcţional, fiind instituit un Grup de lucru pentru investiţii capitale publice, pentru a asigura transparenţă şi calitate procesului decizional în domeniul investiţiilor capitale finanţate de la bugetul public naţional.

A fost efectuată o analiză locală participativă la nivel înalt (elaborarea profilurilor comunităţilor), care a identificat problemele esenţiale privind drepturile omului şi inegalităţile în materie de gen, consolidată prin dezvoltarea intensivă a capacităţilor, care a permis APL din 10 oraşe şi 60 comune să îmbunătăţească cadrele de responsabilitate şi să aplice abordarea bazată pe drepturile omului şi dimensiunea de gen în planificarea dezvoltării locale (70 strategii locale de dezvoltare socio-economică care includ în mod direct analiza drepturilor omului şi egalităţii de gen, obiective şi acţiuni). S-a elaborat Metodologia de mobilizare a comunităţii, testată, şi s-a dovedit a fi eficientă, permiţînd femeilor şi bărbaţilor care reprezintă grupurile cele mai vulnerabile din 70 comunităţi să pledeze cu succes pentru nevoile lor şi să colaboreze efectiv cu APL în planificarea dezvoltării locale.

e. Dezvoltare regională echilibrată

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea cadrului legal, normativ şi strategic al dezvoltării regionale.
2. Susţinerea dezvoltării durabile a regiunilor şi asigurarea unui sistem urban policentric.
3. Încurajarea iniţiativei la nivel regional şi promovarea culturii de cooperare între municipii şi autorităţile publice centrale şi locale.
4. Dezvoltarea regională echilibrată prin asigurarea consecvenţei între politicile naţionale sectoriale şi politicile economice de dezvoltare locală.

Proiectul Strategiei naţionale de dezvoltare regională pentru perioada 2013-2015, aprobat de Guvern şi adus în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare, astfel încît să nu fie dublate şi substituite atribuţiile altor ministere sectoriale. Monitorizarea prezentei Strategii va fi realizată conform unui nou model euro „Monitorizare bazată pe rezultate”.

Conform prevederilor Strategiei naţionale de dezvoltare regională (în continuare – SNDR), a fost deja lansat procesul de elaborare a cadrului conceptual de realizare a politicii de dezvoltare regională în Regiunea de Dezvoltare UTA Găgăuzia. În ceea ce priveşte celalte două regiuni: municipiul Chişinău şi Transnistria vor fi acoperite de prevederile politicii de dezvoltare după 2015. Au fost purtate discuţii privind crearea cadrului instituţional în regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia.

Pentru asigurarea unei coordonări şi cooperări interministeriale eficiente in implementarea strategiilor sectoriale şi a proiectelor investiţionale din diferite surse (publice, private,străine) au fost realizate activităţi ce ţin de planificarea sectorială integrată pentru domeniile: i) eficienţa energetică a clădirilor publice; ii) managementul deşeurilor solide; iii) asigurarea cu apă şi sanitaţie. În acest context, prezentele documente, vor contribui la realizarea politicilor sectoriale naţionale la nivel regional.

În acest context coopearea interministerială s-a axat pe trei sectoare, în special la elaborarea a 3 studii de fezabilitate axate pe cele 3 zone de management al deşeurilor solide (MDS): Managementul în domeniul alimentarea cu apă şi canalizare (AAC): Au fost create 33 echipe de proiect responsabile pe sectorul AAC care examinează propunrile de proiecte pentru regiuni. În domeniul drumuri locale şi regionale (DLR) în perioada de referinţă au fost finalizate 3 proiecte. În domeniul eficienţă energetică (EE): 18 concepte de proiecte viabile

(CPV) aprobate pentru cele 3 regiuni de dezvoltare. Propunerile de perfecţionare a cadrului normativ peivind evaluarea, finanţarea şi implementarea proiectelor de dezvoltare regională care să asigure transparenţa şi eficienţa utilizării fondurilor pentru dezvoltare regională au fost elaborate ca urmare a evaluării realizate pe parcursul anului 2014. În vederea dezvoltării statisticii regionale şi stabilirii mecanismelor durabile de menţinere a statisticii regionale pentru asigurarea unei baze informaţionale adecvate a fost iniţiat un proiect cu suportul partenerilor de dezvoltare. A fost editată publicaţia „Statistici teritoriale 2013". Banca de date statistice, disponibilă pe pagina web a Biroului Naţional de Statistică, este îmbogăţită cu date statistice în profil regional.

Stimularea şi realizarea acţiunilor de organizare şi dezvoltare a localităţilor prin implementarea principiilor de policentrism cu focusarea eforturilor de dezvoltare în localităţile urbane cu potenţial de creştere economică. În acest context a fost elaborată propunerea de politică publică „*Dezvoltare urbană echilibrată în RM*", care după examinarea publică se definitivează in contextul reexaminării criteriilor de selectare a oraşelor poli de creştere.

Pentru realizarea acţiunilor de organizare şi dezvoltare a ariilor urbane, au fost realizate mai multe activităţi în cadrul următoarelor proiecte realizate şi cu asistenţa partenerilor de dezvoltare (de exemplu „Îmbunătăţirea serviciilor de aprovizionare cu apă şi canalizare din raionul Cahul, Rîşcani, Iargara, "; - „Îmbunătăţirea serviciilor de management al deşeurilor solide în raioanele Şoldăneşti, Rezina, Floreşti"; - „Eficienţa energetică în clădirile publice din raionul Orhei, spitalul regional Orhei"; - „Eficienţa energetică în clădirile publice din raionul Nisporeni, spitalul raional Nisporeni". Urmare consultărilor realizate pe parcursul perioadei de raportare s-a ajuns la concluzia că în prezent o descentralizare a activităţilor consiliilor regionale de dezvoltare (CRD) nu este posibilă, deoarece CRD sînt instituţii fără personalitate juridică, iar gestionarea resurselor financiare este realizată de către Consiliul Naţional CDR. În concluzie, trebuie să menţionăm că modificările de rigoare pot fi realizate doar în urma unor modificări integrale ale prevederilor politicii de dezvoltare regională.

Diversificarea instrumentelor şi mecanismelor de finanţare a proiectelor de dezvoltare regională şi atragerea finanţării externe pentru dezvoltarea capacităţilor umane şi instituţionale in domeniul dezvoltării regionale. În acest context, în perioada de raportare , pentru implementarea a 56 de proiecte de dezvoltare regională au fost valorificate cca 539,4 mil. lei, inclusiv 51 proiecte din Fondul naţional de dezvoltare regională (bugetul de stat) şi 13 proiecte (de 57,4 mil. lei), finanţate de Guvernul Germaniei. În cadrul proiectului Twinning, au fost consolidate capacităţile instituţionale ale MDRC, CNCDR şi CRD, APL. Au fost elaborate ghiduri metodologice, materiale pentru instruire, schimburi de experienţă etc., toate menite să contribuie la îmbunătăţirea procesului de dezvoltare regională.

În urma implementării proiectelor în 2014, vor fi create 6 clustere în domeniul aprovizionării cu apă potabilă şi servicii de canalizare şi 3 clustere în domeniul îmbunătăţirii factorilor de mediu. Diminuarea disparităţilor locale, inter- şi intra-regionale conform implementării DUP, în perioada respectivă au fost finalizate, recepţionate şi date în exploatare 22 obiective din cadrul a 12 proiecte. (-„Acces asigurat la viaţa publică" proiect în domeniul drumurilor din s. Pîrliţa, r-nul Ungheni; -„Amenajarea traseului ecoturistic Pădurea Domnească", r-nul Glodeni; -„Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanţă majoră, s. Vărzăreşti, r-nul Nisporeni"; -„Construcţia drumului local Sărăţica Nouă-Tomaiul Nou, r-nul Leova"; -„Susţinerea dezvoltării sectorului privat şi procesului de atragere a investiţiilor în Regiunea de Dezvoltare Nord prin construcţia reţelelor de apă şi canalizare pentru subzona nr.3 a Zonei Economice Libere (ZEL) Bălţi", -„Reabilitarea şi modernizarea drumului regional L-452 (G-452) or.Străşeni - s. Scoreni, r-nul Străşeni - s. Malcoci, r-nul Ialoveni"; - „Sporirea atractivităţii turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent s. Donici, r-nul Orhei", -" Reconstrucţia drumului Sagaidac - Porumbrei M3 (variantă asfaltată)" etc).

În prezent instituţiile de dezvoltare regională atît pentru implemetarea proiectelor, cît şi pentru dezvoltarea capacităţilor umane şi instituţionale, în afara alocaţiilor din FNDR,

benefciază şi de alte surse financiare. Guvernul Germaniei, Guvernul Statelor Unite ale Americii, Guvernul Poloniei etc. cuvenit în sectorul de dezvoltare regională cu suport financiar important pentru realizarea diverselor proiecte de investiţii în infrastructura rurală.

Programele de cooperare transfrontalieră şi cele transnaţionale, finanţate de Uniunea Europenă, reprezintă o sursă importantă pentru facilitarea şi susţinerea autorităţilor publice locale.

Programul Operaţional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 este cel mai solicitat de autorităţile locale, deoarece spre deosebire de altele, permite implementarea activităţilor cu caracter investiţional, soluţionind astfel problemele existente la nivel local: aprovizionarea cu apă potabilă, canalizarea localităţilor, repararea drumurilor locale etc. Astfel, pe parcursul anului 2013 în cadrul acestui program au fost contractate 58 proiecte selectate ca urmare a celui de-al doilea apel. Autorităţile publice locale din Moldova au beneficiat de 12 proiecte (in calitate de benerficiar), in valoare de 13 mil. euro. Ca şi acoperire geografică acestea reprezintă mai mult raioanele de nord şi centru ale republicii.

Programul Operaţional Comun Bazinul Mării Negre. Spre deosebire de Programul Operaţional Comun Romînia-Ucraina-Republica Moldova, acest Program este solicitat în special de ONG-uri. Pe parcursul anului 2014 au fost contractate în jur de 46 proiecte în valoare totală de 24 mil. euro, Republica Moldova participă în 29 proiecte, iar fondurile accesate de partenerii şi beneficiarii Republicii Moldova constituie în jur de 2,5 mil. euro. La nivel de autorităţi publice locale au fost selectate doar 2 instituţii (primăria Cahul şi oficiul Ciocana Chisinau) care au aplicat pentru proiectele din prioritatea 1 „Promovarea dezvoltării economice şi sociale în zonele de frontierăiară”, valoarea atrasă constituie în jur de 20 000 euro.

În aprilie 2013 în cadrul ***Programului Transnaţional pentru Sud-Estul Europei,*** a fost lansată o licitaţie adiţională pentru statele din Parteneriatul Estic. Astfel, instituţiile din Republica Moldova au fost selectate în 7 proiecte, cu o valoare de aproximativ 0,8 mil. euro. Majoritatea instituţiilor au reprezentat Organizaţii nonguvernamentale, iar Primaria Balţi a fost selectată pentru un proiect, obiectivul căruia reprezintă oferirea suportului pentru autorităţile municipale ale ţărilor din Sud-Estul Europei, în scopul dezvoltării agendelor teritoriale/ urbane strategice. Voaloarea proiectului este in jur de 100.000 euro.

În contextul lansării Programului de Cooperare Teritorială Moldova-Ucraina, finanţat din fondurile Partenriatului Estic, în semestrul II al anului 2014, au fost organizate o serie de instruiri pentru autorităţile publice locale şi alte instituţii interesate, în vederea consolidării capacităţii acestora de a prezenta proiecte în cadrul programului. În cadrul instruirilor au participat circa 80 de reprezentanţi ai APL şi ONG. Activitatea dată va fi prelungită pe parcursul anului 2015 (luna martie), după lansarea apelului pentru propuneri de proiecte. În contextul procesului de elaborare/programare a noului program de cooperare transfrontalieră România - Republica Moldova 2014-2020, au fost selectate la nivel naţional şi propuse spre finaţare o serie de proiecte majore de investiţii. Una din propunerile de proiect (EAST AVERT II) vizează prevenirea inundaţiilor în bazinul hidrografic al rîului Prut prin crearea unui sistem de alertă timpurie şi consolidarea barajului hidraulic Stînca-Costeşti. Proiectul reprezintă o continuare a proiectului finaţat în cadrul Programului Operaţional Comun Romînia-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013.

VIII. REINTEGRAREA ŢĂRII

Obiective de guvernare:

1. Promovarea obiectivului reglementării politice cuprinzătoare şi viabile a conflictului transnistrean, în cadrul formatului de negocieri 5+2 cu respectarea suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova.
2. Crearea premiselor de reintegrare a regiunii transnistrene în spaţiul economic, informaţional, politic, social şi cultural al Republicii Moldova.
3. Promovarea măsurilor de consolidare a încrederii între populaţia de pe cele două maluri ale Nistrului.
4. Mobilizarea eforturilor partenerilor externi în susţinerea procesului de reglementare a conflictului transnistrean.

În Programul Guvernului pentru perioada 2013-2014 reintegrarea ţării a rămas o prioritate. Pentru atingerea acestui deziderat autorităţile s-au bazat exclusiv pe respectarea suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova, în strictă conformitate cu Legea Supremă a Statului, normele internaţionale unanim recunoscute şi legislaţia naţională.

Pe parcursul anilor Guvernul a continuat promovarea soluţionării conflictului prin intermediul negocierilor în formatul „5+2", cu implicarea partenerilor externi relevanţi. În cadrul celor 7 runde de negocieri oficiale, au fost semnate 6 documente protocolare, 4 decizii protocolare şi un protocol adiţional. Acest fapt a permis rezolvarea anumitor probleme cu care se confruntă populaţia de pe ambele maluri ale Nistrului. La insistenţa Chişinăului şi cu sprijinul partenerilor externi, în 2013 au avut loc 2 întîlniri ale Prim-ministrului Iurie Leancă cu liderul de la Tiraspol, Evghenii Şevciuk. În cadrul întîlnirii din 23 septembrie 2013 a fost semnat un protocol privind prelungirea traficului feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană pînă pe 31 decembrie 2014, fapt ce va permite şi în continuare transportarea mărfurilor pe o rută cu aproximativ 400 km mai scurtă pentru agenţii economici de pe ambele maluri ale Nistrului.

În cadrul primii runde din 2014, participanţii reuniunii „5+2" au semnat Decizia protocolară cu privire la unele aspecte ce ţin de libertatea circulaţiei populaţiei, prin care Chişinăul şi Tiraspolul şi-au exprimat disponibilitatea de a întreprinde eforturi în vederea reducerii barierelor existente în calea liberei circulaţii a persoanelor. În cadrul celei de a doua rundă, au propus pentru lunile iulie şi septembrie 2014 organizarea şedinţelor de negocieri în formatul „5+2". De fiecare dată Tiraspolul a invocat motive şi precondiţii neîntemeiate pentru a amîna negocierile. În perioada de referinţă a fost posibilă doar desfăşurarea unor consultări pe probleme specifice la care au participat reprezentanţii mediatorilor şi observatorilor din formatul „5+2". La 6 octombrie 2014, la oficiul din Tiraspol al Misiunii OSCE din Moldova, a avut loc întrevederea reprezentanţilor politici în reglementarea transnistreană Eugen Carpov şi Nina Ştanski, cu participarea experţilor din cadrul grupurilor de lucru pentru economie de la Chişinău şi Tiraspol, în prezenţa reprezentanţilor partenerilor internaţionali din formatul de negocieri „5+2". În cadrul întrevederii au fost continuate discuţiile pe marginea subiectelor actuale, principalul fiind asigurarea accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole situate după traseul Tiraspol-Camenca.

În scopul consolidării încrederii şi intensificării contactelor între cele două maluri ale Nistrului, autorităţile competente au promovat intensificarea dialogului direct cu reprezentanţii Tiraspolului. Pe parcursul perioadei de referinţă au avut loc 9 întîlniri ale reprezentanţilor politici pentru reglementarea conflictului transnistrean din partea Chişinăului şi Tiraspolului

(formatul „1+1”). În cadrul acestora au fost discutate aspecte ale interacţiunii pe diferite domenii, evoluţiile şi perspectivele procesului de reglementare, precum şi problemele cu care se confruntă populaţia de pe ambele maluri. La şedinţa din 16 septembrie 2013 a fost semnată o înscriere protocolară privind soluţionarea aspectelor cauzelor penale. Pe parcursul anului reprezentanţii Chişinăului au insistat asupra normalizării activităţii şcolilor cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană, încetarea presiunilor şi provocărilor asupra acestora, precum şi neadmiterea acţiunilor unilaterale care conduc la tensionarea situaţiei în Zona de securitate.

A continuat implementarea proiectelor de dezvoltare social-economică a 50 localităţi din Zona de Securitate în sumă totală de 15 mil. lei.

La nivelul grupurilor de lucru sectoriale de la Chişinău şi Tiraspol au fost organizate 28 şedinţe, fiind elaborate 21 proiecte de documente şi semnate 11, inclusiv un plan comun de acţiuni al structurilor abilitate (de pe ambele maluri ale Nistrului) în domeniul protecţiei mediului şi utilizării durabile a resurselor naturale pentru anii 2013-2014.

În scopul intensificării contactelor şi consolidării încrederii între reprezentanţii societăţii civile, comunităţilor şi tinerilor de pe ambele maluri ale Nistrului, Biroul pentru reintegrare a organizat mese rotunde cu participarea viceprim-ministrului pentru reintegrare şi a şefului Biroului. De asemenea, au fost susţinute iniţiativele şi proiectele societăţii civile care au facilitat combaterea stereotipurilor şi au promovat dialogul între diferite categorii ale populaţiei de pe cele două maluri.

Pe parcursul perioadei de referinţă au avut loc 14 întîlniri ale reprezentanţilor politici pentru reglementarea conflictului transnistrean din partea Chişinăului şi Tiraspolului (formatul „1+1”). În cadrul acestora au fost discutate aspecte ale interacţiunii între maluri şi problemele cu care se confruntă populaţia de pe ambele maluri.

Au fost organizate 5 şedinţe ale Grupului de lucru pe probleme economice, care au avut drept scop identificarea problemelor principale cu care se confruntă agenţii economici din regiune. Au fost organizate, în comun cu Camera de Comerţ şi Industrie, seminare pentru agenţii economici din Transnistria, unde au fost prezentate oportunităţile şi avantajele oferite de Acordul privind crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător cu UE. Pentru a asigura respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, Biroul pentru reintegrare, conform competenţelor funcţionale, a acordat asistenţa necesară locuitorilor din regiune şi a întreprins o serie de măsuri pentru a monitoriza cazurile privind arestarea, privarea de libertate şi condamnarea ilegală a persoanelor de către structurile nerecunoscute din stînga Nistrului. Au fost sensibilizate autorităţile de resort, precum şi partenerii internaţionali cu solicitarea de a se implica şi a întreprinde eforturile necesare pentru a restabili drepturile lezate ale acestora, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare. Pentru instituirea unei platforme de protecţie a drepturilor omului în regiune, a fost creat un subgrup de lucru special în cadrul grupurilor de lucru pentru actele de stare civilă şi aspectele legate de evidenţa populaţiei. Totodată, pe parcursul anului autorităţile competente au promovat constant politicile de susţinere a instituţiilor de învăţămînt din regiunea transnistreană cu predare în grafia latină, patronate de către Ministerul Educaţiei, inclusiv în vederea creării unor condiţii decente de funcţionare.

În anul 2013, conform mecanismului aprobat în 2012, privind evacuarea surselor radiologice din regiunea transnistreană, cu sprijinul OSCE au fost transportate aproximativ 750 elemente radioactive care puneau în pericol sănătatea oamenilor, ceea ce reprezintă o cantitate de trei ori mai mare faţă de anul 2012, cînd au fost evacuate 250 surse. La fel, pentru al doilea an consecutiv, a fost atins consensul asupra continuării bunei practici de simplificare a regimului de circulaţie în regiune, asupra asigurării cu pensii şi indemnizaţii sociale pentru persoanele care îşi schimbă locul de trai de pe un mal pe altul, precum şi organizarea odihnei de vară pentru copiii de pe ambele maluri ale Nistrului. Pe parcursul anului de raportare a continuat implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară şi regională, reabilitarea şi renovarea infrastructurii locale, susţinerea măsurilor de protecţie a persoanelor socialmente vulnerabile, precum şi alte activităţi care urmăresc soluţionarea problemelor stringente şi contribuie la asigurarea serviciilor publice esenţiale în Zona de securitate. Începînd cu 2013

suma alocată anual din bugetul de stat pentru Programul activităţilor de reintegrare a ţării s-a majorat cu 50%, ceea ce a permis finanţarea a peste 200 de proiecte îndreptate la dezvoltarea comunităţilor şi societăţii civile prin consolidarea încrederii între cele două maluri ale Nistrului

În vederea asigurării liberei circulaţii a persoanelor, bunurilor şi serviciilor între cele două maluri ale Nistrului au fost operate modificări în Codul contravenţional al Republicii Moldova, care prevăd că persoanelor domiciliate în localităţile din stînga Nistrului şi care posedă documente de călătorie eliberate de autorităţile competente pentru străini din statul respectiv nu li se aplică sancţionarea cu amendă pentru încălcarea regimului de şedere pe teritoriul Republicii Moldova. Pe parcursul anului 2013, Camera Înregistrării de Stat a Republicii Moldova a luat la evidenţă 104 agenţi economici din regiunea transnistreană, inclusiv la evidenţă provizorie – 83 agenţi economici, iar la evidenţă permanentă – 21 agenţi economici. La data de 31 decembrie 2013 în total erau înregistraţi 996 agenţi economici, la evidenţă provizorie – 711 şi permanent – 285 agenţi economici. În perioada ianuarie – decembrie 2013 SVRM şi Camera de Comerţ şi Industrie au eliberat 4547 certificate de origine pentru efectuarea exportului producţiei din regiunea transnistreană. De acestea au beneficiat 70 agenţi economici din regiunea transnistreană, din cei 96 care au efectuat operaţiuni de export. Totodată, SVRM a eliberat pentru 42 agenţi economici din regiune – 1756 certificate de origine a mărfurilor EUR.1 EU, pentru exportul producţiei în ţările Uniunii Europene, folosindu-se de Preferinţele Comerciale Autonome. În perioada de referinţă volumul exportului producţiei din regiunea transnistreană a declarat SVRM a constituit circa 38 mil. dolari SUA , s-au 81,3 % din volumul total al exportului în anul 2012. Analiza exportului după regiuni în perioada ianuarie – decembrie 2013, denotă faptul că, aproximativ 34,8% din volumul total al exportului s-a efectuat în ţările CSI. Ţărilor Uniunii Europene le-a revenit aproximativ 51 %, iar în alte ţări s-a exportat 14,2% din volumul total al exportului din regiune în perioada menţionată.

Prin Legea nr. 64 din 11 aprilie 2014 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative au fost adoptate completări la art.11 al Legii nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului, prin care se prevede scutirea agenţilor economici din localităţile din stînga Nistrului de plata pentru poluarea mediului la import.

Exportul de mărfuri realizat în perioada ianuarie-noiembrie 2014 realizat de către agenţii economici din regiunea transnistreană (excepţie mărfurile introduse pe malul drept al Nistrului) a constituit 411,2 mil. dolari SUA, astfel fiind în creştere cu aproximativ 22,3% în comparaţie cu perioada similara a anului 2013.

În perioada ianuarie-noiembrie 2014 au fost eliberate agenţilor economici din regiunea transnistreană 1817 certificate de origine a mărfurilor EUR.1 EU, pentru exportul producţiei în ţările Uniunii Europene, folosindu-se de Preferinţele Comerciale Autonome.

Analiza exportului conform destinaţiei pieţei de desfacere denotă faptul că, aproximativ 60% din volumul total al exportului, realizat de agenţii economici transnistreni, s-a efectuat în ţările Uniunii Europene.

Autorităţile de la Chişinău promovează în continuare politica îndreptată spre retragerea necondiţionată a prezenţei militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu Constituţia Republicii Moldova şi deciziile relevante ale Summit-ului OSCE de la Istanbul din anul 1999. Oficialii UE şi ai SUA optează în mod constant pentru dinamizarea procesului respectiv, iar Ucraina şi-a confirmat disponibilitatea de a participa la discuţiile privind demilitarizarea regiunii. Retragerea neîntîrziată şi necondiţionată de pe teritoriul Republicii Moldova a muniţiilor care aparţin Federaţiei Ruse şi a forţelor militare străine care asigură paza acestora este de natură să stimuleze procesul de soluţionare politică a problemei transnistrene şi în acest sens sînt sensibilizaţi partenerii internaţionali prin intermediul canalelor de dialog disponibile.

Subiectul a fost abordat în declaraţiile naţionale ale RM în cadrul Consiliului Permanent al OSCE , precum şi în dialogul cu partenerii externi. Acest obiectiv a fost menţionat în peste 20 de discursuri prezentate în cadrul OSCE, NATO, ONU.

În cadrul tuturor platformelor accesibile de dialog cu partenerii externi (bi- şi multilaterale), autorităţile de la Chişinău reiterează necesitatea înlocuirii operaţiunii curente de menţinere a păcii cu o misiune multinaţională civilă cu mandat internaţional. Pe parcursul perioadei de referinţă au fost organizate 148 de întîlniri cu partenerii din formatul „5+2" şi alţi reprezentanţi ai corpului diplomatic, acreditaţi în Republica Moldova, la care au fost abordate subiecte ce ţin de reglementarea conflictului transnistrean, inclusiv problematica retragerii prezenţei militare a Federaţiei Ruse şi modificarea actualei operaţiuni de pacificare.

A sporit interesul comunităţii internaţionale faţă de reglementarea definitivă a conflictului transnistrean, fapt demonstrat de aprobarea unanimă a Declaraţiei Consiliului de Miniştri al OSCE cu privire la negocierile în formatul „5+2". Documentele reafirmă determinarea fermă a statelor-membre OSCE în a identifica o soluţie cuprinzătoare, echitabilă şi viabilă a conflictului transnistrean, bazată pe respectarea principiilor suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova, cu elaborarea unui statut special pentru regiunea transnistreană. Toate cele 57 de delegaţii ale statelor-membre OSCE au susţinut necesitatea avansării negocierilor pe toate cele trei „coşuri" convenţionale ale Agendei oficiale a procesului de negocieri şi au îndemnat părţile de a-şi intensifica eforturile privind promovarea măsurilor de consolidare a încrederii şi securităţii, precum şi de a se abţine de la acţiuni unilaterale.

Problematica transnistreană a fost abordată în cadrul discuţiilor cu mai mulţi partenerii externi, precum Reprezentantul special pentru reglementarea conflictului transnistrean al Preşedinţiei OSCE R.Bogojevic (27-28 ianuarie, 25-26 martie), al Federaţiei Ruse, Serghei Gubarev (3 februarie) şi al Ucrainei, A.Veselovski (8 aprilie), asistentul secretarului de Stat al SUA, Victoria Nuland (30 martie). Conflictul transnistrean a figurat pe agenda tuturor întrevederilor bilaterale cu partenerii externi relevanţi şi în plan multilateral (OSCE, CoE, NATO, ONU). UE şi SUA au demonstrat un interes sporit faţă de problematica transnistreană (numeroase vizite la nivel înalt în RM, subiectul a fost abordat la nivel politic UE-RU. SUA-RU).

Au fost desfăşurate 3 acţiuni de cooperare cu Misiunea EUBAM în scopul securizării şi monitorizării fluxurilor de import/export pe segmentul central (transnistrean) al frontierei de stat moldo-ucrainene. Se desfăşoară cu regularitate şedinţele Consiliului Consultativ al Misiunii EUBAM.

Pe 11-13 noiembrie 2014 a avut loc şedinţa grupului de lucru moldo-ucrainean pentru pregătirea documentelor finale de demarcare a frontierei, cu participarea experţilor EUBAM. Au fost elaborate actele pentru demarcarea frontierei pe segmentul nord-sud, urmînd ca în luna ianuarie 2015 să fie semnate actele privind demarcarea ultimilor 4 segmente de pe sectorul centru (transnistrean) al hotarului.

IX. INTEGRAREA MINORITĂŢILOR NAŢIONALE

Obiective de guvernare:

1. Păstrarea şi consolidarea patrimoniului cultural şi lingvistic al minorităţilor naţionale care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.
2. Promovarea unei politici de stat coerente şi multidimensionale în raport cu minorităţile naţionale.
3. Elaborarea unui cadru strategic pentru asigurarea integrării minorităţilor naţionale în viaţa social-administrativă, cultural-politică şi economică a Republicii Moldova.

Reeşind din rezultatele monitorizării Legii cu privire la funcţionarea limbilor pe teritoriul RSS Moldoveneşti şi a consultărilor cu părţile interesate se consideră necesară examinarea mai profundă a situaţiei ce ţine de respectarea articolilor din Legea menţionată, implicarea specialiştilor de profil în cadrul examinării. Totodată, menţionăm necesitatea implicării la elaborarea proiectului nou a experţilor naţionali şi internaţionali.

Pe parcursul perioadei raportate a fost realizat un studiu de referinţă şi consultat cu un număr de 37 de organizaţii reprezentînd societatea civilă, autorităţile publice şi asociaţiile cetăţenilor aparţinînd minorităţilor naţionale privitor la necesitatea şi domeniile de intervenţie a Strategiei de întegrare a minorităţilor naţionale. Urmare a consultărilor largi proiectul Strategiei de integrare a minorităţilor naţionale este elaborat şi este propus spre consultare publicului larg: reprezentanţilor organelor APC şi APL, mass-media, societăţii civile, altor persoane cointeresate.

În vederea suţinerii programelor de promovare a coeziunii sociale pe parcursul perioadei de raportare sau realizat un şir de venimente culturale. Au fost organizate 4 festivaluri republicane (septembrie, iunie, decembrie), Ziua internaţională a limbii materne, (februarie) Ziua internaţională a romilor (aprilie) Zilele dedicate culturii minorităţilor naţionale. Au fostr desfăşurate şi susţinute financiar circa 400 de activităţi ale organizaţiilor etnoculturale republicane : mese rotunde, expoziţii, lansări de carte, sărbători naţionale, zilele culturii etc: Manifestările consacrate a 164 de ani de la naşterea marelui poet Mihai EMINESCU şi a Zilei Naţionale a Culturii; Expoziţia de iconografie a meşterului popular Raisa Tarasova (Uniunea Ucrainenilor din Republica Moldova, preşedinte Mîsliţchi Svetlana); Conferinţa consacrată „Zilei Internaţionale a Limbii Materne” cu genericul „Limba care ne uneşte şi valorificarea limbilor minorităţilor naţionale din Republica Moldova” (21 februarie 2014) şi altele.

Organizarea forumurilor la care au participat circa 800 de persoane, 2 conferinţe, 8 mese rotunde şi 12 alte activităţi. Biroul Relaţii Interetnice a organizat prima ediţie a Forumului minorităţilor naţionale din Republica Moldova (18 septembrie 2014). Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu asociaţiile etnoculturale din Republica Moldova sub patronajul Preşedintelui Parlamentului. La Forum au participat Preşedintele Republicii Moldova, Prim-Ministrul, deputaţi, membri ai Guvernului, reprezentanţi ai corpului diplomatic şi organismelor internaţionale, precum şi peste 800 de reprezentanţi ai etniilor din întreaga ţară, experţi în domeniu, organizaţii internaţionale. Biroul Relaţii Interetnice fiind desemnat de către Guvern în calitate de organ naţional responsabil de realizarea prevederilor articolului 14 al Convenţiei internaţionale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, a organizat la data de 18 noiembrie 2014 seminarul „Procedura cu privire la plîngerile individuale în baza Convenţiei internaţionale cu privire la eliminarea tuturor formelor de

discriminare rasială" pentru funcţionarii publici din cadrul BRI şi liderii asociaţiilor etnoculturale.

X. CULTURA

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea artei contemporane ca mijloc de promovare şi afirmare a culturii naţionale atit pe plan intern, cit şi pe plan internaţional.
2. Restabilirea activităţii şi infrastructurii culturale, în special in zonele rurale.
3. Finanţarea activităţilor culturale în conformitate cu prioritătile stabilite şi pe bază de proiecte.
4. Promovarea culturii ca factor primordial al păstrării şi dezvoltării identităţii naţionale.
5. Promovarea valorilor culturale naţionale ca parte componentă a patrimoniului cultural european.

În scopul protejării şi integrării patrimoniului cultural naţional în sistemul valorilor culturale europene Ministerul Culturii, în comun cu reprezentanţii Consiliului Europei, au finalizat elaborarea unui nou proiect cu privire la „Reabilitarea patrimoniului cultural în oraşele istorice", lansat începînd cu anul 2014. Mai multe evenimente culturale de nivel internaţional au fost organizate pe parcursul anului 2013 printre care Zilele Europene ale Patrimoniului – acţiune desfăşurată sub egida Consiliului Europei şi a Uniunii Europene.

Tot în acest scop a fost aprobată Strategia de dezvoltare a Culturii – Cultura 2020 şi Planul de acţiuni privind implementarea acesteia şi elaborat proiectul de lege privind protejarea monumentelor istorice.

În perioada respectivă a fost reactualizat Registrul Muzeelor din Republica Moldova şi plasat pe site-ul Ministerului Culturii. În scopul actualizării Registrului naţional al monumentelor (paşaportizarea) a fost efectuată inventarierea a 161 monumente de arhitectură din 123 localităţi ale republicii. În perioada respectivă s-au efectuat lucrări de reparaţie capitală ale clădirilor din gestiunea Ministerului (Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, Biblioteca Naţională, reconstrucţia edificiului teatrului-studio *С Улицы Роз*, Muzeul Naţional de Arte, Biblioteca Naţională pentru Copii *Ion Creangă*, Conacul familiei Lazo, raionul Orhei (filiala Muzeului Naţional de Arheologie şi Istorie) şi Biserica *Adormirea Maicii Domnului*, or. Cauşeni). Au fost realizate şi demarate proiecte de restaurare şi punere în valoare a patrimoniului cultural imobil cu atragerea fondurilor europene: Cetatea Soroca şi Conacul Manuc- Bey din Hînceşti. Au fost restaurate două obiecte – Casa-Muzeu Sciusev, Chişinău, şi restaurat blocul administrativ al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală.

A fost realizată prima etapă de implementare a proiectului-pilot „Novateca", privind modernizarea tehnologică a bibliotecilor şi transformarea acestora în centre comunitare de informare şi documentare a populaţiei. La etapa actuală, 68 de biblioteci publice raionale şi săteşti din raioanele Ungheni, Soroca, Orhei, Leova, Ceadîr-Lunga, Căuşeni, Teleneşti, Călăraşi, Hînceşti, Donduşeni, Cahul şi Taraclia au fost dotate cu 305 calculatoare şi conectate la Internet.

Pe parcursul anilor 2013-2014 au fost modernizate aproximativ 320 biblioteci prin intermediul Programului Novateca, în parteneriat cu Ministerul Culturii şi susţinut de autorităţile publice locale de nivel întîi şi nivelul al doilea. La capitolul reformării sistemului de finnaţare a culturii au fost elaborate Regulamentul de finanţare a instituţiilor teatral-

concertistice şi Regulamentul managementului de performanţă al instituţiilor de cultură care vor fi aprobate după modificările în Legea cu privire la teatre, circuri şi organizaţii concertistice. Programe pentru diaspora în vederea păstrării identităţii naţionale, promovării tradiţiilor şi patrimoniului cultural în ţările de destinaţie au fost realizate prin diverse tipuri de acţiuni culturale, printre care suport tehnic şi financiar pentru 9 cicluri de evenimente cultural-artistice, în Diaspora şi în Republica Moldova, în circa 40 de oraşe din Europa, Orientul Apropiat şi SUA, la care au participat în total circa 30 mii de persoane, fiind difuzate circa 7 mii de informaţii diverse, cărţi şi materiale. În scopul consolidării identităţii naţionale, conform nevoilor exprimate de membrii diasporei, evenimentele culturale organizate de Diaspora cu contribuţia BRD au fost desfăşurate cu succes, printre care festivalul „Mărţişor", Ziua Independenţei şi Ziua Limbii, 2 turnee sportive, „Festa dei Popoli" – Festivalul Popoarelor, Maratonul „Nistrul uneşte Moldova", Eurovision 2013, promovarea „portului naţional.

Programul DOR destinat copiilor din diaspora a fost organizat în perioada 20-28 august 2014 sub patronajul Prim-ministrului Iurie Leancă. La program au participat 101 copii din 13 ţări, inclusiv copii din familii social vulnerabile din Republica Moldova.

Promovarea artiştilor originari din Moldova la acţiunile culturale din ţară: a) În cadrul Festivalului Internaţional de Muzică „Mărţişor 2014" şi a Festivalului de Operă şi Balet „Maria Bieşu", au fost invitaţi artişti din diaspora moldovenească de peste hotare. Baletului din Kiev condus de Radu Poclitaru, originar din Republica Moldova a prezentat în cadrul Festivalului Mărţişor – 2014, piesa „Lacul Lebedelor". Violonista Valeria Nasushkina (Spania) originară din Moldova a prezentat un spectacol de excepţie în cadrul aceluiaşi festival; b) Prezentarea în cadrul Salonului Internaţional de Carte pentru Copii şi Tineret, ediţia a XVIII-a a autorilor din diasporă: Seria de cărţi „O inimă de broscuţă", vol. I-III, de Gheorghe Vîrtosu (Marea Britanie) şi „Dar sfînt" de Valentina Moşneaga-Mitrofan (Italia); c) Pentru prima dată în Moldova, opt artişti plastici moldoveni stabiliţi în Rusia şi-au expus lucrările în cadrul unei expoziţii la galeria „Constantin Brîncuşi" cu genericul „Republica Moldova se regăseşte în picturile noastre". În cadrul expoziţiei au fost prezentate lucrările artiştilor Botnariuc Sergiu (pictură, grafică); Verdianu Dumitru (sculptură); Kalîn Artur (pictură); Marinuţa Aurel (pictură); Nemerenco Nadejda (arte decorative); Tăbîrţă Luminiţa (pictură); Telipan Larisa (grafică); Cebotari Veaceslav (pictură); d. Ministerul Culturii cu suportul Muzeului Naţional de Artă al Moldovei şi Ambasadei Republicii Moldova în Belgia vor organiza în luna octombrie 2014 expoziţia sculptorului şi pictorului franco-belgian Idel Ianchelevici, originar din Republica Moldova.

La vernisajul expoziţiei „Icone della Bessarabia" în oraşul Florenţa, Italia au fost etalate 15 icoane basarabene din secolele XVII-XIX din colecţia de artă religioasă a Muzeului Naţional de Artă al Moldovei; Zilele Culturii Republicii Moldova în Republica Azerbaidjan: concert susţinut de Ansamblul de muzică populară şi dans „Fluieraş"; concert susţinut de Formaţia Trigon; expoziţie de Mihai Potîrniche etc.

XI. POLITICI DE TINERET ŞI SPORT

a. Integrarea socială şi dezvoltarea potenţialului tinerilor

Obiective de guvernare:

1. Crearea condiţiilor pentru realizarea plenară a potenţialului tinerilor în viaţa politică, socială, economică şi culturală a ţării.
2. Asigurarea accesului tinerilor la servicii de educaţie şi de informare.
3. Crearea condiţiilor pentru lansarea şi dezvoltarea afacerilor şi crearea locurilor de muncă pentru tineri.
4. Consolidarea capacităţilor umane şi instituţionale ale sectorului asociativ de tineret.

Realizarea plenară a potenţialului tinerilor în viaţa politică, socială, economică şi culturală a ţării:

Programe de încurajare a participării tinerilor şi a organizaţiilor de tineret în procesul decisional sînt realizate cu suportul partenerilor externi. Astfel, în cadrul *Programului „Fondul pentru Tineri*" (în perioada 2013-2016) au fost selectate 4 organizaţii neguvernamentale din 4 zone ale Republicii Moldova, inclusiv UTA Găgăuzia şi regiunea Transnistreană, care au lansat proiectele în semestrul II al anului 2013.

A fost desfăşurată Conferinţa naţională „Participarea tinerilor la viaţa locală şi regională" or. Soroca (12-13 februarie 2014). Evenimentul a întrunit lucrători din cadrul APL de nivel al doilea, în cadrul căreia au fost instruiţi privind implicarea participării tinerilor la procesul de luare a deciziilor la nivel local şi dezvoltarea comunităţii. S-a realizat atelierul naţional „Dezvoltarea capacităţilor instituţionale ale administraţiei publice locale privind structurile reprezentative de participare ale tinerilor la elaborarea şi implementarea politicilor de tineret". La evenimentul din data de 25 septembrie 2014 au participat lideri de tineret din republică şi specialişti de tineret din APL de nivelul al doilea. S-a desfăşurat Conferinţa naţională „ Dezvoltarea cooperării intersectoriale în domeniul politicilor de tineret", organizată la 12-13 iunie curent cu sprijinul Comisiei Europene în cadrul Programului Parteneriatului Estic pentru dezvoltarea domeniului de tineret. Scopul evenimentului fiind elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea unui parteneriat durabil şi eficient în domeniul tineretului, în vederea soluţionării, într-un mod coordonat, a problemelor tinerilor. A fost organizat şi desfăşurat, în iulie 2014 la Vadul lui Vodă două ediţii a şcolii de vară la tema „Abilitarea tinerilor consilieri pentru participare", cu participarea reprezentanţilor societăţii civile, lucrătorilor de tineret, reprezentanţilor consiliilor raionale ale tinerilor. În parteneriat cu Centrul Pro-Comunitate în cadrul Proiectului „Cluburi de Tineret", realizat cu suportul financiar al Parlamentului European pentru Democraţie (EPD) şi MTS au fost desfăşurate diverse activităţi.

În scopul dezvoltării cadrului normativ în domeniul voluntariatului, a fost elaborat, consultat şi aprobat Regulamentului p*rivind organizarea şi funcţionarea Comisiei de Certificare şi a modelului Certificatului de instituţie gazdă a activităţii de voluntariat*. De asemenea, în colaborare cu Î.S. „CRIS „Registru" au fost elaborate şi definitivate Cerinţele tehnice pentru tipărirea carnetului voluntarului şi finalizat procesul de achiziţionare a serviciului privind tipărirea a 1000 carnete de voluntar.

Pentru dezvoltarea structurilor de autoguvernare a elevilor şi studenţilor au fost organizate şi desfăşurate acţiunile de promovare a conceptului de autoguvernare studenţească în cadrul instituţiilor superioare de învăţământ. Au fost desfăşurate 2 şedinţe de lucru privind elaborarea Conceptului Ghidului pentru Autoguvernanţele Studenţeşti din Republica Moldova, în colaborare cu Alianţa Studenţilor din Moldova şi liderii organizaţiilor de autoguvernare din cadrul instituţiilor de învăţământ superior din republică. Conceptul ghidului respectiv a fost elaborat şi înaintat spre consultare instituţiilor de învăţământ superior din republică şi urmează a fi definitivat şi editat.

Pentru consolidarea reţelei consiliilor locale ale tinerilor a fost organizată şi desfăşurată Conferinţa naţionala a specialiştilor de tineret din cadrul administraţiei publice locale de nivelul al doilea, cu tematica „Implementarea politicii de tineret la nivel local". Activitatea a întrunit 40 de specialişti de tineret din cadrul administraţiilor publice locale de nivel al doilea din republică. Scopul acestei Conferinţe fiind dezvoltarea capacităţilor instituţionale ale administraţiei publice locale în implementarea şi dezvoltarea politicilor de tineret la nivel local.

A fost lansat Programul de asistenţă pentru participarea şi informarea tinerilor la nivel local. În cadrul programului a fost acordată asistenţă şi expertiză autorităţilor publice locale de nivelul al doilea pentru crearea consiliilor raionale ale tinerilor. Urmare, a fost elaborat proiectul Regulamentului-cadru al consiliilor raionale/municipale ale tinerilor, proiectul Regulamentului-cadru al secretariatelor raionale pentru participarea şi informarea tinerilor, proiectul Acordului-cadru de colaborare între autorităţile publice locale şi consiliile raionale/municipale ale tinerilor.

Asigurarea accesului tinerilor la servicii de educaţie şi de informare:

Pe parcursul lunilior ianuarie-decembrie 2014 ponderea tinerilor şomeri (16-29 ani), înregistraţi la agenţiile teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă care au absolvit un curs de formare profesională a constituit 71%. În activităţile de informare şi consiliere profesională au fost antrenate 8796 de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă cu vîrsta cuprinsă între 16-29 ani din care 2490 persoane au fost plasate în cîmpul muncii. Un impact pozitiv au avut tîrgurile locurilor de muncă vacante oferind informaţii despre situaţia la moment pe piaţa forţei de muncă şi orientarea în carieră a tinerilor. Pe parcursul perioadei ianuarie-septembrie 2014 au fost organizate 63 tîrguri ale locurilor de muncă, dintre care 4 tîrguri online.

Pentru anul de studii 2014-2015, Ministerul Educaţiei a recomandat implementarea modulului „Domenii profesionale" sau „Ghidare în carieră" în cadrul disciplinei Educaţia tehnologică, clasa a IX-a. În urma opţiunilor exprimate de către instituţiile şcolare, beneficiari ai acestui modul sînt 21489 elevi din 29 raioane.

Tehnologii de educaţie implementate: 1) Platforma Moodle – software liber care permite organizarea unui spaţiu virtual de învăţare; 2) Portalul e-learning (adresa electronică: www.elearning.usarb.md), în cadrul US „A.Russo" din Bălţi, care pune la dispoziţia cadrelor didactice: Sistemul de management al învăţării – platforma de învăţare MOODLE; - Sistemul de management al activităţii de învăţare LAMS; - Platforma de e-portofolii Mahara; - Aplicaţia pentru organizarea video-conferinţelor OpenMeeting; - Aplicaţia pentru crearea arhivelor cercetărilor ştiinţifice EPrints; - Aplicaţia pentru elaborarea şi publicarea chestionarelor LimeSurvey; - Un server pentru plasarea conţinuturilor multimedia Media Google etc. 3) Clase multimedia (2 clase: LT „P.Ştefănucă" Ialoveni şi LT din s.Varniţa, r-nul Anenii-Noi) dotate cu TI de ultimă generaţie, precum tablă interactivă cu un proiector, circa 25 de calculatoare personale de tip tabletă pentru elevi, un laptop pentru profesor, un Reuter Wi-Fi, o cameră web de rezoluţie înaltă şi difuzoare; 4) Platforma Bugetul şcolii 2014 unde sînt plasate informaţii/date cu privire la bugetele şcolilor din ţară.

În cadrul admiterii 2014, în instituţiile de învăţământ superior a fost asigurat accesul la studii la o cotă de 15% a copiilor din familiile socialmente vulnerabile: 59 de copii orfani şi

rămaşi fără îngrijirea părinţilor, 83 de copii invalizi de gradele I şi II, 11 copii cu deficienţe fizice şi motorii, 61 de copii ai căror părinţi sînt ambii invalizi, 66 de copii din familii cu patru şi mai mulţi copii, 3 copii romi.

Crearea condiţiilor pentru lansarea şi dezvoltarea afacerilor şi crearea locurilor de muncă pentru tineri:

Chiar dacă nu a fost elaborat un program naţional de susţinere a tinerilor a continuat susţinerea tinerilor întreprinzători în lansarea şi dezvoltarea propriilor afaceri prin cadrul programelor în derulare. Prin intermediul Programului Naţional de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET) în anul 2013 *au fost finanţate 242 afaceri noi*, preponderent în zonele rurale ale ţării. *Au fost aprobate 286 de subîmprumuturi* în sumă totală de 84,153 mil. lei, inclusiv porţiunea de grant aferent nerambursabil de 40 la sută din suma împrumutului de 33,404 mil. lei. Programul PARE1+1 are, de asemenea, componenta de sustinere a tinerilor care au decis să revină în ţară şi să lanseze afaceri acasă. Circa 200 tineri au reuşit să iniţieze afaceri în anul 2013-2014 cu suportul Guvernului prin acest Program. Fondurile de subvenţionare în agricultură au majorat suportul cu circa 10 %, direcţionat tinerilor antreprenori din localităţile rurale. Pe parcursul anilor au fost organizate şi desfăşurate conferinţe, instruiri, şcoli de vară pentru tineri în scopul dezvoltării abilităţilor şi cunoştinţelor antreprenoriale în vederea lansării şi dezvoltării propriilor afaceri.

A fost susţinut financiar Programul de Angajare Durabilă pentru tinerii din Republica Moldova, obiectivul fiind instruirea şi formarea abilităţilor tinerilor, necesare angajării în cîmpul muncii. În cadrul Programului au fost instruiţi circa 90 de tineri, din or.Ungheni. Evenimente de parteneriat între comunitatea de afaceri şi tinerii din liceu cu aspiraţii de afirmare profesională („Job ShadowDay”,„Career For My Company and Sudent Party”) au oferit posibilitatea companiilor să stabilească contacte cu tinerii profesionişti din Republica Moldova.

Agenda socială şi economică a tinerilor din RM – document ce reprezintă un set de propuneri şi revendicări adresate actorilor sociali şi economici locali şi naţionali, menite să asigure bunăstarea socio-economică a tinerilor din RM. A fost susţinut, în cadrul Programului de granturi 2014, proiectul „Eforturi comune pentru incluziunea tinerilor pe piaţa muncii”, implementat de Asociaţia Obştească pentru Copii şi Tineret „Făclia” din Ungheni, în scopul sporirii oportunităţilor de angajare în cîmpul muncii a tinerilor din RM. S-a desfăşurat, în cadrul Tîrgului locurilor de muncă pentru tineret, campania de informare a tinerilor cu privire la legislaţia din domeniul muncii.

Pentru stimularea agenţilor economici la angajarea tinerilor a fost organizat Tîrgul locurilor de muncă pentru tineret, care a găzduit 50 agenţi economici, care au pus la dispoziţia solicitanţilor 1 000 locuri de muncă vacante din diverse domenii de activitate. Drept rezultat, circa 3 000 tineri au vizitat evenimentul, iar circa 500 persoane au fost selectate pentru interviuri de angajare.

În cadrul Programului de granturi 2014, 2 proiecte au avut scopul de a dezvolta tinerilor abilităţi şi cunoştinţe antreprenoriale. În cadrul acestora, tinerii au interacţionat cu angajatorii şi au avut ocazia să vină cu idei de proiecte de colaborare, pe care aceştia să le susţină financiar: - Concursul Naţional de Business Planuri pentru Tineri 2014, ediţia a X-a, organizat de către Asociaţia Naţională a Tinerilor Manageri din Moldova; - Campania de promovare a Carierei IT în rîndul tinerilor, realizată de către Asociaţia Naţională a Campaniilor Private din Domeniul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor.

Consolidarea capacităţilor umane şi instituţionale ale sectorului asociativ de tineret:

Pentru elaborarea unui nou document strategic pe termen mediu pentru sectorul de tineret a fost evaluată implementarea Strategiei naţionale pentru tineret pe anii 2009-2013.

Recomandările evaluării au fost luate în considerare în noua Strategie naţională pentru tineret 2020.

Proiectul legii cu privire la tineret a fost elaborat, consultat cu partenerii interesaţi şi este la etapa definitivării. A fost demarat procesul de elaborare a documentelor privind Standardele de calitate a Centrelor de tineret în comun cu Reţeaua Prestatorilor de Servicii Prietenoase Tinerilor. Pentru dezvoltarea infrastructurii de tineret la nivel local şi naţional (centre de tineret, consilii locale ale tinerilor, ziare şi posturi de radio ale tinerilor etc.) au fost realizate măsuri de susţinere în crearea Reţelei Naţionale a Prestatorilor de Servicii Prietenoase Tinerilor, constituită din 22 centre de resurse pentru tineret. S-au desfăşurat instruiri: „Formarea şi consolidarea abilităţilor profesionale în planificarea şi managementul resurselor"; "Formarea şi consolidarea abilităţilor profesionale în realizarea programelor de voluntariat"; Schimbul de experienţă şi informaţii, inclusiv a cadrului necesar pentru consultări şi dezbateri pe domenii ce ţin de politica de tineret, susţinerea de edituri locale etc.

În cadrul reţelei prestatorilor de servicii prietenoase tinerilor, în parteneriat cu Centrul de Resurse pentru tineret DACIA au fost desfăşurate mai multe activităţi. În oraşul Soroca, localitate care deţinea în anul 2014 titlul de Capitală Naţională a Tineretului, a fost organizat în premieră pentru Republica Moldova, Forumul Prestatorilor de Servicii Prietenoase Tinerilor. La eveniment au participat peste 50 participanţi, care reprezintă Reţeaua Naţională a Prestatorilor de Servicii Prietenoase Tinerilor, autorităţile publice, organizaţii internaţionale donatoare, mass-media. În cadrul programului de granturi 2014 au fost susţinute 3 proiecte care au scopul de a promova şi dezvolta presa de tineret. - În cadrul proiectului „Înfiinţarea unei reţele de centre multifuncţionale specializate pentru tineret (CT) în raioanele Anenii Noi, Ialoveni şi Ştefan Vodă şi Reni (Ucraina)", tinerii au realizat emisiuni culturale pentru tinerii romîni din regiune şi au publicat revistele de cultură şi tineret „Adevărul de Orhei" şi „Autentic"; - Proiectul „Implicarea tinerilor în promovarea jurnalismului comunitar în Moldova" a promovat jurnalismul comunitar în rîndul tinerilor şi au fost create parteneriate cu reţele de tineri jurnalişti din Romînia pentru a face schimb de bune practici; - Prin intermediul proiectului „Portavocea Europei" la Rezina a fost lansat postul de radio local „Radio Rezina". Un grup de tineri din raioanele Rezina, Orhei, Şoldăneşti au fost instruiţi în dezvoltarea proiectelor de jurnalism şi au fost conectaţi la dialogului între tineri din ţările implicate în proiect pe subiecte sociale care îi privesc direct, prin intermediul ciclului de emisiuni „Radio Bridge: Moldova – România – Danemarca".

Metodologia-cadru de organizare şi desfăşurare a concursului pentru finanţarea programelor şi/sau proiectelor pentru tineret a fost revizuită şi perfectată în concordanţă cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.1213 din 27 decembrie 2010 „Privind aprobarea unor măsuri de susţinere a activităţilor pentru tineret" şi recomandările înaintate de Curtea de Conturi.

În scopul consolidării parteneriatelor cu structurile de tineret ale organizaţiilor internaţionale a fost semnat Acordul de parteneriat între Ministerul Tineretului şi Sportului al Republicii Moldova şi Proiectul „Eastern Partnership Youth Regional Unit" (EPYRU), finanţat de Uniunea Europeană. În cadrul proiectului reprezentanţii Republicii Moldova au participat la 4 sesiuni comune (în Georgia, Ucraina, Belarus şi Republica Moldova) cu partenerii din celelalte 5 ţări-membre ale Parteneriatului Estic. Delegaţia naţională a Republicii Moldova a participat la Forumul de Tineret al Parteneriatului Estic, organizat în octombrie la Kaunas, Lituania în scopul sporirii cooperării pe sectorul de tineret între statele-membre ale Parteneriatului Estic şi ţările-membre UE, precum şi informarea reciprocă privind situaţia curentă în domeniul politicilor de tineret, participarea în comun în cadrul diferitor iniţiative şi programe regionale.

Pentru iniţierea, stabilirea şi realizarea colaborării la nivel bilateral cu statele din regiune, în mod special Europa de Sud-Est au fost realizate acţiuni de cooperare cu ţările din regiune. Pe parcursul anului 2014 a continuat şi a fost încheiat realizarea Planului de acţiuni a proiectului bilateral moldo - estonian „Estonia and Moldova youth policy and youth work

development 2012 - 2014"; Seminarul „Lucru şi lucrătorul de tineret la nivel local", care s-a desfăşurat în or. Tallin (Estonia). La eveniment a participat delegaţia RM constituită din reprezentanţii MTS, organizaţii neguvernamentale, lucrători de tineret. Vizite oficiale şi schimb de delegaţii au fost organizate în Republica Azerbaidjan; în Republica Moldova a delegaţiei lituaniene, Georgia În perioada 14 – 16 octombrie 2014, în parteneriat cu Comisia Europeană, Consiliul Europei, Centrul de Resurse pentru Europa de Est şi Caucaz şi Salto-Youth, a fost organizat seminarul privind participarea tinerilor din Europa de Est şi Caucazul de Sud, care a reunit participanţi din peste 10 ţări. În cadrul programului UE „Tineret în Acţiune" vizita de studiu a cuprins 4 raioane ale Republicii Moldova (Cahul, Comrat, Şoldăneşti şi Soroca). În cadrul evenimentului 30 specialişti de tineret din 15 ţări s-au familiarizat cu activităţile organizaţiilor de tineret din mediul rural din raioanele selectate. Urmare a acestor vizite s-au stabilit relaţii de colaborare dintre organizaţiile internaţionale participante în proiect şi organizaţiile de tineret din raioanele selectate.

Pentru prevenirea migraţiei ilegale în rîndurile tinerilor au fost organizate acţiuni privind sensibilizarea tinerilor, îndeosebi celor din familii social vulnerabile, asupra fenomenului traficului de fiinţe umane. Concursul naţional de fotografie cu genericul „Atitudine împotriva traficului de fiinţe umane" – acţiune desfăşurată în contextul Zilei Europene privind luptă împotriva traficului de fiinţe umane şi Campaniei naţionale „Săptămîna Anti-Trafic".

Acţiuni ce ţin de *modul de viaţă sănătos* au fost susţinute pe parcursul perioadei de raportare. Campania de informare „Fii Responsabil – Trăieşte fără SIDA", în cadrul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor – tipărite 20 mii de buclete informative de prevenire HIV/SIDA şi distribuite în toate raioanele republicii, inclusiv în 17 centre de sănătate prietenoase tinerilor. În total, au fost informaţi privitor la modul sănătos de viaţă, inclusiv prevenirea HIV/SIDA, peste 1000 de tineri.

Compania naţională „Să investim în sănătatea tinerilor" desfăşurată în perioada 11 iulie-12 august, timp de o lună de zile, cele 38 de centre de sănătate prietenoase tinerilor din ţară, la sediile lor au organizat Zilele uşilor deschise pentru publicul larg, organizaţiile de tineret au desfăşurat acţiuni de informare şi sensibilizare publică şi au petrecut sesiuni informative pe teme de sănătate în taberele de vară pentru sute de adolescenţi.

În colaborare cu Asociaţia obştească „Alternativa" a fost desfăşurat marşul social "Tinerii pentru un viitor fără SIDA" în cadrul Săptămînii Naţionale a Sănătăţii. În cadrul marşului voluntarii au distribuit tinerilor materiale informative despre infecţia HIV/ SIDA şi hepatitele virale B şi C, ghiduri despre un mod sănătos de viaţă etc.

În perioada 3 – 10 august 2014 au fost desfăşurate 17 evenimente cu activităţi de promovare a modului sănătos de viţă cu 142 de activităţi desfăşurate în 2 municipii (Chişinău şi Bălţi) şi 8 raioane (Făleşti, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Rîşcani, Străşeni şi Şoldăneşti). Au fost implicaţi ca parteneri 18 autorităţi publice locale, 33 de organizaţii ale societăţii civile, 17 organizaţii comerciale şi 20 de parteneri locali media. La evenimente au participat ca beneficiari direcţi 4 375 persoane şi 2 592 vizitatori, în total 6 967 persoane. Scopul proiectului este de a promova valorile unui mod sănătos de viţă, participării civice şi ale voluntariatului, în special, în rîndul tinerilor.

A fost elaborat un spot de promovare a modului sănătos de viaţă care urmează a fi difuzat în cadrul activităţilor cu implicarea tinerilor.

b. Dezvoltarea culturii fizice şi a sporturilor

Obiective de guvernare:

1. Promovarea prioritară a modului de viaţă sănătos.
2. Susţinerea sportului de performanţă.

Pentru perfecţionarea cadrului juridic în domeniul culturii fizice şi sportului au fost elaborate un şir de modificări la legi şi acte normative ce ţin de îmbunătăţirea condiţiilor şi regulilor de activitate sportivă. A fost elaborată şi aprobată propunerea de politică publică privind creşterea gradului de participare a populaţiei în sport/activităţi fizice. Peste 400 de evenimente sportive au fost organizate: evenimente sportive, delegări la campionate mondiale, campionate europene, Universiada Mondială, campionatele Republicii Moldova şi competiţii republicane. Pentru pregătirea şi participarea la competiţii naţionale şi internaţionale oficiale, au fost susţinuţi din bugetul de stat peste 3 mii de sportivi. În scopul îmbunătăţirii condiţiilor de pregătire a sportivilor, pentru loturile naţionale a fost achiziţionat echipament şi inventar sportiv, precum şi reabilitate edificiile sportive (sălile de haltere, Î.S. „Manejul de Atletică Uşoară", Şcoala sportivă specializată de fotbal). Pe parcursul anului 2013 performerii ţării noastre au obţinut 40 de medali la ramurile de sport olimpice, categoria de vîrstă – seniori, tineret şi juniori, la Campionatul Mondial, European şi Universiada Mondială. La ramurile de sport neolimpice, sportivii moldoveni au obţinut 125 de medalii de calibru diferit. Fondul de premiere din partea Guvernului a constituit circa 3,2 mil. lei. Datorită acestor performanţe, Moldova s-a clasat pe locul 24 în clasamentul pe naţiuni dintr-un total de 160 de ţări participante, acest rezultat fiind cel mai bun din cele 11 ediţii precedente.

A fost organizat şi desfăşurat Campionatul şcolilor sportive, ediţia a VI – la 14 genuri de sport rezervat juniorilor. În total, la Campionat au participat 89 şcoli sportive (inclusiv 16 şcoli sportive din stînga Nistrului), cu un număr de peste 15000 sportivi.

A fost elaborat proiectul Planului de implementare a Programului naţional de propagare a modului de viaţă sănătos şi plasat pe pagina web oficială, spre consultare publică.

Criteriile de finanţare a federaţiilor sportive naţionale au fost aprobate. Au fost încheiate 30 de contracte de colaborare cu federaţiile sportive naţionale. Normele financiare pentru activitatea sportivă au fost modificate şi coompletate.

Lucrările de construcţie a terenului de fotbal din comuna Stăuceni a fost realizat în termenele indicate. În scopul realizării lucrărilor de renovare a Bazei sportive de canotaj „Vatra", s-a elaborat schiţa de proiect. Au fost realizate lucrările de geodezie şi topografie a terenului. S-a efectuat expertiza tehnică a clădirii existente a Bazei sportive. Au demarat lucrările de proiectare ale reţelelor inginereşti (apeduct, gaz, canalizare etc.).

În scopul diversificării relaţiilor de colaborare bilaterale în domeniul sportului, din partea Republicii Moldova au participat 20 de persoane (arbitri şi membri ai Federaţiilor Sportive Internaţionale) la forurile internaţionale desfăşurate pe parcursul anului curent.

XII. PROTECŢIA MEDIULUI

a. Schimbările climatice şi valorificarea resurselor naturale

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea unui cadru adecvat pentru protecţia mediului şi utilizarea durabilă a resurselor naturale.
2. Reducerea impactului negativ al activităţii economice asupra mediului, resurselor naturale şi sănătăţii populaţiei.
3. Dezvoltarea infrastructurii de mediu.
4. Creşterea nivelului de informare, educaţie şi cultură ecologică a cetăţenilor.

La capitolul definitivarea cadrului juridic de mediu existent în conformitate cu cerinţele, directivele şi standardele Uniunii Europene este de menţionat despre continuarea proccesului de armonizare a legislaţiei naţionale pe parcursul perioadei de raportare. Astfel, circa 33 legi, proiecte de legi şi acte normative au fost revizuite, amendate sau elaborate. Pe parcursul anului 2014 au fost adoptate/aprobate 8 legi şi 15 acte normative.

Strategia de mediu a Republicii Moldova pentru anii 2014-2023 şi Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia au fost aprobate prin Hotărîea Guvernului nr. 301 din 24 aprilie 2014.

La 26 octombrie 2013 a intrat în vigoare Legea apelor . Odată cu intrarea în vigoare a acesteia, a fost aprobat şi mecanismul de punere în aplicare, care constă din 16 acte normative ce stabilesc: principii şi metode de identificare, delimitare şi clasificare a corpurilor de apă, de management al apelor pe principiul de bazin hidrografic, cerinţele de calitate pentru apele de suprafaţă şi subterane, cerinţele de colectare, epurare şi deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare şi/sau corpuri de apă, mecanismele de organizare şi funcţionare a ghişeului unic în domeniul autorizării de mediu a folosinţei speciale a apei etc. Pe parcursul anului 2014 au fost aprobate 5 acte normative.

Reabilitarea sistemelor centralizate de irigare a continuat şi în perioada 2013-2014 cu susţinerea partenerilor de dezvoltare, a Fondului Ecologic Naţional şi a Fondului de Dezvoltare Regională. Circa 776,5 km de reţea de apeduct la care au fost conectate 18 501 de gospodării (respectiv 76,7 mii cetăţeni) şi 66,8 km de reţea de canalizare la care au fost conectate 946 de gospodării (circa 32 mii cetăţeni). De asemenea, au fost construite/reabilitate şi date în exploatare 20 de sonde arteziene.

În cadrul proiectului „Program de dezvoltare a companiilor de apă din Republica Moldova” au fost construite: - 48,4 km apeduct; - 11,1 km canalizare; - 4399 branşamente la reţeaua de apă (13197 cetăţeni); - 2017 branşamente la reţeaua de canalizare (6051 cetăţeni). Lucrările în cadrul proiectului nu au fost finalizate şi vor continua şi în anul 2015.

În total în cadrul proiectului Reabilitarea sistemului de apă în or. Nisporeni şi localităţile Vărzăreşti şi Grozeşti, în anul 2014 au fost construite 6 km de reţea de apeduct. Lucrările vor continua în anul 2015.

Studiul de fezabilitate privind dezvoltarea şi punerea în aplicare a unui parteneriat public-privat pentru apeductul Soroca-Bălţi a fost elaborat. Studiul a confirmat fezabilitatea proiectului ce prevede un contract de delegare a managementului de la compania de apă către un operator privat. A fost iniţiată etapa a II- a privind crearea asociaţiei respective, perfectarea documentelor necesare şi identificarea surselor financiare pentru realizarea proiectului.

Strategia de alimentare cu apă şi sanitaţie (2014-2028) a fost aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 199 din 20 martie 2014.

Strategia de gestionare a deşeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, a fost aprobată şi prevede crearea unui sistem de gestionare integrată a deşeurilor. Dezvoltarea infrastructurii şi a serviciilor de gestionare a deşeurilor generate de populaţie, bazată pe abordarea regională, crearea a 8 regiuni de management integrat al deşeurilor, în cadrul cărora vor fi construite 2 staţii de tratare mecanico-biologică a deşeurilor pentru mun. Chişinău şi Bălţi, 7 depozite regionale de deşeuri menajere solide şi 100 staţii de transfer sînt doar cîteva din rezultatele scontate ale Strategiei.

Pentru îmbunătăţirea eficienţei economice şi creşterea transparenţei financiare în utilizarea resurselor Fondului Ecologic Naţional a fost elaborat Manualul operaţional pentru activitatea Fondului Ecologic Naţional şi urmează a fi aprobat după expertiza juridică.

Raportul privind activitatea Fondului Ecologic Naţional pentru perioada 2010-2014 a fost publicat pe pagina web a Ministerului Mediului. Tot pe acestă pagină sînt publicate şi Listele proiectelor finanţate din FEN în perioada anilor 2011-2014.

Pentru asigurarea extinderii suprafeţelor de terenuri împădurite a fost organizată şi desfăşurată acţiunea naţională „Un arbore pentru dăinuirea noastră". În cadrul acţiunii s-au realizat lucrări de plantare a culturilor silvice în fondul forestier pe o suprafaţă de 638 ha şi lucrări de ajutorare a regenerării naturale pe o suprafaţă de 92 ha. Circa 36 ha de terenuri degradate şi impracticabile pentru agricultură au fot împădurite. A fost elaborat şi aprobat Planul naţional de extindere a suprafeţelor cu vegetaţie forestieră (2014-2018), care prevede mărirea gradului de împădurire a teritoriului, prin extinderea cu 13 mii ha a suprafeţelor plantate pe terenuri degradate, fîşii de protecţie a rîurilor şi bazinelor de apă şi a fîşiilor forestiere pe terenurile agricole stabilite, în comun cu autorităţile publice locale.

În conformitate cu Programul de stat de regenerare şi împădurire a terenurilor fondului forestier pe anii 2003-2020, Agenţia „Moldsilva" a asigurat regenerarea pădurii în fondul forestier pe o suprafaţă de **1200ha**. Regenerarea suprafeţei date a fost asigurată inclusiv, prin împădurirea a **1144ha** şi prin lucrări de ajutorare a regenerării naturale pe **56ha**. Regenerarea naturală spre deosebire de cea artificială prezintă o eficienţă maximă, economică şi ecologică, contribuind la sporirea potenţialului bioproductiv şi ecoprotector al pădurilor, la conservarea biodiversităţii forestiere specifice etc.

Pentru promovarea şi înfiinţarea unităţilor de producere a energiei renovabile, în baza biomasei, energiei solare şi eoliene, instalaţiilor cu ciclu inchis de utilizare a apelor etc. au fost întreprinse un şir de acţiuni şi realizate diverse proiecte în acest domeniu. Cu susţinerea Fondului Ecologic Naţional au fost finalizate lucrările de construcţie a primei fabrici de producere a bioetanolului şi biogazului din Republica Moldova (Fîrlădeni, r-nul Hînceşti). Prin prelucrarea deşeurilor animaliere şi agricole se planifică obţinerea a 18 000 m^3 de biogaz, care va fi utilizat pentru producerea energiei termice, a energiei electrice necesare pentru asigurarea infrastructurii întreprinderii şi obiectelor sociale din satul Fîrladeni. A fost iniţiată construcţia la două complexe zootehnice din Republica Moldova (s. Rădoaia, r-nul Sîngerei şi s. Nişcani, r-nul Călăraşi) a infrastructurii de captare a biogazului, producere a energiei regenerabile şi îngrăşămintelor organice care are la bază biofermentatoare şi tehnologii performante pentru încălzire pe bază de biogaz şi generare de energie electrică/termică.

Un mecanism de stimulare a producerii energiei regenerabile în Republica Moldova este planificat în cadrul proiectului Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pînă în anul 2020, care se definitivează pentru prezentare în şedinţă de Guvern.

Proiectele Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2020 şi Strategiei privind adaptarea la schimbarea climei (în proces de avizare) cuprind măsuri menite să reducă emisiile de gaze cu efect de seră în conformitate cu prevederile Convenţiei-cadru pentru schimbări climatice (1992) şi ale Protocolului de la Kyoto (1997).

A fost elaborat şi prezentat secretariatului Convenţiei ONU pentru Schimbări Climatice Raportul naţional de inventariere a surselor de emisii şi sechestrare a gazelor cu efect de seră în Republica Moldova.

Strategia şi Planul de acţiuni privind adaptarea la schimbarea climei au fost aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 1009 din 10 decembrie 2014.

La aplicarea măsurilor de asanare şi protejare a fondului acvatic se numără reparaţia a circa 6,87 km de diguri de protecţie contra inundaţiilor (Hînceşti (0,97 km), Anenii Noi (2,9 km) şi Ştefan Vodă (3,0 km); curăţate 13 km de canale de desecare (Leuşeni-Nemţeni, r-nul Hînceşti), consolidat malul lacului de acumulare Costeşti-Stînca – 0,166 km, montat utilajul la staţia de desecare şi reabilitat podul din s. Leuşeni, r-nul Hînceşti.

Au fost create 2 comitete ale districtelor bazinelor hidrografice: Comitetul districtului bazinului hidrografic Nistru şi Comitetul districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut şi Marea Neagră.

Pentru modernizarea şi eficientizarea sistemului naţional de monitorizare a condiţiilor hidrometeorologice şi a calităţii mediului a continuat implementarea proiectului ce ţine de lansarea primul Radar meteorologic de tip Doppler DWSR-3501C; instalate 11 posturi hidrologice automate pe r. Prut şi 7 posturi automate pe r. Nistru. Dată în exploatare noua clădire a staţiei meteorologice din Ceadîr-Lunga şi construite încă 3 edificii pentru staţiile meteorologice din Leova, Soroca şi Bălţi care urmează a fi date în exploatare. A fost fondat laboratorul de calibrare a utilajului meteorologic, şi dotate laboratoarele Serviciului Hidrometeorologic cu echipament modern (gama spectrometru cu detector semiconductor germaniu extra pur si cu utilaj destinat prelevării particulelor PM 2,5 km). De asemenea, a fost creată baza de date modernă, stabilind o modalitate eficientă de stocare a rezultatelor obţinute în urma analizelor calităţii resurselor acvatice transfrontaliere, oferind o îmbunătăţire a capacităţilor de informare reciprocă rapidă dintre Republica Moldova şi Ucraina.

Pentru încurajarea conservării, perpetuării şi protejării biodiversităţii a fost creat primul Parc Naţional – Orhei care cuprinde 33,8 mii hectare şi include 18 comune. Va fi elaborată noua variantă a Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat şi definitivat proiectul Strategiei de conservare a biodiversităţii, iniţiat în anul 2013. În scopul asigurării protecţiei, restabilirii şi conservării resurselor piscicole din obiectivele acvatice naturale, care au o importanţă naţională şi interstatală a fost realizată acţiunea de repopulare cu puiet de peşti în lacurile de acumulare Dubăsari şi Costeşti-Stînca

La reducerea stocurilor istorice de pesticide a contribuit reambalarea şi evacuarea peste hotare a 522 tone de pesticide inutilizabile şi interzise, ambalaj şi sol puternic contaminat din trei depozite centralizate raionale – Grădiniţa (r-nul Căuşeni), Clocuşna (r-nul Ocniţa) şi Ciobalaccia (r-nul Cantemir). Alte 105 tone de pesticide inutilizabile şi interzise au fost reambalate. Încă 250 tone de deşeuri de pesticide inutilizabile şi interzise din patru depozite centrale raionale: Sîngerei (r-nul Sîngerei), Onişcani (r-nul Călăraşi), Pelivan (r-nul Orhei) şi Păpăuţi (r-nul Rezina) şi stocurile de pesticide lichide din 12 depozite centrale raionale, în volum de cca. 200 tone vor fi evacuate pe parcursul urmatorului an.

Ridicarea nivelului de conştientizare, informare, consultare şi participare a tuturor cetăţenilor în luarea deciziilor privind mediul a fost asigurat prin realizarea multiplelor acţiuni de informare şi companii de protecţie a mediului. Săptămîna apelor curate „Apa izvorul vieţii" în cadrul căreia s-au amenajat 25270 fîntîni şi 5278 izvoare în toată ţara, precum şi zonele de protecţie ale acestora; „Rîu curat de la sat la sat" – în cadrul căreia au fost salubrizate peste 920,938 km de rîuri şi rîuleţe fără nume; „Un aer curat pentru toţi" – în cadrul căreia a fost organizată Velohora – 2013, la care au participat peste 8000 de biciclişti care au atras atenţia autorităţilor că nu există piste pentru biciclete, dar au vrut şi să convingă şoferii să renunţe la maşini măcar pentru o zi . Bilunarul de salubrizare – în cadrul căruia au fost inventariate locurile de depozitare a deşeurilor, fiind depistate 3861 gunoişti stihiinice, pe o suprafaţă de 443,9 mii ha, din acestea – 2917 gunoişti, cu suprafaţa de 329,33 ha au fost lichidate pe parcursul campaniei; „Săptămîna Naţională a Securităţii Chimice" – a fost lansată şi

desfăşurată pentru prima dată în Republica Moldova cu genericul "Eşti conştient? Fii şi informat – citeşte eticheta! Spuneţi NU! – produselor ce conţin substanţe chimice periculoase!" etc.

În baza informaţiei colectate privind stocurile şi deşeurile substanţelor chimice periculoase, inclusiv cu termen expirat de la întreprinderile industriale, instituţii şi organizaţii a fost elaborat un inventar preliminar. Ţinînd cont de faptul că datele din inventar nu au fost complete a fost iniţiată realizarea proiectului "Inventarierea, evaluarea şi remedierea surselor antropogene de poluare în regiunea Dunării de Jos din Ucraina, Romînia şi Republica Moldova", finanţat în cadrul Programului Operaţional Comun Romînia – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013. În cadrul proiectului vor fi prelevate probele, analizelor de laborator, a stocurilor deşeurilor industriale şi a substanţelor chimice cu termen expirat, precum şi stocurilor de mercur, acumulate istoric la întreprinderile industriale, instituţii şi organizaţii sau depistate şi confiscate la cetăţeni. Concomitent vor fi evaluate fluxurile de deşeuri periculoase, care sînt generate anual de către consumători, precum uleiurile uzate, bateriile şi acumulatoarele uzate, tehnica electronică şi de uz casnic, care conţin componente periculoase şi nu pot fi eliminate la depozitele de deşeuri.

b. Reducerea riscurilor şi protecţia împotriva dezastrelor

Obiective de guvernare:

1. Diminuarea timpului de reacţie la chemări a Serviciului Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale.
2. Fortificarea capacităţilor şi dotărilor tehnice ale salvatorilor şi pompierilor.
3. Îmbunătăţirea capacităţii de coordonare şi gestionare a resurselor în caz de criză.

În scopul implementării Programului de consolidare a serviciului salvatori şi pompieri în localităţile rurale ale Republicii Moldova administraţiile publice locale din cadrul a 7 (şapte) localităţi au demarat activitatea posturilor teritoriale de salvatori şi pompieri (s. Puhoi, r-nul Ialoveni, s.Mîndreşti, r-nul Teleneşti, s. Mihăileni, r-nul Rîşcani, s.Gura Galbenei, r-nul Cimişlia, s.Drăgăneşti, r-nul Sîngerei, s.Cişmichioi, UTA Găgăuzia şi s.Borceag, r-nul Cahul). Totodată, continuă lucrul pentru adoptarea şi punerea în aplicare a legislaţiei privind activitatea serviciului teritorial de salvatori şi pompieri, acordarea asistenţei autorităţilor administraţiei publice locale în vederea organizării serviciului teritorial de salvatori şi pompieri în localităţile din raioane.

În corespundere cu prevederile Programului naţional de consolidare a serviciului salvatori şi pompieri în localităţile rurale pentru reducerea timpului de reacţie la chemările urgente, au fost inaugurate posturi teritoriale de salvatori şi pompieri în următoarele localităţi ale republicii: s, Bulboaca, r-nul. Anenii Noi şi s. Vadul Raşcov, r-nul. Şoldăneşti.

Centrul de dirijare în situaţii excepţionale al Comisiei pentru situaţii excepţionale privind creşterea capacităţii de coordonare eficientă a forţelor pe timp de criză a fost dat în exploatare în 2014 şi este funcţional.

Implementarea Proiectului transfrontalier „Îmbunătăţirea răspunsului serviciilor medicale de urgenţă, reanimare şi descarcerare" (SMURD) desfăşurat în cadrul Programului Operaţional Comun Romînia – Ucraina – Moldova a continuat pe parcursul anului 2014, fiind procurate maşini pentru intervenţie rapidă în caz de situaţii excepţionale.

Concluzii

Prezentul Raport este un raport de monitorizare şi nu de evaluare a implementării Programului de activiate al Guvernului. Reieşind din experienţa acumulată în procesul de elaborare a raportului putem identifica unele lecţii învăţate şi sugera acţiuni de viitor pentru o planificare mai eficientă a acţiunilor prioritare privind atingerea obiectivelor de guvernare.

Dintre cele mai importante observaţii şi recomandări am putea menţiona următoarele:

✓ De calitatea procesului de planificare depinde circa 90 la sută din procesul de realizare a acţiunilor prioriatre ale Programului. Planul de acţiuni anual oferă un cadru eficient de monitorizare şi evaluare a acţivităţii Executivului.

✓ O parte din autoritatile publice centrale au prezentat rapoartele fără a ţine cont de instrucţiunile acordate. Se impune necesitatea elaborării unei metodoligii privind formatul de raportare pe marginea Programului Guvernului pentru viitor.

✓ Calitatea raportării diferă de la o autoritate la alta. Rapoartele nu relevă realizarea acţiunilor Programului ci se referă la alte acţiuni din cadrul sectorului. În unele cazuri nu se raportează pe acţiunile prioriatre, chiar dacă se ştie că acea măsură a fost realizata de către Guvern, fapt ce denotă că direcţiile care compilează raportul anual nu posedă informaţia din sector.

✓ Programul conţine acţiuni prioritare la un capitol sau altul, şi nu este clar care autoritate este responsabilă de realizarea finală a acesteia (daca este intersectorială şi sînt mai multe autorităţi publice centrale implicate), sau nu are ce raporta privind realizarea acţiunii, motivînd neînţelegerea aşteptărilor de la această acţiune.

✓ Multe din acţiunile Programului au fost transferate pentru realizare în 2014 (în a doua jumătate a anului), şi respectiv o bună parte din ele nu au mai fost realizate şi transferate pentru alt ciclu de programare..

O bună parte din acţiunile raportate ca realizate nu au finalitatea sau impactul aşteptat de către acţiuniea prioritară a Programului. De asemenea, acţiunea prioritară prevede „*Optimizarea şi reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, ... pentru produsele finite din import,..*.". Raportăm ca realizare „*În acest sens, a fost prelungit termenul de plată a TVA şi taxei vamale cu 180 zile la importul materiei prime, materialelor, accesoriilor, ambalajului primar şi articolelor de completare utilizate la fabricarea în exclusivitate a mărfurilor destinate exportului*". Sau *Reformarea sistemului de acordare a permisiunilor în construcţii, prin* ***simplificarea*** *acestuia şi sporirea vizibilităţii activităţii instituţiilor din domeniu*" s-a limitat numai la plasarea pe site-ul Ministerului de ramură a informaţiilor despre Listele specialiştilor atestaţi, Lista specialiştilor cu certificate retrase şi suspendate, Registrul avizelor de verificare a proiectelor, Registrul rapoartelor de expertiză tehnica a construcţiilor, componenţele comisiilor specializate de atestare tehnico-profesională şi regulamentele de activitate ale acestora. Indicatorul respectiv în clasamentul „Doing Business 2015" a regresat cu 5 poziţii faţă de 2014 (locul 175 faţă de 170) s.a.

Datele statistice prezentate în raport sînt parţial anuale şi partial pe 9 sau 11 luni ale anului de raportare. Este necesară stabilirea unui calendar al datelor disponibile pentru a uniformiza modul şi termenul de prezentare a datelor, pentru a da posibilitatea de a emite rapoartele consolidate anuale ale Guvernului în termene rezonabile.

✓ Sursele de informaţie (rapoarte, date statistice, publicatii etc.) nu sînt plasate pe paginile oficiale ale autorităţilor, conform cerinţelor legale de accesibilitate la infomaţie, fapt ce îngreunează procesul de verificare a datelor sau consultare adiţională a acestora. Se constată încă odată că o bună parte din autorităţile publice nu s-au conformat cerinţelor actului normativ (Hotărîrea Guvernului nr.188 din 3 aprilie 2012) care specifică cerinţele şi modul de mentenanţă a paginilor oficiale în scopul sporirii transparenţei şi accesibilităţii informaţiilor de interes public.